

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Confessionale

Bartholomaeus <de Chaimis>

[Heidelberg], [um 1490]

[Text]

[urn:nbn:de:bsz:31-293366](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-293366)

Incipit interrogatorij siue
p̄fessionale p̄venerabile fr̄em
Bartholomeū de chalmis d̄
mediolano ordinis minorum
p̄positū in loco sc̄tē marie de
angelis apud mediolanū ⁊ di
stinguū in q̄ttuor p̄tes p̄inci
pales.

Quam ars artū
sit regimen aīa
rū extra de eta
⁊ qua. Cum sit
Et inter hūa
na exercitia tā
to sit periculōsi? si eo q̄s ma
le fungat̄ quāto aīe p̄ctostores
sunt oib⁹ reb⁹ ⁊ corpib⁹. xii. q.
i. p̄receptimus. xiiii. q. iii. Si
habes ⁊ de pe. ⁊ re. Cū īfirmi
tas. p̄ofcō p̄stat quāta dilis
gētia ⁊ maturitate. quāta ve
intelligētia ⁊ discretōe opus
babeat sacerdos cui cōmissa ē
audiētia p̄fessionū ⁊ cura aīa
rū. Mā vbi ē mal⁹ periculum
ibi cauti⁹ ē agēdū. xlii. distin.
Qui escam⁹. ⁊ c. vbi piculū. d̄
elec. li. vi. Et si enī talis p̄fessor
iudex sp̄ialis aīarū cōstitut⁹.
⁊ iudiciaria p̄tās exposulat
vt qd̄ q̄s iudicare debz̄ discen
fiat ⁊ discernat. xxx. q. v. Judi
cātē. vbi d̄. Iudicātes oportz̄
cūcta rimari. nō graue nimis
est sup̄ re incerta certaz̄ dare

sniam. li. q. lii. Graue p̄inde
merito extra de pe. ⁊ re. Dis
p̄cipit cuilibet cōfessori vt sit
discret⁹ ⁊ caut⁹. s. circa q̄litas
tes ⁊ circūstantias p̄ctōuz̄ p̄
quirēdas ⁊ discutēdas. alias
cū xp̄s̄o piculo dānatōis suē
⁊ sibi p̄fētis cōfessiones au
dit iuxta illō Math. xv. cecul
si ceco ducatu p̄tet ābo in fos
ueas. s. baratrū infernalis cas
dūt. Ad enitāda igit̄ hmōi pe
ricula ⁊ discrimia p̄cauenda ⁊
ne ignorātia sit alicui occasio
delinquēdi. Ergo licet imperi
tus ⁊ parū ingenii fiduciā tū
hīs in d̄no a quo est om̄e dat
tū optimū ⁊ om̄e donū perfe
ctū q̄ gratiā suā dat oibus af
fluēter diuidēs singulis prout
vult nō ex p̄sumptōne aut au
ditate laudis cōsequēde. s. ze
lo salutis fraterne ac p̄ aliq̄li
p̄fessorū min⁹ eruditorū h̄rus
ctione interrogatorij peruti
le cōponere decreui. Et licet
pleriq̄ acten⁹ hmōi tractat⁹
fecerint. attamē cū diuisiōes
gratiarū sint ⁊ opationū ⁊ vni
cuiq̄ def̄ manifestatio sp̄s
ad vtilitatē. i. cor. xii. p̄cipiat
q̄. i. pe. liii. vt vnusquisq̄ sicut
accepit gratiā i alterutrū illā
admisit sicut bon⁹ dispensa
tor multiformis gratie dei co

Ex libro Conradij Gulbini
M. 1579.

Solum

gītās q̄nemo sibi soli nascit̄ z
 q̄corpis z negligētie arguit̄ a
 dño seru⁹ q̄ de talēto sibi tradi
 to lucrū reportare nō curat cū
 scriptū sit exod. xxiij. z ecclē. xxx
 iij. Nō apparebis ī sp̄cū meo
 vacu⁹. talentū qđ hēo libenter
 cōmunico. vt p hoc q̄ p aliorū
 salute laborē subeo q̄si ad fen⁹
 illud erogādo tādē cū lucro re
 portare queā. Et vt opusculuz
 illud cūct̄ reddā gratū carū et
 autenticū. q̄ztū potui resecat̄
 superfluis necessaria t̄mmodo
 q̄ multū vtilia breuiter p̄scrip
 si. z singularia fere ī eo ptēta
 m̄tipharis iuriū allegatioib⁹
 sacrorū q̄ doctorū sentētis z at
 testatioib⁹ corroborare studui
 At sic cōfessor erudit⁹ ac pra
 ctic⁹ q̄si p̄mōriāsi habeat z i
 pitus z min⁹ practic⁹ p occur
 rentiū maiori d̄claratōne cū o
 portueit ad iuriū originalia re
 currere z materias facili⁹ iue
 nire valeat igit̄ p euidētia dī
 cēdorū. iij. p ordīnem ānotāda
 sunt. Primū est de p̄fessoris li
 gādī atq̄ solūdi ptāte. Secū
 dū est d̄ penitētis solētī ad cōfes
 sionē admissiōne. Tertiu est d̄
 circūstantiū pctōrū diligētī in
 uestigatiōe. Quartū est de pei
 tēte iniūctiōne z peccatorum
 absolute.

Secundum

Incipit prima ps huius opu
 sculi de ptāte cōfessoris.

Trea p̄mū notādū
 q̄ nō sacerdos n̄
 possit audire pctā
 cōfītētis ī articulo

lo mort̄ nō t̄j p̄t eū absoluerē.
 Nā solis sacerdotib⁹ dante sunt
 clauē ecclesie z ptās ligādī et
 solūdi. cū. Jo. xx. do. dixit eis.
 quorū remisert̄. pctā remittū
 tur eis. zc. De his clauibus ha
 beē. di. xx. S. i. z. i. iij. s. ē. di. xvij
 ar. i. q. iij. vbi. Rich. dicit q̄ licz
 due sunt clauē q̄ztū ad effect⁹
 z relatōes ad illos effect⁹ q̄ sūt
 ligare z soluere. claudere z ape
 rire. ē t̄n vna ī radice. Nā pote
 stas iudicādī ī foro aimarus ex
 duob⁹ integrat̄. s. ex ptāte disc
 cernēdi ī cause examiatōe. z ex
 ptāte diffiniēdi ī cause p̄termi
 natiōe. Primā ptās d̄ clauis
 scie cui⁹ act⁹ ē discernere rem.
 Secūda d̄ clauis potētie cui⁹ ac
 tus est d̄terminare cām ligando
 vel absoluēdo. z ista clauis ē pri
 cipalior z p̄fessori pctā necessa
 ria. q̄ prima ordīnat̄ ad istā iō
 de ea pus dicendū est.

Primū capitulum.

Rimo igit̄ debz cō
 fessor habere clauē
 potētie vt possit ab
 soluere penitētē. s. cū nō possit

absoluere eū nisi ligādo ad ali
quod faciendū optet q̄ beat iuris
dicionē sup eū. ⁊ sic ꝑcludit q̄
neō pōt solui nec ligari nisi cō
fiteat ꝑꝑo sacerdoti. ex. d. pe. ⁊
re. Dis. ⁊ d. pe. di. vi. c. placuit.
Et dicit ꝑꝑus sacdos oīs q̄ habz
curā alicuiꝝ ordinariā siue dle
gatā i foro aie. sꝫ strictꝫ accipit
ꝑꝑius sacdos ille q̄ iure suo or
diario ⁊ immediate hz hāc curā
vt papa eꝑs ⁊ curatꝫ prochia
qꝫ vt dicit hosti. ex. d. of. archiep. c.
iij. his tribꝫ immediate q̄libz aia
ꝑꝑiana subest videlicet pape. q̄
curam hz oim gñaliter ⁊ vbiqꝫ
eꝑo ꝑꝑo quo ad suā dyocesisim
⁊ de his habetur exp̄sse in cle. du
dū. d. sepult. ⁊ ꝑꝑo curato quo
ad suā prochia. vt i. c. Dis d. pe
⁊ re. hi neduz p̄nt vbiqꝫ audire
subditū suū ⁊ absoluere siue in
tra territorū suū siue. ex. ff. de
offi. ꝑꝑco. l. ij. ⁊ de of. crimie vbi
qꝫ cōmissio. sꝫ etiā alijs hoc iꝑm
cōmittere. ⁊ sufficit subdito si
ꝑfiteat alteri i forū triū cui si
bi placuerit. ⁊ etiā alteri de li
cētia cuiuslibz eorū. ar. ex. d. he
re. Excoīcam. i. §. Qz. ⁊ in
cle. dudū. Et r̄gulariter idē ē d
quocūqꝫ alio sacdote ordiario
q̄ hz curā aiarū ꝑ electōem vel
etiā ex officio sibi ānero. qꝫ sic
p̄t audire subditū suū ita p̄t ei

licētia dare alteri ꝑfiteri. scdm
pe. de palu. i. iij. di. xvij. Secus
autē ē de simplici delegato ⁊ oī
eo q̄ ex cōmissiōe solū audit cō
fessōes. qꝫ nō p̄t alteri cōmit
tere audietā ꝑfessionū. An li
cet q̄s ꝑfiteri possit vicario cur
rati. tñ iꝑe vicariꝫ nō p̄t dare li
cētā illi ꝫ alteri ꝑfiteat sꝫ pe
d. palu. i. iij. di. xvij. Idē d. archi
dyacono q̄ licz sit iudex ordiari
us de ꝑsuetudie. vt notat arch
di. xv. c. plect. nō tñ ē i foro cō
scie nisi sit sacdos. ⁊ tunc qꝫ au
dit ex cōmissiōe eꝑi nō p̄t alte
ri ꝑmittere d. offi. archi. Quā
tis. Legatꝫ nō pape ē ordiariꝫ
lytroqꝫ foro i ꝑuitia sibi decre
ta. idē sic in exterioribꝫ dat iudi
ces legatos ita p̄t dare penitē
tarios. ex. d. offi. le. c. i. Sumus
penitētariꝫ pape ē ordiariꝫ in
spūalibꝫ tñ. An hz penitētari
os suos sub se coadiutores. ⁊ cō
cedit licētā eligēdi confessorē
Secꝫ d. alijs simplicibꝫ penitēs
tarijs q̄ q̄uis sint delegati pa
pe ⁊ iꝑe solꝫ eos p̄t ac possint
oēs audire vñcūqꝫ venietes nō
tñ p̄nt sibi assumere coadiutos
res. nec dare licētā ꝑfessōē gl
gēdi. Archiep̄biter ecclie ma
ioris. dicit etiā ordiariꝫ ⁊ ꝑꝑus sa
cerdos ⁊ h̄re curā totiꝫ dioceꝫ
ex. de offi. archiep̄. officii. vbi

glo. 2 do. an. d bu. dicit qd qilibz d
ciuitate 7 dyocesi pot sacmēta
accipe i maiori ecclia. 7 qd pere
grini 7 a foris venientes qz diu
morā trabūt in citate sunt sub
cura epi loci 7 archiep̄s biteri. 7
si decedāt debēt ibi sepeliri. et
si alibi sepulturā eligāt q̄rta d
bef epi. de hoc p pau. i de. du
dū. d sepul. Archiep̄s biter rural
d ordiari? q curā gerit p̄s bite
rorū 7 laycorū plebanat? Nā i
q̄libet plebe v3 eē pleban? q 7
archiep̄s biter d. Et notat do.
an. de bu. ybi. s. c. vt single. Si
cari? etiā epi ḡnalis d ordiari
us ex. de offi. or. inter cetera. 7 d
appel. r. romana. li. vi. 7 no. ar
ebi. in. c. plect. Idē delegato pa
pe ḡnali. ar. ex. de offi. deleg. c.
sup q̄stionum. Idē de archiep̄o
dū vilitat. p̄int. Et tūc cres
do qd possit p̄mittere alteri au
dire p̄fessionē subditi suffraga
nei sui. ar. ex. d of. or. c. fi. Quis
quē dicat. p̄pus sac̄dos p̄lato
rū 7 curaliū. regū 7 p̄ncipū ple
ne notat p̄ hosti. i summa. ti. d
pe. 7. re. s. Qui cōstitendū sit. et
i p̄sa. Cōfessio. ij. s. xij. secūdo
Querit nūc an p̄s biter prochi
alis curat? q̄stuncūqz simplex
possit in adiutorū ipsi? assume
re sibi sociū ad tēpus quēcūqz
religiosus vel aliū sine cuiuscūqz

q̄ sui superioris licētia q̄ hēat ip
suz iurare forte in q̄dragesima
in sacmētū cōferendis 7 in ofi
ficio p̄dicādi. Guil. in de. Reli
giosi de p̄ul. dicit qd sic ex quo
cura sibi cōmissa ē. dūmodo sibi
bi cōstet de ei? sufficiētia alle
gat notata p inno. de de. p̄cu.
Tua. 7 de here. c. ex cōicam? i.
s. q. 2. vero. 7 ex quo tales q̄ assuz
munē in socios sunt rite ordia
ti ita p̄nt facere ipi sicut curas
ti. nec deficit eis nisi materia.
Si ergo curat? paret eis mate
riā poterunt exercē. xij. q. i. Ec
ce. 2. c. addicim? Et notat io. d
legna. 7 Jo. de imo. in de de. re
ligiosi 7 archid. xxv. di. plectis.
2. xvi. q. i. c. ij. Querit i h̄ta p̄e
dicta nunqd de licētia p̄prij p̄s
biteri prochialis possit prochi
an? recipe p̄niam a religioso seu
alio p̄s bitero nō curato. Glo. i
de de. Religiosi sup. x. Et nos
tardic qd nō pot recipe nisi ab
alio curato ex. de pe. 7. re. Dis
vt ibi notat glo. sup. xbo sacer
doti. licet sec? in alijs sacraētis
Paul. x. de laza. hoc limitat
eē verū qn̄ p̄pus sacerdos sine
cōfessor? nō cōmittit seu delegat
vices suas. s3 solū licētia p̄cedit
Sec? si cū licētia etiā cōmittit
vices suas. qd tē poterit prochi
anus recipe p̄niam a religioso

Solum

z etiā a p̄sbitero non curato z assignat rōez diuersitat. qz in p̄mo casu videt̄ suo iure ille q̄ cōfert p̄niaz inūgere qd̄ eē nō pōt̄ ex porrogatione iurisdictionis. cū iurisdictionē talē nō habet. de offi. dele. p. z. g. Sc̄do casu facit ex iur̄ alieno tāqz de legat. z gerēs vicē alteri. ideo pōt̄. Facit. s. de here. c. fi. z d̄ foro. cōpe. significasti. Et hec opinio n̄a. nisi dicat̄ q̄ cura p̄ inferiorē ep̄o nō p̄t̄ delegari. vt notat̄ archi. arguēdo de elec. Cuz ex eo li. vi. qd̄ nō ē verū i cōmissiōe sp̄iali certorū casuū vl̄ ad modicū t̄ps̄ fm̄. Jo. an. in. v. ca. Cū ex eo i noue vbi expoit̄ modicū t̄ps̄. i. p̄ tres septianas. Facit qd̄ notat̄ hosii. de of. vica. c. clericos. z. c. Ad hec. Et notat̄ i p̄isa. S̄imo. iij. Cū paulo cōcor Jo. de legna. z Jo. de imo. i de cle. Religiosi. Idē do. an. de bu in ca. Omnis.

De abilitate religiosorum ad cōfessiones p̄sonarū secularium audiendas.

Statū q̄ ad hoc vt religiosi possint audire cōfessiones p̄sonarū seculariū excepto articulo necessitat. qz q̄ sint habilitati a p̄prio ep̄o de cōsensu sui p̄lati. i. q̄ de eorū licētia audiāt. xvi. q.

Quartum

i. placuit. z. c. p̄ueit. z ibi glo. et archi. z dato q̄ aliq̄ brēt licētia a suo p̄po sac̄dote vl̄ p̄lato eligēdi sibi cōfessorē quēcūqz etiā religiosus nō debēt sū licentia sui superioris audire eos etiā si hmōi licētia brēt a papa qz velle z nolle religiosi ē in manu superioris sui. xj. q. i. nolo. z. c. non dicat. ar. a simili. de elec. Si religiosus. li. vi. vbi d̄ q̄ electōi de se factē nō d̄z nec pōt̄ assentire sine licētia superioris. Si tamē p̄p̄ nō in ḡnali s̄z specificē z nominati eligeret aliquē religiosū ad aliq̄d officii p̄sumeret idus s̄triā pape p̄sone noscere z eligisse ad illud siue elegisset. p̄ in q̄stidē siue p̄ p̄dicatōe siue p̄ audiēda cōfessiōe vel p̄ p̄latōe z t̄creq̄ret̄ alterius licentia.

De habilitatōe fratrum p̄dicatorū z minorū ad cōfessiones seculariū p̄sonarū audiēdas.

Hoc q̄ fr̄es p̄dicatores z minores possint audire cōfessiones p̄sonarū seculariū o3 qz mḡri p̄oēs p̄uitiales p̄dicatorū at̄ eorū vicarij. Distri ḡnales z p̄uitiales ac custodes ordiū minorū ad p̄ntiaz se cōferāt p̄latoz i singul̄ ciuitatib. z dyocētib. i q̄b. ip̄ozū fratrum loca cōsistere dinoscūt. z i ciuitatib. z dyocētib. locis sp̄is vicinis in

q̄b' loca h̄mōi nō h̄ntur z cete
ra put h̄etur in de. dudū. de se
pul. Et si iux' formā illi' de. Du
dū dicit' plati p̄fatos fr̄es ad cō
fessōes audiēdas elegerit seu
deputauerit audire poterunt.
Si x̄o plati fr̄ib' p̄dict' iux' for
mā dicte de. a suis supioribus
elect' z p̄ntatis absolute h̄mōi
licētā exhibere fecerit Et
tūc ip̄is vt p̄fessōes sibi p̄fite
ri volētū libere liciteq̄ audire
z h̄nificiū absolutiois possint i
p̄edere autoritate aplīca q̄tio
se p̄cedit. Per h̄mōi tū p̄fessō
onē nō intēdit p̄ fr̄ib' ip̄is ad
p̄fessōes taliter deputat' p̄tā
tē ip̄endere āpliorē q̄z curatis
seu procbialibus suis est a iure
p̄fessō nisi forte eis eccl'iarū p̄
lati yberiorē in hac pte gratiā
specialē ducerēt faciendam vt
vbi. 3o. de legna. ibidē sup' x̄bo
curat' seu procbialib'. dicit q̄ p
x̄bū curat' itelligunt' plati col
legiozū z p̄uentū vel archiep̄s
biteri in eccl'ijs cathedralibus
absente ep̄o. ex. de ma. z obed.
Tū in eccl'ijs. z. c. his. q̄ de offi.
archiep̄s biteri. ca. officii. vt sic
hoc x̄bū curat' differat a seq̄n
ti. s. seu procbialib'. 3dē zen. ibi
dē nō tū p̄nt p̄dicti fr̄es depu
tari ad audiēdū cōfessōes per
puicias s̄ tū p̄dictas dyoce

ses. Sed quid si p̄dicti fr̄es nō
p̄nt p̄ntari iuxta formā in d̄ de
dudū p̄ntā puta qz nō p̄t ha
beri copia plati vel ē excōicat'
seu suspēsus dicit. Pan. ibidē qz
in p̄mo casu d̄nt pe tere licētā
a vicario ep̄i in sp̄ualib' si illus
h̄z. ar. de tēpo. or. Cū nullus li.
vi. Si x̄o nō h̄z vicariū z mali
cioso facit dicit qz forte ex licētā
hui' p̄ntatiois poterūt eligere
Tut' tū est adire papā vel su
piorē plati z idē dicit in sc̄do ca
su q̄. i. foret excōicat' vel suspē
sus ex. de p̄f. p̄ben. Qz diuer
sitate. z notat 3o. de imo. i. de.
dudū. z collec. in. c. ois. de pe. z
re. Glo. sup' x̄bo platorū dicit
qz appellatōe platorū itelligūt
ep̄i z supiores p̄ illō qz dicit ter.
de ciuitab' z dyocesib'. cō pau
ibidē q̄ dicit qz plati de iure cō
muni d̄nt ep̄i qz de iur' cōmuni
h̄nt iurisdicōez. z idē de eorum
loca tenētib' de iure vel de cō
suetudie. Alij sunt plati ex p̄uis
legio ex. de p̄fan. z affi. c. i. sc̄z.
3o. mo. qd̄ verū ē q̄n tales pla
ti p̄uilegiati h̄nt iurisdicōez qz
si ep̄s ē i loco z nulli subsūt dio
cesano de p̄uilegijs. Abbates.
li. vi. Et quo' ad tales seu loca
taliū nō sufficerz licētā dyoce
sani. vt notat Guilh. vbi. s. Et
p̄nt p̄dicti plati sine p̄dicta so

lenitate predictos religiosos ad confessiones acceptare committendo eis iurisdictiones suas ut notat in pisa. Confessio. iij. §. xiii. i. di. e. ti q: etiā sibi iusto privilegio possent hoc eis committere seu audiendi licentia dare et a ex. territoriuꝝ sꝫ guil. pau. io. de legna. 7 io. d. imo. vbi. §. idē. collec. d. pe. 2 re. Dis. q. xxxij. glo. sup. xbo pcel serit die q: dicti p̄lati licentiam audiendi p̄fessiones semel datam non p̄nt vocare sine iusta causa d. re. in. li. vi. qd̄ semel imo et t̄iā h̄nt ex privilegio clem̄. iij. q: hec p̄cessio morte p̄cedētis nō expirat sꝫ durat etiā p̄ moꝝ tē p̄latorij donec eccl̄ijs p̄uisū fuerit d̄ pastore. ut ibidē notat B. zen. 30. d. legna. 7 30. d. imo glo. sup. xbo ipendant. Querit an fr̄es sic elci dicantur curati et p̄cludit finalr̄ sꝫ 30. mo. q: nō idē pau. ibidē. B. dic̄ q: nō sūt p̄prij ordinarij nec p̄prie dele. sꝫ ex. ordinarij cū i eis nō cadat ali q̄ p̄latio 7 p̄ p̄seq̄ns nec ex pte p̄fiteū ali q̄ subiectio. 7 sic p̄t poti⁹ dici qd̄a q̄tiosa ordiatio p̄pe in fauore alarū. ut notat io de imo. ibidē. Differūt eis a curatis in hoc. q: curati in q̄z tuz curati nō p̄nt audire nisi suos prohibitos t̄m. alios nō sine licentia epi v̄l curatorū illorū. Se

cūdo q: p̄nt committere alijs. ut audiāt suos prohibitos. ut. s. di. xi. 7 notat. zāba. i. cle. duduz Tertio q: curati 7 eorū vicarij p̄nt audire p̄fessiones subditorū suorū itra dyocesis 7 ex. fr̄es dyo electi 7 p̄ntati sꝫ formā dicte cle. dudū. ex tali p̄ntatione rēd̄ missioe p̄nt audire prohibitos sꝫ curatorū illi⁹ dyocesi tātuz vbi sunt p̄ntati. nec p̄nt hoc a licui p̄mittere 7 p̄nt etiā absol uere solū itra dyocesis. d̄ pctis t̄m commisso etiā extra dyocesi 7 si sec⁹ fuerz q̄uis eis p̄fessi p̄ p̄ter bonā fidē excusarent quo ad deū credētes eos h̄re p̄tate t̄m quo ad ecclesiā nō eēnt absolui. 7 si p̄staret eis deberent iterū p̄fiteri. ut notat glo. sup. xbo Audituri. Cō. zen. pau. et 30. de imo. ibidē vbi dicūt etiā q: p̄f. s̄o: ex ordinarj⁹ q̄les sunt fr̄es exerceētis iurisdictiones etiā in foro p̄scie ex territorij v̄l iudicēs itra territorij v̄ltra suaz iurisdictionem nihil ait. Sꝫ an possint fr̄es sic electi absol uere religiosos exēptos vel similes. Glo. sup. xbo volentiū. R̄ndet sub dubio 30. d. imo. p̄ guil. in glo. ipendat. p̄cludit q: si sūt p̄lati exēpti inferiores epi immediate subiecti pape a iure h̄nt licentia eligēdi sibi p̄fessore ex de

pe. 7 re. ne p dilatōe. sec^o si ha
 bēti aliū supiore imediatū. qz
 tūc nisi licentiati sint ab eis qz
 possint eligere p fessorē nō pote
 rūt absolui p ūtos 7 sūr nec cle
 rici subditi aliorū epōrū. Glo.
 sup xbo libe. Querit an pro
 chian^o possit p fiteri in fligios^o
 nō petita licētia a ppo sacdo
 re prochiali. 7 dicit q sic. 7 hoc
 innuit xbu libere. 7 est sile qd
 bētur de pbēdis lz epō li. vi. et
 hoc tenēdū lz priū sentiat Jo.
 mo. cōcor. Huil. zen. Jo. d legna
 7 Jo. de imo. Idē 7 do. an. d bu.
 in. c. ois 7 de pe. 7 re. glo. sup x
 bo iptiri. Querit an cōfessi et
 absoluti ab in fligiosus hēant
 necesse iterato saltē semel i an
 no p fiteri ppo sacerdoti 7 dic
 q nō nec obstat pcretal^o ois i
 pn. de pe. 7 re. qz ibi loquit^o d il
 lo q alteri nō ē p fessus legitie
 Sec^o aut h qz legitie in fligi
 osis p fessus ē. 7 hoc id tenēdū
 fm glo. 7 pau. Huil. zen. Jo. d le
 gna. Jo. de imo. 7 Ste. ibidem
 Lō. do. an. de bu. i. c. ois. de pe.
 7 re. 7 Rich. i. iij. dis. xvij. ar. iij.
 q. ij. Sz an curat^o teneat subdi
 to dicēti se p fessus dict^o sribus
 seu alteri eucharistiā ministrare
 dic q sic fm Richa. vbi. s. nisi
 forte sacdos hret sig^o p babilka
 q ille nō dicet^o verū qz tūc nō

teneret sibi eucharistiā mistra
 re. nisi ille sibi faceret sufficien
 ter fidē q ē p fessus. Nō obstat
 si dicat q sacdos non dz dare
 eucharistiā illi cui^o p fias igno
 rat. qz cū eq tuta 7 bōa cōscia i
 mo tutiori pōt cōicare eū q p fes
 sus ē sine licētia sua hnti p tātē
 a supiore sic eū q cōfessus ē sibi
 vel ei^o vicario. qz cognitō quas
 pōt hre sacerdos i foro peniten
 tie d p scia subditi sui depēdet
 a subditi volūtate. 7 dz curat^o
 psumere q meli^o cōfessus sit q
 p fiteri illi quē pp vl epō elegit
 p fessorē p totū mundū vel dyo
 cesis vt sunt dicti frēs cū sit ve
 tri e q nō elegerit nis. idone^o
 vita 7 doctria. et. de of. iters
 cetera qz q p fessus ē sacerdoti
 electo d licētia ipi^o curati. Idē
 scot^o di. xvij. q. l. i. iiii. 7 Tho. in
 quodā quolibz. Lō. pe. 7 hosti.
 Sec^o tñ si eēt ex dical^o vl notor
 ri^o pctōz. qz tūc nō dret sibi mi
 nistrari nisi p faret de absoluti
 one. glo. sup xbo p fessa. Quer
 rit an isti frēs sic electi possint
 absoluerē a casib^o epōs reuati
 7 dicit q nō. sic nec pnt curati.
 Sz p maiorī declaratōe sciēdū
 q circa hoc varie sunt opiones
 doctorū. Aliq ponūt ples 7 ali
 q pautiores. In pisa. Cōfessor
 pmo poit. ix. eē cāus epales scz

q̄t̄noz de iur. ⁊ quicq̄ d̄ p̄suetu
 dine. ⁊ addit q̄ nihilomin⁹ p̄nt
 ep̄i i suis ep̄arib⁹ cāus alios re
 ſuare. put eis videbit̄ expedit̄
 re ſic etiā p̄nt p̄ſtitutōes face
 re ⁊ mltomagis h̄ poit̄ p̄celluz
 ſynodale vel p̄uitiale a quoz
 ſentēt̄is etiā ſi gliofi nō p̄nt ab
 ſoluere vt i cle. Religioſi de p̄
 uil. 3o. an. ex. de penitēt̄is ⁊ re
 miſſioib⁹. Si ep̄us. li. vi. glo. iiii.
 enumerat p̄les. ſ. Blaſphemiā
 dei ⁊ ſctōrū. ex. de cle. male. c. ij.
 Soritilegiū. ex. de ſortil. cap. ij.
 Adimonitū clādeſtine p̄tractū
 vel p̄ iterdictū ecclie. ex. de clā
 deſpo. Cū ibibitio. ⁊ de ma. cō
 trac. p̄ iter ec. c. i. ⁊. f. Opp̄oſitio
 nē filioſū homicidiū ſl̄m teſtio
 niū. Falfificatiōē inſtrūiti p̄
 iuriū icēſtū. Corruptōez moni
 aliū. coitū cū brut⁹ ⁊ oia crimia
 publica ⁊ enomia. h̄c ille hoſt.
 in ſuma ſua e. ti. poit̄ oēs p̄dcōſ
 caſus ⁊ addit p̄ctm̄ p̄ naturā. et
 q̄olibet enorme qd̄ ḡnalis vel
 p̄ticular⁹ p̄ſuetudo ſſeruat ep̄iſ
 B. duran. Spe. i reptorio ſuo p̄
 dictis addit alios. ſ. deſſozātes
 x̄gines vi opp̄ſas vl ſeductas
 Cōtrahētē p̄ votū caſtitatis
 Cōtrahētē p̄ ſp̄ſalia iuram̄
 to firmata. Fornicantem cū iu
 dea vel ſaracena. Cōcipiētē p̄
 adulteriū ⁊ yir̄c redit̄ eſſe ſuuz

p̄ſocurantē aboſuz vel ſterili
 tatē i ſe vel i alio. Cognoscētes
 carnaliter filiā ſuā ſp̄ualē Bap
 tiſantē vl tenētē ad baptiſmū
 ſeu p̄firmatōez. p̄p̄riū filiū ex.
 caſuz neceſſitatis. Uſurarios.
 Parētes x̄berantē. ⁊ tādē cō
 cludit. tot caſus ponere nil aliū
 eſt q̄z ſacerdotē p̄tātes reſtrin
 gere q̄ eis plenarie a x̄po data
 eſt. Cū dico ſacerdotes oia poſ
 ſe quo ad forū penitētiale q̄ nō
 ſunt in iure ſp̄ealiter ep̄iſ reſo
 uata vel ſupiorib⁹ ⁊ q̄ non ſunt
 ip̄iſ ſacerdotib⁹ directe vel p̄ a
 liquā p̄ſequentiā interdicta. ar.
 ex. de iudi. Et ſi. ⁊ de ſentē. ex.
 Dup. idē indirecte. ti. de pe. et
 re. q. lxxv. ⁊ ſic videt̄ q̄ licet ep̄i
 poſſint ſibi reſuare certos caſ
 ſus q̄ de iure cōpetūt inferiori
 bus. nō tñ hoc p̄nt ſimpliciter.
 ſm̄ p̄dictos doc. x̄x. ⁊ direc. ni
 ſi in duob⁹ caſibus. Primo di
 recte. vt cū aliq̄ fuerint legitimi
 me deprehēſi q̄ merito fuerit
 tali p̄tate p̄iudici. Secōo indis
 recte p̄ aliquos p̄ſequentiā. vt
 cū aliq̄s caſus emerferit in quo
 pro vtilitate cōmuni expediat
 q̄ talem caſum ep̄us retineat.
 ⁊ aliter non. x̄xy. queſti. ij. de ec
 cleſiaſticis. Sed nō expedit̄ vti
 litati cōmuni tot caſus reſer
 uare. Quia hoc eſſet iniecte.

laq̄os. ⁊ viā salut̄i impedire. Ad
de tertiū. s. q̄n sic eēt p̄suetudo
ut. s. Ex dict̄ p̄dictorū doctorū
⁊ ex de. dudū. Jo. de legna p̄clu
dit q̄ fr̄es p̄dicatores ⁊ miōres
p̄ntati p̄ audiētia p̄fessionū vt
s̄ p̄nt absoluerē ab oib⁹ casib⁹
p̄ctorū except̄ p̄cise que i iure
ep̄is resuānt. Et licz ep̄is aliis
quos casus s̄ p̄suetūdie sue dis
ocess. vel ex suo b̄nplacito. vel p̄
p̄sūtōes suas sinodales v̄l pe
nitētiales sibi resuānt. pote
rūt t̄n fr̄es ab eis absoluerē q̄d
p̄bat sic. p̄dapa i cle. dudū. Ita
tuit q̄ fr̄es p̄ntati iur̄ formam
ibi p̄tentā habeāt eādē autori
tatē absoluerē circa p̄fessiones
quā h̄nt de iure curati. nisi pla
ti vellēt p̄ eis p̄ferre. Et fm̄ d̄
ba dura. nō obstat q̄ docto. po
nūt. mltos casus ep̄is resuatos
curati t̄n p̄nt fm̄ eū ab oib⁹ oc
cult̄ absoluerē q̄ in iure nō sūt
p̄cise ep̄is resuata seu qui nō
sunt ip̄is sac̄dotib⁹ directe vel
p̄ aliquā p̄sequētiam interdita
vt. s. ergo ⁊ ip̄i fr̄es. Et si quis
pure vult d̄fendere p̄les casus
posse ep̄os rōnabiliter resuare
quo ad sac̄dotes p̄chiales q̄
sunt de foro ep̄orū ⁊ eorū cōsti
tutioib⁹ subiecti. t̄n hoc nō p̄nt
facere ep̄i erga p̄dictos fr̄es q̄
excepti sunt nec eorū ordinatio

nib⁹ subiecti. vt ex. de excessi p̄
la. Dimis p̄na. Cū ergo nō pos
sint dicti fr̄es absoluerē a casib⁹
b⁹ resuatis in iure ep̄is. vt d̄ i
cle. Illa ergo p̄nt ab oibus alijs
vt puta resuatis ex p̄suetudie
p̄ticulari loci vel sinodali cōsti
tutiōe q̄ vñ negādo aliud ta
cēdo cōcessit dist. xv. qlis. Nec
p̄nt p̄lati dictā cōcessionē reuo
care vel d̄falcare. Nec directe
negādo. licētā audiēdi q̄ n̄bi
lomin⁹ h̄nt fr̄es p̄ cle. dudum.
Nec idirecte. p̄hibēdo p̄chis
anos ne p̄fiteant̄ eis. ex. de pri
uil. quāto. ⁊. c. dilecti. Nec p̄
tentōnē multorū casuū q̄ fieri
in fraudē legi q̄d fieri nō d̄z ex
de p̄ces. p̄ben. c. Constitut. Si
leat ergo h̄ Jo. mo q̄ dicit q̄ si
ep̄s p̄t artare ordinariā p̄tates
curatorū multomaḡ p̄t artare
ex ordinariā ip̄orū frat̄rū q̄ q̄d
p̄supiorē p̄cedit p̄ inferiorē arta
ri vel reuocari nō p̄t vt p̄tz di.
xxi. Inferior. Ad p̄stitutionem
aut̄ cle. Religiosi da p̄uini. vbi
d̄z q̄ a casibus ordinaris resua
tis quēquā absoluerē nō presu
māt. R̄ndef q̄ itelligēda est de
casib⁹ i iure resuati sic intēdit
illa p̄stitutio. dudū. nō aut̄ p̄ cō
suetudinē vel statuta aliorū p̄
latorū q̄ illa remouet papa in
de. cle. dudū. a quib⁹ p̄nt dici

frēs absoluere. Et p̄ cōsequēs
 vt videt̄ q̄c̄q̄ dicat̄ p̄ ātiquos
 v̄l p̄ modernos de talib⁹ casib⁹
 p̄ ep̄os reſuatis totū reuocat̄
 p̄ ſtitutōez dudū ſimplr̄ q̄ztū
 ad dōs frēs. Si enī cōſtitutio
 poſterior; lz nō faciat mētionēz
 de p̄ori ip̄az reuocat̄ vt i. c. licz
 de p̄ſi. li. vi. mltomagis reuoca
 re v̄z dicta doctorū ſi i cōtrari
 um pmulgan̄. hoc. Jo. delega.
 Idē notat̄ idirecte. li. i. ti. xv. §.
 lxxvi. Contra p̄dicta. §. q̄ frēs
 nō poſſint absoluere a casib⁹ p̄
 ep̄os reſuatū quō d̄terminat̄ glo
 vbi. §. idē tenet. Bul. ibidē. dū
 mō nō appareat d̄ malicia pu
 ta ſi oēs casus v̄l maiorē partē
 nō reſuatorū ſibi reſuarēt. vel
 alias. Idē tenet paul⁹. Ste. lau
 dē. zam. z. Jo. d̄ imo. z itelligit̄
 illa reſuatio casuū ep̄aliū. d̄ a
 ctib⁹ exteriorib⁹ cū effectu z nō
 de interiorib⁹. Quz igit̄ non eſt
 clarū vt ex p̄dictis ptz. z varie
 ſunt opiones doctorum q̄ ſunt
 cāſ ep̄is reſuati z an poſſint d̄
 diei diē cāſ p̄dicti fr̄ib⁹ reſua
 re tuti⁹ eſt q̄ frēs faciāt ſibi ab
 ep̄o declarari quos casus ſibi
 vult reſuare. z tūc nō ſe impe
 diāt deſuatis. d̄ alijs nō faciāt
 ſibi ḡnāliter liberā absoluendī
 licentiā p̄cedere. Absolutio ex
 cōmunicatōnis maioris a iure

clarū ē q̄ ptinet ad ep̄m eē. e. c.
 Dup. z cōmunicatō quozūlibz
 vtorū. eē. e. c. i. excepti v̄otis a
 poſtolice ſedi reſeruatis. z notat̄
 Jo. an. in. c. Si ep̄s. d̄ pe. z. re. li.
 vi. Itē relaxatō quomundā iura
 mētorū ptinet ad ep̄m. Vide
 plene de hoc i Spe. ti. delegatis
 §. Nūc ostēdendum. d̄. xliiij. et
 tho. ii. q̄. lxxix. ar. ix. z do. An
 de butrio. eē. d̄ sp̄ſalib⁹. Pre
 terea. An diſpoſitō male abla
 torū icertorū cōputē inter ca
 sus ep̄is de iure reſeruatis. Cir
 ca hoc p̄ maiori declaratione
 duo vidēda ſunt. Pr̄imū eſt q̄
 dicat̄ icerta z dic q̄ oia ea q̄ q̄
 bi r̄tinere nō pōt ſiue qz p̄ rapi
 nā furtū v̄ſurā fraudē damnuz
 illatū vel rē alienā inuentā non
 habitā. p̄ d̄relieta accepit. Vel
 qz rē aliquā illicite v̄ſurpauit. z
 p̄ſone quaruz hmōi res ſunt i
 gnozatur. vel ſi ſciūtur nō iuei
 unē ip̄i nec heredes eorū. Si r̄
 dicūtur icerta ea q̄ accepit ius
 dex a pte p̄ corruptiōe iuſticie
 vel etiā p̄ iudicādo z testis pro
 teſtificādos. Et breuiter v̄bicū
 q̄ turpitudine eſt ex pte dātis z
 accipiētis ex eo q̄ p̄hibita eſt
 ip̄a datio z acceptio. Et debēt
 hmōi icerta erogari paupibus
 eē. de v̄ſu. cū tu. Sc̄dm eſt cu
 auctoritate ſeu diſpoſitōne ha

beāt hec erogari. hosti. i. c. cū
 sit. ex. e. de iudeis z i summa d
 pe. z re. s. v. iuxta fina. sub. s.
 Sed q̄ soā. d. Itē z vbi tenet
 q̄ talis dispēsatio seu distribu
 tio male ablatōrū icertōrū sit
 vn^o de casib^o ad ep̄m ptinēti
 b^o. z q̄ de ei^o licētia z auctori
 tate d̄beat fieri. idē tenet Jo
 an. i re. peccatus de reg. iur.
 libro sexto. z in. c. Si episcop^o
 de pe. z re. e. li. licz alter postea
 dixerit in. c. Religiosus infra
 allegato. Archi. x. o. i. c. Ad sa
 ne. xiiii. q. v. z in. c. Religiosus
 de testa. li. vi. solēniter tractat
 hūc articulū z late z clare tes
 net z p̄cludit q̄ hmōi incerta
 poterūt libere distribuī z ero
 gari paupibus absq̄ auctori
 tate sine sc̄d̄ ep̄i vel alteri^o iu
 dicis ecclesiastici. Vā vbi cer
 ta p̄sona a testatore d̄putata
 est ip̄amet debz exēq̄. xii. q. ii.
 de laycis. c. de ep̄i. z cle. l. Vul
 li. ex. d̄ test. Tua z c. Johānes
 imo. credit q̄ ille q̄ recipit ma
 le ablata viues met p̄t̄ diuiri
 buere si velit est plan^o text^o
 in. c. Cū tu de vsur. s. i. ibi pau
 perib^o erogare. Et hoc etiam
 clare inuit glo. ex. d̄ hom. i. Si
 cur dignū. s. eos Vā obstat d̄
 ere. Cū sit diude. quaz allegat
 hostien. q̄m loquit d̄ iudeo nō

xp̄iano cui^o act^o z dispensatio
 quo ad paupes xp̄ianos meri
 to habet suspecta ab ecclesia.
 Itē h̄i d̄. ibi s̄m prudētā d̄yo
 cesani ep̄i q̄ suspitio merito
 cessare debz in fideli xp̄iano. z
 sic inq̄t nō dubito q̄ ep̄s nō hz
 se itromittere d̄ talib^o nisi in
 defectū. s. vbi null^o deputat^o ē
 a testatore q̄ hoc exequat^o nec
 ip̄emet q̄ hz icerta restituere.
 p̄ se. vult restituere. z sic hz in
 telligi opinio hostien. hoc ille.
 Lapp^o ab. p̄cordare nitit^o opi
 niones di. q̄ i male ablat^o icer
 tis i q̄b^o trāslatū ē dominiuz
 nec p̄petit repetitio vt i. c. nō
 sane. xiiii. q. v. hz locū opio. Ar
 chi. i his aut^o i q̄b^o d̄nium non
 trāsserit v̄l si trāsseret cōpetit
 r̄petitō vt i. c. Trāsmissa. d̄ de
 ci. hz locū opio hosti. Jo. an. i. c.
 Religiosus. de testa. li. vi. i no
 uella. d̄t q̄ vtraz opio hz eq̄
 tatē opio hosti. ad tollendam
 fraudē q̄ facile eēt cuiq̄ asse
 rere z iurare se soluisse. z sic
 multipliciter paupes d̄frauda
 re. Opio x. o. Archi. hz eq̄tatē
 q̄ ex quo. debēs icerta r̄stitue
 re fideliter erogat paupib^o. p̄
 ut disponit d̄re. Cū tu d̄ vsur
 v̄n nō apparet q̄re iste nō d̄be
 at eē absolut^o. nō a pctō. s. ab
 onere satisfaciēdi. Et subdit

2 ego hoc vere & pure faciēt
 bñ haberē p. absoluto. hoc ille
 hāc tñ distinctione slapp^o ab
 cui videt iberere Jo. an. dñstru
 it text. c. Sic dignū. eñ. de ho
 mi. S. Los q̄ loquit i rapia et
 sic i casu i quo p̄petit i p̄petitio
 Et tñ dicit text. q̄ distributō
 ibifcā paupib^o p̄ eos q̄ fertur
 ferūt eis nō. p̄delt cuz extarēt
 illi q̄b^o d̄bebat fieri restitutio
 ergo si illi nō extarēt vidē vel
 le text. q̄ sibi p̄fuisset talis di
 stributio Dic igit̄ indistincte
 sniam Archi. eē veriorē. & hāc
 p̄maniter tenēt doctores. hāc
 tenet Pau. d̄ leaza. in de. du
 dū. d̄ sepul. S. h̄mōi sup. x. a. in
 re. z. i. Religiōso. d̄ p̄uul. S.
 Quib^o Jo. de imo. in d̄. cle. du
 dū. Idē sabo. Idē io. cal. idē re
 cupans de sc̄to mi. idē d̄bat
 the. de roma i d̄. cle. Religiōsi
 Idē d̄stē. i sum. si. d̄ vsu. ar. vi.
 S. Qui^o autoritate. Idē pisan^o
 f̄stitutio. vi. S. finali. Idē Hein
 ric^o boyc. i. d̄. cle. Lū sit. Colles
 ctari^o in de. cle. Lū tu. de vsu.
 idē Rich. in. iiii. vi. xv. ar. v. q.
 iij. Scot^o ibidē. q. ij. idē iohan
 nes de legna. z. gemi. in de. cle
 Religiōsus. d̄ testa. li. vi. vbi re
 citās opi. doctorū p̄cludit hoc
 idē qd̄ tenet archidiaconus z
 ei^o seq̄ces sc̄z q̄ epus nullate

n^o potest sibi resuare disp̄sa
 tionē male ablato: ū icerto: ū
 Absolutionē x̄o a pctō sic. n̄
 repit̄ aliqd̄ ius scriptū exp̄sse
 p̄hibēs illi q̄ h̄z restituerē icer
 ta qui erogare possit ea lib. re
 paupib^o p̄ se ip̄m d̄modo fro
 liter faciat. Nec. p̄delt autori
 tas ep̄i si male dispensaretur.
 Qñ tñ repeteret ep̄s discret̄
 ac tūcēs deū q̄ de eēt p̄r pau
 perū. z q̄ largiter p̄pos reddid
 t^o eis disp̄saret tūc posset ha
 bēs icerta distribuere ad talē
 remitti vt d̄ eis p̄silio distribu
 erent. z hoc nō dico d̄ necessi
 tate. sc̄z d̄ p̄gruitate z fateor ta
 lē caute facere qñ quis tene^t
 ad aliqd̄ erogādū p̄ male ab
 latis icertis z d̄ hoc p̄stat aut
 testam̄to aut cautōe si illd̄ ero
 garet de cōs̄ia ep̄i z licētia q̄
 posset distributiōe sc̄a d̄ ea rō
 nē erigere. S̄zan ep̄s v̄l quis
 alicui^o possit r̄mittere seu cōs
 ponere cū eo qui h̄z restituerē
 male ablata icerta p̄ minori
 quātitate q̄z sit pecunia resti
 tuēda p̄ ip̄is male ablat̄. pau
 i cle. abusiōnib^o de pe. z re. x.
 Ad hoc sup x̄bo male ablata
 icerta. dicit q̄ nō q̄ receptio
 talis pecuniōz fieri noie pau
 perū z i eorū vtilitatē cōuer
 si. z iō recipiēs q̄cunq̄ sit d̄le

nō poterit trāſigere de offi. vi
ca. ca. fi. li. vi. Saluo. niſi ſuper
hoc foret pūlegiat? a p̄p̄ ſcōm
euz. Lapp? h? z Archi. xiiij. q. v.
Nō ſane. referūt q? hoſti. dice/
bat q? i his i q̄b? ē mortale pec/
catū ſm legē diuinaz vt inſur/
to z in rapina. xiiij. q. v. penale.
epus nō poterit diſpēſare nec
etiā papa vt aliq̄ dicit quo mi/
nuſ p̄niam agat z reſtitutio ſu/
at ex. de uſur. cū tu. xiiij. q. v. Si
q̄d. z. c. mlti. z. eo. ca. q. vi. c. i. In
his xoi q̄b? eſt mortale pctm̄
ſm ius poſitiuū. tūc ſi ē ep̄iſ ſi
ue iſeriorib? iterdicta diſpēſa/
tio null? diſpēſare vel patiētā
p̄itare pōt niſi ſol? papa vel is
cui ſpecialr cōmiſerit. Si vero
nō eſt iterdicta tūc ep̄s diſpen/
ſare poterit z notat i Spec. ti.
delega. 5. Nūc de ep̄orū. x. do.
me? dicit. Ex dict? pauli z lap/
pi elicit q? p̄poſitō ſctā p̄ ep̄oſ
cōponētēs cū heredib? uſurari/
orū ſup uſur? z male ablatiſ nil
ualeat nec patrocineſ q̄ſtuſ ad
deū eis q̄b? tal ſit dicta remiſ/
ſio. Optie facit regula pctm̄. d
re. iur. i. li. vi. z. xiiij. q. vi. Si ref.
z notat Jo. d. imo. i. d. de. Abu/
lionib? hec xā qm̄ ep̄s remittit
vel cōponit abſq̄ rōabili cā cū
eo q̄ hz reſtituere icerta z pōt
reſtituere ſine notabili vetim̄

to ſui z familie ſue abſq̄ eo q?
cogaſ mendicare vt ſolet fieri
cū uſurarijs. vt ſi debeāt ducē
ta. p̄ incert? dent cētū. vſ qui q̄
gita. z reſiduū remittit eis. nā
talē remiſſionē ſeu cōpoſitōem
nō credo valere in foro dei z cō/
ſciētie. qz ep̄i ſunt poſiti diſpen/
tozel bonorū pauperū nō diſpē/
ſatores. Hec? aut ſi hoc fierz ex
cā rōabili vt cū q̄s nō poſſet to/
tū? vel p̄tez ei? qd̄ debet paup̄i
b? erogare ſine notabili d̄rim̄
to ſui z familie ſue z ſine maḡ
incurſiōe miſerie tūc eni poſſet
tanq̄z paup̄i in toto vel in pte
ſibi ſlarari ſeu diſtribul. ita tñ
q? ille ſine diſſimulatōe ſit pat?
totū qd̄ p̄t erogare ſic tenetur.

De ſcientia neceſſaria cuiſi
bet cōfeſſori. Capitulū. ij.

Ecūdo p̄feſſor debz
h̄re clauē ſcie q̄ non
ē. pp̄rie clauis. ſz po/
teſtas diſcernēdi i cauſe. exami/
natōe in foro cōſcie. z ſic clauis
ſcie nō ē h̄itus ſcie nec act? ſcie
di q̄zuis clauſecclie recipe nō
debeat niſi h̄ns ſcie habitū cō/
ueniētē ſeu ſufficiētē ad ex/
cutōez ptātis illi? ſm Rich. in
iij. di. xviij. ar. i. q. iij. qz vt dicit
duran. i. ſumma. li. i. ti. d. p̄ſel. q.
ij. p̄feſſor quotiēs ſe ingerit ad
cōfeſſiōes audiēdas totiēns ſe

offert ad rñdendū de quolibet
 2 iterdū de casib' iopriatis 2 a-
 lias audit' 2 de d' qōib' valō p
 pleris. 3o. o3 q' sciat pgnoscere
 q'cqd d3 iudicare. de pe. 2. d. vi.
 c. i. Interē tñ iter eū q' spōte et
 volūtarie se ingerit 2 offert ad
 p'fessiones audiēdas. 2 iter eū q'
 inuit' 2 p' sui obedientiā supio-
 ris coact' ad eas pmouet'. Nā
 mlto maior scia reqrit' in p'mo
 q'z. i. scdo. Et p'm' tenet' ad om-
 nē exactā diligentiā 2 imputa-
 bit' ei etiā leuissima culpa. ar. ff.
 depo. l. i. §. Sepe. Scdus xō q'
 f. coact' p' obedientiā p'fessiones
 audit' nō tenet'. nisi inquantuz
 scit vel pōt cōmode scire. ff. de
 re. iur. l. 3. Impossibile 2 sp'ficiat q'
 hēat sciam 2 si nō eminentem
 saltē ppetentē vt. s. sciat discer-
 nere inter leprā 2 nō leprā. iter
 pctm' 2 pctm'. 2 sciat q' sint pec-
 cata capitalia 2 q' mortalia sal-
 tē in cōmuni 2 q' venialia ex
 nere de quib' hētur. xxy. di. §.
 Criminis. Cō. alber. in. iij. ad-
 dēs q'hec nesciēs credit q'pec-
 cet mortaliter p'fessiones audi-
 endo Et plusquā ipse peccat eū
 instituens seu institutū mīstra-
 re p'mittēs si sua inter est tales
 p'hibere. adde s'm duran. vbi. s.
 q' p'fessor. d3 etiā scire canones
 penitētiales de q'bus infra p'

te. iij. nō tm' ppter hoc q' sciat
 penitētiā iniūgere cuz hodie
 penitētie sint arbitrarie. ex. de
 pe. 2. re. c. Quēsitū. 2. c. De' q'
 s3 etiā vt p' hoc sciat culpatus
 differētiā agnoscere. optet eti-
 am vt sciat discernere. vtrū ea
 q' sibi penitēs exp'mit sint pec-
 cata vel nō. puta si bella p'nci-
 pū sint iusta vel iniusta. Si ta-
 lie 2 exactōes iuste exigant' vt
 nō. Si negotia vel p'tract' mer-
 catorū liciti sint vel illiciti. et
 an teneant' ad restitutōes vel
 nō vt p' hoc sciat vtrū p'fitentē
 debeat. p'hibere vel suspēdere
 a cōmunionē aut licētiare. nā
 cū p'ceptū sit cuiuslibet adulto se-
 mel in āno cōicare si p'fessor. p'
 bibeat a cōione illū q' nō habz
 pctm' mortale. qz forte iudicat
 illicitū esse qd est licitū. vel ecō-
 tra si licētiat ad cōmunionem
 nō licētiandū. qz iudicat licitū
 qd est illicitū implet' in eis illō
 Quidā. xy. Lec' si ceco. ducatus
 p'itet ambo in foueā cadūt. nisi
 forte. p'habilis ignorātia excu-
 sare putat si cōfessor iudicauerit
 s'm opinionē alicui' doctor' aut
 etici 2 famosi cui innititur.
 Sec' si p' opinionē cōmunē do-
 ctorū licz iudicauerit s'm opinō-
 nē alicui' doctoris mīn' auten-
 tici. Tenet' etiā scire cōfessor

casus in quibus oportet confessionem iterari. de quibus parte .ij. c. i. infra dicitur hec ille. Proinde addi quod etiam periculosus est audire confessiones non habenti competentem notitiam casuum papae et episcoporum ut in cle. Religiosi de privilegiis. ex predictis claret quod confessor qui nec per se scit nec in predictis casibus dubitare novit cum periculo anime sue et sibi presentis confessiones audit. quod scilicet tali imperito confiteatur ei criminis princeps efficiet et eius confessio invalida reddet nisi de novo homo sciens confiteatur. Proinde Augustinus de penitentibus di. i. Quis penitet ait. Qui confiteri vult peccata sua ut inveniat gratiam gratiam sacerdotem scientem ligare et solvere ne si negligens circa se extiterit negligens ab eo quod eum misericorditer morietur et petit etc. Et si tanta ignorantia in confessore reperietur quod nesciret saltem ea que dicta sunt super in principio credo quod non excusaretur a peccato si acceptaret homini officium cum sui periculo et aliorum. Et si iniungeret ei probationem nisi forte ibi non inveniret vitam et sciam magis idoneus quod vellet et posset hoc facere quo casu etiam minus idoneus et in predictis non instructus. si faceret ex charitate potest se ingerere nam quod non est licitum necessitas licitum

facit. etc. de reg. iur. Quod non est. Proinde tamen faceret confessor imperitus si hoc casu deprehendens penitentem gravibus involutum consulat ei quod data oportunitate iterum de illis confiteatur perito. vel saltem ab eo periculum postulet. Sed quod si confessori occurrat aliquid in confessione de quo dubitet propter varietatem opinionum doctorum. An sit licitum vel illicitum sic est in non solvendo decimas ubi non est consuetudo nec ecclesia petit quod alii doctores dicunt tales excusari. alii non. et notat Jo. an. in c. i. de deci. li. vi. De emptione iurium locorum ianue. Adhuc floretine. et imperitiorum. Ven. quod quodam dicitur hanc emptionem esse licitam. quidam illicitam. dicitur. etc. quod in his casibus et similibus confessor non debet precipitare suam de mortali nec condemnare prius facientes se prius opinionem tenentes nec propter hoc debet absolutionem de negare. sed terrore incutere exponendo eis periculum solvendo scilicet quod tutius est. etc. ut ab homini se abstineant.

Incipit secunda principalis huius operis de penitentibus. ad confessionem admissionem.

Trice secunda notandum quod confessor peccatores venientes ad confessionem

feſſionē benigne dulciter ⁊ caritative recipe d3. xxvi. q. vii. p. totū. Et vt ſecure prudēter et diſcrete. pcedat quia in ꝑceſſu audiētie ꝑfeſſionis penitētis ſe ꝑius occurrunt aliqua ꝑpter q̄ ꝑfeſſor cognoscit ſe nō debere nec poſſe de iure ip̄m ꝑſitentē abſoluere. debet añ oīa de huiusmodi inueſtigare diligenter ne ſi poſt audiētiā ꝑctōrū ꝑſitentis aliq̄d tale impedimētum inueniēs veſit euz recuſare ſeu ſibi abſolutionē denegare moleſte ferat ⁊ merito de ip̄o ꝑfeſſore poſſit cōqueri qz vt q̄dam ait turpius eijcitur q̄z non admittitur hoſpes.

Octo ſunt cāus quos ponit hoſti. in ſum. in q̄bꝫ ꝑōt q̄s alteri ꝑſiteri q̄z ꝑꝑo ſacerdoti.

Capitulū primū.

Primo igitꝫ ſm hoſti. i. ſumma d3 cōfeſſor inueſtigare a penitēte cuius patrie ⁊ ep̄atꝫ ſue iuriſditiōis ſit ⁊ ſi nō ſue iuriſditiōis eſt ſz aliene ſmittat eū niſi in caſibꝫ in quibꝫ licz alteri ꝑſiteri q̄z ꝑ ꝑo ſacerdote ſine eius licentiā quos idē ponit hoſti. in ſumma ti. de ꝑe. ⁊ re. ſ. Qui ꝑſitendum ⁊ ſunt octo quorū. Primum ē q̄ ꝑꝑius ſacerdos eſt oīno iudi-

ſcretꝫ ⁊ ignarus. vt qz nescit diſcernere inter ꝑctm̄ ⁊ ꝑctm̄. nā qui vult ꝑſiteri debet querere ſacerdotē qui ſciat ſoluere ⁊ ligare. de ꝑe. di. vi. qui vult. ⁊ c. ſi ſacerdos. ⁊ de hoc ſatis ꝑ archi. Et licet tutiꝫ ſit in hoc caſu ꝑterere licentiā a ꝑꝑo ſacerdote vel ab eiꝫ ſupiore tñ nō videtur neceſſariū cū rōne ignorantie ꝑꝑriꝫ ſacerdotis ip̄o iure cōcedatur licētia cōſitēdi alteri. vt in. c. placuit. de ꝑe. di. vi. Facit ad hoc gloſa. e. di. ſ. Quod aut. ⁊ de reg. iur. indultū. li. vi. cum ſuis cōcordan. ſollicitator ad malum vel ꝑꝑius ad peccatum qz quiſ debet cōſiteri vel ex confeſſione immineret periculum conſitenti vel confeſſori vel ſi eſſet reuelator confeſſionis. etiā ſi dormiēs ſomnians do reuelaret vt aliquibꝫ accidit de ſquo ſimili in clē. l. de homic. vel ſi ſit peccatū cōmiſſum ꝑtra ipſum ſacerdotem vt ꝑtra ſuos cōiunctos vel cōiunctas nō debet ſubditus ſibi cōſiteri ſed ꝑterere licentiā ab eo extra de ꝑe. ⁊ re. omnis. Cō. ꝑe. tho. alla. Anno. ⁊. d. Et licet q̄dam intelligāt hoc verū ſolum qñ cauſa ꝑpter quam vult alie no ꝑſiteri nō ꝑcedit ex effectu ꝑꝑriꝫ ſacerdotis. tñ quod ꝑꝑius

dictū est meli⁹ videf̄ indistincte
sine causa pcedat ex defectu p
priū sacerdoti sine nō. Et dicitur sa-
cerdos credere petēti ⁊ allegā-
ti saltē in genere iustas cām qz
nō est verisimile qz cū fallatū va-
dat qd ad pniām vt dicit glo. i
c. placuit. de pe. di. vi. Et si sac-
dos maliciose licentiā iusta de
causa petita dare recusat. glo.
in de. c. Dis sup xbo obtineat
dicit qz pōt postea ire ad aliū
ar. de regula. c. licet. Al' vadat
ad ei⁹ supiorē si pōt vt illū com-
pellat vel ipse det licentiā ar. de
iure patro. c. Null⁹. ⁊ de pe. et
re. c. si. in fine. Dicit tñ hostiē.
qz si piculū nō est in mora tunc
hoc casu tut⁹ est p licentiā supi-
orē adire. Si autē piculuz est in
mora statim pōt libere aliū sac-
dotē adire ⁊ hoc referūt. Joh.
an. ⁊ do. An. de hnt. sup dicta
glo. c. eis. Qd si nō posset in p-
dictis casib⁹ ⁊ silibus aliū sac-
dotē habere cui piteat qz p-
um ⁊ necessitas imineat. vel e-
ligat sine pessione mori ⁊ soli
deo piteat vel ppo sacerdoti
in genere de oibus alijs sub ti-
cēdo oino pctā ⁊ circūstantias
ex quib⁹ verisimiliter posset pericu-
lū iminere. vel ex ei⁹ malum ali-
qd puenire. De⁹ enī sic ordiat
opa sua qz nō vult eē causa ma-

li. hoc tenēt. Inno. host. Jo. an.
do. an. de hu. ⁊ oēs moderni cō-
muniter. Si autē ppus sacdos
esset ligat⁹ ecclesiastica cēsurā
puta qz est heretic⁹ excōicatus
scismatic⁹ interdicit⁹ vel suspē-
sus quo ad se ⁊ quo ad alios. cū
oēs tales habita noticia de p-
dictis in diuinis officijs ⁊ sac-
ramentoꝝ pceptione snt regula-
riter euitādi. pōt subdit⁹ tales
ppm sacerdotē iuste respue-
re nec debet sibi piteri s; de-
bet ad supiorē recurrere vt sibi
det licentiā alienū adire. vel si
bi alias pvideat de remedio o-
portuno. Qd si nō pōt licentiā
obtinere. nec sibi aliter pvide-
re dicit Thomas in. iij. distin.
xvii. qd idē est iudiciū. qd de il-
lo q nō hz copiā sacerdoti. Se-
cūdus est cū qd trāstulit domo-
ciliū de vna prochia ad aliā qz
statim efficit prochian⁹ illi⁹ ecc-
lesie ad quam se trāstulit. Et
subiect⁹ illi curato in oibus q
ad ius prochiale pertinēt pter
qz in decimis pdialib⁹ q regu-
lariter illi ecclesie debēt dari. i
cui⁹ prochia pdia sunt sita. ex.
de pro. ca. fi. ⁊ xvi. q. i. Si quis
layc⁹. Et hoc verū est si se tran-
stulit aīo remanēdi ⁊ ex toto.
qz tūc statim qz explicatis sacra-
mentis suis in domicilio pducto

recept' ē. effect' ē de foro illius
 alias solo possessio nō cōstituit
 domiciliū. vt notat hosti. i. sum
 ma. ti. proch. §. q̄s intelligat. r
 archi. di. xij. q. ij. §. Q. ergo in
 fine. Attamē si q̄s p̄ ānū mora
 ref i aliq̄ prochia licz nō se trā
 stulissz aio remanēdi bñ effice
 ref tūc d̄ foro illi' vt notat In
 no. in. c. Dis d̄ penitē. r remis
 sio. Si x̄o i diuersis equaliter
 q̄s d̄git prochijs v' loq̄ vtrius
 q̄ prochiā intelligit r poterit
 r̄cipe eccl'astica sacmēta vtro
 bīq̄ tpe quo tbi morat. puta si
 estuali tpe moraret i vna. hie
 mali x̄o in alia. Sec' tñ si ap
 pareat q̄ bonū domiciliū sit p̄n
 cipali'. Luti' tñ eēt si talis de
 licētia sui ep̄i elegat. sibi p̄fesso
 rē. r notat hosti. vbi. s. Tertio
 casus est qñ q̄s est vagabūdus
 nulli hñs nec querēs domiciliū
 s̄z hincide circūlens tal' enī p̄t
 vbiq̄ p̄fiteri cullibz sac̄doti ex
 ecutionē ord̄is sac̄dotalis hñs
 ti nedū quo ad celebrādū. s̄z e
 tiā quo ad solūedū r ligādū. vt
 notat ifra in fi. viij. casus. ar. ff.
 de iudi. l. heres absens nā r va
 gabūd' criminosus vbiq̄ puniri
 p̄t. C. vbi de crimie agi oportz
 li i. r e. de rab. c. i. mōachus va
 gabūd' vbiq̄ capi p̄t. xvij. q.
 ij. Abbates. idē q̄ de vagabū
 dis est r de mercatorib' q̄ nul

q̄z hñt domiciliū s̄z sp̄ sequūt
 nūdinas. Negociatores vero r
 viatores romipede r peregrini
 si sine licētia pp̄ij curati iter
 arripiāt v' peregrinē nō p̄nt
 p̄nias seu eccl'astica sacmēta
 ab alio sac̄dote recipere nisi i ne
 cessitate p̄stituti. s. piculi. mor
 t'. v' nisi alicubi morā traxerit
 p̄ ānū seu paulomin' vt ifra ca
 su. vi. Si x̄o cū eius licētia re
 cesserit tūc distigue q̄ in nego
 ciatorib' r viatorib' req̄rit li
 cētia exp̄ssa r explicita ad hoc
 vt possint p̄fiteri r cōlcare ali
 as nō poterūt nisi vt. s. Romi
 pede x̄o r peregrinātes ad lo
 ca' sctā si de licētia pp̄ij sac̄do
 tis iter arripuerit siue peregri
 nationis insignia ab eo acceper
 rint eoip̄o videt eis tacite de
 diste licētiā cui maluerit p̄fite
 di de oib' p̄ctis q̄ cōmiserit in
 via v' p̄ obliuionē omiserint cō
 fiteri añ recessus. aut etiā sciē
 ter fm. xx. Cō. inno. in. c. Dis
 de pe. r re. subdēs. Credim' eti
 am talib' datā eē licētiā reci
 piendi eccl'astica sacmēta a
 quo maluerit. Al' casib' x̄o ep̄o
 rū resuat si pegrinatōes insi
 gnia ab eo recuperit v' alias d̄
 ei' licētia iter arripuerit eoip̄o
 vt. s. videt eis ip̄licite data li
 cētia p̄fite di cui maluerit r ab
 soluere se faciendi etiā de cast
 b ij

b^o ad ep̄m ptinētib^o. sic z de p
tinētib^o ad prochiale dictū est
Quart^o casus ē cū q̄s. p̄po do
micilio rlicto nauigat v̄l inter
fecit q̄rens quo se trāsserat. q̄
pōt v̄biq̄ p̄fiteri q̄nosq̄ alicu
bi hēat cū talis dicat eē sū̄ do
micilio. ff. admunici. l. Labeo i
p̄ncipio. z. l. eius. §. cellus. z no.
Ric. in. iiii. distin. xvij. ar. iij. q. i.
Quit^o est rōne delicti. s. q̄n q̄s
deliqt̄ in aliena prochia. e. de
rap. c. i. z. vi. q. iii. placuit. qd̄ in
telli. verū i foro iudiciali scdm
Rich. vbi. s. xvi. q. i. c. v. z collec
in. c. Dis d̄ pe. z re. puta cū q̄s
est excōicat^o i loco delicti vt si
eri solet in furti z silib^o. Nam
tūc pōt absolui a p̄po sac̄dote
sz ad excōicatorē mittēd^o ē ab
soluēdus. vt in iurib^o. s. allega.
Sec^o aut̄ in foro penitētiā qz
delinquēs i prochia alteri^o rōe
domjciali poterit bñ absolui a
p̄po sac̄dote nedū a pctis sz es
tiā ab excōicatōne iur̄ cōmun
nis seu sinodalis aut p̄nitialis
quā p̄traxerat i aliena dyocesi
poterit a p̄po ep̄o absolui nisi
fuerit pape reseruata vt notat
collec. i. c. excōicatis. de of. leg.
Et hāc sniaz tēnet abbas. si eē
ne. de. v̄l mo. sup̄ specla. z d̄ se.
ex. Nap. z idirec. li. i. ti. de pe. z
re. §. xcix. fm̄ archidyaco. Sex
t^o cāus est rōne studij. nā vt di

cit ino. in. d. ca. Dis. Scholares
z alij sc̄ole ānales z mercenarij
debēt p̄fiteri sac̄dote pro chie
quā incolūt p̄ ānū. ar. ff. d̄ iudi
l. Si b̄gi. §. i. xvi. q. i. Questi.
vbi d̄ q̄ ibi debēt soluere dec̄
mas p̄sonales. qz recipiūt eccle
siastica sac̄mēta p̄ āni circulus
Alij dicūt q̄ idē ē etiā. si ad mi
nus t̄ps p̄ducēt domos. ar. eē d̄
dec̄. ad apostolice marie si sū̄
fraude p̄ductio v̄l hitatio. pro
gare v̄stra natiuitatē dñi vel
pasca. qā tūc ex p̄cepto decre.
Dis. sp̄ debēt p̄fiteri z cōicare
Et hoc qd̄ dicit inno. de scola
rib^o verū est de scolarib^o laycis
Sec^o autē de clericis qz vt dicit
hosti. ifum. ti. de prob. §. quis
intelligat z notat archid. xij.
q. ij. Ergo infi. si clic^o stare
p̄ xxx. ānos istudio sine licētia
plati sui nūqz p̄trabit domicilij
um. sz si de ei^o licētia se trāsu
lerit statim efficit de foro z iuris
ditiōe illi^o ep̄i ad quē trāsy z
si nō p̄petua tñ t̄pali. in oibus
igif p̄missis tut^o est fm̄ Immo.
qz z viatores z alij sp̄ a p̄po sa
cerdote licētiā hēant sp̄etiales
Immo nō licz cleric^o siue layc^o.
p̄ficisci sine licētia ep̄i de con.
di. v. No optet. ij. z ibi p̄ glo. et
archi. z eē de. vo. redēp. c. Ad a
gne. Idē i direc. vbi. s. §. lxxxvi
Septim^o cāus est rōne necessi

tatis qz in articulo mortis cō-
stitut^o siue occasione infirmita-
tis siue alteri^o periculi belli ma-
ris z hmoi in absentia pprii sa-
cerdotis cuilibet simplici sacer-
dote catholico dūmodo cēsura
ecclesiastica nō ligato p̄fiteri
pōt z ab eo absolui ab oi pctō
z excoicatione siue a iure siue
ab hoie. ex. d. sepul. prochiano.
z notat Rich. iij. vi. xvij. ar. x.
q. i. specialiter aliud sit statutū
vt in excoicationib^o p̄cessus cu-
rie. Qñ tñ pōt epi copia haberi
oz se simplex sacerdos de ca-
sib^o reseruatis. etiā hoc articu-
lo intromittere fm. Inno. Et
hoc etiā casu absolues ab exco-
municatōe supiori reseruata in-
iūgeret absoluto qz impedimē
to cessante quā cito commode
poterit si illi resp̄sentz a quo fu-
erat absoluedus mandatus ei^o
hūiliter sup hoc receptur^o ex. d.
sen. ex. ea nostiē alias reincident
in eandē sniam. vt in. c. eos. e. ti.
li. vi. Sec^o aut^o de casib^o reserua-
tis epō qz ex quo semel absolu-
tus est nō expedit qz iterū epō
remittat absoluedus de neces-
sitate. s. de bñ esse. Adde qz eti-
am talis in piculo mortis p̄sti-
tut^o pōt p̄fiteri layco deficien-
te sacerdote s. nō pōt ab eo ab-
solui. Ideo euaso piculo tenet

iterū p̄fiteri eadē p̄cāta nume-
ro sacerdoti cū eius copiā habu-
erit. vt notat tho. in. iiii. dis.
xvii. Octau^o casus est si sacer-
dos nō pp̄us ponat spem i rati-
habitione proprii sacerdotis.
hoc tñ cōmuniter nō tenet qz
in talib^o nō hz locuz ratihabio-
tio. ff. de re. iur. l. act^o legitimi
z. e. ti. c. Actus legitimi. z. c. ra-
tihabitionē. li. vi. z ibi p̄dinuz
z. Joh. an. Et sic habes octo ca-
sus in quibus pōt quis p̄fiteri al-
teri qz pp̄rio sacerdoti. Nō tñ
pōt p̄fiteri cuilibet sacerdoti.
sed his tñ qui habēt executio-
nē ordinis sacerdotalis z ad
p̄fessiones sunt habilitati. licet
nō sint curati habilitati dico a
pp̄rio epō si sunt sacerdotes se-
culares. vel ab eo de consensu
sui plati si sunt religiosi. xxv. di.
c. plectis z ibi. Archi. Con. tho
vbi. s. Et duran. in summa par-
te illa. ti. de cōfes. q. r. in articu-
lo tamē necessitatis potest ab-
soluere vt supra dixi. casu. vii.
quolibet simplex sacerdos etiā
ad cōfessiones nō habilitatus
fm. Rai. qz quod est illicitum
necessitas facit licitum. Con.
Bo. in. iiii. dist. xix. ar. iii. q. i.
Et collec. in. c. Dis de pe. z. re.
Cōsulant etiā Rai. z. hostiē. et
cōmuniter moderni qz in omni
b iij

casu quo q̄s p̄t audire alienū
prochianū d̄s audies de bñ esse
p̄tēti iniungere q̄ se rep̄ntet
p̄po sacerdoti. ar. ex. de sen. ex
decreto. r. c. ea nosc̄. r. c. q̄d̄ o
bis.

Capitulū sc̄dm.

Secūdo d̄s p̄fessor: pe
nitentē iterrogare si
se ad cōfessionē p̄pa
rauit r̄ p̄ciam suā q̄stuz potu
it diligēter examinauit. Si re
rit ip̄paratū r̄ nō bñ disposi
tū smittat eū suadēdo vt se di
ligēter p̄paret r̄ p̄cipue si o
portet p̄fiteri ḡn̄aliter v̄l o m̄l
to tpe. r̄ nō sit periculū i mora
inirūdo eū q̄ ad hoc vt facili
us f̄minisci possit oim p̄ctōuz
suorū. P̄mo discutiāt vitā suā
discurredo diuersas etates su
as. s. puericie. Adoleſcētie viri
litat̄ r̄ senectutis. Sc̄do p̄side
ret diuersos stat̄. s. x̄ginalē. vi
dualē. r̄ m̄f̄monialē. Tertō di
uersas fortunas. p̄speritatis ad
uersitat̄. sanitatis r̄ ifirmitat̄
Quarto diuersa officia r̄ exer
citia que plerūq̄ exercitauit.
Quinto diuersas societates cū
q̄b̄ p̄uersat̄ est. Sexto diuer
sa loca citates castra villas et
domos in q̄b̄ fuit. Septio p̄si
deret diuersas culpas q̄b̄ deū
offendit. Corde p̄sentendo ore
loquendo r̄ ope adiplendo. Si

no p̄paratū r̄ bñ dispositū iue
nerit v̄l nō assit t̄ps ad p̄paran
duz ex corde t̄n̄ doleat r̄ hm̄o
negligētia. p̄cedat interrogā
do de casib̄ imediate sequenti
b̄ vt sciat si tenet iterare p̄fes
siones p̄cedentes vel nō.

Sex sunt casus. in q̄b̄ tene
tur q̄s iterare p̄fessionē. duo ex
parte p̄fessoris r̄ q̄ttuor ex par
te p̄fidentis.

Prim̄ casus est si
p̄fessori defuit po
tetas absoluendi
q̄d̄ p̄t p̄tigere du
pliciter f̄m̄ duran. in sum. ti. o
p̄f. q. xxvi. Aut q̄ cōfessor: h̄z
p̄tates artatā quo ad q̄liq̄d̄ pec
catū p̄fessus vt si p̄fites p̄fitef
aliq̄d̄ p̄ctm̄ cui? absolutionē si
bi refuauit ep̄us r̄ t̄n̄ de facto
ip̄e p̄fessor ab illo absoluit. hoc
enī casu p̄fessus illi sacerdotiū
de hoc sibi p̄fiterit tenebit̄ ite
rū p̄fiteri sup̄iori illud idē pec
catū numero a quo nō potuit
absolui a p̄po sacerdote sup̄io
ri iterare nō tenet. nec hoc cas
su d̄r confessio diuisa. q̄ ex quo
oia p̄ctā sua integre p̄fessus est
p̄mo sacerdoti. absolues̄ sc̄do p̄
fuit q̄d̄ inceptuz erat. r̄ notat
Rich. in. iij. di. xvij. ar. i. q. viij.
vbi dic̄ q̄ d̄s p̄cedē absolutō su
perioris. aliqui t̄n̄ eo. aut q̄ cō

fesso: nullā hz ptātem absoluē
 di ordinariā seu delegatā. put a
 q: nō erat sacerdos licet repu-
 taref vel irregularis vel carēf
 titulo. erat intrusus aut excōi-
 cat⁹ aut suspēsus ab officio et
 huiusmodi. Nā absolut⁹ a tali
 cū ei p̄fiterit de hoc tenet ite-
 rum eadē pctā p̄fiteri. q: reali-
 ter nō erat absolut⁹ quamuis
 ignorātia pbabili durāte q̄ ad
 deū excuset s̄m docto. Idez in
 no. in. c. dudū. sc̄do de ele. p̄do
 testific. distingui. aut ipedimen-
 tus sacerdot⁹ absoluētis est iur-
 is diuini. vt q: nō fuit baptisa-
 tus seu nō fuit sacerdos ordia-
 tus ⁊ hoc casu absolutus a tali
 hoc agnito tenet iterū p̄fiteri
 s̄m Ric. vbi. s̄. ar. iii. q. iii. nec
 in hoc papa posset dispensare.
 vt dicit pe. de palu. ibidē. q. vi.
 Stat est iuris hūani seu positī-
 ui. vt si est excōicat⁹ suspēsus ⁊
 hmōi. ⁊ tūc si impedimētus est
 notoriū. vt q: publice verbera-
 uit clericū vel manifeste est in-
 trusus carēs titulo ecclesie cu-
 rate nec est a superiore p̄firmat⁹
 ⁊ p̄sequēter nō hz vllā ptātem
 sup prohibianos illi⁹ ecclesie ta-
 li p̄fessus tenet iterū alteri p̄fi-
 teri. Si vero impedimentū est
 occultū p̄fites tñ scit illud p̄fi-
 sc̄do illi peccat mortaliter cōi

cādo ei in diuinis p̄ iterū tene-
 tur p̄fiteri. Si vero nesciat illud
 q: ⁊ sibi ⁊ alijs est occultū pu-
 ta q: p̄cussit clericū nullo vidē-
 te. hec est ignorātia facti q̄ ex-
 cusat. id hoc casu nō tenet ite-
 rare q̄zuis postea illud impedi-
 mentū fuerit detectū. Sec⁹ si
 hoc nesciret ignorātia iur⁹ pu-
 ta scit illū excōicat⁹ ⁊ tñ cre-
 dit ab illo posse absolui. Hoc ei
 casu nō excusat. Cō. Ric. i. iiii.
 di. xv. ij. ar. vij. q. i. vbi dicit q̄p̄
 ma opinio circa hoc nimis du-
 ra videt. s. q. absolutioes ⁊ ce-
 teri actus legitimi quos aliq̄
 exerceat dū eorū late excōica-
 tio sunt irriti ⁊ inanes iudican-
 di postq̄ eorū excōicatio fue-
 rit detecta. Ideo sc̄do opio mi-
 tior est ⁊ rōnabilior q̄ dicit ab-
 solutionē occulti excōmunicatī
 tenere etiam si postea detecta
 fuerit. Ar. de sn̄a serui publice
 putabat liber q̄ rata est. ⁊ cer-
 ta. ⁊ extra de iure patro. Cōsul-
 tationib⁹. ⁊ extra de excep. Ex-
 ceptionē in glo. ⁊ de cle. ex mi.
 Apostolice. Nō ob. extra d̄ sen.
 ⁊ re iudi. ad. pbandū q: ibi loq̄-
 tur de publico excōicato. Idez
 pe. de palu. vbi. s̄. Dñs an. d̄ bu-
 in. d. c. dudū. sc̄do. dicit q: p̄ma
 opinio tūtor est. ⁊ ideo tenen-
 da s̄m eu3. Sc̄dus casus est p.

pter ignorantia p̄fessoris puta q̄ nescit ligare nec soluere seu discernere inter mortale z veiale z p̄sequēter nec rite absoluerē. z sic ille qui scit talē esse p̄fessorē z aliū quererē negligit cum possit tenet eadē peccata numero p̄fiteri alteri ydoneo p̄fessori de pe. vi. vi. Qui vult z notat. Rich. in. iij. vbi. s. ar. ij. q. viij. Tertius est ex parte penitētis. cū trib⁹ se. f. quādo sciet vel aduertēter tacuit vel omisit peccatū aliq̄d mortale v̄l de quo credidit seu pbabiliter dubitavit v̄trū fuerit mortale seu. etiā omiserit scienter eius necessariā circūstanciā de quibus infra parte. iij. ti. ij. q. bis casibus sicut p̄fitendo s̄m doc. to. peccat mortaliter z nō solū si tacuit scienter sed etiā si omisit ex obliuione sue ignorantia affectata vel crassa putata q̄ de peccatū an cogitare noluit nec adhibuit debitam diligentia put de lege communi hūana pmittit fragilitas. Si tamē talis p̄fessor nō mutat z p̄fessor habet memoriā aliorum peccatorū. sufficit illi idē peccatū numero q̄d omisit z fictionē p̄fiteri ei z reliqua in genere. Si vero mutat p̄fessorē vel etiā si p̄fiteretur eidē sed cō-

fessor nō h̄z memoriā aliorum peccatorū tūc tenet oīa iterare. vt notat du ran. vbi. s. Con. Rich. in. iij. dist. xvij. ar. ij. q. vi. Secus autē si ignorantia pbabili aliq̄d etiam mortale obmisit tūc nō tenet iterare nisi q̄ obmisit s̄m eos. Quart⁹ casus ē quādo penitēs penitentiā sibi iniunctā scienter z deliberate absq̄ legitima causa obmisit seu nō p̄pleuit q̄ tūc tenet iterare p̄fessionē si penitētie obligatus est z vltra hoc peccat mortaliter s̄m sco. in. iij. dist. xv. q. i. z Rich. ibidē. dist. xvij. ar. i. q. v. Et hoc verū de penitētia iniuncta p̄ mortalibus. Sec⁹ autem si p̄uenialib⁹ t̄m s̄m t̄bo. z obmittēs p̄niam sibi iniunctā etiam p̄ mortalibus si recordatur semp̄ p̄t p̄ficere z p̄ficiēdo nō tenet iterare. p̄cipue quando nō est sibi p̄fixus terminus quē nō posset trāsgredi licz forte ei sit declaratū infra q̄d tēpus d̄beat eā facere vel supplē si. o. miserit. Quintus casus est cum quis fictē ad p̄fessionē vadit z sine p̄tritione puta q̄ nō dolet de peccatis oībus vel nō intendit in futurū abstinere ab eis. seu etiā nō itēdit facere id ad q̄d ex p̄cepto tenet. puta communicare in pasca. circa hunc

casum tñ sunt varie opiniones
doct. tho. in. iiii. di. xvij. dicit q
hoc casu nō oportet iterare cō
fessionē qz sicut in baptismo fi
cte accedēs. licet tñc nō recipi
at rē sacramēti. tamē receden
te fictione recipit sic z penitē
tia. Con. pe. z. Rich. in. iiii. disti.
xvij. ar. ij. q. viii. Idem Zoba. et
Bartho. alij cōtra de pe. di. iiii.
Sunt plures. z. s. his autorita
tibus z. c. fi. z. ibi p. archi. q. te
net q. talis omnino tenet itera
re p̄fessionē. et hec opinio vī
dētur verior tutior z cōmuni
or quā tenet z appbant Ral.
z hosti. in summa. ti. de. pe. z. re.
Inno. e. i. in. c. Maiores d̄ bap.
duran. in summa. eo. ti. q. xxv.
Idem. Cō. Ro. Sco. z. Bo. in.
i. v. xvij. z. indirect. li. i. ti. de
pe. z. re. p̄d̄t dici p. concordia
q. in tantū valet illa p̄fessio fi
cta nec oportet illā sp̄tialiter
iterari in quātū durat effect⁹
illius exp̄ssionis vocalis que ē
pars sacramēti. alias nō. Ideo
distingue vt supra in tertio ca
su. Sext⁹ casus ē vt cū tpe quo
p̄fessus fuit erat excōdicatus qz
siue scirz se excōdicatū siue igno
raret p̄babiliter vel etiā oblit⁹
fuisset tenetur iterare p̄fessio
nem cū hoc postea nouerit qz li
gatus excōdicatione siue miao
ri siue minori nō potuit absol

ui a peccatis cū excōdicat⁹
nō sit capax sacramentorū ec
clesie. extra. de di. ex. mis. si cele
brat. z. sic illa absolutio fuit nō
la. Et licet ignorantia p̄babil
p̄uuet eū a culpa z a pena ir
regularitatis. nō tñ facit eum
nō esse excōdicatū. ar. e. ti.
apostolice z. xxxviii. di. cū itaqz
Con. Rich. in. iiii. di. xviii. ar. ix
q. iiii. pe. de pa. ibidem. q. vi. z
duran. in summa vbi supra

Artio īterrogz eū
p̄fessor vtrū nouer
rit se ab aliquo iu
dice esse excōdica
tum. vel vtrū incidit in aliqz
excōdicationē iuris cōmunis
papalē seu ep̄alem vel etiā in
sententiā alicuius p̄stitutionis
sinodalis vel p̄uincialis p̄ficu
lariter inuestigado de aliqbus
casibus excōdicationū s̄m cōdi
tionem p̄sone z p̄cipue d̄ cō
stitutionibus illius dyocesis vt
prouincie vel etiā a legatis fa
ctis. Et si reperit eum excōdica
tum. p̄rimo z ante omnia ab
soluat eum ab excommunicati
one si autoritatem habet. sin
autem remittat eum ad habē
tem. velsi talis penitens foret
in articulo mortis posset tunc
absolui. vt supra parte secunda
capi. i. s. penul. z. fi.

Carta de p[ro]fessor[um] i
 terrogare peitente[m]
 cui[us] vite sit & scie cu
 ius sitat[ur] & p[ro]fati
 onis. cui[us] arti[us] v[el] officij. Si m[er]i
 monio ligat[ur] v[el] n[on]. Si religio
 ni quoquom[od]o sit obligat[ur] vel
 astrict[ur]. Si ex substantia licite
 acq[ui]sita viuat v[el] n[on]. Si alicui a
 liq[ui]d de[be]at ex p[ro]tractu v[el] maleficio
 seu ex legato p[re]decessor[um] suoru[m]
 Aut alias quouism[od]o. Si sic tra
 factu[m] e[st] t[em]p[or]e solutionis facie[n]s
 n[on] admittat e[um] ad p[ro]fessionem ni
 si p[ri]us satisfecerit si p[ot]est vel sal
 te[m] a creditorib[us] suis dilationem
 obtinuerit cu[m] alias non possit
 debite p[ro]fiteri nec p[ro]fessionem remit
 ti. vt dicit aug[ustinus]. xiiij. q. vi. si res.
 & de reg. iur[is]. l. n[on] dimittit. li. vi
 & hoc expresse tenet Rich. a. iij.
 di. xv. ar. v. q. iij. & scot[us] ibides.
 q. ij. & tho. ij. q. lxij. & quamuis
 sit fidei d[omi]ni p[ro]fona in hoc n[on] est
 ei credendu[m] & si pure ei creden
 du[m] e[st] n[on] t[ame]n absolui de[be]t donec
 p[ro]fiter de restitute actu p[ro]pleta
 p[ro]cipue si alias p[ro]misit p[ro]fessori
 suo satisfacere & n[on] satisfecit.
 Si n[on] nihil de[be]at alicui & si in p[ro]
 cessu p[ro]fessionis occurrat aliq[ui]d
 necessario satisfaciendu[m] sit dis
 posit[ur] ad p[ro]fessionem sine iudicio co
 p[ro]fessoris debite satisfacere deo
 & p[ro]p[ri]o t[ame]n in reb[us] q[ui]b[us] in fama &
 morib[us] admittat e[um] facie[n]s ge

n[on] flecti ad pedes ei[us]. & ipse se
 sedeat ex t[ra]nsuerso. nec ei[us] faci
 es respiciat siue sit vir siue mu
 lier ne plusquam optet erubescere
 tie eis faciat & dicat ei q[ui] p[ro]fite
 at p[ro] seip[s]m sua p[ro]fessionem put nouit
 ipse aut p[ro]fessor du[m] p[ro]fessionem sua ex
 ponit p[ro]fessionem diligenter attendat
 nec molestat e[um] interij[us] interro
 gado nisi necessitas vigeat vt
 si aliq[ui]d dicat ita inolute q[ui] n[on]
 b[on]e intelligit t[unc] faciat a p[ro]fite
 te b[on]e declarari vt sciat q[ui]d sit
 actur[us]. Et si de p[ro]fessionem casum
 ad se n[on] p[ro]tinere vel p[ro]fite[n]te[m] ad
 aliquam restitutionem obligari v[el]
 sup[er] p[ro]fessionem q[ui]d exponit aliquam spe
 ciale[m] p[ro]uisionem optere fieri sta
 tim ei dicat ne in p[ro]fessionem obliui
 scat. Et simili[ter] interroget de cir
 c[um]stantijs p[ro]fessionem si a p[ro]fite[n]te si
 ne eis p[ro]fessionem dicat vt infra dice
 tur p[ar]te tertia. ti. ij. & iur[is] graui
 tate[m] p[ro]fessionem & p[ro]fessionem p[ro]fite[n]ti
 um quo ad arguendu[m] p[ro]fessionem p[ro]fes
 sor prudenter se habeat n[on] parifor
 miter ad o[mn]es. s[ed] cu[m] simplicib[us] se
 dulciter habeat eos diligenter
 de m[od]o p[ro]fite[n]di instruendo. Rus
 des & rusticos ne eorum p[ro]fessionem e
 nomia reputet leuia durius
 crepando. Sapientes & eruditos
 v[er]ban[os] corripiedo. Induratos
 & insensatos acriter arguendo. Et
 quatuor st[er]i p[ro]fessionem & ex[em]plis ad
 p[ro]p[ri]etate[m] inducendo & terrore

extremi iudicij eis incutiendo
Mulieres blandis verbis et molli-
bus non alliciendo sed potius seu er-
ratis et rigidis corripiendo et quacumque
potest fieri superfluis colloquijs pe-
nitentiam refecant de ipsis se expedien-
do. Contra quosdam qui quotidi-
e in confessione cum eis confalant
et eis longas faciunt predicaciones
propter quod et ipsi multum tempus amittunt
et alij sepe occasio non scilicet
dali tribuunt.

Incipit tertia pars huius operis
scilicet de circumstantiarum peccato-
rum interrogatione.

circa tertium principium
 pale. Sciendum quod

non solum facit confessio-
 nem sed solum audire ea
 que sibi a peccatore dicitur

et de alijs ipsam non interrogare
 nisi persona penitens sit in his bene
 perita et rimorata ut sciat se sus-
 ficienter penitenti quod raro contingit
 modernis temporibus cum pauci cir-
 ca hoc debita diligentia adhibe-
 ant. et multi sunt adeo simpli-
 ces quod nisi interrogent nunquam
 vere penitebunt. et quod maius est
 multi que in seculo sapientes esse
 sent in penitentibus ad confessiones
 ignorantes penitentiam reperiuntur.
 Et quo concluditur quod postquam peni-
 tentia confessus est pro seipsum ea que no-
 uit de confessione ipsam interrogare

de his que omisit aut minus plene
 dixit. Unde Augustinus de peccato. vi. c.
 i. dicit de confessore loquens. Sit
 diligens in questionibus subtilis investi-
 gator. sapiens et qui astute inter-
 roget a peccatore que forsitan igno-
 rat vel pro verecundia vellet occul-
 tare. Cognito autem criminis varie-
 tates eius non dubitet investiga-
 re et locum et tempus etc. Ad hoc. et. d.
 pe. 7. re. c. Omnis. S. Sacerdos.
 Et hoc est pro multos confessores
 ignaros que simpliciter audiunt
 ea que peccator penitenti voluerit et po-
 stea sibi audita et confessio penitentiam
 iniungunt quod est a debito suo
 valde deficere. et se et penitentem
 pariter in damnationem precipitare
 Pro salubri igitur confessionis instru-
 ctione quatuor in hac parte videan-
 mus et per titulos distinguamus

Primum est de modo interro-
 gandi que confessor habet tenere.

Secundum de quibus circumstantiis
 necessario habet interrogare.

Tertium super quibus communiter
 debeat penitentem examinare

Quartum est quod de pertinenti-
 bus specialiter ad statum vel officium
 penitentis debet inquirere.

De modo interrogandi que
 confessor debet tenere.

Titulus primus

Quoad primum dico quod
 confessor audienda peccata

pfitentis studere v3 p posse in
 pncipio a pfitete remouere ve
 recundiā nō exprimēdo statim
 magnitudinē seu gravitatem
 peccatorū eius. s3 dissimilādo
 trāseat vsq3 ad finē pfectionis.
 2 tūc exponat ei corū magnitu
 dinē 2 gravitatē incipiēs a mi
 norib3 terrore incutiendo 2 ad
 p3itionē puocādo. 2 si penitēs
 ex ignorantia aliquid omiserit
 ipē supleat interrogādo euz. vt
 infra in capitulis sequētib3 ad
 particularia descēdendo plus.
 2 minus s3m statū 2 pditionem
 confitentū. nā vt dicit tho. in
 liii. in interrogacionib3 tria d3
 bet cōfessor obſuare. Pri
 mo q3 quilibet interrogetur de
 pctis q3 pſueuerūt in hoibus il
 lius stat3 2 pditionis cōiter re
 periri vt infra ti. liii. habet scō
 multū expedit q3 a pncipio con
 fessionis interrogetur penitēs
 de ei3 statu pditione 2 cetera.
 vt. s. scda pte p totū. Secū
 do q3 interroget a remotis de
 peccatis 2 in genere 2 nō expli
 cite forte si statim ad species
 peccati quam ignorabat descē
 dat illud peccatum addiscat et
 sic quoddāmodo ad illud indu
 catur exempli gratia. si confite
 tur se commississe peccatus ear
 nale. non statim queret si se ma

nibus poluit 2 huiusmodi. sed
 interroget de modo seu cum q3
 bus 2 huiusmodi. Tertio q3
 in peccatis carnalibus nō descē
 dat nimis ad particularēs cir
 cumstantias nō necessarias q3
 hoc posset esse occasio tempta
 tionia in vtroq3. vel saltem scā
 dali ipsius confessoris si aliquā
 do confitens referret alijs q3 i
 terrogasset eum sic 2 sic. Si igi
 tur vir pfitetur se poluisse mu
 lierem extra pbas debitū non
 querat cōfessor in qua pte cor
 poris 2 quomō sufficit enim q3
 habeat vltimā specie peccati.

De quib3 circumstantijs ne
 cessario h3 interrogare pffesor
 Titulus secundus

No ad scdm quia
 nō solū pffesor de
 bet iterrogare cō
 fitentē de morta
 lib3. sed etiā de circumstantijs. vt
 in. c. Dis. de penitētis 2 remis
 sionib3. S. Sacerdos. Pri
 o videndū de numero earum
 Secundo q3 sint de necessitate
 pfectionis. Ad primū dicens
 dum q3 circumstantie quib3 pecca
 tum aggrauatur vel alieniatur
 s3m tūliū sunt septē 2 p3inētur
 in hoc. x. Quis q3 vbi quibus
 cur quō quādo. ratio aut istius

numeri est quia septē sunt con-
ditionis singulares vel proprieta-
tes quib⁹ aggrauatur vel alle-
uiatur peccatū vt. s. et circūstā-
tie sunt cōditiones singulares
actuum humanorū. Prima
circūstantia consideratur ex par-
te finis et talis dicitur. Cur quia inter
omnes circūstantias est principa-
lis. vbi nota quod duplex est finis
scilicet operationis et intentionis. exem-
pli gratia. Forma domus est fi-
nis operationis domus. et habi-
tatio est finis intentionis. Sic a-
simili finis operationis hominis
nō est finis qui dicitur circūstantia
sed finis intentionis qui quādo
est ex malo actu bonū intendit
et econtrario. et hic finis dicitur circū-
stantia. nā a fine intentionis ni-
moralibus actus specie recipit.
Vbi Am. Intantio opi tuo finē
imponit. Secūda circūstan-
tia consideratur ex parte operis
scilicet quod nec consideratur quantū ad
substantiā facti. scilicet quod occidit vel
furatus est vel fornicatus. sed
quantū ad cōditionē facti. scilicet p-
prietatē qualitātē et quantita-
tem facti. quod occidit patrem co-
gnouit virginē vel maritatam
et sic hec circūstantia non con-
sideratur. put est substantia act⁹
sed. put est peditio actus. Nam
quidā actus sunt idem in spe-

cie nature qui differunt in spe-
cie moris sicut fornicatio et cō-
cubit⁹ pūgalis. Tertia circū-
stantia est. quis quod considerat⁹
ex parte agentis principalis et nō
solū respicit substantiam psonē
agētis sed magis pditionē vel
pprietatē psonē. scilicet cui⁹ sit offi-
cij pātis ve sexus et hmodi rō ē
quia ex pditionibus psonē varia-
tur substantia actus eo quod a-
liquid cōpetit vni quō non cōpe-
dit alteri. Quarta circūstā-
tia est. quibus. scilicet auxilijs et cōst-
deratur ex parte agētis instru-
mentalibus sicut philosophus ter-
tio ethicoꝝ sed loco instrumē-
ti. Tullius ponit quibus auxi-
lijs eo quod oia auxilia sunt quasi
instrumēta actionis quibus a-
gens vtitur ad finem suum.
Quinta circūstantia consideratur
ex parte speciei vel qualitatis
operis tripliciter. Primo ex
parte modi et sic est quinta cir-
cūstantia quomodo. vtrū. scilicet
uiter vel fortiter quis percussit
Secundo ex parte loci. et sic
est sexta circūstantia peccatus
aggrauās vbi. vtrum scilicet in
loco secreto vel publico vel sa-
crato. Tertio ex parte tem-
poris. et sic est septima circūstā-
tia quādo vtrū. scilicet peccauerit tē-
pore oratōi dōdicato seu tpe fe-

forū z ieiuniorū hec tho. q̄rto
 scripto sentē. vi. xvi. z Rich. ibi
 dē z originaliter li. iij. ethicoꝝ
 c. iij. Sz p̄ maiori euidentia p̄e
 dictoꝝ sciendū est q̄ dicte cir
 cūstantie tripliciter se h̄nt ad
 actū pcti. Q̄nq; enī circūstan
 tia nec species pcti variat nec
 pctm̄ aggrauat. vt puta accipe
 re rē alienā manu dextra vl̄ si
 nistra de mane aut de sero. q̄n
 q; circūstantia specie pcti vari
 riat z aggruat siue act⁹ cui cir
 cūstantia aduenit ex suo gene
 re sit indifferēs. sic cū aliq̄s le
 uat festucā e terra in p̄ceptum
 alteri⁹. Siue act⁹ sit bonus ex
 genere. sic cuz q̄s dat elemosi
 nā p̄pter gloriā hūanā. siue
 act⁹ sit mal⁹ ex genere cū aliq̄s
 furat rē sacrā cui⁹ rō est q; cir
 cūstantia addita actui h; z ad
 dit repugnantia specialē ad ra
 tionē exēpli q̄tia pctm̄ fornica
 tionis in hoc p̄sistit q; hō acce
 dit ad nō suā. si aut addat hec
 circūstantia q; illa ad quā acce
 dit sit vxor alteri⁹. pctm̄ fornica
 tionis trāssert in aliō genus
 pcti. s. adulteriū qd̄ est grauius
 pctm̄ q̄s sit fornicatio z ita vbi
 cūq; est alia z alia repugnantia
 act⁹ ad rationē z alia z alia de
 fornicitas act⁹ ibi est alia z alia
 species pcti z maior pcti graui

tas vt patuit p̄ exemplū supra
 positū. Q̄nq; circūstantia non
 variat specie pcti sz aggrauat
 pctm̄. cui⁹ rō est. q; non iporat
 p̄mo z p se repugnantia ad ra
 tionē sz ex suppositione illi⁹ q; p̄
 p̄mo z p se iporat repugnāti
 am ad rōnes exēpli grā. Acci
 pe multū vel parū de se vel ex
 se. nō dicit nec iporat repu
 gnantia aliquā ad rationē z itō
 nō iporat ex se aliquā d̄formi
 tatē. nec rōne boni vel mali sz
 solū ex suppositione p̄mi q; sz
 alienū accepit z sic multū de a
 lieno accipere est graui⁹ pctm̄ q̄s
 parū accipere non tñ est pctm̄
 alteri⁹ speciei a p̄mo nec ille q; furat
 multū facit vno pctā sz
 vnū q̄ius tanq̄s q; furat parū
 vt. s. Quartū hō membris
 nō pōt esse. s. q; circūstantia spe
 cie pcti variet z non aggrauet
 pctm̄. hec tho. vbi. s. z p̄ma s; cū
 cūde. q. lxxij. in corpe q̄tionis.
 ar. viij. Ad scdm̄ qd̄ erat viden
 dū. s. q; circūstantie sint de neces
 sitate p̄fessionis. z dico breui
 ter q; in p̄fessione circūstantia
 rū. aliq̄d est impossibilitatis. ali
 quid imperfectiois. aliq̄d p̄fecti
 onis. aliq̄d necessitatis. aliq̄d
 maioris securitatis z vtilitatis
 Primo enī oēs peccatoꝝ
 circūstantias p̄teriti est ipossi

bile cui? rō est q; cū singulares circūstantie pctōrū sint q̄si infinite s; null' obligat' ad p̄fiteri dū ea q̄ in infinitū p̄nt pcedere q; d' talib' nō ē ars neq; scia ergo null' tenet oīa p̄fiteri.

Secūdo p̄fiteri circūstantias q̄ alleniāt pctm̄ est impfectionis nisi p̄fessor de eis inq̄rat v̄l cōfiteas timeat si eas nō p̄fiteat p̄fessorē p̄pter hoc occasionez p̄turbationis v̄l scādali accipere vel nisi itantū dimittat peccatū q; si nō dicātur videatur mortale qd̄ erat veniale sic p̄pter infirmitatē comedere carnes in q̄dragesima. Tertio cōfiteri aliq̄s circūstantias q̄ aliam sp̄s pctō nō tribuūt. v̄l si tribuūt nō tñ sp̄s pcti mortalis est p̄fectionis sicut est p̄fessio venialiuū. Quarto p̄fiteri aliquas circūstantias q̄ ad aliam specieē pcti mortalis trahūt vt coire cū muliere aliena cōiugata v̄gine vel deodicata est necessitatis. Vñ q̄libet de necessitate tenetur dicere q; p̄fiteri gen' r̄ specieē pcti mortalis.

Quinto p̄fiteri circūstantias in eadē etiā specie pctm̄ notabiliter aggrauātes v̄m Specu' est maioris securitatis r̄ volūtati ratio q; pcti quātitas sciri nō pōt nisi scitis illis q̄ ei' aggra-

uāt quātitatē. r̄ sic videt' non sufficere illi q̄ centum marcas argēti vel gregē ouiuū furat' si erit dicere ego feci furtū. cum hoc ita bñ possit verificari si accepisset vnū solū denariū. s; militer nō videt' sufficere illi q̄ gladio primū vulnerauit dicere ego percussi primū. s; d; p̄fiteri quātitatē pcti nō solum in specie. s; p̄cise vt v̄m quātitatē culpe quātitas pene taret a sacerdote. Tu dic' q; his nō obitātib' solū circūstantie trahentes in aliā sp̄m sunt de necessitate p̄fessionis nec oportet p̄fessorē scire totā pcti quātitatē. q; nec ip̄e pctōr scire pōt s; sufficit q; agnoscat quātitates q̄ ex specie pcti p̄surgit. nec oportet v̄m totā quātitatē pcti penā taxare v̄m Alexā. iiii. parte sue. q. xlii. r̄ thomas. vbi. s. r̄ So. in. iiii. di. xvij. r̄ pe. de tarā. ibidē. ar. iij. q. ij. Et in cor. pe. q. Et hec est cōis opinio theologorū quā etiā tenēt multi canoniste. vt notat colle. de pe. et re. Dis. Et he circūstantie p̄fiteri nētes de necessitate ad p̄fessorē r̄ aliā specieē pcti trahētes p̄nt esse octo. Prima est cōditō rei seu p̄sonē. vt si peccatū fornicationis est cōmissū iherogel' v̄trū cū religiosa seu dō-

dicata q: sic est sacrilegiū. si cū
pugata est adulteriū si cū con
sanguinea vel affine. est incestus

Secūda est modus peccādi. q: a
si cognouit mulierē alieno mo
do in naturali ex tali modo vel
tra pncipale pctm̄ fornicatio
nis vel adulteriū inducitur alia
spēs pcti mortalis. s. sodomia.

Tertia est locus quādo. s. pec
catū cōmittit in loco sacro seu
diuino cultui deputato tūc enī
inducit alia spēs pcti mortal.
s. sacrilegiū de quo. s. Quar
ta est tps. cū enī cōmittit pec
catū mortale in festo inducitur
alia spēs pcti mortalis. q: ultra
ppam deformitatē sue mate
rie ex hoc q: cōmittit in festo
h:z aliā deformitatē specialem
impugnātem tertio pcepto de
calogi de sanctificatiōe sabba
ti quo. phibet omne opus serui
le et opus pcti est opus seruale ma
gis q: opus manuale. ideo de ei.
pcepti trāsgressione optet spe
cialiter pnteri et notat. Mat. de
ly. exod. xx. S: an idē sit quādo
pctm̄ cōmittit in die ieiunij p
cepti ab ecclesia videt q: sic d
cō. di. v. Nihil enī pdest. Rich
in. iij. di. xv. ar. iij. q. vi. dicit q:
triplex est ieiunij. p̄m̄us est ab
iniq̄tatib⁹ abstinere et hoc per
quodcūq: pctm̄ mortale frangit

secūm est actus v̄tutis abstinētie
et hoc frangit p gula q: est pctm̄
mortale. Tertiu est ieiunij in
stitutū ab ecclesia et hoc vt pre
dixi frangit p gula q: est pctm̄
mortale pctm̄ inquatū nō inclu
dit illud qd est necessarium ad
actū v̄tutis abstinētie. s. quan
tū ad illud qd ad dicit ex statuto
ecclesie frangit comedēdo pl
q:z semel vel cibos interdictos
ieiunantib⁹ et etiā pueniēdo ni
mis notabiliter horā comedē
di. vt infra. q. viii. hec ille. Qu
ta est numerus. q: quoties q: cō
mittit aliqd illicitū puta furtū
toties peccat mortaliter cū sit
diuersi act⁹ et in singulis actib⁹
est pctm̄ mortale essentialiter
ideo de necessitate oportet ex
plicitate pnteri circūstantiā nūe
ri. Sexta est q̄litat. i. si pctm̄
est secretū vel publicū. et ad qd
puenit ei⁹ notici a q: ex hoc in
ducit alia spēs pcti mortalis
q: est scādalu. Septia est in
ductio. videlicet si in pctō qd cō
miserit cū. p̄mo tpe fuit p̄inci
palis causa. puocādo suadēdo
et h̄mōi q: pncipale pctm̄ cōm
sit homicidiū spūale multo q:
uius q:z corpale Octaua est
accidēs q: sepi⁹ q:z committit
multa pctā. ppter aliud pctm̄.
qd cōmittere qrit puta intera

mittēdo nūcios vel ſecum du-
cēdo ſocios ⁊ hōi. Et ſic ha-
bes circūſtantias pctōrū mor-
taliū neceſſario ꝑſitēdas. q̄. ſc̄z
trabūt in aliā ſpēm ſeu genus
pcti mortalis. Et de his ſpecia-
liter d̄s cōfeſſor: interrogare nō
ſolū quantū ad pctā op̄is. ſed
etiā cordis ſeu volūtatis cum
ſint diuerſa pctā nō ſolū mate-
rialiter veruz etiā formaliter.
Si cōparet volūtatis interior
ad opus exteriꝝ ꝑut ſunt ſepa-
ta ꝑta q̄ vnꝝ peccat volūtate
tm̄ aliꝝ volūtate ⁊ oꝑerit notat
Bo. i. iiii. di. xli. ar. i. q. i. Si igiꝝ
q̄s ꝑſiteſ ſolū mēte mulierem
deliberate ꝑcupiuiſſe interro-
gādus eſt. ōtrū mulierē ſolutaz
vel nuptā vel virginē. quo tꝑe.
ꝛc. q̄: hec oia faciūt illud pec-
catū eſſe diuerſe ſpeciei. ſz qd̄
horū ſit grauiꝝ an pctm̄ volun-
tatis tm̄. an op̄is. Bon. vbi. ſ.
q. ij. dicit q̄ ſi yterq̄ peccātuz
ex eqli amore mouet ⁊ q̄ in vꝝ
troꝝ ſit plena volūtatis pōt dici
vnū pctm̄ dicitur altero graui-
us tripliciter. Aut rōne maior
cōtemptꝝ del. Aut rōne maior
ris libidinis ſeu delectationis.
Aut rōne maioris dānificatio-
nis. Quantū ad ꝑmū nō dicitꝝ
matuz pctm̄ volūtatis q̄z op̄is
q̄z volūtatis plena ad pctm̄ ſic ꝑ

ſe a deo auertit ſicut cū eſt cū
opere ꝑiūcta. Quantū x̄o ad
ſecundū dicitꝝ grauius maxime
quantuz ad pctm̄ carnale quo
quideꝝ homo peccat in ſeiꝑo.
Similr quantū ad tertiuꝝ. ſ. ad
dānificationē qua addit ſupra
pctm̄ volūtatis ⁊ grauius dicitꝝ
tur maxime erga peccatū quo
quis peccat in proximum.

Sup quibꝝ cōmuniter debz
ꝑfeſſor penitenteꝝ interrogare.

Titulus tertius.

Ad ad tertiuꝝ nos
tandū q̄ poſtquā
peccator ꝑſcipuz
expoſuit oia pctā

ſua que nouerit debet ꝑfeſſor
diligēter aduertere quid dixerit
⁊ quid ſupleri oporteat ⁊ d̄
his que nō dixit vel minus ple-
ne dixit debet ipſuz interroga-
re plus ⁊ minus in totum vel i
partē ſecundū ordinē infra nos
tatum ⁊ ꝑut requirit ſtatus ⁊
conditioꝝ cōfiteſtis. nec tamē
ſecundū. x̄. debet eſſe nimis
ſcrupuloſus circa interrogati-
ones ſi forte aliquam omittat
aut propter occupationes. aut
propter obliuionem vel ſimpli-
citatē dū tamēn crassa igno-
rantia vel ſupina non laboreꝝ.
aut negligētia diſſoluta vix eſt

ant nūq̄s p̄tingit q̄ p̄fessor q̄n-
tumcūq̄ discret⁹ omnia q̄ circa
hoc a doctorib⁹ dñr obseruare
possit. **Q**uōdo interrogādi p̄-
mo de articulis fidei. sc̄do d̄ sa-
crāmētis ecclesie. tertio de de-
cē p̄ceptis decalogi. q̄rto d̄ pec-
catis mortalib⁹. quinto de misec-
ricordie operibus.

De articulis fidei.

Capitulū p̄mū.

Intra articulos f̄-
dei iuterroget cō-
fessor p̄ritētē vtrū
sciat simbolū aplo-
rū. **C**redo in deū. x̄c. z p̄petē-
ter intelligat ab eo q̄ in eis nō
lū hēat p̄ceptū erroneū. optet
enī quēlibet adultū eos crede-
re diuersimode. **N**ō implicite
credere oēs articulos est fidei
diminute z hoc nō sufficit nūc
alicui q̄ h̄z vsuz rōnis. s̄ in ḡnā-
li credere redēptores z remūe-
ratorē adeo enī noticia quorū
dā articulorum manifesta est q̄
null⁹ h̄is vsuz rōnis ignoret. nī
si oīno ne gligat z cōtēnat dei
cultū z salutē ppriā. **E**xplicitē
aut̄ z dist̄icte credere oēs arti-
culos non est de ḡnāli fidei ne-
cessitate nisi forte illis q̄ fidez
alijs expl̄icare tenent̄ vt docto-
rib⁹ p̄dicatorib⁹ p̄latis z cura-
tis. **C**redere aut̄ quosdā impli-

cite z quosdā explicitē est fidei
ad salutē necessarie etiam oīm
simpliciū tenent̄ enī etiā q̄cūq̄
q̄ simplices explicitē credē ar-
ticulos quos manifestat̄ eis nō
solū p̄dicatio. s̄ eccliasic⁹ vsuz
z p̄suetudo sicut est de vnitate
z trinitate quā p̄nt noscere ab
ip̄o actu p̄signationis p̄signat̄
enī se. **I**n noīe. p. z. f. z. f. f. **I**dez
de natiuitate. passiōe. resurre-
ctione z p̄ctōrū remissiōe quos
p̄gnoscerē p̄nt ex ip̄is solēnita-
tibus q̄s ecclesia celebrat z ex
actib⁹ sacerdotuz **I**deo ad ho-
rum cognitionē null⁹ rōne vt̄f
excipit̄ nec ignozātia excusat̄.
Articulos. **N**ō nō ita manifestos
tenent̄ tñ credere ip̄slicite. **I**m-
plicitē aut̄ credere vocort̄ i ge-
nerali credāt̄ vnuerfallter oīa
q̄ credit sacrosancta mater ecc-
lesia ita q̄ in p̄ficulari a nullo
dissentiat̄ nec aliquē articulo-
rū discredat̄ z int̄m̄ valz hec si-
des ip̄licita s̄m quosdāz. vt rez
fert. **I**nno. ex. de sum. tri. z fi. ca-
tho. c. i. sup. x̄. **T**redim⁹ q̄ si a-
liqs eā h̄z. f. q̄ credat̄ q̄cqd̄ cre-
dit ecclia z rōne naturali mot⁹
aliqd̄ de fide falso opinat̄ pu-
ta q̄ p̄ri sit maior vel p̄r filio.
vt̄ q̄ tres p̄sone sint tres a se i-
nicē dist̄ates q̄ p̄pter hoc non
est heretic⁹ nec peccat̄ dūmō

hūc errorē nō dēfendat. hoc no-
 tat. Bona. in. iii. di. xv. Loco
 dat Rich. ibidē z tho. ij. ij. q. ij.
 Si psona pfitēs sit rudis q̄ de
 dictis articulis parū aut nul-
 lū habeat noticiā p̄fessor inter-
 roget eū. Utrū ex corde doleat
 de p̄terita negligentia z p̄po-
 nat. scdm̄ capacitatē suā illos
 addiscere simul z pater noster
 si nesciret z ip̄e exponat ei vul-
 gariter dictos articulos si p̄t
 de pe. z re. deus q̄. Itē interro-
 get. Utrū ex corde credat oīa
 que credit sancta ecclesia z v-
 trū doleat si z dictos articulos
 z fidē catholicā hacten⁹ men-
 te vel verbo incidit in aliquē
 errorē vt q̄ nō sit alia vita pre-
 ter istā. z h̄mōi.

De septē ecclesie sacramē-
 tis. Capitulū secundū.

Primo p̄fessor iter
 roget. Utrū sciat
 sacramēta ecclesie
 p̄cipue q̄ sunt cōi-
 ter necessaria. videlicet baptis-
 mus. p̄firmatio. siue crisma. pe-
 nitētia. eucharistia. z extrema
 vinctio. De sacramēto ordinis
 z matrimonij alibi dicit. Pri-
 mo vtrū sciat z credat baptis-
 mus necessariū fore ad salutē.
 z p̄ ip̄m debite suscipiētī f̄mit
 ti oīna p̄ctā tā respectu pene

q̄ culpe s̄m̄ doctores in q̄rto
 to sen. di. iiii. Secūdo vtrū sciat
 at z credat crisma seu p̄firma-
 tionē ad salutē aīe necessariaz
 q̄ z si nō simpliciter nihilomi-
 nus p̄tēptus ei⁹ dānabilis est
 s̄m̄ pe. z tho. in. iii. di. vij. Con.
 Rich. ibidē. ar. v. q. i. dicens q̄
 tūc p̄tēptor q̄s reputari d̄z q̄n
 habita sufficiētī oportunitate
 recipiēdi illud tenuit aut nota-
 biliter negligit. Idē scot⁹ ibidē
 vtrū ip̄e sit crismat⁹. Tertio
 vtrū sciat z credat p̄niam z cō-
 fessionē p̄ctōuz ad salutē esse
 necessariā nec aliter posse deo
 recōciliari post baptismum ex-
 istētē in p̄ctō mortali. vtrum
 quotiēs p̄ctā memoriē occur-
 rerūt habuerit p̄tritionē d̄ eis
 z p̄positū p̄fitēdi actu v̄l affe-
 ctu. Itā ad hoc tenet alias pec-
 cat mortaliter s̄m̄ Tho. in. iij.
 di. xvij. Lō. ab. sy. in. c. Dis de
 pe. z re. vtrū ex̄is in p̄ctō mor-
 tali statū actualiter p̄fessus est
 habita copia sacerdot⁹ ydonei
 q̄ ad hoc tenet saltē in his ca-
 sibus. Primo rōne p̄icali vt
 si periculū mortis immineant
 puta belli vel maris vel cū mu-
 lier est in partu vel cū quis est
 in alio quouis mortis articulo
 p̄stitit⁹. Secūdo rōne sacramē-
 ti puta cū q̄s vult ordinē sacrū
 c. ij

recipe celebrare vñ cōicere qđ
 nemo dz p̄sumere nō p̄fessus co
 pia sacerdotis idonei oblata z
 necessitate nō cogēte. Tercio
 rōne stimuli. s. p̄scie vt p̄sci
 entia sibi dicat qđ statim cōbe
 at p̄fiteri. Quarto rōne du
 bii vt si b̄eat casum a quo solū
 papa vel ei penitētian⁹ potest
 absoluere z modo h̄z cop̄iā eo
 rum z dubitat ne illi in futurū
 habeat. Nā his q̄ttuor casib⁹
 exis in mortali statim p̄fiteri
 tenet. z si differat peccat mor
 taliter vt notat thō. in. iiii. dis.
 xvij. Cō. Rich. ibidē. ar. iiii. q. vi
 vbi addit idē esse rōne voti vel
 statuti qđ qñq; obligāt religio
 sos. Quarto vtrū sciat z cre
 dat sacramentuz sacratissime
 eucaristie omibus ad salutē ne
 cessariuz post ānos discretiois
 qđ quo ad hoc s̄nt infemina ā
 ni. xij. z in masculo. xiiij. Et vtrū
 credat in eo trāssomari panes
 in corp⁹ z vinū in sanguinē di
 uina ptāte z qđ sub vtraq; spe
 cie sit tot⁹ z integer xps cēntia
 liter z p̄ntialiter quo ad diuī
 nitatē z hūanitātē vt habetur
 de cō. di. ij. panis. z c. oia. Vtrū
 sumpserit illud singulis annis
 semel cū debita p̄paratione z
 legitima p̄fessione p̄uia vt te
 netur. ex. de pe. z re. Dis. Qui

to vtrū credat extremā vinctio
 nem necessariā ad salutē adul
 tatis in articulo mortis ex infir
 mitate seu senio p̄stituta. Et si
 ip̄e in dicto articulo p̄stitutus
 eā petierit. Parulus autē seu
 occidēdis vel leuiter infirmāti
 bus nō dz dari. z notat. Rich. i
 iiii. di. xxiij. ar. vij. q. iiii. Circa i
 terrogationes decē p̄ceptoz
 decalogi nota p̄ declaratione
 dicēdorū hāc regulā theologi
 calē qđ ois trāsgressio dictoz
 p̄ceptorū est pctū mortale. p̄e
 cipue quādo est cōtra p̄cepta
 negatiua.

Præceptū primū de colen
 do deū.

Primū p̄ceptū est.

Unuz cole deum

Hoc p̄cepto. p̄hi

bet ois ydolatria

sive adoratio cuiuscūq; creatu
 re siue simulacri vel ymaginis
 rei naturalis. vt dicit. M̄yc. de
 lir. ero. xx. ibi. Nō habes deos
 alienos corā me z nō facies zc

Primo igit p̄fessor inter
 roget p̄fidentē si adorauit ali
 quā creaturā. p̄ deo puta dyab
 bolū. solē lunā. vel stellas. arbo
 rē vel herbā z h̄mōi. qđ mortale
 est z p̄hibitū. xxvi. q. v. Non
 liceat. Si fecit vñ fieri fecit seu
 pcurauit fieri aliqđ maleficiū

seu malo q̄ sp̄ sūt cū inuocati-
one demonū occulta vel mani-
festa mortale est sp̄ z̄ p̄hibitū
vetro. xviii. xxvi. q. v. **Nō** liceo
at. z. c. **Nec** mirū. Si fecit vl̄ fi-
eri pcurauit aliquā incantatio-
nē cū sacramētis vel sacramē-
talib⁹ ecclesie vt aqua baptis-
mali. oleo sc̄to. z̄ hmōi ob sani-
tatē vel aliā causam mortale ē
Si diuinavit vel pcurauit fieri
diuinationē ad inueniēdum
furta vel ad sciendū aliqd̄ sibi
vel suis euenturū q̄ sit triplici-
ter fm̄ Tho. ij. q. xcv. z̄ habe-
tur. xxvi. q. iiii. ca. i. est mortale
z̄ p̄hibitū. xxvi. q. v. **Nec** mirū
Ideo dico si hoc inuestigauit p̄
inspectionē astrorū. Si didi-
cit artē notariā vel ea vsus est
ad sciēdum aliqd̄ de arte nigro-
mātie. qz̄ vtrūqz̄ p̄hibitū est z̄
mortale. Si ex p̄stellationibus
z̄ planetis sub quib⁹ q̄s natus
est iudicauit de termine z̄ cer-
titudinaliter futura hoīm ope-
ra pcedere. z̄ ex talib⁹ homies
cogi ad malū vel bonū hereti-
cū est z̄ p̄hibitū. xxvi. q. ij. **Nō**
z. c. **I**llos z. e. c. q. v. **Nō** liceat.
Idē tho. vbi. s. ar. v. Si obfua-
uit cursus lune aut stellarū pro
domo faciēda. vl̄ p̄pter seges
tes vl̄ arbores plātādas vl̄ cō-
iugia sociāda. p̄hibitū est. xvi.

q. v. **Nō** liceat. Si tñ vtat̄ p̄si-
deratiōe astroz̄ ad p̄noscedū
futura q̄ ex celestib⁹ corpibus
creāt̄ puta siccitates z̄ pluuia
nō est illicitū fm̄ tho. vbi. s. et
notat arch. xxvi. q. v. Si q̄s de-
ric⁹. licz̄ etiā rustic⁹ p̄ v̄tos et
dispositiōes lune. p̄siderare tē
p̄ seminādū z̄ medic⁹ tpa po-
tionū z̄ minationum vt notat
glo. in. d. c. **Nō** licet. Si obfua-
uerit tpa mēses dies egiptioz̄
rū vel horas ad aliqd̄ inchoan-
dū vel nō. vel in colligēdo her-
bas medicinales qz̄ p̄hibitū
est. xxvi. q. vij. **Nō** obfuetis. et
c. se. **S**ec⁹ si vt ligna incidat. si
in kalēdis ianuarij q̄si pro boz̄
no augurio aliqd̄ donauit qz̄ p̄-
hibitū est. xxvij. pi. legāt. z. d. c.
Nō obfuetis. Idē si tali die as-
liqd̄ plus noui fec̄ propter nos
uū annū qz̄ p̄hibet. xxvi. q. vij.
si q̄s. Si in kalēdis oct̄is vaca-
uit lauro aut viriditate arborū
domos cixit. hec enī obfuetio
paganorū ē. e. causa. z. q. c. **Nō**
licz̄. Si vaitates suspiciosas
obfuauit puta suspēdēdo car-
bones natitat̄ vñi q̄ grādinez
vl̄ accipiēdo i malū signū limē
calcaē cū aū domū suā trāsit. f̄
dire ad lectm̄ si q̄s dū se calciat.
sternitauerit f̄ dire ad domū si
exiēs pedē offēderit z̄ hmōi q̄
cūj

oia tanq̄s supsticiosa ⁊ pestife-
 ra phibent. xxvi. q. ij. Illud. Si
 ex effusione olei de lucerna v̄l
 garritu aliquarū auū vel ma-
 gnitudine ⁊ p̄tinatōe vento
 rū existimat aliqd boni v̄l ma-
 li venturū supsticiosuz est ⁊ va-
 nus notat. Tho. ij. q. xcv. ar.
 vij. Si obseruauit somnia. ⁊ ex
 his q̄ somniat vult de futuris
 ⁊ occultis diuinare ⁊ p̄nūciare
 supsticiosuz ē ⁊ mortale. notat.
 tho. ibidē ar. vi. Si fortib⁹ di-
 uinatorijs ⁊ p̄sultorijs vsus est
 ⁊ q̄o q̄ mortale est ⁊ phibitū
 xxvi. q. v. Sortes. ⁊ tribus. c. se.
 Ex leuitate aut vti. talib⁹ vide-
 tur veniale. vti x̄o sorte diuiso-
 ria nō videt peccatū ex. e. c. si.
 Si vsus est breuib⁹ sibi facien-
 do vel portādō v̄l q̄ fierēt p̄-
 curādō q̄ cōmuniter sunt sup-
 sticiosa ⁊ illicita. Nā si ibi est
 aliqd p̄tinēs ad inuocationem
 demonū vel si aliqd falsitatis
 p̄tineat. vel aliqd illicitū sub i-
 gnotis noibus seu hebraic⁹ las-
 teat. manifeste ibi est supsticio
 phibita. Si vero sunt x̄ba dis-
 uina ⁊ bona cauendū est ne ibi
 immisceant cū x̄bis sacris ali-
 qua vana. puta aliq̄ caracteres
 p̄ter signū cruc⁹. aut q̄ spes ha-
 beat in odo glosandi aut scri-
 bēdi puta in carta nō nata vel

in vno tpe magis q̄s in alio v̄l
 in vno loco magisquā alio vel
 p̄ vnā p̄sonā magis q̄s p̄ aliam
 puta q̄ scribātur a ieiunio vel
 tpe misse vel in ecclesia vel p̄o-
 ginez vel in sine dicat q̄cunq̄
 portauerit sup se istō breue nō
 periclitabit in igne v̄l in aqua
 zc. Hec enī oia supsticiosa iūt
 zillicita. fm. x̄x. ⁊ Tho. vbi. s̄
 vt etiā notat Archi. xxvi. q. v.
 Nō licet. Qui aut talibus cre-
 dūt scribūt portāt seu docent
 grauiter peccāt. xxvi. q. vij. Nō
 obseruetis nisi a deo fuerit sim-
 plices q̄ ignorātia debeat eos
 excusare q̄ tñ eos nō excusat. cū
 sup hoc fuerit monit⁹ ⁊ in iuris-
 cti. p̄portaret̄ sup se reliqui-
 as sanctorū simbolū vel oronē
 dñicam vel x̄ba enāgelij ex de-
 uotione seu fiducia dei ⁊ sctō-
 rum siue p̄dictis supstitionib⁹
 nō est rephandū s̄ tñ phiben-
 dum p̄pter periculū simpliciū
 Et qui h̄s h̄mōi breuia supstici-
 osa vel libros nigromātie. vel
 artis notorie seu incātationū
 ⁊ h̄mōi nō absoluat nisi eos cō-
 burat igni. Si fecit vel fieri p̄-
 curauit aliquā incātationem
 seu maleficiū vt sup naturā cō-
 ferat sanitatē vel infirmitatez
 seu aliqd simile qd̄ puenit soli
 deo siue hoc faciat x̄bis ⁊ in p̄

cationib? siue p?signationibus
 ligaturis aut alijs qbusuis rez
 medijs q mediocruz disciplina
 pdenat illicitū est z p?hibitum.
 de utro. xvij. z xxvi. q. ij. Illud z
 si hoc fecit sciēs p?hibitū mor-
 taliter peccauit. z tales dñr il-
 mci xpi. e. c. q. v. puenit. Si ve-
 ro ex simplicitate ignorāter fe-
 cit credēs bonas esse oratiōes
 vel rōba videt veniale. neutro
 tñ casu absoluedus est nisi velit
 in furtū abstinere. Nec rōo qā
 quādoq? malefici atq? icātato
 res egris medelā prebent z sa-
 nis egritudinē immittēre pñt
 seu q? quādoq? diuini p?dicūt
 futura eueniūt credendū ē eos
 in his aliqd pprie x̄tutis ac po-
 testatis habere sed pmissu dei
 fit q oia iusto iudicio facit vt
 ipi hoc audiūt vel vidēt pben-
 tur qli fide vel deuotione sint
 erga deū. xxvi. q. v. Nec miruz
 z deutron. xij. c. Si aliqd fecit
 vel fieri pcurauit turpeāt ali-
 cui comedere vel bibere aliqd
 nociuū dedit puta mulier viro
 vel alteri vt amaret ab eo aut
 ecōtra vel vt aliqs oderet vro-
 rem suā q nō possit eā cogno-
 scere peccauit mortaliter. ex d
 homiē. Si aliqs z sciat qd de-
 derit vel fecerit z si pōt tollere
 maleficiū tollat q? meritorius

est opa dyaboli destruere intē-
 tione curādi maleficiatū. scōz
 host. z Sco. in. iiii. di. xxiiii. ar-
 ij. q. i. Si credidit si liquā in me-
 lius aut deterius posse mutari
 aut trāssformari in aliquā spēs
 vel similitudinē puta in cattas
 q? talē trāssformationē realiter
 fieri est impossibile. nisi a solo
 creatore z q aliter credit est in-
 fideli deterior. xxvi. q. v. epi. et
 notat. Augu? xviii. de ci. dei. c.
 xviii. Apparēter x̄o bñ pōt fcti-
 eri x̄tute demonū. patet de sa-
 muele. d. c. Nec mirū. Idē tho.
 prima pte. q. cxliii. Si credidit
 quosdā mulieres ad ludū cum
 dyana vel herodiade z in mira-
 multitudie mullerū nocturnis
 horis ire vel deferri sup bacu-
 lum vnctū seu sup quasdas bes-
 stias z multa terrarū spacia p-
 trāsire z bñōi. nā hec oia erro-
 nea sunt z omnino falsa. z talia
 fantasmata a maligno spū mē-
 tibus infidelīū irrogātur. xxvi.
 q. quinta epi. vbi de hoc plene
 Lō. tho. pna pte. q. cxliii. ar. iij
 Si credidit p?dictas mulieres
 siue lamias intrare hostia clau-
 sa z surgere seu interficere p-
 uulos z qñq? vulnerari a patri-
 bus eorū falsuz est z erroneuz.
 s; demon hoc facit s̄m Augu?
 z Htero. sicut filios Job inters

fecit. Job pmo. ⁊ septē viros sa-
re. ⁊ bob. vij. Idē tho. vbi sup
Si blasphemauit deū dicēdo
deū nō esse iustū vl' omnia iuste
nō disponere s; esse acceptores
psonarū. vel nō videre q̄ fiunt
aut nō curare de actib' hoim.
vel p̄ditores seu imerito puni-
re ⁊ flagellare aut nō posse istō
vel illud facere. ⁊ hmōi. q̄libz
horū sp̄ est mortale cū aduertit
⁊ itelligit q̄ dicit. Si blasphe-
mauit deū vel aliq̄ sanctum
vel maledixit puta maledictus
sit de' vel sc̄tus enī ⁊ hmōi. s;
cut q̄nq; sit ex ira sp̄ est morta-
le cū aduertit ip̄a verba. Si
nō doluit de offensionib' dei ⁊
de eius p̄ceptu. Si plus dilexit
corp' p̄p̄iū vel aliā creaturaz
vel nūmos q̄ deū sapit idola-
triam.

Pr̄ceptū sc̄m de nō assu-
mēdo nomē dei inuanū.

Secundū p̄ceptū
est. Non assumes
nomē dei inuanū

Cōtra hoc p̄ceptū
facit oīs q̄ false iurat vel sine
causa. Primo igit' p̄fessor iter
rogare pōt si p̄tens piurauit
vel false iurauit in iudicio vel
extra sp̄ peccauit mortaliter. si
hoc fecit sciēter siue sp̄te siue
coacte siue iocoso siue. etiā ex

lapsu lingue dū tñ aduertēter
secus si nō aduertit. vt notat.
Tho. ij. q. xviij. ar. ij. ⁊ Ar-
chi. xij. q. i habem'. Si induxit
vel exegit ab aliquo iuramētū
quē sciebat vel credebat falsū
iuraturū ⁊ recipiēs iuramētuz
erat persona priuata peccauit
mortaliter. xij. q. v. Ille. Si xō
nō credebat ip̄m iurare falsuz
licet etiā nesciret eū iuraturuz
verū videt tñ veniale. Sed si
erigēs iuramētū sit p̄sona pub-
lica vt iudex rōne publice iusti-
cie iuxta ordinē iudiciariū co-
gebat erigere pōt sine peccato
⁊ tenet fm Alex. de Haliis.
in. iii. pte. di. xxxij. ⁊ tho. vbi. s.
Si iurauit aliq̄ certitudinali-
ter de quo dubitabat an veri-
tas sic se haberet mortaliter
peccauit p̄cipue in iudicio q̄
piculo se exposuit piurādi. Se-
cūdo interroget p̄fesso: si ioco
sa leuitate vel incaute sicut so-
let fieri in cōmuni sermone q̄
doq; iurauit aliq̄d licitū indis-
ferēs seu nulli' importātie vt
de cūdo cras ad villā. vel de co-
medēdo ⁊ bibēdo ⁊ hmōi. vbi. s.
le est. xv. dist. s. Criminis. Si
xō iurauit etiā licitū aliq̄d sed
indiscrete ⁊ male. id est sine ne-
cessitate vel vtilitate ⁊ hoc de
liberate ⁊ ex p̄posito mortale

est vt ibi z ex. e. tua nos primo
 Optime circa hoc distinguit.
 Bo. iij. sen. dist. xxxix. ar. i. q. iij.
 Ad refert qualicūq; modo iur
 ref siue p deū siue p sc̄tā dei e
 uāgelia vel p sacras reliq̄as si
 ue iuret p fidē meā vel pmit
 to corā deo q; idē importat vl
 parū differēt vt notat Inno. ex
 eodē. Et si chris̄tus. Concordat
 Rai. z archidiacono. xxij. questi.
 i. Ad est. z. eo. capitu. q. v. iura
 mentū z duran. in sum. eo. ti. q.
 lxi. z se. Et quotiēs sic delibe
 rate z ex pposito iurauit totis
 ens mortalit̄ peccauit nisi vno
 impetu z p̄textu verborum cō
 tinuato pluries iurauerit. q̄a
 tūc videt̄ vnū solū peccatū. ff.
 ad. l. acquil. l. illud. z. ff. de pri.
 delict. l. ij. z qd̄ ibi notat. Facit
 ad hoc qd̄ d̄r de reg. iur. in figu
 la delictū p Job. an. in mercu.
 vbi tenet q; pcutlēs clericum
 pluries vno p̄textu z ipetu nō
 incidit nisi vnaz̄ excōicationis
 sniam. Si iurauit alicui aliqd̄
 sic esse vel nō esse z hmōi intē
 dēs aliter q̄s x̄ba sonēt. quia si
 hoc dolose egit z i fraudē mor
 taliter peccauit. xxij. q. v. Qua
 cūq; arte. Sec̄o si simpliciter z
 z sine dolo iurauit vl̄ coact̄ ab
 eo cui iuramētū p̄stare de iure
 nō tenet tūc enī nō peccat q̄a

de? accipit iuramētuz fm intē
 tionē iurātis sine dolo vt ibi. z
 ca. hoc videt̄. eo. causa. z. q. vbi
 hoc no. glo. z archi. Ld. Alex. d̄
 bal. z tho. vbi. s̄. Si iurauit ali
 qū p caput aut corp̄ x̄pi aut p
 alia ei? mēbra z referat verba
 ad diuinā naturā mortalit̄ pec
 cat. Si x̄o ad psonā filij z iurz
 cū reuerentia p ei? mēbra vt p
 sanctū corp̄ ei? nō videt̄ pec
 catū si p causa licita. s̄. p neces
 sitate vel vtilitate. Si x̄o per
 modū ob p̄bilosum iurauit vt
 p m embra dñi q̄ in alijs hoib?
 turpia cēset z inhoneſta sic ml̄
 ti ribaldi q̄ passim z assidue p
 ea iurāt mortaliter peccāt fm
 x̄o. z est blasphemia. xxij. q. i. si
 q̄s p capillū vbi hoc idē notat
 archi. Si iurauit p creaturas
 referēs ad eas p̄ncipaliter ali
 qd̄ numinis mortaliter peccat
 uit. si x̄o p eas ita iurauit vt ad
 earū creatorē tm̄ iuramētū re
 ferat venialiter peccauit z no
 tat. Archi. vbi. s̄. si iurauit ali
 qd̄ temere. i. qd̄ de sui natura
 sit mortale vel qd̄ fūatū x̄gat
 in interitū salutis z ne peccauit
 mortaliter iurādo. xxv. di. S. cri
 minis z no. Archi. xxij. q. liii. in
 malis. qū x̄o solū iuramētū ver
 git i peiorē exitū qd̄ p̄git sex
 modis. Adūo cuz iurat̄ aliquid.

quod in se est mortale. Secundo cum iurat aliquid quod in se est veniale. Tertio cum iurat indifferens aliquid quod ex circumstantia efficitur mortale vel veniale. Quarto iuramentum excludit opus ex charitate faciendum. Quinto cum excludit opus de genere honorum. Sexto cum excludit opus indifferens pia intentione pro deo aut pro primo faciendum. In primis autem tribus quilibet sic iuras auctoritate propria potest provenire. Sed imponenda est ei penitentia pro temerario iuramento. Reliqua vero tria non sunt obligatoria nec pro transgressione eorum imponenda est penitentia tanquam pro mortali. Auctoritate tamen propria non expedit provenire. tunc propter reverentiam sacramenti. tunc propter scandalum simplicium nisi propter urgentem necessitatem. alias debet haberi absolutio seu relaxatio a superiore. hec Archiepiscopi. ubi. c. se. Si iuravit aliquid secretum tenere quod tractatum est in secreto vel aliud quod sit periculosum revelare. Quia si advertenter revelaverit peccavit mortaliter ipse et qui eum suavit ad revelandum sciens esse secretum. C. de Rebus. in iii. dist. xxi. ar. v. q. iii. Si iuravit huic statuta alicuius loci vel civitatis iusta transgrediendo scienter peccavit mortaliter. Si

tamen aliquid statutum est abrogatum pro priora consuetudine. quia quotidie potest fieri prius et multo tempore non videtur prius si non servet illud de. iii. §. leges. C. de. xx. Si promissit cum iuramento se facturum aliquid licitum ad honorem dei vel sanctorum et non intendebat servare mortaliter peccavit. si autem intendebat servare sed veniente termino quo debebat implere promissum non adimplevit cum tamen posset. licet cum incommoditate sua peccavit mortaliter. id est est si iurando aliquid promissit homini quod daret ad certum terminum. quia si non implevit cum posset elapso termino peccavit mortaliter nisi ille cui promissum sit ante terminum relaxaret iuramentum quod facere potest. ex. e. c. i. et c. si promissus credat solum in utilitate eius. secus si talis promissio concernat honorem dei vel sanctorum seu utilitatem communem vel alterius tertij ut notat plene de An. de bu. extra de spon. preterea. et Job. de imo. in de. ex. q. vi de usus. si autem quod promissum sit non potuit implere excusatur pro tunc a peccato quousque poterit. Si aliquid vi metu vel causa iuravit servare tenetur secundum Rai. extra eo. si vero. et extra quod metus causa. Ad audentiam. vide ibi clarius si iura

uit ex ipetu aliqd super quo. si
plene deliberasset nō iurass̄ p̄
uare tenē si est licitū fm. xx.
Ad hoc. xvij. q. iij. sunt. qui.

De dispēsatiōe iuramētōū

Quis aut̄ possit a iuramen
to absolvere vel dispēsare no
tat dñs An. de bu. vbi. s̄. r̄ spe
cu. in tl. de legat. S. Mūc̄ osten
dendū. xxxliiij. Et duran. i sum
e. ti. q. lxxvi.

De adiuratione

Tertio interroget, p̄fessor
si adiurauit aliquē p̄ inuocatio
onē diuin̄nois vel p̄ reuerēt̄
am alicui⁹ rei sacre. q̄ fm̄ tho
ij. ij. q. xc. ar. i. si hoc facit alicui
nō sibi subdito p̄ modū coacti
onis int̄endēs eū obligare ad a
liqd̄ faciendū sicut obligare se
ip̄m iurādo illicitū est mortale
q̄ vsurpat pt̄atem in aliū quā
nō h̄. Si x̄o hoc facit ergu s̄b
ditos astringēs eos tali ḡnere
adiurationis. licita est eo casu
quo liceret eis p̄cipere alias nō
r̄ tūc̄ adiurat⁹ tenē illud dice
re v̄l facere alias peccaret mor
taliter. Adiurare x̄o aliquē p̄
dicto modo p̄modū dēp̄catio
nis nō necessitatis tal̄ adiura
tio licita est respectu quorūli
bet si fiat ex causa. Si adjura
uit demones ad aliqd̄ sciēduz
vel obtinendū ab eis p̄ moduz

p̄cis. est illicitū r̄ mortale sc̄dm
tho. vbi s̄. ar. ij. nisi fieret ex sa
miliari p̄cilio sp̄ūs sancti vel ex
quadā simplicitate q̄rendo ab
obfessis a dyabolo. Adiurare
aut̄ eos p̄ modū coactionis ne
nobis noceāt licitū est. Luc. v.
Si adiuranit creaturas irra
tionales ne dyabolus eis vtatur
ad nocendū nobis talis adiura
tio p̄ modū p̄pulsionis sicut fit
exorcistis licita est fm̄ tho. vbi
s̄. Si aut̄ vt dyabol⁹ opetur ali
qd̄ in eis nō licet r̄ mortale est
Si in cantilenis fabulis seu in
narrationib⁹ turpib⁹ r̄ amato
rijs miscuit sciēt̄er deū v̄l san
ctos mortale est.

De trāsgressione votorum.

Quarto loco interroget cō
fessor si trāsgress⁹ ē seu om̄ sit
iplere aliqd̄ votū licitū r̄ si ad
uertēter cum posset. tūc̄ sp̄ est
mortale r̄ totiēs quotiēs trās
gressus est. Sec⁹ si ex obliuīde
vel impossibilitate. Si nouit se a
liqd̄ malū facturū vt vindictā
vel aliqd̄ bonū nō facturū sine
maioris p̄fectus impeditiuz
vt nō ingredi religionē r̄ huius
modi mortale est nec suare tes
netur. imo autoritate p̄pria cō
trauenire p̄t. Si nimis tarda
uit iplere qd̄ vouerat. p̄pter qd̄
omnino excidit a memoria vel

nit in statu nō valēdi implē cū
 bñ p̄us potuisset mortale vide
 tur. Idē quotiēa dimisit, p̄posi
 tus implēdi cū tñ possit. Et se
 cundū. *xxv.* Si vouit absolute.
 ⁊ sine t̄pis p̄firone tenet̄ sta
 tū implere cū p̄t. alias si sub
 ditione, vel cū t̄pis p̄firide nō
 tenet̄ nisi ex t̄ate cōditiōne v̄l
 die determinato. nisi ex hoc is
 mineret p̄cūlū nō valēdi imple
 re. puta is qui vouerat in rare
 religionē si ex mora timet ip̄e
 dimētū tenet̄ nō differre fm̄
 sanctū tho. in. iiii. Si vouit ali
 quid licitū se facturum, p̄pter
 malū finē grauit̄ peccat ⁊ nō
 tenet̄ votū fm̄ Rich. in. iiii. di
 xxxvii. ar. i. q. i. Si ex̄ns, p̄prie
 pt̄atis fecit. votum abstinētie
 seu pegrinationis ⁊ dubitat v̄l
 trum possit implere vel nō ⁊ si
 ne disp̄satione vel cōmutatio
 ne seu cōsilio sui superioris vel
 p̄fessoris cū de facili possit ha
 bere recursū ad alterū ip̄orū
 frangit. mortale videt̄.

De votis subditorū.

Si ex̄ns sub alteri^o potesta
 te puta vxor. impubes. pupill^o
 ⁊ seruus vouerit abstinētiā
 vel pegrinationē ⁊ h̄mōi. sine
 p̄sensu pt̄atem h̄ntuz nō tene
 tur nisi tacite vel ex p̄sse ratifi
 cetur p̄ eos puta p̄ virū patres

tutorē ⁊ dñm. nec isti peccant̄
 reuocādo vota subictorū nec
 subiecti peccāt nō implēdo vo
 ta. xxxij. q. v. noluit. ⁊ c. Adani
 festus. ⁊ c. Decymago. ⁊ qd̄ dī
 ctū est. de votis intelligit̄ etiaz
 de iuramētis. fm̄. *xxv.* ⁊ in talis
 bus vir ⁊ vxor non sunt ad ip̄a
 ria iudicādi excepto vota vltra
 marino de quo eē. de vo. ⁊ vo.
 redēp. c. Adagne. imo plus q̄a
 votū qd̄ ante matrimoniū con
 tractū emiserat vxor v̄l cui vir
 semel p̄senserat sine pctō ex in
 sta causa p̄t etia^o reuocare vt i
 iurib^o p̄allegatis. Con. Richa.
 vbi. s. ar. iiii. q. i. ⁊ Inno. eē. eo.
 scripture. vbi dicit̄ idē esse de
 puberibus qd̄ de impuberib^o
 dūmodo ip̄i puberes sub patria
 pt̄ate sint cōstituti nisi patres
 p̄sentiant ex p̄sse vel tacite. Cō
 p̄dictis dñs An. de hu. i. d. ca.
 Scripture cū limitatione tamē
 dicit qd̄ forte nō esset maluz di
 cere qd̄ pater vota filij ⁊ vir vxor
 ris vota ⁊ ecōuerso irritare pos
 sunt inquantū deroget̄ patrie
 potestati vel maritali seu p̄ius
 gali. ideo sec^o si aliquis p̄dicto
 ruz voueret dicere p̄salterium
 vel aliqd̄ h̄mōi qd̄ posset face
 re sine lesione ⁊ p̄ iudicio iurū
 p̄dictorum. Cō. hugo. d. c. Ad a
 nifestū. credit tñ inno. qd̄ etiam

impubes si doli capax sit et fecerit votū abstinētie vel pegrinationis vel aliud hōmō q̄ de h̄z illud implere postquā patri am exiuerit p̄tatem q̄ se obligauit deo q̄d potuit sicut et p̄ delictū se obligare p̄t dyabolū. vt̄ extra de delic. pue. cap. i. Cū talib' tamē est faciliter dispensandū vel cōmutandū. Cō Jo. an. et dñs. An. de bu. in. d. c. Scripture. Idē dicit Archidi. xxvij. q. i. c. Nuptiarū de vxore que ad p̄ceptū viri fregit votū abstinētie. s. q̄ eo mortuo tenet̄ exequi votū suū. Et idē de alijs sub alteri' p̄tate p̄sistis q̄ se et eorum vota reuocata seu irritata a supiore cessante p̄hibitione tenent̄ ea seruare. ar. xv. q. vi. Nos sanctorū. Con bu. et Anno. idem in direct. li. v. ti. xxij. s. xvi. et se. Si fecit aliq̄d votū stultū vt̄ de nō pectinans do caput in sabbato et hōmō. et t̄iā si p̄ honore sanctorum fecerit hōmō vota potius sunt de ridēda. q̄z obseruāda. q̄z similitudinē quandā h̄nt cum ydolatris et notat̄ tho. ij. q. lxxvij. Idem duran. in sum. e. ti. q. i. et archi. xij. q. ij. Qui bona. si fecerit votū sub cōditione generali v̄ speciali et cōditio aduenerit votū seruare tenet̄. Si vero nō

aduenerit nō tenet̄ nisi taliter vouens se obligare omnino intēdebat. etiā si intentū suū nō cōsequeret̄ fm̄ Rich. vbi. s. ar. i. q. ij. Con. Anno. Jo. an. et dominus An. de bu. in. c. Scripture e. ti. vbi plene de hoc p̄ doc. Si existens in aliquo periculo seu angustia emisit aliquod votū puta mulier in partu vel quis alius in mari seu alibi q̄ si habuit deliberatā intētionē obligandi se obligatus est. fm̄ dñ ar. xvij. q. iiii. Sunt qui opes secus si subito et indeliberate e. e. litteraturā. nisi postmodum ratificetur fm̄ duran. in sum. e. ti. q. i. licet igitur licitū quis mēte pponat vel voueat nō tū ppositū vel votū cōplere tenetur nisi libera nō pcesserit. Nā fm̄ Thomā. ij. q. lxxvij ar. i. ad votū tria de necessitate requiruntur. Primo deliberatō Secundo propositum voluntatis. Tertio promissio in qua p̄ficatur ratio voti. Abbas in. d. capi. Litteraturam. dicit q̄ in voto possunt attendi tria. scilicet initium confirmatio. et cōsummatio. Inciatur enim votum cum propositum in mente semiatur et cognoscit homo illud esse bonum quod propositum non tamen aliquid delis

berat. ideo et hoc non obligat
quo ad deum nec quo ad ecclesiam
am. Cōfirmat cū sup. pposito
figit et firmet deliberatio et ex
hoc obligat quo ad deum. Cōs
summat cū ppositū delibera
tū ore vel alio actu extrinseco
ex pmissis. Et hoc obligat quo ad
deum et quo ad ecclesiam. et notat.
Jo. an. et dñs An. ibidē. In du
bio p̄sulat p̄fessio: qđ tutius est
De voto religionis vide infra
hac eadē parte ti. liii. c. i. et ij.

De dispensatione votorum.

Irca dispensationem
votū s̄m hōs. tene.

p̄ regula qđ quicum
qđ aliq̄s vouet vel p̄mittit ali
quid facere quo facto v̄l aliqđ
nō facere quo nō facto cedit in
detrimentū salutis aīe vel cor
poris vel peccatū mortale incur
rit nō est seruandū votū nec in
ramentū nec pactū nec cōsue
tudo nec lex nec p̄ceptū nec a
liqđ aliud vinculū firmitatis.
lxij. q. iij. s. si. et c. Inter cetera
et c. de iur. iur. ca. q̄zto. Si vero
votū est licitū autoritate sup̄i
oris et ex causa p̄t disp̄sari seu
cōmutari. et c. c. i. vbi p̄t q̄ epi
scop⁹ vel eo sup̄ior p̄t oīa vo
ta ex causa disp̄sare vel cōmu
tare in meli⁹ p̄ter ea q̄ sunt ei
ex p̄sē p̄hibita et pape reserua

q̄ sunt q̄ttuor. Primū ē vo
tū p̄tinētie seu castitatis qđ so
lus papa p̄t disp̄sare ex maḡ
causa et p̄pter mai⁹ bonū vt di
cūt hosti. et ala. di. c. i. p̄t tamē
ep̄s disp̄sare sup̄ voto de non
petēdo debitū p̄ugale s̄m ala.

Secūd⁹ est votū v̄tra marinū
et c. ex multa. Tertiu⁹ est vo
tū de visitādo limina apostolo
ruz petri et pauli. Quartus
est votū s̄cti Jacobi hec due re
seruant pape d̄ p̄suetudine cur
rie. Ceteri v̄o plati et p̄fessores
ep̄o inferiores licet a p̄cto trāf
gressiois votorū possint absol
uere cū nō sit de casib⁹ reserua
tis. Nota tñ de iure communi
nō p̄t disp̄sare nec cōmutare
et sic d̄ p̄suetudine seruaf vt di
cit hosti. exceptis tñ p̄latis re
ligiosis. Nā om̄e votū qđ quis
fecerit in seculo si ingrediēs re
ligionē actualiter seu habitua
liter intēdit illi ampli⁹ nō tene
ri cōmutaf in votū religionis
et ip̄o ingressu liberat. et c. eodē
Scripture. Si vero actualiter
seu habitualiter intēdit ingre
diēdo religionē etiam obligari
ad illa remanet obligatus. Tñ
postq̄z deuenit hoc ad noti
ciā p̄lati sui ip̄m ab illis absol
uere poterit p̄cipue si tpe p̄fes
sionis ei⁹ p̄lat⁹ hoc ignorabat

fm Ric. in. iiii. di. lxxviii. ar. viij. q. ij. In religione xō religio sus nō pōt aliqd sine sui licentia plati vouere. nisi forte esset qd minimū ex quo nil mali admirationis v̄ scādali veire posset puta ofonē z h̄mōi. Et si alias vouerit nō d̄s sine plati licentia ereq̄. **Q** si delicētia plati aliqd vouerit videt̄ q̄busdā q̄ hoc casu ip̄e idē plat̄ cū eo dispēsare nō poterit. s̄ ei sup̄ior bñ hoc poterit fm Ric. vbi. s̄. ar. iiii. q. iiii. In his cōter. Cō voc. Casu igit̄ quo votū dispēsari seu cōmutari debeat p̄fessor multa h̄z p̄siderare. Pri mo cām licitā. vt cuz q̄s vouit abstinentiā vel pegrinationē z est senex debilis vel infirmus vel ei absentia est multū dam nosa rei publice vel occasio ali cui⁹ magni mali. vel multū venisit redēptio seu cōmutatio voti melior z deo ḡtior videat̄ q̄s voti adpletio. z q̄ sine causa rōnabili dispēsant licet quo ad ecclesiā teneat tñ quo ad d̄um z in iudicio aie dispensans sibi dānationē acq̄rit. ix. q. iiii. Aliorū ex. e. Mō ē. Idē idirec. e. ti. Secō p̄siderare d̄s qualitatē p̄sone vouētis hoc ideo dico q̄ si votū est pegrinationis z vouēs est robust⁹ cōmu-

tari pōt in vigiliis z ieiunia. si vouēs est diues z debilis pōt cōmutari in elemosinam Et si vouēs elemosinā est paup̄ z fortis pōt cōmutari in itinerationē z ieiuniū. vt notat d̄ns An. de bu. ex. e. c. i. Tertio d̄s cōsiderare maiorē vtilitatē. Ex pedit enī vtilitatē reipublice p̄ferri vtilitati puate. vel scōm Jo. an. ibidē. licet vouēs sit fortis z ieiunare z pegrinari possit pōt tñ z vult edificare ecclesiā hospitale. puellas dotare vel paupes reficere z vestire talis enī z tāta poterit esse r̄dēptio q̄ erit magis vtilis z ḡta deo p̄inde d̄n. iiii. di. pctā tua elemosinis redime. Quarto d̄s p̄fessor p̄siderare facultates vouētis laborē z expēsas itineris. ad locuz tñ pegrinationis mittēda est oblatio quā vouēs ibi erat factur⁹ fm Rai. z Duran. in sum. e. ti. s̄ hoc pōt itelligi de honestate nō de necessitate fm. h̄. tene p̄mā opinio nē. q̄ verior ex tali enī pollicitatione acq̄situz iā fuerat ius illi loco seu ecclesie vt notat In no. z ab. z ab sy. ex. de cē. ex pte. Tollere aut̄ votū absq̄ causa vel alia cōmutatione nō videt̄ posse fieri nec etiā sine auctoritate superioris quātumcūq̄ sit

causa posse differri si haberi p̄t
eē. e. nō est vbi hec notāt. Bar
z hosti. z notat in direc. libro
secūdo titulo. xxij.

Tertiu p̄ceptū est de obser
uatione festi.

Tertiu p̄ceptū est
Sabbata sanctifi
ces. de hoc etiam
d̄ exod. xx. Adem̄

to vt dies sabbati sanctifices.
hoc legis p̄cepto p̄cipit̄ t̄ps a
liq̄d vacationis deo deputan
dū z indeterminate. z hoc mō p̄
cipit̄ dies dñica tpe ḡtie sicut
dies septima tpe legis mosay
ce qz talis vacatio s̄m t̄ps ali
q̄d indeterminatū est p̄ceptus
morale legis nature. Sc̄dm
vero qd̄ p̄cipit̄ aliq̄d t̄ps vaca
tionis determinatū vacatō vi
ei dñice tpe gratie est morale
disciplinū. i. morale ex instituti
one diuina p̄ ministeriū eccle
sie ideo circa hoc t̄pus ecclesia
p̄t disp̄sare necessitate v̄l pi
etate exigente s̄m Alex. de al.
tertia pte su. d. xxiii. ar. vlti. q.
ij. Et notat q̄ feriatio diei dñi
ce incipit a vespa vsqz ad seq̄n
tē vesperā. eē. e. Q̄s id est a se
ro diei naturalis p̄cedētis vsqz
ad occasum solis ipsius diei do
minice. vt notat. Mi. de lira ex
od. xx. Idē de alijs festis ab ec

clesia p̄ceptis. Et tñ s̄m quos
dā attendenda cōsuetudo regis
onū circa festozū initiū z fines
eē. e. Q̄m. Et igit̄ cessandum
dieb̄ festiuis ab oi ope huili. qd̄
duobus modis accipit̄. Pr̄i
mō modo accipit̄ op̄ seruile. p̄
pctō. Job. viii. Qui facit pctm̄
seruus est pcti z licet omni t̄s
pore pctm̄ sit dānabile eo ma
xime est dānabile cū sit tpe de
terminato vacationi diuine. qz
qui tali tpe peccat duob̄ pec
catis peccat vno actu. nō rōne
actus s̄ rōne reatus sicut q̄ de
forādo interficit virginem du
pliciter peccat vno actu iterfi
ciēdo. s. z stuprādo s̄m Alex. v̄
bi. s. Aliomodo hoc p̄cepto p̄
hibetur op̄ seruile. put deter
minat̄ ab ecclesia. eē. e. oēs. po
terit̄ igit̄ p̄fesso: sup hoc p̄cep
to sic formare interrogatiōes.
Pr̄imo si fecit dieb̄ dñicis v̄l
alijs festis p̄ceptis ab ecclesia
aliq̄d opus mechanicū z h̄mōi.
qz peccauit mortaliter. excusat̄
tñ a pctō tripliciter. Pr̄imo
ex necessitate que nō possit̄ dif
ferri. vt si iacentibus segetib̄
in agris aut fenis in pratis im
minet t̄peffas vel pluvia que
corrūpat vel deterior et seu gra
tia vindemiarū aut messius ob

necessitates hoim vel est pericu-
culū hostiū aut veniūt inunda-
tiones aquarū 2 hmoi. c. x. d. fer.
c. si. 2 Alex. vbi. d. Hac de cau-
sa excusant etiā minutores et
fabri si pncipaliter propter ne-
cessitatē 2 nō ppter cupiditā-
tē hoc faciūt. Idem de carnib⁹
cib⁹ 2 pincernis qui in dieb⁹ fe-
stis pparant ea q̄ debēt vende-
re in crastinū in mercato vlti-
tationib⁹ suis. Et reliq̄ qui ppa-
rant victualia dieb⁹ festis 2 vic-
pcedenti nō poterant cōmode
pparare. Excusari etiā vident^r
hi qui a dñis suis cōpellunt o-
perari dieb⁹ festis si iusto me-
tu inducti hoc faciūt. Ideo d̄ ve-
ctorib⁹ mercii ad nūdinās vel
loca remota. q̄ sine graui incō-
modo nō possent dieb⁹ festiuis
cessare ab itinerādo. De barbe-
rijs aut ferratorib⁹ equorū, vi-
detur idē. s. q̄ excusant ppan-
do in festis si pncipaliter ppter
necessitatē eorū quib⁹ hmoi o-
peras impēdunt faciant. secus
si pncipaliter ppter questū at
cupiditatē. Et illi etiā qui d̄ ta-
libus eos requirūt excusant si
aliter nō pot. rāt sibi cōmode
prouidere. Viatores etiā 2 cur-
sores si itinerent in festis non
credo pdēnandos siue hoc fa-
ciāt p pecunia siue nō hec. x. d.

Idem duran. in sum. eo. ti. q. v.
Lūtes aut ad mercata q̄ fiunt
in festis si emit p aliqua sua ne-
cessitate non credo q̄ peccent
mortaliter fm. xv. Sec⁹ si cō-
suetudinarie seu lucrādi cupi-
ditate sicut solēt multi merca-
tores facere qui propter frequē-
tādas nūdinās 2 hmoi merca-
ta etiā a diuinis in festis se sub-
trahūt. Mercata vō que p vī-
ctualib⁹ 2 quottidianis necessi-
tatib⁹ fiūt vt taberne 2 hospi-
cia nō vident^r esse illicita si p-
pter necessitatē egentū pnci-
paliter fiāt nō propter lucrum
nec propter hoc omittat^r diuis-
na. Idem de aromatorijs si vō-
gēte necessitate puta infirmos
rum 2 aliorū quibus sine scan-
dalo nō subueniri nō possit las-
borēt seu vendāt nō tñ ppter
hoc apertas apothecas tenere
debent. Idem de tingentib⁹ la-
naz vel pānos p̄cipue in tinctu-
ra gaudi si in festis laborāt ne
tinctura periclitet^r vel deterio-
retur. Et breuiter oīa officia 2
exercitia que humana necessi-
tas exigit exerceri vt coq̄re pa-
nē 2 alia cibaria pparare scri-
bere 2 hmoi in festis licite fieri
pnt multo magis omnia spī-
ritualia vt notat. Archi. de cō-
di. iij. c. Ieiunia. Secundo excu-
d ij

fat pietas. **N**ā ex pietate licet
 causas debiliū vel miserabiliū
 psonarū in die dñico tractare
 z alia pia opa facere ex. e. c. z si
Un dicit durā. in sum. eo. ti. q.
 vii. q. exceptis dieb' dñicis et
 maiorib' solēnitatibus xpī pnt
 p ecclesia arari agri pauperuz
 z alia eozū opa fieri. ex. e. licet
 p̄cipue si sic se hz p̄suetudo re-
 gionis quā scit ep̄s loci z nō re-
 pbat z talis sit paupertas pau-
 perū q̄ hoc exigere videat. **Cō**
xx. In p̄cipuis x̄o festiuitati-
 bus nō sit p̄hibitū vel etiā cō-
 suetudini loci p̄riū fm duran.
 ibidē licet aliqd̄ circa edificati-
 onē ecclesiarū locozū sacrozū
 hospitaliū vel circa edificatio-
 nē domozū religiosozū z mini-
 strozū ecclesiarū pauperū p̄fer-
 tim eozū q̄ redditus nō habēt
 vt si opteat portari lapides cō-
 duci ligna z hmōi q̄ alias vit
 vel nunq̄z cōmode fieri possēt
Nō tñ p̄pter hoc omittant̄ vi-
 uina nec p̄ totā diez laborent.
Con. xx. z **Alex. de bal. vii. c.**
 vbi addit hec licere maxime si
 interueniat disp̄satio illozū q̄
 bus credita est. **Tertio** excu-
 sat opis paruitas vt modica iti-
 neratō z modica opa hoīs qua
 molēdina ad vētū seu ad aquā
 exercent z mouent. **sec' aut' d'**

alijs molēdinis. z si exis domi-
 n' vel paterfa. seu patron' fec-
 fieri aut p̄misi fieri a subditz
 suis aliqd̄ op' seruile dieb' fes-
 tiuis exceptis p̄dictis trib' ca-
 sib' peccauit mortaliter ip̄e et
 subditi nisi iuxta metu q̄ cade-
 re posset incōstantē virū fecis-
 sent. vel nisi aliter q̄z ab eo vis-
 ctū z necessaria acq̄rere possēt
 p̄ sustentatione nature pp̄rie
 ac suozū. ex. de re. iur. **Nō** non
 ē. i. q. j. Remissionē. Si p̄ totas
 die festi vacauit venationibus
 z aucupis qz licet de se nō sint
 mortalia excircūstantia tñ pnt
 fieri mortalia. si vacauit ludis
 z choreis z alijs vanitatib' se-
 culi in die festo. **Nā** ibi occur-
 rūt sepe mortalia. **Vide** infra i
 pctō gu. e. Si dieb' festiuis su-
 it dedit' ebrietatib' z cōmes-
 sationib' sup̄fluis. qz si ex cer-
 ta scia nimū se ingurgitanerit
 v' biberit mortaliter peccauit
Ut notat. **Archi. di. iiii. capit.**
Quadragesima. si dieb' festi-
uis iuit ad spectacula illicita pu-
ta. basuludiae vel tornemēta qz
videf peccasse mortali ex quo
ea facere est mortale z p̄hibi-
tū fm. xx. q̄cunqz intētiōne fi-
ant z sobrie fm. Rich. in. iiii. di-
xxiiii. ar. ij. q. iii. Et qz q̄libet
mortale dieb' festis cōmissum

duplicat' fm Ale. vbi. s. r. **Mi**
 de ly. exod. xx. Ideo de hmōi est
 pfitendū in specie. Si diebus
 dñicis r alijs dieb' festiuis non
 vacauit orationi q: ad hoc te-
 netur fm doct. r hoc pcepto d'
 calogi. **Ademēto** vt diē sabba-
 ti sanctifices. **Con. Rai. r du-**
ran. in sum. e. ti. q. v. Si in festis
 pceptis vt. s. audiuit missas in-
 tegrā sicut tenet de psecratio-
 ne. di. i. **Dēs fideles. r. c. missas**
Ma si omisit ex pteptu vel cu-
 piditate lucrādi vel alia rōnabi-
 li causa puta eūdi ad solacia vt
 cōiuiua seu etiā ex negligentia
 vel ignorantia crassa peccauit
 mortaliter. toties quoties com-
 misit audire totā vel etiā nota-
 bilē partē. **Sec'** si omisit ex cau-
 sa rōnabili vel etiā si ex causa
 min' iusta qñqz ante finē misse
 discessit. vt in dicto. c. **Missas.**
Idem Archi. in. d. c. Dēs dum
 modo sine scādalo aliorū disce-
 dat. qd aut qz audit missam in
 prochia sua infestis nō est de p-
 cepto nec obstat decre. vt die-
 bus et. de procb. q: antiq̄ssima
 cōsuetudine illi decretali dero-
 gatū est quā romanus pōtifer
 scit tollerat. **Uñ** audiēs missas
 alibi qz i p̄p̄ia prochiali eccle-
 sia nō pstituit trāsgressor vt vo-
 lūt **Inno. Bos. r glo. in. ca. i. de**

treu. r pa. Et aliter sentire eēt
 laqueū inicere fere oibus xp̄ia-
 nis qd nō est verisimile fore de
 mēte pape. **Q** aut quis audis-
 at missam a cōcubinario. simo-
 niaco r hmōi ex quo p̄lati super
 hoc nō pudent nō videtur cō-
 sitētes stimulādi nisi sint adeo
 notorij q: nulla possint tergiuer-
 satōe celari aut aliquo iure suf-
 fragio excusari. Si ad missam
 prexit ieiunus r studuit audire
 eā cū deuotione reuerētia. Et
 attētionē absqz leuitate r gar-
 rulatione vt tenet. Si cū potu-
 it in festis ad p̄dicationē ire cu-
 rauit q: si ex pteptu vel igna-
 uia accurata ire noluit de factis
 le ibimortale esse potuit.

De ieiunjs.

Obseruauit iudicta
 ab ecclesia ieiunia p
 totū anni circulum. i.

qdragesimā q̄ttuor tpa r vigi-
 lias festiuitatū. natiuitatis do-
 mini. pentheco. Assumptionis
 beate x̄ginis **M**arie **J**ohis ba-
 pti. oim ap̄lorū p̄ter qz **M**hilip-
 pi r **J**acobi r **J**ohis euāgeliste.
 oim sanctorū r beati laurētij. r
 ea q̄ epi indicūt in suis episco-
 patib'. de consecra. di. tertia. c.
 i. r dist. v. c. ieiunia. **Ad** hec enī
 oia ieiunia quilibet post annus
 vicesimūprimū tenet sui p̄cepto

d iij

tu iur' positivi z quilibet omittens ea ieiunare ex cōtemptu vel sine rōnabili causa mortali ter peccat. **Sec^o** si ex causa rationabili frāgit ieiuniū credēs p̄babiliter q̄ si legislator ad selet eū in tali casu obligari nollet nec tal' trāsgressor ē p̄cepti. **fm Tho. in. iiii di. xv. ar. i. q. iiii z. ij. q. cxiij. Idē Arch. lxxvij di. vtinā. z de con. dist. iii. ca. i.** Solunt enim ieiuniū tantum tria. Primo soluit illud pluralis cōmissio. Secūdo carniū refectio. Tertionimis notabilis hōre p̄uentio sc̄m thomā vbi supra. **3bi enī etiā dicit q̄ nō soluit ieiuniū vinū aqua z electuaria. Con. Rich. ibidez. ar. iiii. q. vi.** Ex his patet q̄ multi excusant a ieiunio iusta de causa que d̄r. **Et ab infra annū vice simūprimū. Infirmitas debilitas ciborū penuria paupertas peregrinatio z h̄mōi de his tam vide plenius in direc. e. titu. et Tho. vbi supra. Et in p̄sa. Et quādo causa nō ieiunādi est euidēs pōt licite quilibet p̄ seipsum ieiuniū omittēre. Secus si nō sit causa euidēs nisi cū de facili nō pōt quis ad superiorem recurrere pro dispensatione Et incipit dies quo ad ieiunium a mediā nocte vt habetur in p̄sa**

L. cōmunicare. Quo vero ad esum carniū post cenā diei iouis sue alterius diei vsq̄ ad mane tertij diei cōphendo duas noctes z vnā diem. de con. di. iiii. d̄ esu. fm hosti. z Bart. ex. de fer. Cōm̄ Sed sc̄m Joh. p̄suetudo habet z etiā lex civilis. ff. d̄ fer. l. dore q̄ sicut quo ad iudicia dies incipit a mediā nocte et terminatur in aliā mediā noctem sic quo ad esum carniū vbi qd̄ videtur verius vt̄ notatur in di. rec. li. iiii. ti. xxxi. Interrogetur. Deinde si pluries in die ieiunij comedit sine dispensatione vel causa legitima. Fregit enī ieiunium z peccauit mortaliter. **Nō tamē dicit̄ quis pluries comedere licet sumat aliqua que de se nō sunt p̄ncipaliter ordiata ad manducādū seu nutriendum. sed ad alium vsū putavimus aquā electuaria que licet aliquo modo nutriat. nō tamē hic est eorū p̄ncipalis vsus. nisi fieret in fraudem vt̄ eis quasi alijs cibis vteret̄ in magna q̄zitate ad famem extingūendā sc̄m Tho. vbi supra. Con. in. no. ex. e. sup rubrica. Vbi dicit q̄ circa ieiunia ab ecclesia indicta p̄t statui q̄ bis in die comedatur. Sed parū comedatur in prima vice sicut faciūt cisterci**

enses nec frāgant ieiuniū eccle
 sie. Idem de seruitorib? nobili
 um ⁊ religiosorum ⁊ lectoribus
 mēse eorum q? licet p̄sibent ali
 quid modicū ante horā nō fran
 gant ieiuniū. fm. d. d. ⁊ dominū
 An. de bu. in. ca. Consiliū. eo. fi.
 plenius ibi. Si in diebus ieiunij
 abstinent a cibis p̄hibitis. Nā
 si comedit illis diebus p̄hibita
 cibaria fregit ieiunij. fm. Tho.
 vbi. s. vbi dicit q? carnes vni
 uersaliter interdicitur in omī
 ieiunio ecclesie. Idē de ouis ca
 seo ⁊ alijs lacticijs in ieiunio
 quadragesimali in alijs aut iei
 unijs de ouis ⁊ lacticijs di
 uerse p̄suetudines sunt. apud di
 uersos q̄s quisq? seruare debet
 fm. mores eorū inter quos con
 versatur fm. eundē Tho. ibidē
 Idem Archi. de con. di. iiii. Ro
 gationes in fi. Si in dieb? ieiunij
 notabiliter anticipauit hor
 ram comeden si sine legitima
 causa soluit ieiuniū fm. Tho. v
 bi. s. ⁊ p̄sequēter peccauit mor
 taliter. xx. di. Trinitatis ad fi.
 Hora em̄ comedendi p̄grua in
 diebus ieiuniorū est circa horā
 nonā. si tamē p̄ modicū temp?
 an̄ comeda? puta hora sexta nō
 propter hoc frangit ieiunium
 maxime cū in multis locis iam
 inualuerit p̄suetudo q? illa ho?

ra comeda?. Secus si hora ter
 tia quis comederet sine legitti
 ma causa fm. Rich. in. iiii. disti.
 xv. ar. iiii. q. viii. Tardare autē
 post nonā nō est peccū nisi fieri
 ex sup̄sitione. Si in die ieiunij
 peccauit mortaliter parū p̄fus
 it ad salutē nō tñ trāsgressus ē
 propter hoc statutum siue p̄ce
 ptum ecclesie vel legis positue
 eo q? ius positiuū nō attēdit in
 tentionez faciētis s; ipm actus
 fm. Tho. in. iiii. di. xv. ar. iiii. q.
 i. Con. Rich. vbi. s. q. vi. si ieiunij
 nādo ex debito voti vel p̄cepti
 aliquid de sero comedit. naz si
 comedit panē aut fruct? p̄ mor
 dum cibi ⁊ ad nutriendū vel es
 tiā p̄fectiones in magna quan
 titate fregit ieiuniū. sec? si mo
 dicū quid p̄fectū vel etiam
 fructū sumpsit p̄ modū medi
 cine ne vinū stomachū dilauet
 bibere aut an̄ p̄adium vel post
 nō frāgit ieiuniū fm. cōmunes
 opinionē doctorū. si alicubi ex
 istens tpe ieiunij ieiunauit sedz
 morē ⁊ p̄suetudinē ciuitatis vl
 loci vbi erat. pnt tenebat. xij.
 di. c. illa. vbi beat? Am̄ beato
 augusti. cū de hoc p̄sulētū ait tu
 ad quā ecclesiā ueneris ei? mo
 rem serua. si cuiq; non vis esse
 scandalum nec quenquaz tibi.
 Ex quo textu innuit q? medio
 diij

lanēses ante suū carnis priuuz
extra eorū territorū se reperie
tes tenent se ceteris in ieiunio
firmare a quarta feria i cinere
vsq; ad suā quadragesimā. Ad
obitat q; Archi. ibidē fm. Hu
go. q. c. Illa. est filij nō pcepti
nisi cū ex omissione talis cōsue
tutinis scādalum oriret q; fas
teor; hoc verū qd dicit de ieiunio
particulariter obfuoato i vna
ciuitate vel loco p̄suetudine in
terdicto z nō in alia. sicut serat
ieiunū q; rome tpe beati Am
bro. obseruabat a matronis ro
manis z nō mediolani. z de ta
li ieiunio in vno loco particulari
p̄suetudine indicto z nō in alio
loquitur dictū. c. Illa q; est cōsi
lij quādo pōt sine scādalo fieri.
Sed in casu nō loqmur de ieiunio
gñaliter ab ecclesia indico
cto z pcepto. s. xl. de con. di. v. c.
Quadragesime. quā qui pōt z
nō ieiunat totā post annū vice
simū primū mortaliter peccat.
z si nō pcluditur q; mediolanē
ses extra territorū suū exliten
tes mortaliter peccāt si se cete
ris nō pformēt. vt. s. in ieiunio
quadragesimali. Con. collec. c. i
de obser. ie. in simili casu. q. xij.
qd de lūbardis. Similiter pec
cāt ex p̄suetudine patrie pro
prie comedētes carnes die sab

bati vel alio tpe si alibi comes
dant vbi nō est talis p̄suetudo.
qui vero in patria sua nō p̄sue
uerūt comedere simili vel alibi
vbi est p̄suetus se reperiant co
medēdo carnes nō peccant. de
con. di. v. q; dies. z notat Guil.
in de. dignū de cele. missa. z in
direc. vbi. s. e. ti. in fi.

Quartū ē dō honore parētū.
Quartū pceptum
est. Habeas i hono
re parentes. Honor
q; hic p̄cipit filijs ex
hibere parētib; fm. Alex. d. hal
in tertia pte sue di. xxxij. in p̄n
ci. p̄sūt in duob;. s. in reueren
tia z subuētionē. In reuerētia
tripliciter. s. in affectu. In effe
ctu z in ligno. In subuētionē. s.
corpali etiam tripli. iter hono
cōsistit. s. in solatio verborū. In
seruitio operū. In exhibitione
necessariorū. Ideo circa hoc p̄
ceptū p̄nt sic formari iterrogas
tiones. Primo se obediuit par
rētibus in oibus q; p̄tinēt ad ne
cessitatē eorū z dispositionem
sen vtilitatē rei familiaris. nō
ad hoc tenetur ex pcepto scdm
Alex. vbi. s. alias mortaliter pec
cat si ptumaciter inobediēs fu
it. Si obediuit eis in his que p̄
tinēt ad disciplinā bonorū mo
rū. Ad hoc tenet qd intelli

git verū Alex. vbi. s. de his que
sunt ad salutē necessaria. In mi
nimis tñ etiā licitis ex negligē
tia non obedire veniale est. Si
dilexit eos cordialiter vt tene
t. Nā alias peccauit si aliquādo
deliberate optauit eis mortes
quoquo respectu mortalit' pecc
cauit. Si xba obpbriosa vl' cō
tumeliosa eis intulit irrisit ma
ledixit vel blasphemauit viuos
aut defunctos mortaliter pecc
cauit. Si eos signo vl' facto no
tabiliter inhonorauit vel despe
xit mortaliter peccauit. Si eos
sciēter ad irā notabiliter puo
cauit mortaliter peccauit. Bes
cus si nō exposito qz tūc veni
ale videt' si eos nō subportauit
vel nō subuenit cū posset preci
pue in magnis necessitatib' vl'
infirmatibus corpo. alib' mor
taliter peccauit. si eos volunta
rie verberauit etiā leuiter mor
taliter peccauit. si cōtendit vel
dure locut' est z irreuerēter nō
tñ ex cōtemptu veniale videt'.
si eos pbibuit testari in vita vl'
i morte aut impediuit ne dispo
nerent p aīa sua seu a resstitutio
one s' traxit. z si forte hac d' cau
sa pbibuit sacerdotes seu reli
giosos ad eos accedere. mortā
liter peccauit z pōt ab eorū he
reditate repelli. L. si q's aliquē

testa. phi. l. ij. Si non impleuit
legata parentū z pdecessorum
suorū ad pias causas. qz si mul
tū distulit vltra tps. peos statu
tum cū posset implere licet cuz
incōmoditate grauissimū pec
catus mortale cōmisit. s. rapine
furti z sacrilegij. xij. q. ij. Amico
z qd' maius est fidē negauit. et
est infideli deterior. xiii. ques. ij.
Qd' oblationes. ij. z. i. tbi. v. Et
pōt cogi p epm z hereditate p
uari. vt in. c. si heredes. z in. ca.
Johānes de testa. in. fi. z ibi per
docto. Si patris vota q' morte
puentus adimplere nequit sa
tisfecit post ei' mortē. Nā quis
libet heres tene' adimplere q'
cunqz realia vota ei' qui eū iū
tuit heredē sicut z debita. alias
hereditate puabitur ex. de vo
to. licet z hec vera sunt. Et iā si
ei pater hoc nō iniūrerit si intē
dit adire hereditatē z si vires
hereditatis hoc patiātur leg't
tima tñ filio resuata. Ad vota
vero psonalia nō tene' nisi pater
ea sibi iniūrerit i vltima vo
lūtate. tūc enī omnino tene' ip
se fili'. etiā si nō acceptauit. ali
as hereditate puabitur. vt ibi.
Et dicto. c. si heredes p domi
num An. de ba.

Preceptus quintū est de nō
occidendo.

Vintū pceptū est
 Nō occides. vbi nō
 q̄ tribus modis cō
 mittit̄ homicidiū
 um corporale. scz voluntate. ca
 su. z necessitate. Homicidiū ve
 ro voluntariū etiā quadruplici
 ter cōmittit̄. scz facto. dicto. p̄si
 lio. z p̄cepto. l. di. si quis viduaz
 z fm hoc p̄nt sic fomari iterro
 gationes. Primo si sponte ma
 nu. p̄p̄ia occidit aliquē z si pa
 trem vel matrē filiū vel fratres
 seu extraneū z qua de causa qz
 peccauit mortaliter. dist. l. si q̄s
 volūtarie. Si pater filiā vel fra
 ter sororē fornicantem occidit
 mortaliter peccauit. Si vir vro
 rem p̄pter adulteriu. vel vro
 virū propter adiu. seu amozes
 adulteri occidit mortaliter pec
 cauit. Si mulier grauida q̄sunt
 abortus p̄ medicinas vel labo
 res ninos vel aliter. qz pecca
 uit mortaliter ip̄a z quecūqz p̄
 sona ei ad hoc p̄sulens vel coo
 perans. etiā si nō sequatur effe
 ctus. Si vero sequat̄ effectus et
 puerperiu iaz erat formatū qd
 sit in masculo scz Augustinū
 sup̄ Jobāne. c. ij. in quadragin
 tasex diebus. In femina vero i
 octuaginta. vt notat. v. di. i. p̄n
 cipio. et habetur secūdo sentē
 tiarū distinctione tricesimāp̄ri

ma. tūc homicidiū cōmittitur
 per eā z per cooperantē vel cō
 sulentē. ij. questione quita. Cō
 sulisti z. xxx. questione. ij. Nō
 vero. Si mater vel nutrix suffo
 canit filiū quē tenet iurta se i
 lecto inaduertenter opprimens
 eum mortale videt̄. si p̄pter ei
 us culpā vel negligentia nota
 bilem extra de his qui occi. fi. c
 st. ideo monēdi sunt parētes ne
 filios tenellos secū in vno lecto
 collocēt. ij. q. v. Cōsulisti in ter
 tu z glosa Concordat dominus
 An. de butrio. dic. ca. fi. vbi dic̄
 qz si casus p̄cedit culpa grauis
 puta qz in medio filiū posuerit
 imponitur penitētia septez an
 norum. l. di. si qua. Si vero pres
 cessit culpa leuis vt qz in eodez
 lecto. sed tamē a longe pōt im
 poni penitētia trium annozū
 vt ibi. Si vero nulla precessit d̄
 iure nō sunt puniēdi sed ad can
 telam propter ambiguum pōt
 imponi aliqua penitētia arbi
 traria. bec ille. Si autē aliquis
 procurauit venena sterilitatis
 aut aliquid alicui mulieri fece
 rit vel ad potanduz dederit vt
 nō possit generare aut concipē
 vel nasci soboles peccauit mor
 taliter. z dicitur homicida eē. d̄
 homic. si aliquis. z dñs An. de
 butrio ibidem. z. ij. q. v. Consu

luffi. glo. fi. Si dedit mala me
dicamina turpis amoris causa
alicui nō vt occideret z tñ mo-
ritur. mortale est z punitur ac
si occidisset qz dedit operaz rei
illicite. Et notat dñs an. de. bu.
in. d. c. si aliquis. Si occidit ali-
quem a casu pter intentionem
dando operā rei illicite vt i lus
do noxio sicut ad saxa z huius-
modi. vel etiā rei licite sed non
adhibendo debitā negligentā
vt pñtiendo tegulas de tecto
nō clamādo nō excusat a mor-
tali extra. co. Johānes. z. ca. fi.
Et ibi dñs An. de bu. Idem A-
lex. de balis tertia parte sue su-
per hoc pcepto. Si mulier gra-
uida dedit causam abortui etiā
am pter intentionē vt qz nimis
corizauit vel alias nmsis lasci-
uendo aut grauibz oneribus
se submittdo vel indiscrete la-
borando nō videtur excusari a
mortali. extra de his qui fi. occi-
ci. ca. de infantibus. Si ex neces-
sitate euitabili vel etiā inuitta-
bili ad quā dvenit ex culpa sua
puta qz adulter comprehensus a
viro occidit ipsum virū z euad-
ret mortē vterqz peccauit mor-
taliter. vterqz imputatur culpa
homicidij extra de testib. sicut.
Et de homic. sicut dignum. Si
nō subuenit cū potuit egisset i

articulo extreme necessitatē re-
us est homicidij. lxxxvi. di. Pa-
sce. Si mutilauit vel mēbrum
aliqđ alicui inutile reddidit vul-
nerauit vel alias percussit ex iuu-
ria nō hñs ex officio mortaliter
peccauit. Idē si iniuste z sine le-
gitima causa aliquē carcera-
uit vel p violentiā retinuit z ad
restitutionē dāni tenet vt i fra-
pcepto. vij. Si x bo. s. mādando
consulendo ratificando vel in-
citādo cooperatus est ad mor-
tem alicuius mutilationē vel a-
liam corporalem lesionem. Vel
dixit seu fecit aliquid propter
quod sequeretur aliqđ pdicto-
rum z mala intentione morta-
liter peccauit. Ro. i. digni sunt
morte zc. vi. l. Si quis viduam
z ibi archi. de offi. delega. ca. i.
vbi glo. plene de hoc. Et vltra
peccatum in omnibus pdictis
teneatur quilibet agens mādēs
consulens cooperās z inducēs
ad omne damnum z interesse. ex
odi. x. z extra de iniur. z dam-
na. capi. i. z ca. nullus. de regu-
iur. libro sexto. Si scienter ve-
nenosa z huiusmodi vendidit
ad occidendū mortale est. Si
occidit vel mutilauit aliquem
in loco sacro sacrilegium com-
misit z ecclesiam violauit. xvij
q. iiii. sicut. Si p violentiā etiā

officialis malefactorē vel debi-
torē eduxit d̄ loco sacro vel ca-
pere fecerit mortaliter pecca-
uit ⁊ talis puniē sicut p̄ crimie
lese maiestatis. vt in cle. i. de pe-
nitē. ⁊ re. duob⁹ casib⁹ exceptis
Si fecit vel fieri fecit tomeam
ta. currere ad b̄rauiū ⁊ h̄mōi v-
bi sit periculū vite spūalis vel
corp̄alis mortaliter peccauit si
militar oēs q̄ h̄mōi spectaculis
delectatur.

Preceptū sextū est de phis-
bitione mechie.

Extū p̄ceptū est.

Nō mechaberis.

hoc p̄cepto vt di-
cūt doc n̄ri probi-

bet ois cōcubit⁹ q̄ est p̄ter legē
matrimonij. ⁊ q̄ hoc sp̄ est mor-
tale in oib⁹ specieb⁹ suis. xxxvi.
q. i. Ideo tanq̄ necessario cōfi-
tēdis d̄z p̄fessor de ip̄is oibus i-
terrogare nō tñ oīs de oibus
ne quis discat pctm̄ qd̄ nescit
sed a lōge prout puenit cuilibz
p̄stētī prudenter semp ⁊ hone-
ste. Et cū vltimā pcti speciem
habuerit vlteri⁹ nō pcedat ad
alias pticulares circūstantias
nō necessarias p̄pter periculū
euitandū. q̄ eccles. xiii. d̄. Qui
tetigerit picem coinquinabit̄
ab ea. Primo igit̄ interroget
si solutus cognouit solutaz tūc

d̄i fornicatio ⁊ d̄z interrogare
si talia soluta est meretrix vlti-
uassua vel alteri⁹ vel vidua. si in-
duxit eā ⁊ q̄o ⁊ si tenuit eaz p̄
cōcubina. ⁊ si secrete aut publi-
ce. q̄ tūc ibi est scādālū primo
rum necessario p̄fitendū. Si de
florauit x̄ginē p̄ter matrimoni-
um d̄i stuprū. ⁊ si adhuc indur-
it eā forte p̄mittēdo ip̄az i vxo-
rez accipere necesse h̄z eductor
in foro iudiciali de adulter. c. i.
ip̄am accipere in vxoze aut eaz
dotare iuxta facultatē ip̄ius et
p̄ditionē puelle. si vero deflora-
uit eam voluntariā sine aliquo
tractatu de p̄trahendo matri-
monium cum ea nō tenetur ad
hoc in foro iudiciali. sm. x̄v. s̄.
ab sy. dicit ibidem q̄ etiaz hoc
casu tenet vt supra. Si cogno-
uit vxoze alterius vel exiitēs
ip̄e vxoratus cognouit solutam
hoc enim dicitur adulterium.
Et est duplex adulterium si v-
terq̄ est coniugatus. Si intus-
lit violentiam alicui. puta quia
violenter abduxit puellaz a do-
mo parentum. hoc enim dicit̄
raptus siue rapuerit eam con-
tra voluntatem suam. siue etiā
et committitur nō solum de x̄z
gine sed etiam de vidua ⁊ sanz

ctimoniāli ffrvi. q. ij. Raptorel
 nō tñ dī raptor fm canones q̄
 ppriā spōsam repuerit. vid̄ pi/
 fa. c. raptor. ij. Si cognouit cō/
 sanguineā suā. vel p̄ sanguineā
 vxoris sue vsq̄ ad q̄rtuz gradū
 p̄ sanguinitatis vel affinitatis i/
 clusue dī incestus. Idē dico de
 muliere q̄ p̄mittit se cognosci
 a p̄ sanguineo vel affine viri sui
 Si cū montali rē habuit agere
 vel cū ea q̄ p̄fessa est castitatez
 hoc dī sacrilegiū. Idem dico si
 mulier cū clerico vel religioso.
 z h̄mōi se cōmiscuit carnaliter
 Si cognouit cōmatrē vel eam
 quā tenuit ad baptismū dī in/
 cestus vel sacrilegiū. Idē si ecō
 uerso. Si peccauit p̄ naturā vo/
 lūtariē pollutionē pcurando p̄
 semetip̄m vocat̄ pctm̄ immū/
 dicie vel moliciē siue hoc pecu/
 rauit p̄p̄is manibus vel alijs
 modis. de modo enī nō est cu/
 randū. Si masculus cū mascu/
 lo turpitudinē opat̄ est vel fe/
 mina cū femina. vel vir cū mu/
 liere extra vas debitū dī zodo/
 mia vel sodomiticū vicium. de
 quo. Apo. Ro. i. Si cū brutis o/
 perat̄ est nephas z cuz quibus
 dicit̄ bestialitas.

Preceptum septimum est de
 furto.

Septimū p̄ceptuz
 est. Nō furtū facis
 es. Quo p̄cepto p̄
 hibet̄ ois p̄recta

tio rei aliene z retētio iniusta
 fm. Nic. de ly. exo. xx. vel die se/
 cūduz Alex. d. bal. in. iii. pte su.
 disti. xxviii. sup hoc p̄cepto q̄
 furtū dicit̄ dupliciter pprie z
 interpretatiue z vtrūq̄ hoc p̄e/
 cepto phibet̄. Furtū pprie dī
 cī p̄rectatio rei aliene igno/
 rante dño p̄ suā volūtate. z sic
 sub phibitione furti phibetur
 etiā rapina z vsura. Furtū iter/
 ptatiue dī ois illicita rerū pos/
 sessio. Et hoc multipliciter cō/
 mittit̄ vt infra. Primo igit̄ in/
 terroget si abstulit rē alienam
 ignorāte. Vel inuito dño non
 solū ab extraneo. Et etiā. s. filius
 a parētib⁹ vxor a viro suus a
 dño. Nā furtuz est si fuerit qd
 notabile vel etiā licz fuerit qd
 minimū habuit tñ voluntatez
 matora subtrahēdi. xiiii. q. vi. c
 fi. Et p̄sequēter vtroq̄ casu est
 mortale fm Thom. ij. ij. q. lxxvi
 Et vltra hoc tenet̄ ad restituz/
 tionē domis rerū vel heredib⁹
 eorū. Alias si ip̄i nō sup̄sunt de
 tur paupib⁹. de vsuris. Cū tu.
 Si rem. sibi mutuata retinuit
 vel alias rez alienā puentā ad
 man⁹ suus nō restituit furtum

cōmisit nisi ille tātundē d̄ suo certitudinaliter haberet quod nō vult restituere ⁊ ex hoc non sequit̄ aliqd̄ malū vel scādaluꝝ Scot⁹ in.iiii.vi.xy. clarius. Si vsus est re deposita vel cōmodo data ad aliū vsus quā fuerit d̄ posita vel cōmodata sine licentia deponētis vel cōmodātis furtū cōmisit. ⁊ tenet̄ de omni vtilitate quā inde habuit nisi p̄babiliter p̄sumat d̄m rei eē p̄tentū. ff. de cō. fur. l. Qui furtum. ⁊ ff. cōmo. l. si vt certo. hofstien. ⁊ gof. Si vsus est pignore ad sui vtilitatē p̄ voluntatē domini furtū cōmisit ⁊ est mortale. ff. de fur. l. si pignore. Idem. tho. ij. q. lxxviij. Si aliqd̄ inuenit qd̄ nō credit haberi. p̄ derelicto ⁊ aio retinēdi tulit furtū cōmisit scdm̄ Alex. vbi. s̄. Secus si inuenit thesaurū qui dicitur pecunia ab ignotis dominis vetustiorib⁹ tpe abscondita. cō. glo. xiiii. q. v. Si qd̄. Et i p̄mo casu si nō reperit cui⁹ sit facta diligētī inquisitione tenetur dare pauperibus.

De rapina.

Si rapuit rē alienam violenter peccat mortaliter ⁊ ad restitutionē tenet̄. ⁊ vltra hoc si comode pōt̄ de iniuria illata velsm̄ petere debz. Si pirrata fu

it de p̄dans p̄ mare quoscunq̄ iudifferēter mortaliter peccauit ⁊ ad restitutionē tenet̄ reit̄ excōmunicat⁹ excōmicatione p̄pali. Idem de eo q̄ depredatus ē romipetas vel necessaria ad vsum curie portātes vt habet̄ in excōmicationibus. p̄cessus curie. Si in bello iniusto aliqd̄ rapuit vel etiā iusto sed p̄tra editus d̄m. vel etiā de bonis subditorū iniuste bellātium q̄ in tali bello nō p̄stitērūt p̄domis p̄siliū auxiliū vel fauorē. tales enī nō sunt expoliādi nec religiosi clerici vel cōuersi pegrini mercatores rustici. euntes ⁊ redeūtes. Et in agricultura exhiētēs Nec aialia q̄bus arāt ⁊ cū hoc semina portāt. ⁊ p̄faciens mortaliter peccat ⁊ ad restitutionem tenet̄. ex. de treu. ⁊ pa. In nouanus. xxiii. q. si q̄s romipedas. Si aliquid rapuit in bello dubio nō exis subditus mouētis bellū vt sunt amici cognati stipēdarū ⁊ h̄mōi. nō excusat̄ a mortali ⁊ ad restitutionē tenetur. xiiii. q. v. deniq̄ ⁊ ibi etiam Archi. subditus vero in dubio excusat̄ propter bonū obediētie. xi. q. iii. qd̄ ergo. xxiii. q. i. qd̄ culpaf̄ hoc verū s̄m̄ Rai. si fec̄ quod potuit vt certificaretur. Si aliqd̄ abstulit ex naufragio siue de ipsa nauī vel litore ani

mo retinēdi furtum cōmisit. ff. de acqui. re. do. l. qua rōne. C. de fur. l. in eū. et tenetur ad restitutionē. ff. de naufragio. l. Si quis ex naufragio. Nec vlla p̄suetudine statuto vel precepto excusatur ab ea et est ip̄o iure excōdicatus. ex. de rap. Excōdicationi vt in glo. si. Si mala intentione propria auctoritate cōbussit villā locū vel segetem alienam mortaliter peccauit et ad restitutionē tenetur extra de iniur. et dam. da. si egressus. si vero q̄ casu vel negligētia hoc fecerit licet in foro ciuili teneat. ff. ad l. acq. l. acq̄lta. In foro t̄n̄ p̄nie nō tenetur nisi ex dolo vel lata culpa hoc fecerit. notat Innoc. c. sicut dignum de homic. Idē hostiensis et dñs An. de bu. ibi. dē. Si aliquid recipit a clericis de bonis ecclesie sine causa rationabili vt pro aliqua turpitudine vel p̄ fraudes minas vel oportunitatem nimiam grauitate peccauit et restituere tenet secundū doc. idem de cōsanguineis clericorū qui recipiunt ab eis de h̄m̄di bonis non q̄ indiget s̄ vt dicitur. xij. q. ij. Adonemus.

De usura
Si mutuauit pecuniā nu

meratā vel aliquid eorum que vsu consumūtur vt frumentū vinum oleū et h̄m̄di cum intentione aliquid recipiēdi vltra sortem mortaliter peccauit et vsuram commisit extra de vsuris. Consultuit vbi dicunt doc. cōsiter q̄ etiā ad restitutionē tenetur. precipue si verbo vel signo expresse vel tacite inuit debitori vt sibi ex hoc aliquid daret. Si mutuauit super pignus rei mobilis vt vestis equi et h̄m̄di. hoc pacto vt possit vti tali pignore vsq̄quo pecunia reddatur vsura est et mortale s̄m̄ thoma. et ex. e. c. i. Si mutuauit super pignus rei immobilis vt domus agri et huiusmodi vt interim accipiat vsus fructū pignoris donec alius pecuniā tenuerit mortale est et vsura et ad restitutionē tenet. extra de pignore illo vos. Excipit casus ea salubriter. de vsur. de quo infra. Si pignus rei mobilis p̄didit seu deteriorauit tenet debitori dolo lata culpa et leui. C. d̄ p̄g. acti. l. ij. iiii. et v. q̄ hic tractat celebrat q̄a vtriusq̄. Cōcor. spe. cu. e. ti. §. sed querit. Si mutuauit pecuniā principaliter cum spe p̄sequēdi aliq̄d munus aliqua vel obsequio q̄ pecunia ex

firmari possit puta opa. bonū in
 mēti v̄l p̄sone v̄l vt p̄curet seu
 aduocet p̄ eo vsura est z ad res
 s̄stitutionē tenet̄ fm̄ t̄ho. ij. q. q.
 lxxviii. xliii. q. iii. ca. putāt. z. ca.
 pleriqz. Si deposuit pecuniam
 penes mercatorē vel artificē si
 ne aliquo pacto intēdens tñ p̄
 cipe aliqd̄ vtilitatis ad discre
 tionē ei? z q̄ in omi casu saluuz
 habeat capitale suū vsura est.
 z restituere tenet̄. sec? si inten
 dit vel etiā pacificē p̄ti cipare
 tā de dāno q̄z de lucro. Rich. i
 liii. di. xv. ar. v. q. v. Aliter tñ di
 cūt Jo. an. z ab sy. de dona iter
 vi. z vrozē. ca. p̄der vsas. Si in
 emptione fructuū terre vel ali
 arū rerū p̄pter p̄meturā solu
 tionē emittim? iusto p̄cio vsu
 ra est. Sec? si p̄ciū minuit q̄a
 tpe quo res empta tradet̄ ve
 risimiliter credit̄ q̄ ampli? nō
 valebit z forte min? er̄. Naui
 gāti. Si vēdidit. ad terminū p̄
 ānos merces aromata z hmōi
 maiori p̄cio q̄z valeāt rōne dis
 lationis vsura est. Si nō nō vē
 didit plus iusto p̄cio licz aliqd̄
 plus lucri velit ab eo q̄ vult es
 mere ad credētiā q̄z ab eo q̄
 statim nūerat pecuniā nō est il
 licitū. Si mutauit alicui pecu
 niā ex pacto z intētiōne princi
 pali vt sibi in posterū remutu

et vsura est. xliii. q. iii. c. i. z i de
 Ex graui. e. ti. si tutor exis vel
 curator pupillozum seu p̄cura
 tor aut factor cuiuscūqz pecu
 niā eorū dedit ad vsurā ad vti
 litatē illorū vltra p̄ctm̄ mortuo
 le cōmissuz si illi nō possint vel
 nolint restituere ip̄i tutor p̄cu
 rator vel curator z hmōi ad re
 s̄stitutionē tenētur fm̄ t̄ho. z
 Inno. in c. Michael. e. e. licet
 aliq̄ dicāt q̄ nō tenent nisi qm̄
 p̄ncipalis in cui? vtilitatē con
 uersa est pecunia nō fuerit sol
 uēdo. Hec indubitātē nā sūt
 de tutore curatore z p̄curato
 re p̄ eo q̄ p̄stāt autoritatē tali
 bus. Idē si ip̄i vel mater pupil
 li exigūt vsuras ex p̄tractibus
 vsurarijs factis a patre ipsius
 pupilli. Sec? de eo q̄ non p̄bet
 nisi nudū ministeriū vt sunt fa
 muli q̄ de mādato dñorūz dāt
 pecuniā ad vsurā z a debitorū
 bus postmodū recipiūt eā cuz
 lucro. Tales eni nō tenētur re
 stituere fm̄. xx. si nil ad eos p̄
 uenit p̄sertim si illi dñi alias p̄
 seipos v̄l p̄ alios z si nō p̄ istos
 vsuras exerceerēt. Idē pe. de pas
 lul. Si vero sint factores stan
 tes ad dādū mutuū ita q̄ apd̄
 eos residet q̄si p̄ncipalis auto
 ritas suozū dñorū vel magistro
 rum. Tūc s̄ p̄ncipales q̄ habuz

erūt lucrū vsurariū nil restituunt obligantur ipi factores ex eo q̄ p̄stant cām efficacē. arguuntur in. c. eps. de preben. lib. vi. Si mutuauit alicui cōmutati vel dño cū pacto q̄ durante debito nō teneatur soluere collectas sibi z ceteris legitime imponēdas vsura est. vt videtur tenere. Jo. an. in. c. Cōsultuit de vsuris. Et pe. de ancha. e. ti. c. i. z Colle. e. ti. post miserabile. Cō. Jo. de legna z Joh. cal. Si mutuauit pecuniam alicui ea intentione vel pacto vt molat ad molendinū suū vel coquat ad furnū suū vt vadat ad apotecā suā ad emēdādū vel si est docto: vt intret scolas suas z hmōi alias nō mutuatur vsuras cōmittit. Et si ppter hoc eos dānificauit in aliquo tenetur eis ad restitutionē. Si xō eos nō dānificauit nec grauauit in aliquo qz nec cari⁹ vendidit nec plus ab eis qz ab alijs accepit. tūc quicqd cōmodi vel vtilitat⁹ p̄ cursu molēdini furni apothecae z hmōi augmētato p̄secut⁹ est tenet paupibus erogare fm̄ Jo. an. in re. p̄ctm̄ de reg. iur. li. vi. in mercu. z Jo. cal. in. c. nauigāti. e. de vsuris. Si posuit denarios in impressis venetiarū mōte florēcie vel

locis Janue. qz si spōte posuit z accipit aliqd̄ vltra sortē vsura ē fm̄ multos doctores famosos. z excellētes. licet aliq̄ dicūt huiusmodi esse p̄tract⁹ emptiois reddituū s; p̄ma opinio tutior rem z verior videt̄ a pluribus doctorib⁹ tenet̄ z rōnes eorū quas allegāt difficiliores sunt ad soluendū. z opinio dicentū qz sunt p̄tractus emptionis ad mitti pōt p̄ vera scdm̄ formam p̄tract⁹ extrinsecā sed nō fm̄ veritatē z naturā p̄tract⁹. Idē de eo q̄ emit p̄dicta imp̄stita proponēs aliqd̄ accipere vltra sortem qz vsurari⁹ est z lucrū inde habitū restituere obligat̄ sed; p̄mā opinionē qz tñ hoc est vana doc. opinio nō est p̄cipitāda sn̄a. s; p̄sulendū cui libet vt ab hmōi abstineāt habita restituant vel pauperib⁹ dent. Si recipit aliqd̄ in pign⁹ puta domū p̄ centū mutuatis vsqz ad annū hoc pacto qd̄ si nō soluit in termino statuto cadat in cōmissū z pign⁹ in venditionē. Quia si recipit mutuans in p̄mo anno vsu fructū dom⁹ nō cōputando in sortē illicitū est z vsura. e. de. c. i. z restituere tenet̄ illū pensonē scz vsu fructum nec elapsq̄ termino domū sibi retinere p̄t qz p̄tract⁹ nō tenet cū vsurari⁹

fuerit. Secus aliquib⁹ videt^r si
 creditor nō reciperet vsufructū
 dom⁹ cū tūc supfluitas valoris
 cadat in debitoris penā suppo-
 sita vtriusq⁹ bona fide qū ptra-
 ctus mutui celebrat⁹ fuit. ar. d.
 arbi. dilecti. nisi creditor ea in-
 tentione mutauerit qz crede-
 bat debitorē penā icurrere. sic
 foret in fraudē vsurariū. Hunc
 casum ponit sc⁹ Bernardin⁹
 in ptractib⁹ suis. sermone. xlii.
 ar. ij. c. iiii. Tu dic hmoi pactū i
 vtroq⁹ casu reprobari vt in. S.
 sequēti. Si emit pignora a pu-
 blicis vsurarijs ex lapsu t⁹pis p-
 dita qz nō licuit cū nō sit trans-
 latū dominiū in vsurariū. Imo
 hoc pactū sez qz nisi soluat^r
 debitū infra certū tēpus pign⁹
 pdatur reprobatur in pignore.
 C. de pac. pigno. l. fi. In p
 um videtur qz ex hoc nō fit in-
 iuria domio pignoris si se volū-
 tarie hoc pacto cū vsurario ab-
 strinxit. Nec p hoc vsurarius ef-
 ficitur nō soluēdo qz p⁹rium re-
 cipit pro pignore. Et cōmuni-
 tates z dñi pmittūt fieri hmoi
 pacta. immo volūt ea firma ha-
 beri. his nō obstantibus tene qd
 dixi supra qz tutius est z veri⁹
 videt^r. Si gener sustinēs onera
 matrimonij accepit in pignus
 a socero suo pro dote filie licit⁹

tum est extra de vsuris. salubri-
 ter. nec tenet fructus pignori
 cōputare in sortē. Sed ad hoc
 vt liceat nō cōputare in sortē
 absq⁹ vsura op⁹et qz ista onera
 matrimonij sint certa z sic fru-
 ctus nō potest excedere quāti-
 tatē oneris. Et qz dos sit. pmis-
 sa simpliciter. Ad si gener pa-
 disceret de recipiēda dote ad
 certum terminū z interim per-
 ciperet fructus dicti fruct⁹ cō-
 putarentur in sortē. qz interesse
 nō pōt deberi añ morā. z mora
 nō pōt adesse durāte termino
 scdm dñm. An. d. bu. ibidē. vbi
 etiā dicit qz oportet qz dicti fru-
 ctus subijciatur sorte. An
 si gener nō recipiat pignus sed
 cautiones desoluēda dote certa
 die z interim ex pacto. recipit
 a socero certos denarios puta
 ad rōnem. v. pro centenario est
 vsura. Ad obstat. ca. salubriter
 qz loquitur de fructu pignoris
 sub misso diuino iudicio. Idem
 Jo. an. de zaba. licet paulus de
 leasa. p
 ma tutior z verior est z p vero-
 ri defendi pōt scdm Johan. de
 legna. Ideo tenēda. Idem dicit
 dñs Andre. ibidē de re pignos-
 rata cuius fructus sunt certi qz
 sorte illa res est locata ad fictū
 vel pensionem vel falis res est

domus quā gener locat et recipit pensionē. quod omnes istos fructus gener tenet computare in sortem. Presupposito tamen pro vero eo quod dicitur. Joh. an. et dñs An. de bu. de cautione recepta loco pignoris mulier potest et debet alimentari pro premissis quousque dos solvatur et equissimus est maritum sustinente onera matrimonij debere alimentata recipere a socero non ut fructum pecunie dotis soluēde. sed ut uxorem nutriat frumentovino vestimentis calciamentis et alijs necessarijs ad arbitrium boni virilab utraque parte electi et sic aboletur hoc casu omnis usura quousque cum hoc etiam cautiones voluerit. Quia dicta alimentata cedunt ei tanquam interesse et sic potest saluari opinio. Pauli. Si mulier vidua predium vel aliud pignus recipit ab heredibus mariti pro dote restituenda quod non habent unde solvant tenet fructus computare in sortem alias usuram committit secundum hosti. in sum. eo. ti. Anno. et Joh. an. in. c. salubriter Cessat enim ratio in ea que excusabat virum eius socero. Sit ergo cauta mulier, ut non recipiat predium vel rem aliam in obligationem sed ut faciat eam distrabi vel recipiat i

solutum. Alioquin fructus computabuntur in sortem etiam si statutum sit quod soluto matrimonio quousque diu heres mariti distulerit post annum tradere dotem uxori relicte teneatur ei dare alimentata quod tale statutum secundum Johannem nem de legna. et Jo. de imo. super cle. Et graui. de usuris post Matthæus concludunt statutum non valere. eo quod soluto matrimonio cessat causa sustinendi onera matrimonij. Ad hoc facit quod notat. Rai. in sum. e. titu. et Inno. in. ca. salubriter. Immo plures dicunt in dic. cle. Et graui. sed quod taliter statuentus incidunt in penam illius de. quod sunt excommunicati. Fran. samb. dicit quod tale statutum vel consuetudo potest tolerari ut debeant alimentata tanquam interesse potest moram heredis in soluendo. ad alias non. Presupposito igitur quod violenter detineatur dos eius ab heredibus mariti nec potest se iuuare per viam iusticie propter illorum potentiam vel ipsius inopiam. Vel forte etiam quia heredes illius non sine magno sui detrimento restituere possent dotem que est in pecunia nec possessionem habet quam ei daret insolutum. Et propter hoc mulier pietate ducta ne ni

mis eos grauet dimittit penes
 eos ad tps nō credere illicitum
 fore si interim nō hñs vñ allun
 de boneste viuat rēcipiat ab eis
 alimēta rōne mutui s; rōne in-
 teresse. Sec^o aut quādo hoc fi-
 eret ob vtilitatē heredū. s. vt il-
 li magis possent cū illa pecunia
 lucrari vel ob vtilitatē ipsi^o mu-
 lier. vt cū p̄t dotē rehabere nō
 curat vt ex integro suo capita-
 li lucrū habeat vel psequat ali-
 mēta taxata a statuto salua do-
 te. Si psoneta seu mediator v-
 sure extitit quoquomodo. q; si
 hoc fecit id est mutū ad vsurā
 q̄suit. p aliquo absq; necessita-
 te seu rōnabili causa. vel etiā si
 necessitate cogēte mutū ad v-
 surā tribuere remittentē indu-
 xit mortalitē peccauit. ar. d. ho-
 mi. Sicut dignū. Et si hoc pri-
 cipaliter fecit p lucro vsurarij
 vltra mortale in solidū restituere
 tenet si ita coopat^o est q̄abf
 q; eo illa vsuraria p̄stando mi-
 nime facta esset. sec^o aut si pro-
 curauit fieri p indigēte r ab il-
 lis q̄ parati sunt dare. fm Si-
 ral. ob. Si dono vel alio quocū-
 q; modo lucratiuo habuit ali-
 quid ab vsurario. q; si tpe quo
 illud habuit vsurari^o erat nō sol-
 uēdo ad restitutionē tenet. se-
 cus si tūc erat soluēdo. Licet po-

stea impotēs sit effectus ad sol-
 uendū nisi forte talis res habita
 p vsurā ad huc extaret eadē
 specie. tūc enī quādo cūq; vsura-
 rius effect^o fuerit nō soluēdo d-
 bet restitui fm opi. tenentiū q;
 in vsura nōtrāssertur dñm. Si
 vxor sciēter comedit bibit vel
 dicit aliqd de vsuris viri sui. q; a
 si vir nō est soluēdo h; tñ aliq; q;
 nō sūt emptā vl̄ habita d vsur-
 r dos vxoris fuit ibi pus q; p̄
 dicte vsure tūc p̄t r dz multo-
 ri dos solui. dato etiā q; vir ei^o
 nō habeat sufficientiā ad soluē-
 das vsuras. Si vero vxor habe-
 at dotē de vsuris vel vir nichil
 h; nisi emptā vel habita d vsu-
 ris r dicte vsure primū ibi fue-
 rint q; ip̄ius dos tūc vxor obli-
 gat^o r̄stituere q̄cqd. p victu suo
 se quocūq; alio mō acceperit i-
 de fm Si ral. ob. Et hoc veruz
 nisi i casu dū cāz expoliatorū as-
 git vtilit^o r quousq; r̄isulr credit
 p̄ficē Si aut nō r̄maneat spes
 d̄ correctōe viri vsurarij vxor
 ctū sibi p̄curet aliūde. vl̄ ab a-
 micq; vel ab alijs subuētiōē vl̄
 elemosinā postulādo aut mai-
 bus p̄p̄rijs laborādo seu res do-
 mus p̄seruādo r licite augmen-
 tādo aut denūciet his q; p̄ced-
 re p̄nt vt ep̄o qui virū cōpellat
 eā pascere d̄ iusso. Vel si vir ei^o

habeat plura incerta vltra ea q̄ sufficiūt ad satisfaciendū certis prouideat epis ip̄i mulieri. Si filius vel filia vel quis ali⁹ de familia vsurarij viuit d̄ vsuris vel alijs restitutioni obligatus. q̄ sc̄dm Giral. ob. Si vsurarius est soluēdo z habz alia vltra ea ad que satisfacere tenetur z sunt sepata de illis potest expendere seu viuere. Si vero ibi sunt aliqui iuste acq̄sita sed ita mixta cū impie acq̄sitis q̄ discerni nō p̄nt ad huc de illis viuere p̄t dū tñ in mente habeat viuere de iusto. Lōcor. Rodo. Si aut̄ vsurarius nō est soluendo q̄cquid p̄sumit filius vel familia in victu z vestitu restituiere obligātur q̄ reddūt eū impotentē ad satisfaciendum. Idem etiā dico de familia raptoris. Excusari tñ p̄nt tales. Primo propter procuratiōnē id est cū cā. n. expoliatorū agūt vt supra dictū est de vxore. Secūdo propter recōpensatiōnem q̄ sc̄z filius vel filia seu famulus tñ lucrat in aliquo exercitio vel laborat in domo vtiliter q̄ p̄t merito recōpensari cū expēs sit sicut etiā p̄tingit in emptionib⁹ vsurariorū z mercedib⁹ eorū. Tertio propter restauratiōnē sc̄z si proponit se

restauratū z ad hoc facultates habere probabiliter credat nō aliunde comodū viuere potest.

Quarto propter ignorantiam q̄ scilicet nescit rem esse talem videlicet vsurariam et huiusmodi. nec causas habet hoc sciendi si tñ postea cognouerit videtur teneri nisi filius esset. ita paruulus q̄ alia nutrirī nō poterat. ar. de con. di. v. discipulos. z de regulis iuris q̄mō est

Quinto propter necessitatē vt cū filij atq̄ z filie in tali etate sunt q̄ aliter comode viuere nō possunt. Hoc sc̄tus Bernardinus in restitutionib⁹ suis sermone xxxv. ar. iii. c. i. Si gener habuit dotē vxoris a socero vsurario qui nō sufficit ad soluēdas vsuras. Nā sc̄dm. xx. si sc̄ebat hoc gener. vel etiā si ignorabat ignorantia crassa nō debz dotem ab eo recipere. z si recipit restituere tenet. Secus si ignorantia nō crassa s̄z probabilis q̄. s. probabiliter credebat sc̄cerū nō esse vsurarium aut p̄ter dotem vxoris habere sufficere nō ita ad soluēdas vsuras. quia tunc reddere nō tenet. licz possit modū sciuerit veritatē sc̄z cū tutius est q̄ postea sciēs veritates nō recipiat dotē aut si recipit restituat illis quib⁹ socer e iii

tenebatur ꝑcipue si certi sunt illi qꝫ nullatenus potuit ꝑm de um de alieno dotari. Con. Si. ral. ob. Filia vero ꝑsurarij q̄ habuit dotem a patre eo tpe quo nō erat soluēdo. licet ip̄a hoc ignoraret omnino teneꝫ restituere nec pōt legitimā retinere. ¶ Si maritus nō patit illā restitutioni culpa erit viri nō vxoris. si tñ illa proponat ꝑmoriēte marito dotē restituere. si ecōuerso vir vult dotes restituere iꝫ nō patitur ꝑctiꝫ erit vxoris ita tñ qꝫ ip̄e nō ꝑcipiat de bonis ipsius dotis ꝫ proponat restituere ei poterit. si aut̄ vterqꝫ in non satisfaciēdo. ꝑcordāt ambo ista tu dānationis viuūt d̄ reg. iur. Peccatū. lib. vi. Si. vero pater tpe quo dotauit filiā remanebat potēs ad soluēdas vsuras. ꝫ gener ꝫ filia potuerūt secure dotē accipere nō tenētur restituere. Etiaꝫ si postea impotens fieret. Si coopertus est seu quo quomō cām efficacē vsure ꝑstitit ita qꝫ sine eo nō fieret. nā licet aliqui vt. x. dicant tales nō teneri ad restitutionem nisi quantū de vsura puenit ad eū qꝫ qd̄ accipit̄ ex vsura nō est oīno inuoluntariū. Alij tñ qꝫ plures dicūt qꝫ teneꝫ in solidū etiā am si nil ꝑueuerit ad eū. Et he

opinio tutior est ideo ꝑsulēda. Si cooperat⁹ est seu cām effusacem ꝑstitit rapine furto aut violente vsurpationi vel dāntificationi. Nā ꝑm omnes doctores talis in solidū ad restitutionem teneꝫ vt ꝫ teneꝫ etiā versus immediate sequētib⁹. Iussio ꝫ silio cōsensus palpo recur sus. Participas mutus nō ob stans nō manifestans.

Iussio.

Si iussit alicui suo subdito: vt fieret rapina furto ꝫ hōi. ꝫ ex hoc ei⁹ ꝑcepto secut⁹ est effectus dāni qd̄ alias nō fuisset factū teneꝫ in solidū restituere: etiā si nil ad eū puenit. Idem si noie suo hōi dānus datus est ꝫ ip̄e postmodū ratum habuit.

Consilium.

Si ꝑsuluit alicui ꝑdicta fieri. ita qꝫ ex suo ꝫ silio est vel ꝑbabiliter credit̄ dānuꝫ datus qd̄ alias nō fuisset datū teneꝫ in solidū. etiā si nil puenit ad euz si aut̄ alias fuisset factū sine illo ꝫ silio sed ꝫpter illud aliquid plus factū est teneꝫ in solidū ad illud plus. Job. an. in regula nullus ex cōsilio libro. vi. meli⁹ distinguit.

Consensus.

Si cōsensum ꝑbuit scilicet cooperationis nō mētis tantū

nā si sine eius p̄sensu nō poterat dānum fieri vel inferri tenetur in solidū exempli gratia si uno vel plures faciūt furtum vel rapinā vel iniustū bellum si multa q̄ vnus fecisset sine altero vndecima questioe tertia Qui p̄sentit. q̄. i. Motū ibi facientē et p̄sentientem par pena p̄stringit. Secus si sine eo damnum illatus fuisset q̄ quilibet sine alio vel plures sine illo fecissent tūc enim tenet solum d̄ damno quod ipse dedit vel ei causa datū est. *Idalpo.* Si aduando laudauit aliquē raptorez vel male factorē quasi strenuum et ex hoc induxit eum ad faciendū rapinā vel damnum. quod alias nō fecisset tenetur in solidum. Idem si detrahēdo vel vituperādo vt ad hoc inducat. puta quia dicit ipm pusillanimum et vilem q̄ nō sattagit rapere et male agere et ex hoc ille mouet ad damnificandum.

Rekursus.

Si receperit fures et raptorez et tuetur eos et ex hoc secūtur damna vel etiā rem raptaz cum queritur dolose occultat propter qd̄ nō pōt reperiri nec restituit tenet in solidū leso. etiam si nil de rapina p̄ueit ad eū aut q̄ se nil et anni intulit. *Hec*

tho. al. pe. et Rich. in. iiii. di. xv. Participans.

Participans aliquid de rapina vel furto p̄sumendo in victu et vestitu seu

alias dono recepit tenetur restituere vt sup̄. Si vero huiusmodi rem sciēter et iob sui vtilitatem emit mortaliter peccauit et restituere tenet eā domino cuius est quem si nō reperit pauperibus erogare tenetur vel p̄cium eius si forte iam consumpta esset. Idem si nō p̄babiliter credebat talem rem iuste posse emere vel dubitabat seu de hoc nihil cogitabat. *Itaz in oibus his casibus tenetur rem integre restituere domino vt supra nec potest retinere ei p̄cium quod dedit venditori pro ea.* Idem de omnibus qui successiue predicto modo emerēt eandem vt plene habetur in summa p̄sa Restitutio. iiii. Et in restitu. sancti Bernardini. *Et mone. xxxiiii. Adutus.* Si vidit furtum fieri et dolose tacuit vel scit vbi est res abscondita et nō reuelat vt infra peccat idem se potuit obsistere furto vel rapine et non fecit vel sciens rez raptam seu furtiuā nō indicauit cū interrogaretur. *Itaz in his*
e iiii

tribus casibus ultimis et mutus qui dolose tacet cum posset impedire et non obstant quod posset obsistere et non manifestas cum interrogatur in iudicio si obstando vel veritate dicendo non imminet periculum sui statum vel proprie persone secundum scotum tenet quilibet satisfacere lesio siue talis sit officialis siue privata persona. ar. ad hoc. ij. q. iiii. Quisquis. et extra de fur. Qui cum fure. Extra iudicium vero idem dico quo ad officialem Si vero sit persona privata que ad hoc non tenet ex officio quantum peccet non tamen tenet ad aliquam satisfactionem damnificato. Dicit tamen scotus in. iiii. q. quantum ad aliquis cuius officium pertineat obviare malis et damnis que fiunt quando hoc faciendū vergat in aliquo casu ad malum rei publice puta magnum scandalum vel evidens periculum persone proprie tunc non obviare non peccaret nec ad satisfactionem nem tenere. ar. di. l. Ut restituere alias secus ut supra. Si habuit seu accepit rem alteri quomodo contra illum meram voluntatem puta per metum per importunitatem per errorem vel obreverentiam et homini. Unde in omnibus predictis casibus tenet restituere. ut habetur in supplemento. Resti. vij. Si habuit aliquid a personis que non

poterant alienare ut a pupillo a filiofamilias non habente pecuniam calirense vel quasi a muliere non habente bona propria a clerico religioso et homini qui tenet relictuere eis ad quos reibabite dominum vel administratio pertinebat ut contra tenet theos. in sen. disti. xv.

De damnificatione rerum exterioriarum.

Aliqueque damnificavit non solvendo in termino quod tenebatur

Unde ratione more tenetur creditori suo ad omnem dampnum et interesse extra de fideius. Peruenit. et c. Constituitur hoc interesse vide in sum. pisa. Resisti. i. Si per usuris sibi solutos debitor notabiliter damnificatus est et damna passus ex solutione usurarii et caritativa ipsius pecunie solute puta quod oportuit eum ab alio ad usuram accipere vel propter hoc res suas multo minor pretio quam valerent vendere et homini tenetur usurarium ultra restitutionem nem usurarium ad omnia damna que debitor propter illam solutionem usurarium tulit secundum R. ai. i. sum. Rich. sco. et cal. Tho. ij. q. lxxviii. distinguit aut res recepta per usuram non est fructificans ut pecunia triticum et homini et tenet ut supra

Aut est res fructificās vt ager
domus ⁊ hmōi tenet restituere
re rē cū fructib⁹ ex ea pceptis.
Si eiectus fuit aliquādo a cōi-
tate vt pstantia vel collecta at
aliqđ onus iustū ad rōnez vno
libze p cētenario soluendū im-
poneret vnicuiq; de cōitate se-
cundū lucrū ⁊ quantitātē cēsul
īpōzum habita plus informati-
one debita ⁊ excerta scia plus
alicui imposuit qz debuit vt il-
li noceat vel vt alios indebite
alleuiet min⁹ debito imposuit
peccauit mortaliter ⁊ tenetur
lestis de oibus dānis inde secus
tis. ar. de iniur. si culpa. Si vero
assignata fuit ei certa dtermi-
nata summa puta mille floze
nozū. diuidēda cuilibet de cūi-
tate prata sua pportionabili-
ter fm facultates suas relinque-
do arbitrio pscie sue ita tū q; p-
ueniat ad dictā summā ⁊ mille
flōr. nā hoc casu si intendit ali-
os grauare ⁊ se ⁊ suos alieniare
notabiliter citra pdignum pec-
cauit mortaliter ⁊ tenet resti-
tuere vt sup̄ omne damnū lestis
inde secutū fm monial. in sum-
ma si pōt sciri ⁊ discerni ipz dā-
nū alias tenebit ad arbitrium
boni viri. Idem dico de discul-
sorib⁹ ⁊ extimatorib⁹ bonozū ⁊
patrimoniozū aliozū q; dolo o-

dio vel inuidia plus vel minus
extimāt ⁊ primū vel rē publi-
cā dānicant. Nā ⁊ isti peccāt
⁊ restituere tenent. vt. s. C. de
discul. l. i. l. r. Idē de messorib⁹
agri edificij frumēti vel vini si
dolo vel lata culpa inique meti-
ant. ff. Si messor. fal. mo. di. l. se-
messor. §. i. ⁊. ij. Et gñaliter vbi
cunq; qđ dolo se vel inique fac-
id ad qđ assumpt⁹ est a iudice
vel a partib⁹ vt cū notarius as-
sumpt⁹ ad cōputationē littera-
rū male cōputat vel medicus p-
perā refert de qualitate vulne-
rū ⁊ hmōi. Nā omēs tenent resti-
tuere vt. s. Si vero pdicti col-
lectarū distributores extimato-
res ⁊ hmōi habita sufficiēti di-
ligētia ad sciendū facultates ⁊
lucra psonarū ⁊ ea q; habēt ex-
timare vel metiri bona fide ta-
xant vel extimāt ⁊ c. vident ex-
cusari a pctō ⁊ obligatione sa-
tisfactionis. licet alicui plus de-
bito taxauerint. xxiii. q. v. de oc-
cidēdis. Si impediuit fructus
puēturos alicui⁹ agri vl vinee
arbores ⁊ semina effodiēdo at
eradicādo vel alias deuastādo
tenet ad quātū extimātur fru-
ctus in illo dubio valituri. Tho-
in. iiii. Si officiū vel beneficiū
qđ quis iā psecut⁹ erat ⁊ possi-
debat iniuste pcurauit sibi aus-

ferri tenet ad omne damnum et ad restitutionem equalē. Secus si iuste puta quod ille meretur provari ex defectu suo quod tunc in nullo tenetur secundum Theobaldum et Ricardum. Ricardus. i. iiii. di. xv. ar. v. q. iiii. Si impedit aliquem a consecutione alicuius officij beneficij elemosine aut cuiuscumque muneris puta cum alijs volebat omnia sua bona vel partem ei legare vel donare et ipse visus sit et impedit ne hoc fieret. Nam si hoc fecit animo et intentione dānificandi illud licet non teneatur restituere quantum illi valeret beneficiū eo quod non est equalis valoris habere bonū in actu et esse prope habere tenet tamen ad interesse ipsi dānificato ad arbitrium boni viri. Si vero hoc fecerit ut utilitati sue vel amici eius magis provideret quam illi secundum Ricardum. vbi. s. et Scotus eadem dicitur. cti. questi. ij. non tenet ad aliqd. quod nulli erat ius acquisitum et ne mini facit iniuriā quod vititur iure suo. Cuilibet enim licet potest procurare sibi et amicis suis aliquid liquid dari vel legari quam alijs precipue cum indigent. Con. De. de palu. Si quoquomodo abstulit sacrum de sacro ut calices paramenta et hmoi. de ecclesia aut rem sacra de loco sacro. aut rem non sacra de loco sacro. fa

crilegiū commisit et restituere tenetur. xvij. q. iiii. Quisquis. De bellis iniustis et usurpatione dominorum collectis et pedagis vis de infra parte ea. ti. iiii. ca. iiii. De turpi lucro et pro ludu alearu accōsito. vide auaricia. De cābjs illicitis et societatis vide parte tertia. ti. iiii. c. xi. De habitis pro simonias et bonis ecclesiasticis male presumptis ibidē. c. xvi. et se. De dānis et fraudibus in contrahendo multipliciter factis ibidem. c. xi. de dānis pro animalia feras et hmoiullatis ibidē. c. xiii. De dānificatione corporu que quadrupliciter contingere potest. scilicet pro occisione et pro mutilatione pro vulneratione aut exberatione pro per carceratione aut violentam detentione. Et ideo circa hoc potest sic interrogari. Si occidit aliquem hominem liberum cum liberu corpus non recipiat extimatione et dānum illatū sit excommuniacione fiet extimatio interesse etiam extrinseci. ff. de actio. emp. l. Julianus et sic homicidia tenentur ad mercedes medicorum et alias expensas in curatione factas tenebitur etiam alere filios aut propinquos et paupes quos opibus manuum suarum occidit et publice erat necessarius et ex eius morte res publica damnum

passa est occisor tenet ei ad cō dignā satisfactionē. Si vero occisus erat seruus nō liber idem dicendū qđ de rebus alijs vt si at; extimatio scđm valorē sui. ff. ad. l. acquil. l. ij. hec Richardus et Scotus in. iiii. di. xv. Concor. xix. in spe. titulo de iniur. §. se. quis Si dānificauit aliquē mutilādo ei manum vel pedem et huiusmodi. Nā vt dicit Scot⁹ vbi sup. q. iiii. pro hutasinodi nō est statuta pena in ecclesia nisi pecuniaria que debet corespondere nō solū ad expensas medicorum in curatione illi⁹ hominis sed etiā ad satisfactionē damni et impediti lucri pro toto tēpore quo Muras erat illo membro quo abscisus est habēdo cōsiderationē ad artificii seu exercitium atq; industriam hois mutilati. Et videtur plus ponderāda mutilatio pauperis q̄ diuitis si multū indigebat membro absciso ad necessarium victum. Tenet etiā truncator diues alere a se truncatū si alimnis eget et satisfacere p̄ sanguineis illi⁹ quos dānificauit puta si ille cuius est manus abscisa a lebat patrem et matrem filios. et alios qđ nunc facere non pōt carentia membri abscisi. p̄p̄te rea talis abscisor ad equalia te

netur ad arbitriū boni viri. Concordat Rich. vbi supra. Non tamen fiet extimatio cicatricum nec deformitatis corporis extra de iniur. ca. i. Si dānificauit aliquem vulnerando vel verberando tenetur ad expensas medicorum et ad operas quas tali percussione amisit extra de iniur. si rixati. Et originaliter sumitur exod. xxi. Concor. Rich. vbi supra Si aliquē dānificauit iniuste carcerando seu detinendo. Nā tenetur ad satisfactionem iniuriarū ad iudicium sapientis. Et vltra hoc tenetur percussor seu iniurie illator pro anima occisore dare elemosinas facere. et aliquam peregrinationem assumere in quantum pōt et ceteris percussis seu lesis p̄ iniuria veniam petere et sibi eos reconciliare.

De dāno spūali et moris.

Itē dicit qđ in bonis naturalibus anime nec morum potest quis directe illum dānificare. sed bene indirecte dupliciter. vel in acq̄sitis virtutibus que p̄ vicia corrumpuntur. vel in acquirendis quarum acquisitio multipliciter impedit. s. inducendo. reuocando scandalizando et seducendo. Et

ideo hoc ordine procedat inter
rogando. Si induxit aliquē ad
pctm suadēdo p̄sulendo vel p̄ci
piendo hoc est mortale. et q̄ sic
fuit occasio p̄ditionis illi? et ab
stulit virtutes et gratiā ab euf
oia. iuxta illud Aug. Si fratri
tuo male p̄suades occidis. s. il
lum quo ad aiam. de pe. disti. i.
Noli. Ideo fm sco. tenet r̄iti
tuere dam. mō sibi possibili in
ducēdo eū efficaciter ad p̄nias
et virtuosos mores x̄bis orōnis
bus et hmōi. si renouauit aliquē
a meliori bono puta a religiōe
nā fm sco. vbi. s. q. ij. si retraxit
aliquē iā p̄fessus tenet agere
vt redeat ad religiōē et si no
lit r̄dire tenet aliquē eque ido
neus religioni. p̄curari qd̄ si nō
hoc pōt tenet ip̄e intrare si sit
p̄sona idonea et habilis ad terā
dum. Si vero retraxit aliquē
dispositū ad religiōē ne itra
ret nō tenet ad tantā restituti
onē religioni ad quantā tene
ret in p̄mo casu q̄ interest ml̄
tum inter habere et p̄pe esse s̄
tenet ad aliquā restitutiōē
alteri? equialētis ad ingressū
religionis. Et istud intelligove
rū q̄n ip̄e retraxit intētiōē dā
nificādi religiōē. Secus autē
si intentione vtilitati p̄prie si
ue sp̄uali siue tp̄ali p̄sulēdi non

suggerēs aliqd̄ falsū nō fraudē
q̄ tūc nō tenet ad aliqd̄ religi
oni sed tenet p̄sonē quā retrax
it vt in p̄suasiōib? et alijs bo
nis sp̄ualib? bona equialētia
bonis illis q̄bus illū retrahens
do dānificauit. Con. Rich. vbi
s. q. iiii. Idēz videt̄ dicendū de
p̄fesso facite qd̄ de exp̄sse p̄feso
lo. Nā talis obligat̄ religioni
saltē in genere. Si autē quis a
uerteret aliquē a religiōis ins
gressu nō simpliciter sed ab ea
vbi dissolute viuūt intendēs p̄
uidere saluti illius in nullo tene
tur. ar. xxiii. q. v. de occidendis.
Si aliquē dānificauit ei malo
exēplo suo scandalū p̄bendo si
cut sepe faciūt malē p̄lati sub
ditos suos pōpis lasciujs et ali
is malis moribus suis. Multie
res suis supfluis et vanis orna
mētis fucis et tripudijs et q̄cun
q̄alij publice peccātes tales ei
grauiter peccant. p̄cipue cum
credūt alios in diuersa vicia p̄
pter eorū malū exēplū ruere
nec curāt aliqd̄ et tenent̄ satis
facere publice bonis exēplis et
morib? quantū p̄nt. Nō tū p̄o
pter hoc tenent̄ ad aliquā pub
licā p̄niam scdm̄ albertus. Si
dānificauit aliquē seducendo
puta virgines de hoc supra p̄e
cepto sexto. et exod. xxij.

Preceptū octauū est de p
hibitione falsi testimonij.

Ctauū pceptū est
Nō falsus testimo
niū dices. Quo p
cepto s̄m Aug. p
hibet ḡnalter om̄e mēdaciū
pnciosus iocosus siue officiosū
ex libidine mortali dictū. d̄ quo
sapie p̄mo d̄: Os qd̄ mentiē oc
cidit aiām. Mēdaciū nō offici
osus ⁊ iocosum ex libidine vei
ali dictū nō p̄hibet sicut nec i
alijs pceptis p̄hibet culpa vei
alis. Dicit tñ Aug. q̄ nullo ca
sa mētiendū est. q̄ difficile est
scire an pcedat a radice morta
lis libidinisyl veialis. Poter̄t
ergo sic fieri interrogatōes cir
ca pceptū. Si dixit falsus testio
niū p̄tra aliquē in iudicio mor
taliter peccauit s̄m Tho. ij. ij. q
lxr. Et vltra p̄ctm̄ mortale tes
netur lesio de oī dāno. xlii. q. vi
si res. ⁊ ij. q. i. notū. Idē si certū
asseruit illud de quo dubitauit
⁊ est piurus in vtroq̄ casu. non
tñ tenē significare se falsus di
xisse. p̄pter piculum ex quo ille
punit⁹ est. Si extra iudiciū dix
it mendaciū pnciosus p̄tra ho
norē dei veritatē fidei. vel i no
tabile dānuz p̄rimi spūale vel
tēporale. puta dixit fornicatio
nem nō esse p̄ctm̄. Usurā ⁊ bu

lusmodi seu negauit qd̄ ip̄e vel
alius vs alteri dare ⁊ ip̄e nouit
mortaliter peccauit. Si in iud
icio iterrogat⁹ a iudice suo iu
ridice mendaciū dixit seu veri
tatē tacuit mortale est s̄m Aug
gustinū ⁊ Alex. de hal. sup hoc
pcepto. Si in p̄dicatione studi
ose mētit⁹ est mortale est. secus
si ex surreptione. si sciēter mē
daciū dixit in p̄fessione morta
le est. s. de necessario p̄fitendis.
Si dixit mendaciū iocosus id ē
causa solatij vel officiosus. i. ad
psequendā inde aliquā vtilitas
tem spūalē seu tpalem sine al
teri⁹ nocumēto veniale est taz
in viro p̄fecto q̄s imp̄fecto s̄m
Alex. vbi. d̄. Si testimonij non
tulit p̄ pecunia mortaliter pec
cauit. ⁊ tenē ei restituere qui
dedit nisi dederit ad corrupen
dū eū. xlii. q. v. non sane. pōt tñ
accipere interesse vt si p̄didit
opam p̄pter hoc. Si assiduita
te ⁊ mala p̄suetudine mentiaf
etiā iocose s̄m hōsi. in sum. ti.
de pe. ⁊ re. s. Que interrogati
ones mortale est. De detractio
ne p̄sequenter de interrogatio
nes p̄nt fieri. Si imposuit alter
falsē aliqd̄ crimē n̄bo cātilena
vel libello famoso p̄ se vel p̄ ali
um mortaliter peccauit ⁊ tenē
tur ad restitutionez fame scdm̄

Rai. recognoscendo errore suuz
 z declarādo illis corā quib⁹ de
 traxit. z in alijs locis in qb⁹ sen
 tit illū infamatū se falsū dixisse
 nisi ex hoc infamat⁹ magis ifa
 maref vel immineret ei ingēs
 periculū vite vel aliqđ magnū
 incōueniēs seq̄ref. z vltra hoc
 tenef infamato veniā postula
 re si nouit se infamatū ab eo et
 tenef euz eo cōponere de iniu
 ria z hoc p se si audet vel p aliū
 si nō audet. Si crimen alterius
 verū s; occultum manifestauit
 mortaliter peccauit. z tenef ei
 ad restitutionē fame inquantū
 pōt sine piculo vt. s. vel nisi illō
 crimē p̄us occultū postea p ali
 am viā fuerit publicatū. si crim
 occultū alteri⁹ maifestauit nō
 intētiōe diffamandi vel alias
 nocēdi s; ex quadā leuitate vel
 loquacitate nō videt mortale.
 nisi p accidēs ex illa manifesta
 tiōe sequeret ei⁹ infamatio.
 vt q; audiētes inde de eo scan
 dalisati sunt. Con. Tbo. ij. ij. q.
 lxxiii. Si ad pctm̄ alteri⁹ quod
 narrauit addidit aliqđ notabi
 le vltra pctm̄ tenef ad restituti
 onem fame si illud importat in
 famiā. Si narrauit crimē alte
 rius corā alijs nō ex p̄sse asserē
 do nec tanq; certū dicēdo s; p
 ut audiuit referēdo nil addēdo

licet peccet z periculosus sit ta
 lia audita referre non tū tenef
 ad restitutionē fame s; m sco. in
 iiii. s; si hoc fieret intētiōe ma
 la. s; ledēdi primū vel infaman
 di non videtur posse excusari a
 mortali. si accusat⁹ in iudicio d
 crimine qđ cōmisit sed occulto
 negauit se illud cōmisisse z sic i
 directe crimē imposuit accusa
 tori z calumniā ostēdens eum in
 hoc esse mendacē s; m sco. vbi su
 pra nō tenef retractare nega
 tiōē suā qua negauit in publi
 co verū crimē tenef tñ restitu
 re famā accusanti dicēs si non
 habeatis eū p calūniatore cre
 dēdū est q; habuerit bonā ins
 tentiōē z hmōi. Si accusauit
 in iudicio vel denunciāuit prela
 to crimē verū alteri⁹ nō zelo iu
 sticie sed odio mortaliter pec
 cauit. Si vero ei vel etiā alijs p
 sonis que possint peccanti pro
 desse z puidere denunciāuit eti
 am si crimen sit occultū nō pec
 cauit imo meritis est. xxij. q. v.
 hoc videt. Si bona facta ab a
 lijs dixit facta mala intētiōe
 propter odiū peccauit mortali
 ter. Idem si tacet ea odij causa
 cū sit necessariū dicere ad labo
 randū proximū z hoc verū pre
 sertim in foro p̄cie de sent. ex
 cōi. Quāto. z infra eo. dilecto.

li. vi. si cū delectatione absq̄ re
sistentia audiuit detractores v̄l
induxit eos ad detrahendū pro
pter odiū ei⁹ cui detrahū non
min⁹ peccat q̄s detrahens. Si
vero pctm̄ ei nō placuit s̄ ex ti
more vel negligētia ⁊ h̄mōi nō
tradixit veniale tm̄ videt nisi
ei ex officio incubuit sc̄dm̄ tho
mā. ij. ij. q. lxxiii.

Preceptū nonū de nō cōcu
piscēdo vxorem proximi.

Quū p̄ceptum est

Nō concupiscas vx
rē alienā. Hic no
tandū q̄ quis pec

catū volūtatis ⁊ opis vnū pec
catū sunt in radice. s. in libidine
⁊ intētiōe duo tm̄ sunt in effe
ctu de ordinatione s̄m̄ Alex. de
hal. pte. iij. sup̄ hoc p̄cepto. It̄
sicut sexto p̄cepto decalogi. pro
hibet act⁹ exterior mechie. ita
hoc p̄hibet act⁹ interior cōcu
piscētiē prout est in p̄sensu rati
onis nō aut̄. put̄ est in p̄mo mo
tu s̄z suggestiōe vel delatiōe
prohibet simpliciter s̄z s̄m̄ qd̄
pōt̄ ergo sic interrogari. Si cō
cupiuit aliquādo cōmittere ali
quod pctm̄ carnale cū muliere
aliena. It̄ si deliberate ⁊ cum
cōsensu rōnis ad hoc consentit
mortalit̄ peccauit etiā si null⁹
effect⁹ secus⁹ sit. Dat. v. Qui

viderit mulierē ad cōcupiscēdo
dum eam iā mechatus est eaz
in corde suo. Idem est si concu
piuit peccare cū masculino. ⁊ q̄a
vt̄ inquit Ambro. intentio ope
ri nomē imponit sequit̄ q̄ qua
lis est concupiscentia talis sit spe
cies peccati. exempli gratia. Si
cōcupiuit cōmisceri carnaliter
cum soluta virgine stuprum cō
misit. Si coniugatam adulteri
um. Si monialem sacrilegium
Si consanguineam incestum
propterea de singulis huiusmo
di concupiscentijs deliberate ⁊
cum consensu rationis factis o
portet specificē confiteri. cū de
bitis circumstantijs. Nam toti
ens peccauit mortaliter quoti
ens concupiuit fornicari cum a
liqua vt̄ supra factis aliquibus
interruallis. Sed si versetur cō
tinue in talibus desiderijs per
spacius temporis erit solū vnū
peccatum mortale sed tanto ḡ
uius quanto diutius in eo per
seuerat. Idem si mutat cogita
tionem de vna persona ad alias
vel de vna specie ad aliam cū
eadem persona semper de no
uo peccat mortaliter vnde si cē
tum mulieres viderit vnam p̄
aliam et singillatim eas deli
berate carnaliter concupi

sceret ceteris mortaliter peccaret si si una cogitatione eas appeteret unum solum peccatum esse bene in se tot peccatorum de fornicatione. Si peccat sensus solum in delectatione cogitationis carnalis licet non intederet villo pacto puenire ad actum mortaliter peccavit secundum omnes theologos cõiter et notat durã. in sum. li. i. parte. viii. ti. de luxu. q. xx. Si oblectatus est morose in cogitationibus carnalibus absque tñ cõsensu et de liberatione rõis. nã in hoc e varia opi. doc. Nic. de lira. Mat. v. sup illud. Qui viderit. et dic hoc esse veniale peccatum. 3dẽ tho. Bo. ij. sen. di. xliiii. ponẽs duplicem sensus expressus. s. et interpretatũ dic qd solum nõ e peccatum mortale quã rõ sentit exp̃sse. s. etiam quã homo sentit nõ exp̃sse dũ negligit rep̃mere delectationẽ aduertẽs periculũ retente cogitationis. Nã ip̃e sibi est cã discriminis qd nõ põt esse absq̃ peccatũ pprie salutis et p̃sequenter mortale. Ed. pe. Alex. vero dicit. in. ij. q. ij. exp̃sse asserit delectationẽ carnalẽ morosam esse mortale peccatum.

Decimũ et vltimũ p̃ceptũ dõ nõ concupiscendi rem pximi.

Ecimũ p̃ceptũ e. Nõ concupiscere re alienaz

hoc p̃cepto p̃hibet ois concupiscentia rei aliene p̃formiter vt dictũ est in p̃cedẽti p̃cepto de concupiscentia carnali ideo sic poterit interrogari. Si concupiuit deliberate hẽ nõ mõ licito re alienã et qd et quõ vt habeatur sp̃es peccati q̃ necessaria est p̃ferri cũ debitis circũstantiis vt. s. p̃cipue si est qd notabile qd de siderauit habere. illicite vel p̃ modũ illicitũ mortale est et eius dẽ speciei peccati vt si desiderauit occulte tollere est furtum si violẽter rapere rapina est. si rem sacrã est sacrilegiũ. et sic dõ alijs nõ tñ tenet p̃stituerẽ. si cũ aliquando abstulit aliqd alicui vel dãnificauit in minimo desiderauit tollere qd magnũ mortaliter peccauit vt sepe p̃tingit mercatoribus et artificibus qui p̃ se decipere cupiunt quã actu de cipiunt.

De vicijis capitalibus et eorum speciebus. Capitulum tertium.

Itẽ p̃ fundamento nota sũ Alex. de bal. ij. pte su. q. xxxv ar. i. q̃ circa hec vicia põt homo duobus modis cor

de peccare mortaliter. p̃rimo modo cũ aduertẽter et delibera te cũ sensu rõnis delectat̃ cogitare sup eo qd est peccati morta

lis puta fornicationis homici-
dij rapine furti z hmoi querēs
delectationē pcti cogitati. Nā
hoc est mortale. licet nō inten-
dat actu illud cōmittere z est ei
usdē speciei cui⁹ est illud qd ver-
satur in mēte. Secdo modo pec-
cat q̄s mortaliter cū cogitādo
id qd est mortalis culpe illō ap-
petit actu ppetrare. z si nunq̄s
sequat effect⁹. Nā hoc volun-
tas pfecto rputat. poterūt er-
go sic fieri interrogatōes. Et
p̄mo circa sup̄biā. Que est ini-
tium ois pcti. eccli. x. z s̄m Gre-
go. hz q̄ttuor spēs. Si bona na-
turalia sp̄dalia vel tpalia q̄ ha-
bet sibi attribuit znō a deo ha-
bere recognoscit. si bona ip̄a a
deo recognoscēs meritis suis
p̄ncipaliter recepisse existima-
uit. Si ea bona q̄ nō habuit si-
bi attribuit vel plus q̄z habu-
it. Si reputavit vl̄ reputari ap-
petiuit se ceteris meliorē alios
ptēnens nā in his q̄ttuor specie-
bus sp̄ est mortale. alias venia-
le est. Si existimavit se dignuz
honore vel dignitate z mēte d̄
liberata appetiuit. ore protulit
seu ope. pcuravit p̄ncipalr p̄-
pter honore vel vtilitatē tpalē
mortaliter pecca. Si appetiuit
dignitatē vel officii ecclesiasti-
cū seu seclare ad qd est indign⁹

z ineptus vt qz est ignorās vel
crimiosus mortale videt. si ap-
petiuit seu q̄siuit ad hmoi puei-
re etiā p̄ faciēdo p̄ceptis dei si
oportuisset mortale est. Si quo-
quomō q̄siuit honore in aliqua
re ita inordinate q̄ ibi p̄stitue-
rit finē mortale est alias venia-
le videt. Si p̄sumens de virtu-
te sua z sup̄ vires suas tempta-
uit. ea q̄ nō pueniūt er⁹ p̄ditioni
arti vel scie qz si hoc fecit cum
p̄iculo exp̄sso corporali seu spi-
rituali sui vel alteri⁹ mortaliter
peccavit. si alteri⁹ facta dubia.
in malā partē deliberate iudic-
cavit sine indicijs manifestis
mortaliter peccavit deliberate
iudicavit de mortali alias vel
aliter si idicavit d̄ ventali. Si p̄-
tinaciter z sciēter contēdit ad
uersus alterū p̄tra veritates z i-
reb⁹ alicui⁹ importatīe mortas
le videt. si curiose scrutat⁹ ē ea
q̄ sunt sup̄ capacitatē suā vt de
trinitate p̄dellinatione z huius
modi. qz q̄nq̄ pōt eē mortale p̄-
pter p̄iculū. si ex p̄temptu nō os-
bediuit deo z ceteris superiorib⁹
suis sp̄ualib⁹ z tpalibus in pres-
ceptis iustis q̄ prinēt ad eoz
iurisdictionē mortaliter peccas-
uit. Si vilipēdit recepta dei b̄n-
ficia vel murmuravit d̄ eis seu
in eozū p̄temptū aliqō peccatū

cōmisit q: mortale est ⁊ pecca-
tū ingratitudinis. Si deuiauit
vel recessit ab obediētia pape
⁊ scē Romane ecclesie adhe-
rens alicui antipape scismatico
co v' alicui secte re. pbate mor-
tale est ⁊ excoicatio. si tñ essent
duo electi ⁊ qlibet eorū crede-
ret se papā esse ⁊ sic credere a
suis sequacib' neuter eorū pos-
set dici scismatic' ⁊ psequēter
excusareñ populū si dispositi
forēt illi adherē quē p certo sci-
rent esse verū papā ⁊ valēt ge-
sta p vtrūq; in locis vbi tollā-
tur. xxiii. q. i. c. i. in glo. fi. ⁊ e. q.
ca. de decimis in glo. ij. Si fuit
nimis ptinar' in sententijs suis
discrepās a cōmuni iudicio ces-
terorū est piculosus ⁊ pōt qñq;
esse mortale qñq; veniale. s; si
discordarit se ab alijs in his q̄
ordinant ad dei honorē v' pti-
morū vtilitatē p eo q; male af-
fici' ad eos vel vt p ceteris on-
dat se sapientiorē mortale est.
Si irreuerēter se habuit ad ec-
clesie sacramēta ⁊ alia diuina ⁊
derisit ea mortale est. Si stem-
psit vel derisit bonos viros et
simplices v' deo fuisse volētes
vt sic eos straheret mortaliter
peccauit. Si irrisit aliquē intē-
dēs ex hoc iniuriā ei' vilificati-
onē ⁊ notabiles pturbationem

mortaliter peccauit secus si ex
leuitate aut causa ioci.

De inani gloria:

Manis gl'ia est ior-
dinatus hūane lau-
dis appetitus ⁊ ex
genere suo est veia-
le. pōt tñ esse mortale duplici-
ter. s. rōne finis ppter quē laus
appetit ⁊ rōe opis in quo laus
q̄rit poterit ergo de ea sic iterū
rogari. pōt si opa sua d' gene-
re bonorū vt ieiunia elemosinas
orōnes ⁊ hmōi fecerit pncipalitē
ad laudē humanā vel ppter lucrū
sicut pharisei q̄ deuorabāt vos
mos viduarū simulātes longas
orōnes. Mat. xxiii. mortale est
Si q̄s uult gloriā ⁊ laudē ex ope-
re pcti mortalis peccauit mor-
taliter si hoc egit mēte delibe-
rata. Idē si se laudauit d' opere
mortalis pcti. Si gloriā q̄s uult
de ope indifferēti vt hēre diuis-
cias vel vestes p̄ciosas est veia-
le dūmodo de se nō sint inordi-
nate q; pbeant occasionē scand-
dali. Idē si se iactauit de hmōi
ope indifferēti. Si ita inordina-
ta appetiuit laudē ⁊ gloriā q; p-
pter eā psequēdas patus exti-
tit etiā d' dī p̄cepta facere mor-
taliter peccauit si adinuenit nos-
uitas vestīū ornaturū vanitatū
⁊ hmōi q̄uiter peccauit ⁊ si fuit

causa inducēdi aliquā malā cō
suetudinē oīa pctā inde secutu
ra imputabuntur ei. si edificia
sumptuosa et picturā curiosa vl
tra p̄decētiā cū pprijs insignis
ad eius gloriā p̄ncipaliter fieri
fecit. ibi finē suū p̄stituēs mor
tale etiā videt. Si vsus est ve
stimētis p̄ciosis vel mulier vsa
est vestib⁹ rechamitis et cauda
tis planulis altis coronis capi
tis fucis et alijs ornatib⁹ ad ostē
tationē et inanē glāz mortale ē.
si adeo i eis oblectata est vt nō
curaret propter hoc trāsgredi
mādata dei vel ecclesie. nec de
ruina proximi etiā si sciret euz
inde scādalizari. si vero vt pla
ceat viro sup vel ne p̄tēna⁹ ab
alijs seu ex leuitate talib⁹ vsa ē
de se non videt mortale nisi sit
ibi notabilis excessus. vt verisi
militer possit esse occasio ruine
alijs. Si adhibuit nimā dilige
tiā et studiū et p̄sumpsit multū
tēpus ad ormandū se vel si exces
sit i portatura vestitū quo ad nu
merū quo ad p̄ciositatē quo ad
formā nō scdm morā patrie vl
tra statū et p̄ditionē suā p̄t ibi
de facili esse mortale. Si simu
lauit sanctitatē hēre p opa ex
teriora cū malus sit si hoc fecit
ad p̄sequendā laudē humanaz
ibi p̄stituēs finē vel intēdens a

liquid qđsi p̄tra honorē dei seu
vtilitatē proximi vt dissemina
re errores adipisci indigētie ec
clesiasticaz dignitatē decipere
proximū spūaliter vel t̄paliter.
puta vt citi⁹ ei denē elimosine
quasi viro sc̄to vt faciūt cereba
ni et multi q̄stuarij in his oībus
mortaliter peccauit et hī resti
tuere tenent fm Inno. Si lau
dauit vl iactauit se alios p̄tem
nēdo vt phariseus publicanum
mortale videt. Si laudes hoīm
vel reuerētie sibi exhibete deli
berate ei placuerit p̄ncipaliter
ad ppriā gloriā mortale videt.

De inuidia

Inuidia et super
bia oritur. et est odi
um felicitatis alie
ne. seu tristitia de

alienis bonis et ex suo genere ē
peccatus mortale. quia directe
contrariatur caritati que non e
mulatur. i. Corinth. xiiii. potest
tamen esse veniale cum consis
sit in primo motu absq̄ consen
su rationis et secundū Gregori.
habet quinqz filias que sunt.
Oidium. Exaltatio in aduersis
Tristitia in prosperis. Susur
ratio et detracto. Nō potest addi
et blasphemia poterunt ergo.

sic p ordinē interrogaciones fi-
eri. Si inuidet alicui puta pla-
tus de maiori p̄latione ⁊ digni-
tate officialis existēti in digni-
ori ⁊ meliori officio. doctor alte-
ri doctori de maiori sc̄ia vel cō-
cursu. scolaris alteri scolarī de
accutioni ingenio. Mercator
alteri mercatori de maiori cre-
dito. Ciuis alteri cui de maio-
ri honore ⁊ reputatione. Arti-
fer alteri de artificijs p̄cursu lu-
cro ⁊ h̄mōi. Mulier alteri mu-
lieri de mariti pulchritudine si-
lijs ⁊ ornāmētis. In his oibus
si adest p̄sensus rōnis est mor-
tale. q̄ p̄tra caritatē p̄rimi cū
doleat de ei⁹ bono si tñ uoleret
de bono tpali alteri⁹ q̄ uidet il-
lud redū dare in d̄trimentū aie
sue vel cōitatis talis doloꝝ non
est pctm̄. Si odiuit deuz q̄ fla-
gellauit eū vel ipediuit mala d̄
sideria ei⁹. vel q̄ p̄hibuit pctā
carnalia ⁊ h̄mōi. mortale est. si
odiuit p̄rimū optās ei aliquod
notabile malū mente delibera-
ta mortale est. siue malū sit spi-
rituale corpale vel tpale. Si ue-
ro malū ei optauit nō vt maluz
s̄. p̄pter bonū ei⁹ puta infirmi-
tatē paup̄tatē ⁊ h̄mōi. vt. s̄. bo-
nis efficiat vel saltez ne peior
fiat ⁊ alijs nocere nequeat hoc
nō est odiū. Si odiuit vnuz vel

plures ⁊ q̄sto tpe in odio perse-
uerauit. Nā quotiēs odio mētē
ei⁹ de inimico p̄currit ⁊ ipse no-
uo p̄sensu rōnis in illud p̄sensit
totiēs mortaliter peccauit. Nō
tñ d̄z petere veniā ab illo quez
odinit si odiū secretum fuit. Si
erultauit aīo deliberato d̄ ma-
lo ⁊ dāno seu de quauis aduersi-
sitate. p̄rimi ex inuidia mortale
est. Si p̄tristat⁹ est ex inuidia d̄
bono ⁊ p̄speritate p̄rimi mor-
tale est si adest rōnis cōsensus.
De tractione uide sup̄ p̄cepto
octano. Si dixit blasphemiam
in sp̄m̄ sanctū de qua habetur.
Mat̄. xiii. q̄ nō remittit nec in
hoc seculo nec in futuro. q̄ cō-
mittit̄ ex malicia. Et h̄z sex spe-
cies quarū p̄ma est. Inuidentia
fraterne gr̄e. Sec̄do Impugna-
tio ueritatis agnite. sc̄z cū quis
p̄tradicit ueritati fidei quā no-
uit. Tertia p̄sumptio de impu-
nitate cū sc̄z q̄s peccat assidue.
⁊ tñ p̄sumit dei p̄uisionē eua-
dere. Quarta est obstinatio mē-
tis. s̄. in pctis cōmissis. Quinta
desperatio. s̄. cū q̄s credit deuz
nolle vel nō posse ei parcere eti-
am penitēti. vl nolle saluare eū
Sexta un p̄nia finalis. cum sci-
licet quis firmiter p̄ponit non
penitere in futurum.

De ira.

Ra q̄orū ex inuidia
 fm̄ Augus. est vlciscē
 di libido z ex suo ge-
 nere est mortale pec-
 catū qz p̄triat caritati q̄ non
 irritat nec cogitat malū. i. Cor̄
 xiii. Et hoc verū q̄n est a volū-
 tate deliberata. i. cū p̄sensu rō-
 nis z hz filias sex fm̄ Grego. f.
 Rixā. Timorē mētis Cōtume-
 liā. Clamorē. Indignationē. et
 Blasphemā d̄ q̄bus p̄ ordinē
 sic interrogari pōt. Si. p̄pter a-
 liquā iniuriā damnū illatū vel
 nocumentū in se vel in suos cō-
 missus appetiuit deliberate v̄-
 dictā seu punitionē offensoris
 quoquomō vel p̄ se vel a deo v̄-
 ab alio hā sola intētione vt se
 vindicet z satisfaciāt aīo suo i-
 rato mortale est. Si nō sit sine
 p̄sensu rōnis vel qd̄ minimum
 veniale est. vt quotidie accidit
 curā familie gerētibz si ex ira ri-
 ram fecit cū aliquo pcutiēdo i-
 uicē nā si hoc sit aīo nocēdi vel
 iniuriādi seu vindicādi in adul-
 tis mortale. est. sec̄o si aīo se de-
 fendēdi t̄m cū moderamine in
 culpate tutele. Si timore mēs-
 tis inflatos varios modos se
 vindicādi excogitauit z his ml̄-
 tum mentē implicauit pōt esse
 mortale z veniale fm̄ p̄cessum
 si dixit alteri n̄ba cōtumeliosa

aīo iniuriādi dicendo ei dese-
 ctū culpe. s. fur. adulter homie-
 da z hm̄di. vel. defectū pene. f.
 rustice serue cōtracte cece z sis-
 milia. hoc t̄m proprie d̄r p̄uitius
 vel defect̄ indigentie. s. in pro-
 perādo iniuriose beneficiū qd̄
 ei p̄tulit. Nā in his in oibz mor-
 tale est. si ex liuore odij. s. causa
 dehonozādi z vlciscēdi. fm̄ tho-
 ij. ij. q. xxvij. ar. ij. Si dixit verba
 iuriosa seu cōtumeliosa fami-
 lie sue discipulis vel sibi subdi-
 tis correctionis causa nō ē pec-
 catū nisi excedat v̄l nisi diceret
 aliquid vnde sequerēt eis infā-
 mia vel scandalū vel qz essz qd̄
 notabile falsus. nā tūcēet mor-
 tale vel veniale fm̄ excessum
 Verumt̄m s̄ p̄lat̄ subdito pas-
 filio vir̄ vxori magister discipu-
 lo d̄ns seruo dīc̄ n̄ba p̄tumelio-
 sa ex correctiōe z excedit modū
 fm̄ Auḡ. nō tenet petere vei-
 am a talibz. lxxvi. di. Q̄n. r. c.
 faciētis. Si vero odio z liuore
 vindicte vel multū iniuriose di-
 cerēt tenent veniā petere z re-
 cōciliare lesū p̄uate vel publi-
 ce fm̄ qz p̄tumelia illa fuerit se-
 cundū Rai. Si t̄m post p̄tume-
 liā q̄ iniuriā recepit domestice
 z familiariter p̄uersat cū eo q̄
 sibi p̄tumeliā intulit cū ex hoc
 videat remississe iniuriā z recō-
 f ij

siliatū fore nō tenet iniurians
 veniā petere s̄m duran. in sum
 ma. Si ex ira vocē exaltavit cō
 tra aliquē inordinate clamādo
 seu p̄fuso p̄tra eū p̄uitiādo. pec
 cavit plus ⁊ minus s̄m quātita
 tem excessus. Si ex indignatio
 ne quā habuit erga aliquē r̄pu
 tans se ab eo indebite iniuria/
 tus subtraxit ei signa caritatis
 extrinseca. ⁊ ostendit ei signa exp̄s
 sua rācoris interioris mortalis
 ter peccavit. q̄ p̄tra caritatem
 egit. Mā vt dicūt theologi ex i
 iurijs illatis quoquomō tria so
 lent oriri lesa. Prīmū est rācor
 in affectu. Scdm rācoris signū
 in effectu. Tertiu est actio con
 tra iniuriantē. Prīmū. s̄. rācorē
 qlibet tenet statim dimittere
 etiā si nō roget. Scdm tenetur
 dimittere ⁊ veniā p̄cedere ves
 raciter eā petenti. i. p̄ato emē
 dare s̄ facultatē suā. Tertius
 aut nō tenet dimittere nisi fa
 cta satisfactōne nec tenet d̄ ne
 cessitate salutis ille cui irrogā
 ta est iniuria querere amicitia
 seu recōciliationē iniuriātis. ne
 ei sit occasio mali puta quia ex
 hoc iniuriās sup̄biret. vel auda
 ciā sumeret talia faciēdi nisi i
 casu. s̄. cū credet̄ p̄babiliter q̄
 propter hoc liberaret aīam ei⁹
 a mortali odio. Licet etiā iniurians

riato subtrahere se ab eius fas
 miliaritate p̄maiori sui pace
 s̄ ei loquelā omnino tenere si
 ue obuiādo ei alias diuertere
 aut curuo vultu eū respicere ⁊
 hmōi nunq̄z licet q̄ sunt iudicia
 odiū mortalis. Si blasphemauit
 aliquē animo deliberato
 nō bono fine s̄ vt eueniret illi
 talis blasphemia in maluz eius
 mortale ē. Si x̄o ex subito motu
 ire nō deliberate veniale est
 sicut p̄tingit quotidie parentibus
 maledicere filijs. Si maledixit
 creaturas irrationales. Mā si
 fecit in detestationē creatoris
 vel infamā dñi earuz mortale
 est alias veniale. Si blasphemauit
 aīas parentū suorum defunctorū
 vel etiā aliorū videt̄ mortale. Idēz
 si ex ira seipm maledixit si blasphemauit
 dyabolum. si p̄cialis fuit. Suelfus
 vel Sibilin⁹ ⁊ ita obstinato aīo
 vel p̄tiali q̄ appetit damnū
 eriliū vel exterminū p̄trarie p̄tis
 per suas ⁊ nephas. patus etiā in
 his qui sunt p̄tī sequi partē suā
 mortaliter peccavit ⁊ est in statu
 dānationis. Et si x̄bo signo v̄l facto
 p̄tiale se ostendit mortaliter peccavit.

De accidia
 Accidia q̄ s̄m dāmas
 scenū est tristitia ago

granās animū hoīs vt nihil ei
 agere libeat. ex ira orit̄. ⁊ scdm
 genus suū est mortale fm̄ t̄ho.
 si est ex rōis p̄sensu in his q̄ p̄
 p̄ter deū cuiuslibet imminēt faci
 enda. puta cū aliquis p̄sentit in
 fugas honozē ⁊ detestationem
 boni diuini carne p̄tra spiritus
 omnino p̄ualete. Si tñ est abs
 q̄ rōis p̄sensu veniale est. ⁊ se
 cundū Grego. xxi. moral. *De*
cidia habet sex filias. s. *Malici*
am. *Rancorē.* *Insullanitatē.*
Desperationē. *Corporē.* ⁊ *mē*
tis. *Vagationes.* Ideo poterit
 sic interrogari. si ita p̄tristatus
 est ⁊ attediatus q̄ habuerit in
 horrorem bona diuina ⁊ sp̄as
 lia seu opa virtuosa ad q̄ teneē
 ex dei p̄cepto v̄l ecclesie seu al
 terius sui superioris. Nā hoc ē
 mortale si affuerit p̄sensus rati
 onis. Si adeo p̄tristatus est q̄
 nollet esse creatus. Nec mundo
 natus vel esse sicut aīal irratio
 nale vel vellet mori qualitercū
 q̄ siue bene siue male puta q̄
 exiret hinc. nā q̄dlibet horū est
 mortale vt supra. si ita p̄trista
 tus est de aliquo casu aduerso
 puta de morte amici q̄ penitet
 eū bene fecisse vel p̄ponit am
 modo a bono desistere mortā
 le est. Si p̄tristatus est ex cōsu
 deratione bonozū que habent

alij quibus ip̄e priuatus est ⁊ p̄
 p̄ter hec dona sibi a deo data.
 vilipendens deuenit in tediū
 bene operandi mortale est si ē
 ex p̄sensu rationis alias non. si
 ita cōtristatus est de aliquo ca
 su aduerso q̄ incurrerit p̄p̄t
 hoc infirmitates p̄diderit som
 nium dimiserit cibuz vel hmōl
 videtur mortale si in hoc potu
 it se iuuare ⁊ voluit in reliqs ve
 ro que nō sunt p̄cepti vel etias
 si sint p̄cepti. sed absq̄ p̄sensu
 rōis veniale est hmōi tristitia
 Si cōtemplit seu indignanter
 sustinuit corrigentē eum v̄l ad
 bona sp̄itualia inducere volē
 tem vt propter hoc cū odio ha
 beat mortale est. Si subtrahit
 se ab his bonis que defacili po
 terat operari timore deficiens
 di vt a ieiunijs. ⁊ huiusmodi cō
 muniter est veniale nisi alias
 teneretur. Si stetit ociosus nil
 boni operans ⁊ tempus p̄dens
 veniale videtur secundū se nisi
 ocio addat aliud vitium quod
 sepe accidit. Si ex vagatione
 mentis fuit somnolētus distra
 ctus ⁊ inq̄tetus in orōne p̄dica
 catione ⁊ officijs diuinis vel es
 tiā ex diuina cogitauit vana ⁊
 inutilia. hoc cōmuniter veiale
 est nisi addatur aliud speciale
 fiiii

pectū vel si volūtarie seu negli-
gētia accurata euaget p totus
officiū ad qd tenet ex pcepto.

De auaricia.

Auaritia q̄ fm tulium
est inordinat⁹ appeti-
tus hñdi. tripliciter
cōmittit̄. s. iniuste ac-
quirendo. tenaciter retinēdo. ⁊ i-
ordinate amādo. ⁊ in his trib⁹.
auaritia est pectū mortale. cum
p̄trariat̄ caritati dei vel p̄xi-
mi vt si propter amorē diuitia-
rū q̄s nō vereat̄ facere p̄ amo-
rē dei vel p̄xiimi vel cū amor ⁊
appetit⁹ t̄paliū bonorū est ita i-
ordinat⁹ vt p̄stituat̄ in eis vlti-
mus finis. alias est veniale. fm
tho. ij. ij. q. xviii. ⁊ fm Gregoriū
xxi. moral. Ex ea septē pectā so-
riunt̄. s. Obdigratō. inquietudo
violētia. fallacia. piuriū. fraus.
⁊ p̄ditio. Sz q̄z plura de p̄tinen-
tib⁹ ad auariciā tacta sunt sup̄
pcepto septimo ⁊ vlti. ⁊ infra. c
se. de opib⁹ mie pauca q̄ restāt
nec alibi posita hic breuiter an-
notabo.

Illicita acquisitio.

Ex imoderato appe-
titu lucri hinc inde di-
scurrēs maiorē solici-
tudinē adhibuit circa tempora-
lia q̄z saluti necessaria mortale
est. Si ex auaritia p̄didit ciuis

tatē castrū sine terrā auferens
ab eo cui⁹ sunt ⁊ p̄ditore alteo-
ri trabēdo q̄ ibi ius nō h̄z mo-
taliter peccauit. ⁊ tenet de oib⁹
bus dñis inde secutis. Si tra-
didit dñm suū. vel amicū in ma-
nib⁹ inimici occidendū detinē-
dū vel impediendū a negocijs
suis mortalr peccauit ⁊ tenet
ad om̄ie interesse. Si pecunias
vel alia bona dñi sui vl̄ amici. p-
curat deuenire ad man⁹ inimī
corū vel maliciose p̄ducit eū a
licui vt spoliē mortale est ⁊ te-
net vt. s. Si secreta dñi vl̄ ami-
ci sui iniuste f̄uelat peccat mor-
taliter. xiii. di. Verū. sec⁹ si se-
creta iniqua piuratiōes vel tra-
ctat⁹ p̄tra rē publicā vel in ali-
orum piculū notabile ⁊ nocum-
tum prodidit ex caritate sc̄dm
Rich. in. iiii. di. xxi. Tho. Alex.
⁊ Sco. ibidē. Si nō seruauit fidē
promissaz pacta ⁊ puētionē li-
citas mortaliter peccauit ⁊ te-
net ad it̄eressē. nā etiā hosti ser-
uāda est fides dū seruat̄ ab eo
xxiii. q. i. Noli. Si vera sigilla
corruptit vel sigillū littere clau-
se apperiēdo fregit mortale est
ex. de si. instru. Inter dilectos ⁊
de offi. deleg. Lū olim secundo
Idē videt̄ si solū legit litteras.
alteri⁹ clausas nisi poneret sp̄ē
in ratib̄atione dirigētis. vel

ei? cui dirigatur. Si aliqd illicite et turpiter acq̄sivit vt p ludū taxillorū cartarū et hmoi fortu- ne ludos mortale est si ex cupi- ditate lusit etiā si non ducat in p̄suetudinē s̄m. xx. et tenet re- situere vt infra. Mā talis lud⁹ p̄hibit⁹ est. ff. de alea. p̄ totum in auten. de san. epi. §. Interdis- cim⁹ et ex. de vi. et ho. cle. Cleri- ci officia. et xxxv. di. Ep̄s. Si ve- ro nō lusit ex cupidine s̄ causa recreationis. p̄ esculēto et pocu- lēto tñ nec vltra vnū ducatur etiā si ludēs fuerit ml̄tū diues nec ludēs sit cleric⁹ nec laudat tpe luct⁹ nec p̄tra legē ludit. id est cū dolo nec ludere nolentes prouocet his oib⁹ p̄currentib⁹ talis lud⁹ alee nō videt̄ p̄hibi- tus s̄m duran. in sum. Cō. Ric. in. iiii. di. xv. ar. iiii. q. viii. vbi di- cit hec oia requiri in ludo sca- corū ad hui⁹ vt liceat hoc exce- pto q̄ ludus scacorū nō est etiā p̄hibit⁹ clericis. Si tali ludo al- iqd acq̄sivit ab his q̄ alienare non p̄nt vt sunt furiosi prodigi- minores duob⁹ annis et p̄cipue pulli mēte capti surdi muti et ceci et q̄ p̄petuo morbo laborāt sui empticij q̄ q̄cqd hnt est do- minorū. Religiosi qui et si qua- beant ad vsuz suū v̄l p̄ admi- nistracionez illa tñ donare. non

p̄nt et multo min⁹ illicite aliena- re extra de dona. ca. Ceterum. Con. Joh. an. de of. vi. Cū in ge- nerali. Clerici q̄stum ad res ec- clesie. xvi. q. i. Quoniā filij fami- lias nō emancipati nisi peculius castrense vel quasi habeāt. vxo- res nisi habeāt res p̄p̄as vt pastrenalia. Qui igit ab his p̄ ludū acq̄siverit restituere om- nino tenet tutorib⁹ curatorib⁹ vel p̄latis aut dominis eorū se- cundū om̄s do. nisi forte sit qd̄ minimū. Si ludēdovicit p̄ frau- des puta vtēdo falsis taxillis v̄l aliter decipiēdo restituere tenet de iure diuino ei qui amio sit vel habēti curā ei⁹. s̄m tho. ij. ij. q. xxxij. ar. vij. Si ei quez at- traxit ad ludū p̄ vim vel nimitā importunitatē aliqd vicit siue attraxit in p̄ncipio lud⁹ siue in medio cū ille vellet ludū dimit- tere tenet ei restituere s̄m tho. vbi. s̄. Si acq̄sivit seu vicit per ludū alee vt viniē sub legibus implalib⁹ vel nuptialibus p̄bi- bētib⁹ hmoi ludū et mādanti- bus qd̄ possit repeti qd̄ p̄dituz est vt. s̄. et seruant̄ quo ad vtrū q̄. tūc licet circa hoc sint varie opi. doct. Mo tñ et glo. et archi. in. ca. Ep̄us. xxxv. di. et extra de vi. et ho. cle. Clerici officia. di. cū q̄ tali iure durate in suo ro

boze sic acq̄sitū est simpliciter restituendū ei q̄ pdidit. Cō. ho. sti. in sum. de pe. 7 re. vbi dicit q̄ vere om̄s doct. sic tenēt hāc opi. tenēt etiā tho. 7 Richar. in. iiii. di. xv. Si x̄o acq̄sivit seu lucrāt est in h̄mōi ludis sine fraude ab eo q̄ pōt alienare 7 q̄ volūtarie lusit 7 in locis vbi hoīes legibus impialib⁹ nō sunt astricti nec ibi sint alie leges nuptiales. id ē statuta p̄formiter talem ludū. phibētia. vel si sint p̄disuetudinē abrogate sunt sic hodie in talia vere vbiq; abrogate sunt leges impiales sc̄dm sco. in. iiii. di. xv. tūc nō tenēt restituere ei nec pōt repeti. Non tñ poterit tale lucrū cū tuta cōsciētia retineri s; pōt 7 d; pauperib⁹ erogari vt no. dñs an. d. bu. in. ca. Quia pleriq; d̄ inu. ec. Qd̄ aliq̄ intelligūt esse d̄ necessitate p̄ceptis. Alij vero solū de honestate p̄siliij nisi forte q̄sum ex ludofactus est locupletior sibi remāsit de lucro facta p̄pensatione pditi 7 lucri. P̄ri ma opinio est securior ideo semper p̄sulēda est p̄sertim q̄stum ad id qd̄ sibi remāsit de lucro. vt pdicti 7 deinde alia paulatim 7 p̄ interualla tporum. put melius poterit. Nō tñ ad hoc cogēdus nec nollēti hoc facere. q; n̄

credit sibi necessariū ad salutē absolutio denegāda est sic de p̄suetudine obseruāf sc̄dm 3o an. in. d. c. Clerici officia. Si attractus ad ludū vicit ei qui attraxit cū 7 in loco vbi phibitus est talis ludus vt. d. nō tenetur restituere illi q̄ amisit q; nō est dignus recipe non tñ pōt licite tenere tali iur̄ positio durante. sed tenef illud i elemosinas dare sc̄dm tho. ij. ij. q. xxxij. Idē p̄sulerez etiā tali iure positio nō durāte. vel etiaz si vicit vbi talis ludus nō est phibitus. Si sup̄ aliqua re vel facto occurrēte aliquādo opposuit se alteri opinioni affirmās sic vel sic ē vel tale quid venturū fore p̄fra certos dies 7 alio p̄rium asserēte pueniūt inuicē vt ille cuius opinio n̄a repiretur. c. ducator ab altero lucraref tale lucrum est turpe 7 illicitū. pcedēs ex avaricia. 7 vidēf habere similitudinē aliquaz ad ludū ex eo q̄ subijcīf futuro enētū nō tñ tenetur necessario restituere s; d̄bet de p̄silio pauperib⁹ erogari. ar. r̄iij. q. v. Nō sane. Si que sunt lucrū p̄ aliqua turpitudine puta meretricio vltra mortale peccatum lucrū debet pauperibus erogari. nō tñ de necessitate sed de p̄silio sc̄dm tho. ij. ij. q.

xxii. Idem videt de adquisito
 ex adulterio scdm monial' in sū
 ma. licet quidā dicāt q' d'z dari
 eis in cui' iniuriā datū est. id ē
 marito si vxor ei' adulteriū cō
 misit vel ecōrario sed primuz
 verius edo. Si acq'siuit aliquid
 p' tome amēta. licet mortaliter
 peccauerit z debeat acq'situm
 erogare pauperib' nō tamē ad
 hoc de necessitate tenet scdm
 Richa. in. liii. di. xxiiii. ar. ij. Si
 dieb' festiuis lucratur est. scribē
 do vel aliud manuale faciendo
 nā vltra pctm' o'bet illud lucrū
 erogare paupibus vt quidā di
 cūt. sed hoc videt pot' de con
 silio q'z de p'cepto. si tpe messio
 unyvel vindemiarū emit bladū
 vinū vel fruct' vt alio tpe ven
 dat charins non exns talis rei
 negociator nec vlla alia necessi
 tate vel vtilitate p'fata sed vt
 p'gregetita q' ceteri cogantur
 ab eo emere. z ipe possit ad libi
 tum v'edere mor. pec. non tñ te
 net h'mōi lucrū restituere cert'
 p'fonis sed d'z paupib' erogari
 scdm Rai. sed hoc verū est d' cō
 silio fm. xx. nisi ex tali emptio
 ne aliq' foret d'ānificati qd' p'ba
 bilit' extimari videt qñ nota
 bilē q'zitatē respectu loci emis
 set. Idē d' his q' emūt monetas
 vel alias res vt caristā iducāt.

Iniusta retētio.

Sciēter z aio retinē
 d'iretinet ea q' restitū
 ere tenetur mortale est. Si ha
 bens supflua quo ad sustentati
 onē nature ipius z familie sue
 z nō subuenit primo indigētī.
 cui imminet pbabilia signa ex
 treme necessitatis mortaliter
 peccauit fm Ric. in. liii. di. xv. si
 bz supflūū quo ad naturā z de
 centiā stat' sui z nō subueit ha
 bēte cōmunē indigētā artā et
 extremā nec disponit alias eq
 bñ dispēfare bona sua mortali
 peccauit. z si nō pōt oib' ceter'
 parib' mag' indigētib' subuei
 retener' fm eundē. Cō. sco. ibi
 dē z lati' de hoc loquit'. Si ali
 as in qb' potuit nō fuit lib' alis
 erga paupes z idigētes v' subo
 uenire tardauit seu exaspauit
 eos v' etiam nimis sumptuosa
 seu delitiosa sine v'gētī cā q'itu
 antib' z male vtētib' elemosi
 nas mistrauit pctm' vesale ē. si
 p'ducēs opariū in op' v' miltē
 riū qd'cūq' notabiliter puo p'ie
 cio p'durit vel mercedē opis ei
 dare multū distulit cum potuit
 seu d' puēto p'cio defalcavit at
 loco peccunie obite sibi res de
 dit q's oportuit eū v'edē cū p'du
 ta in oib' his v'ltra pctm' tenet
 ad omne damnū qd' ptulit.

Inordinata affectio

Si appetitu ppleto appetiuit alienū ita inordiate q̄ si facultas adesset ope ppleret etiā cū si offensa mortale est. Si iuste acq̄sita ita inordiate diligit vt is inhereat. vt fini cui signū est si ne ea pderet pat̄ est face re p̄ dei vel ecclesie pceptus est mortale est cū pponat creaturā creatori alias veniale est. si prodigalr expendit substantiā suā in edificijs sumptuosis eq̄taturis putijs deliciosis r̄ frequētibz ornāmētis r̄ h̄mōi mortale est si fuerit notabilis excessus vltra p̄ditionē status sui alias i modico est veniale.

Dicto de quibz pctis spūali bus nūc dicendū de duobz carnalibz. Et p̄mo de gula.

Gula q̄ fm̄ aug. ē imoderata cibi r̄ potus. auaritia ex suo genere veniale est. Et fm̄

Greg. hz septē filias. s. scurrilitatē. multiloquiū. ineptā leticiam. Ebrietatē mētis. Inmūdiā. Castim argiā. r̄ ebrietatem r̄ peccat p̄ eā quibz modis in hoc. v. p̄ceptis p̄propere. laute nimis ardēter i studiose. De quibus sic p̄t̄ interrogari. p̄mo si horā comedēdi sine causa r̄ōnabili p̄ouenit veniale est

excepto in diebz ieiunij p̄cepti tūc enī notabiliter horā p̄uenire sine causa mortale est de cō. di. i. solent. Lōcor. Rich. in. iiii. di. xv. ar. iiii. q. viii. Si comedit vel bibit nimis laute excedens mensurā sue p̄plexionis in quātitate cibi r̄ potus. Nā hoc facit propter appetitū veniale ē. Si vero aduertenter r̄ excerta sciētia se nimis ingurgitat sic a plerisqz fit i carnispiuito mortale est. r̄ notat arch. in. c. Quadragesima dist. iiii. Si nimis ardentē r̄ festinatē comedit si hoc facit solo appetitu cibi necessarij licet habeat delectationem r̄ voluptatē in cibo veniale est. Sed si ex hoc patus esset transgredi p̄ceptum dei vel ecclesie puta absqz necessitate solvere ieiunij vel comedere carnes tempore prohibito vt satisfaceret gule delectationi mortale est. Nō enim vsus ciboz sed cōcupiscentia in vicio ē. Si nimis studiose cibaria r̄ vina p̄ciosa quesuit. r̄ preparauit vt cum varijs saporibus r̄ diuersis modis. nā si circa hoc posuit finem suum nō parcēdo expēsis vltra cōditionē suā. nec laboribus aliorum vt satisfaceret delectationi gule mortale ē alias veniale. Si. p̄pter gulā sciēter

vsus est cibo notabiliter nociuo
 ex quo verisimiliter credidit incur-
 re magnā lesionē corpis morta-
 le videri. Si comedit carnes in
 quadragesima vel alijs ecclesie ie-
 iunijs. vel sextis ferijs aut sab-
 bato p totū annū nō vrgēte cā
 infirmitatis vel de p̄cilio medi-
 ci peccauit mortaliter. si bibit
 vsq; ad ebrietatē aduertens ni-
 mietatē vel potentia vini suffi-
 cientē ad inebriandū vel d̄ hoc
 dubitans p̄babiliter peccauit
 mortaliter. *fm Tho. ij. q. cl. Idem*
si ebrietas sit frequēs vel assidua.
xxv. di. Criminis. Si indu-
 xit aduertēter aliquē vt se inebri-
 aret sollicitādo eū ad bibendū
 vel ponēdo sal iuinū ad hūc
 finē mortaliter peccauit. Si etiā
 cā medicine corpalis inebri-
 auit aliquē vel psuasit ad hoc.
 mortaliter peccauit. *ex. de pe. r*
re. cū infirmitas. Si induxit vt
 psuasit aliquē vt absq; rōnabili
 cā frāgeret ieiunium ecclesie
 mortaliter pecca. Si tabernas
 sine rōnabili cā vel cōiuiua dis-
 soluta frequētauerit de facili po-
 test esse mortale. Si ex nimia f̄
 p̄tione prupit in v̄ba ociosa
 r̄ scurrilia seu inania veniale ē.
 Si habuit ineptā leticiā. i. las-
 ciuiā carnis demonstrauit i mē-
 te p̄ gesta corpis extrinseca inor-

dinata. vt solet fieri in locis et
 choreis q̄ sp̄sunt cū mortali in-
 quicq; casib⁹. Primo cū sūt ex
 libidine. Secūdo cū sūt in eccles-
 ijs r̄ loci deodicti q̄ q̄si sacris
 legiū est. Tertio cū sūt a cleri-
 cis vel religiosis cū mulieribus
 rōne scādali. Quarto cū sūt
 cū tāta inani glia q̄ ibi p̄stitū-
 tur finis. Quinto q̄n tales cho-
 rīstēs nō curāt de scādalo p̄xi-
 mi inductiuo etiā ad lasciuiaz
 mortalis culpe. *Adde fm. xx.*
Chorizantē de psuetudie. Licet
 nō faciat corrupta intētiōe pec-
 care mortaliter. Si ex nimia re-
 pletōe accidit ei in somnijs in-
 mūdicia seu pollutio p̄ter intē-
 tiōne veniale est. Si h̄o hac intē-
 tione p̄ncipaliter se repleuit vt
 sc̄z h̄ret pollutōne siue in som-
 nis siue in vigilijs mortaliter pec-
 cauit etiā si cā sanitatis fecerit
 p̄t t̄n pollutio p̄tigere in vigi-
 lijs absq; mortali si p̄tigat sine
 p̄curatione p̄ter voluntatē.

De luxuria.

Ururia q̄ ex gula ses-
 pe orit̄ est inordinat⁹
 appetit⁹ delectatōis
 venere r̄ ex suo genere est mor-
 tale q̄ p̄ illō p̄ceptum est Non
 mechaber. *Exo. xx. r̄ septē mo-
 dis distinguit. Prim⁹ mod⁹ ē*
cū cupiscētia carnis p̄sūtit so

lū in pmo motu ⁊ hoc est venia
le. Scōus est cū sequit̄ p̄fessus
in delectationē s; non in op̄ si
ue ad actū veiat siue nō ⁊ sic i;
terū est mortale. Quart⁹ est cū
p̄cupiscētia tenet̄ inō solū corō
s; etiā pascit̄ visu. Adat. v. q̄ vi
derit ⁊c. ⁊ de his oib⁹ dictū est
sup̄ p̄cepto sexto ⁊ nono. ⁊ sic
hoc restat iterrogare solū d̄ du
ob⁹ vltimis. s; d̄ colloq̄o lasciuo
⁊ tactu. Si quoquomō x̄bis et
colloquū ⁊ lasciuū p̄curauit i
ducere mulierē ad q̄d̄cūq; pec
catū carnale siue cautionib⁹ si
ue aliter morteliter peccauit.
Si lras scripsit misit portauit
vel recepit puocātes iad lasciu
niā aduertēter mortā. pecca. si
fecit cautiones v̄ sonetos cāta
uit vel legit seu audiuit cū de
ctatiōe h̄mōi x̄ba lasciuia tur
pia ⁊ iboneſta ad puocādū se v̄
alios ad lasciuiaz mortale ē. Si
recipit euenium vel misit ex a
more libidinoso mortā. pecca.
Si associavit aliquē quē nouit
ire ad peccandū v̄ turpiter ag
gendū seu ad faciendū serena
tas v̄ matutinatās mortā. pec
cauit. Idē videt̄ si associavit a
liq̄s mulieres ad choreas ⁊ alia
spectacula illicita ⁊ phibita. Si
fuit mediator inter aliquos ad
h̄mōi turpia pplēda. vel posuit

aliquos mediatores iter se ⁊ a
lios i h̄mōi turpib⁹ mortā. pec.
Si osculat⁹ est v̄ aplerat⁹ v̄ as
lias tetigit aliquē mulierē nō su
am vel etiā masculū cū libidinos
sa delectatiōe mortā. pec. etiaz
si nō p̄fēq̄tur v̄lteri⁹ ad actum
turpē s̄m tho. ij. ij. q. cliiii. Lō. i
oib⁹ p̄dict⁹ oēs s̄theo. naz ex quo
p̄sensus in delectationē carna
lē est pctm̄ mor. seq̄tur q̄ q̄cqd
hō agit excōsensu tal̄ delectati
onis ad hoc vt eā nutriat v̄ te
neat vt sunt aspect⁹ tact⁹ ap̄le
rus ⁊ libidiosa oscula. vel q̄cqd
est h̄mōi totū est pctm̄ mor. Et
si vno tpe p̄tinent̄ h̄ntur p̄vno
pctō solū s; tāto q̄uius quanto
plura h̄mōi occurrunt. si x̄o di
uersis tpeib⁹ v̄ intervallis fiāt
sunt diuersa pctā id in h̄mōi i;
terrogādus est singillati de ne
cessarijs circūstantijs. s; vbi cō
missus est pctm̄ q̄n quotiens

De. vij. opib⁹ mie sp̄ualibus
que hoc versu p̄tinentur.

Onsole. castiga. sola
re. remitte. fer. ora. si
p̄sulit ⁊ docuit igno
rantes p̄cipue ad salutē necessi
ria vt p̄cepta dei ⁊ ecclesie. arti
culos fidei ⁊ h̄mōi. naz ad hoc
teneri videt̄ saltē quo ad fami
liā suā q̄stus p̄t̄ s̄bono mō. Si
iḡe p̄dicta neglexit adiscere et

ad pdicationes ire p̄cipue ex̄ns
ideota mor. videt̄ nā taljū igno
rātia neminē excusat. i. q. iiii. s.
notādū. Si fuit negligēs ad cor
rectionē f̄rnaz cū teneret. s. de
pctō oclto mor. z sparet inde
emēdationē fr̄is. Nā eo casu o
mittēdo eā oīno mor. peccauit
Sec⁹ aut̄ si tardauit p̄ maiori
oportūitate Si nō suauit ordi
nē euāgelicū ī frat̄na correctio
ne aut̄ corrigēdo nimis. aspe v̄l
loco z tpe debito p̄t eē mortas
le z veiale lux̄ excessus. Si tpe
ifirmitat̄ neglexit pcurare sibi
z familie sue sac̄menta eccle
sie. z si q̄s absq̄ eis ex sua negli
gētia v̄l dilap̄ōe defunct⁹ ē p̄cio
pue. ples s̄n̄ bap̄mo mortale vi
det̄ si fuit dur⁹ z tard⁹ iurias
fmittere q̄n̄ debuit vide. s. Ira
Si q̄zū licuit tolerauit malos
z pleq̄ntes natura z pditōe ru
des morib⁹ z p̄uersatōe isolētes
Nā i hoc p̄sistit oīs p̄fectio. Ja
cobi. i. Si orauit. p̄ salute oīz p
ut tenet̄. nā q̄libet d̄ necessita
te dz orare p̄mo. p̄ salute. pp̄ria
s̄m̄ Criso. sc̄do p̄ iust̄ vt in del
ḡra p̄seuerēt̄ z saluenē. Ja. i. ora
te. p̄ inuicē vt saluemi. tertio p̄
pctōnib⁹ etiā inimic⁹. pp̄rijs vt
puertat̄. nā q̄libz in cōi saltē te
net̄ orare. p̄ iimic⁹. Dat. vij. a
lias q̄ excluderet. eos a cōi ora

tōe mor. peccaret s̄m̄ doc. q̄rto
p̄ defunct⁹ q̄ sunt i purgatorio
vt a peis citi⁹ liberent̄ z cū be
atis visione diuina fruantur. ij.
Adach. xij.

De. vij. opibus mie corpali
bus q̄ in hoc versu p̄tinentur.

Isto poto cibo re
dimo tego colligo
p̄do. p̄ro horuz de
claratiōe scienduz

q̄ hec mie opa sunt oīb⁹ tanq̄s
obligatoria z cadūt sub p̄cepto
de dilectiōe primi ad cui⁹ p̄e
cepti dilectionē p̄tinēt vt nō di
ligam⁹ t̄m̄ x̄bo neq̄ lingua sed
ope z v̄itate pe. Jo. iiii. z q̄ vn⁹
q̄sq̄ alteri faciat sibi q̄ ab alte
ro vult fieri. Dat. iiii. q̄cunq̄
vultis zc. Sed q̄m̄ hoc p̄ceptū
est affirmatiuū iō licet obliget
sp̄ nō t̄m̄ ad sp̄ s̄z pro loco z t̄po
reiuſ q̄ erigit rō z ordo carita
tis q̄ vult q̄ exponat̄ corp⁹ pro
aia proximi z s̄ba pro ei⁹ salu
te corpali. p̄derit ergo sic in
terrogari. p̄rio si exposuit cor
p⁹ pro aia proximi ex̄ntis in p̄i
culo d̄nationis ex̄pli gr̄a cuz
seduceret̄ a fide ab heretic⁹ seu
infidelib⁹ si potuit eū a tali pe
riculo liberare sine piculo pro
p̄e aīe licet cū piculo. p̄pe vite
corpali z n̄ fec̄ mor. peccauit s̄z
t̄ho. z alios doc. si aliq̄n̄ sciuerit

aliquis in extrema necessitate
 postū ab oibus derelictus do-
 loze sitire clamare anxiari auxi-
 liū postulare et a nemie subueni-
 re vt sepe solet euenire tpe pes-
 stis ppter qd̄ ip̄e mēte fragilis
 in tāta anxietate posit⁹ et desp̄
 atus impatiēter tolerat. Nam
 hoc casu cū verisim̄ nō tñ d̄ cor-
 pore sed etiā de ei⁹ aīa dubite-
 tur q̄libet talē hoīez derelinqūt
 nec subuentēs etiā si talis esset
 su⁹ inimic⁹ capitalis homicida
 est. lxxvi. di. pasce. et mor. pec-
 cat cū nō diligat primū suū si-
 cut seipm̄. Si sciuerit vel vide-
 rit aliquē in extrema infirmita-
 te corporali degentē ab oib⁹ dere-
 lictū nō tñ desp̄atū et nō ei succu-
 rrent ore dulciter p̄solando
 et corpe obsequiū q̄stū potuit
 p̄stādo mor. peccauit. etiā si ta-
 lis fuerit inimic⁹ capitalis pro-
 ut mistice exo. xliii. p̄ceptū est.
 Si videris a sinū odiētis te. id ē
 corp⁹ inimici tui iacere sub one-
 re. i. infirmitatis nō p̄transibis
 sed subleuab cū eo. Quo
 ad substantiā. Scd̄o si cum
 potuit et nō visitauit infirmos.
 vel tribulatos subueniēdo eis
 t̄p̄alib⁹ subsidijs vel p̄uidendo
 eis de medicis et medicis cū in-
 digerent. Nam ad hoc tenet q̄li-
 bet. p̄ posse iux̄ modū hic infe-

rius a notatū. Et q̄ de s̄ba non
 p̄t subuenire studeat vel dulcibus
 verbis eos p̄solari. Mas
 q̄q̄ meli⁹ est verbū q̄ datum
 Eccl. xviii. si paupi esuriēt et si-
 tiēt cib⁹ et potū misit nauz
 ad hoc tenet q̄libet cū p̄t si ta-
 lis paup̄ foret ei⁹ inimic⁹. Ro.
 xij. si esurit inimic⁹ tu⁹ ciba illū
 si sitit potuz da illi. et Esa. lviij.
 p̄cipit. Frāge esuriēt panē tu-
 um et noīe panis intelligit oīs
 cib⁹. Et significāter dicit tuū
 nō aleuū q̄ elemosinā de alte-
 rius s̄ba facere nil aliud est quā
 pctm̄ pctō addere et deū ad de-
 teriora puocare p̄uer. Qd̄ nō
 nō attendūt multū q̄ potū s̄nūt
 res in domo putrescere q̄ ve-
 lit egenis disp̄sare. si nudū cū
 potuit vestimēto coopuit. nam
 luc. iij. d̄. Qui h̄z duas tunicas
 det vnā nō h̄nti s̄m hiero. pro
 vna tunica intelligit vestimen-
 tū qd̄ est h̄nti et eius familiē ne-
 cessariū. p̄ alia x̄o tunica intel-
 ligūtur cetera q̄ sibi et ei⁹ fami-
 lie sunt sup̄flua. Et de his p̄ci-
 pit. Esa. lviij. pauperē nudū ve-
 stiri ibi cū videris nudū opt̄ eū
 et carnē tuā ne despereris qd̄ p̄-
 ceptū male suant q̄ multiplices
 vestes et multiphasias serica p̄-
 ciosas tenēt in scrinis clausas
 nec curāt si paupes lacerat⁹ ve-

sibus frigore crucient̄ q̄ quos
 clamat bt̄s Am. xlvij. vi. sicut
 ti. Nadorū est vestimētū qd̄ tu
 recludis ⁊ tunica quā inconclā
 ui p̄suas. si pegrinos in domū
 ppriā hospicio collegit. Nā ad
 hoc multipl̄r inducimur exem
 plo sct̄o. 3. Gen. xix. Job. xxi.
 p̄uide apl̄us heb. xii. ait. Ho
 spitalitatem nolite obliuisci qz
 tñ hodie multi trutani cereta
 ni latrūculi discurrunt aimad
 uertendū est diligēter ne qñqz
 recipiat hospicio lup⁹ p̄ agno.
 ⁊ p̄ pegrino fur vel latro. nam
 vt inqt̄ hiero. nō mioris crimi
 nis est posse decipi qz decipere
 si captiuos ⁊ p̄ debitis carcera
 tos inopes redemit magnū est
 opus mie. xij. q. ij. cū redēptor. ⁊
 p̄cipue cū iniuste ⁊ sine culpa f̄
 tinent̄. q̄ multos crudeles exas
 ctiores q̄ cū nō p̄nt. ppter inopi
 am debitorū suorū sua debita
 exigere delectant̄ eorū crucia
 tu ⁊ corpali afflictione eos eti
 am p̄ mīmo in carcerib⁹ tenē
 tes ⁊ oib⁹ suis spoliātes qd̄ est
 valde detestabile ⁊ ḡue pct̄ni.
 nec licet q̄cunqz cā debitori in
 opi auferre vestimenta a dorso
 seu a lecto q̄q̄bus necessario ip
 se utit̄ ⁊ vxor ⁊ filij eis ero. xxij.
 nec q̄ hoc valet vlla lex vl̄ p̄sue
 tudo qz foret q̄ legē dei. Facit

ad hoc est de solutionib⁹. Odo
 arduus. ⁊ ibi p̄ doc. Si sepultu
 rā mortuis exhibet p̄cipue cum
 nemo ali⁹ adesset q̄ hoc faceret
 vt qñqz solet p̄tigere tpe pestis
 Nā ⁊ hoc nūerat̄ inter opa mis
 sericordie. Nūc aut̄ sciat̄ qñ qd̄
 ex p̄cepto teneat̄ subuenire ⁊ e
 lemosinā facere indigenti duo
 p̄siderāda sunt. s. facultas hūit̄.
 ⁊ miseria indigētis. Si igit̄ q̄s
 hz aliqd̄ supflūū vltra id qz est
 necessariū sustentationi nature.
 p̄p̄e ac familie sue ⁊ nō subueit̄
 exnti in extrema necessitate. s.
 qñ apperet̄ p̄babiliter siḡ ex
 tremā necessitatis future ⁊ hoc
 ip̄e nouit̄ mor. peccat̄ fm̄ tho.
 Ric. ⁊ durā. l. iiii. di. xv. ⁊ Hein
 ri. in qd̄li. De necessario nō ad
 sustentationē nature. p̄p̄e ⁊ fa
 milie sue. s. sine quō non pōt̄ vi
 uere ip̄e ⁊ ip̄ius familia nemo
 tenet̄ elemosinā facere hz tho
 Ric. ⁊ durā. vbi. s. qz esset p̄tra
 ordinē caritat̄ ⁊ p̄sequēter pec
 catū nisi q̄s daret̄ alicui p̄sone
 vtiliori ecclesie vl̄ reipublice qz
 se vel familiā suā. Et iō subtra
 hit̄ sibi de necessario vite vt il
 lius vitā p̄suet. Ad hoc tñ non
 tenet̄ ex p̄cepto. Sed q̄s hz ali
 qd̄ supflūū nature sustentationi
 necessariū tñ decētie stat̄ q̄ ta
 li necessario tenet̄ ex p̄cepto

dare elemosinā z subuenire p/rimo nō tñ exñti i extrema necessitate. s; etiā exñti in arto si immineat signa. pbabiliter extreme egestatis. vt videt innuere illud. i. Job. iii. Qui habuerit substantiā hui' seculi z videt rit fratrem suū necessitatē habere z clauerit viscera sua ab eo quomō caritas dei manet in illo. qd videt sonare nō solū dextrema s; etiā de notabili z vltimā recūda necessitate. p. inde Luc. xi. d. Qd sup est dare elemosinā z hoc tenet Rich. z duran. scdm Tho. ij. ij. q. xxxij. dic hoc esse nō de pcepto s; de p silio cuius dictū nō videt bene tutuz sed posset forte saluari qñ darz elemosinā de tali necessario cōdecētie propriū stat. ppter eius carentiā dederet ei ad magnū damnū z periculū corpis z aie. Si hz aliqd supfluum vtriusq; necessitati. s. nature z ppriū status pdecētie z nō subuenit magas necessitates z miseras patientibus z si nō extremas nec multum artas sibi notas scdm duran. peccatum est.

De interrogationib' p tinētib' specialiter ad statū. offi. eius. vel pditionē cuiuslibet cōfiteō. T. i. iiii. Et pmo ab im' puberibus z puberib' vtriusq;

sexus. Capitulū p mū.

Te notandū p itel ligēti dicēdoruz in hoc capitulo q tū puer qz puella pnt peccare mortaliter a septēnio sup cū tūc sint doli capaces. vt notāt doct. e. de delic. pue. c. i Sic ergo interrogari pōt de infra scriptis nō tñ qlibet de oibus s; put etas ser' vel pfitentis pditio reqsirit. Pmo si scit formā pfitēdi. s. pfitēdo oipotenti. zc. Pm. Que ma. decē pcepta decalogi z simbolū aplozū z credit ea q in eo cōtinent z si nescit doceat ea vel saltē iniūgat qz adiscat. Deind dilecto pfitēdo vt. s. pffessor iter roget eū a quāto tpe citra nō ē pffess' z si pffess' ē itēgre singulis ānis sic tenet qlibet a septēnio sup z si fecit pniām sibi iniunctā. deinde iducat eū ad cōfitendū p seipm oia pctā sua q recolit cōmisisse a pffessione pcedēti citra quo facto cōfessor supplēdo qd omisit interroget Si audiuit missaz integrā infestis pceptis sicut tenet de cō. di. i. Omis. z. c. Missas z si ibi stetit honeste reuerenter z sine strepitu sicut decet. Si tñ pbitus esset a superiore suo vt a patre vel matre vt sepe ptingit pu

ellis nubilibus excusat a pctō:
 ex quo p eū nō remāsit. s; q̄ euz
 vel eā sine rōnabili causa. phib
 buit mortali peccauit. Si ad p
 dicationes ⁊ diuina officia cuz
 potuit libēter p̄gredit ⁊ si nō in
 ducat in futurū quātū est pos
 sibile q; nil pōt talib' vtili' sua
 deri. Si t̄p̄s festi fere totū oc
 cupauit in ludis iocis ⁊ vanis.
 q; pctm̄ est ⁊ d̄ doctrinā aposto
 li. col. iiii. Si placitauit in eccle
 sijs ⁊ locis sacris vel ibi aliqd̄ i
 honeste egit q; phibitū est. de
 immu. ec. decet lib. vi. ⁊ in cle.
 Graui. de cele. mis. si excōicat
 fuit puta q; p̄cussit clericū. Nā
 si hoc fecit nōtrato vel iniuriā
 andi a septēnio sup̄ excōicatus
 est. ex. e. c. i. ⁊ si iniuria leuis est
 ⁊ modica poterit absolui ab epi
 piscopo suo. ex. e. puenit. Et si
 militer si fuerit grauis. s; ante
 pubertatē. etiā si post puberta
 tē de hoc postulet absolui. ex. e.
 ca. si. Si xō fuit grauis v̄l enor
 mis ⁊ post pubertatē ⁊ d̄ p̄cus
 sit est masculus absolutio pape
 refuat. Si xō femia p̄cussit
 absolui poterit ab ep̄o indistin
 cte ex. e. Mulieres. ⁊. ca. ea no
 scit. ⁊. c. quāuis. si sciēter p̄fici
 p̄auit cū excōicatis. q; si p̄fici
 p̄auit in crimine vel post q̄z mo
 nitus fuit ne p̄ticiparet v̄l p̄p

ticipauit in sacramētis seu di
 uinis vel etiā in p̄temptū eccle
 sie discipline mortaliter pecca
 uit vt notat Tho. ⁊ Rich. i. iij
 dist. xviii. alias p̄ticipatio simo
 plex est veniale vel nullū pctm̄
 in multis casib' Sup̄ his t̄n q̄
 dā innouata sunt p̄ p̄ciliū bast
 li. vide in supplemēto. Clericus
 lii. in fi. si fuit aliquādo excōica
 tus a iudice puta pro contuma
 cia furto dāno infecto ⁊ h̄m̄di.
 Nāz regulariter absolui optet
 ab excōicatore facta p̄us satisf
 factione si pōt. Si ingressus est
 aliqd̄ monasteriū sciēs esse. phib
 bitū ⁊ ingredients esse excōica
 catus. nā tal' nō poterit absolui
 nisi de autoritate epi si monas
 teriū est sub ei' cura. Si xō mo
 nasteriū est ordinis sancte cla
 re absolutio reseruat pape. si ē
 ordinis p̄dicatorū requiritur au
 toritas generalis eiusdē ordis.
 si vero ignorāter intrauit ⁊ nō
 mala intentione videtur excus
 sari nec fuerit ignorātia crassa
 vel supina. de p̄stitutionibus vt
 aiazuz li. vi. Sed si intrauit cau
 sa male agēdi licet habuerit iu
 stā cām ignorādi credo qd̄ inci
 dit h̄m̄ pe. d̄ palu. Si iurauit p̄
 iurauit vel sciēter mētiri con
 senuit vide supra p̄cepto ij. et
 viii. Si blasphemauit deus san

ctos vel aliā creaturā. Nā hoc etiā i impubere pōt esse mortale vt dicit Grego. in. iiii. dyalogorū. Si vouit votū abstinētie & pegrinationis & hmoi. de hoc habet sup̄ p̄cepto. ij. Si q̄s votū p̄tinētie vel religionis emisit an̄ ānos pubertatis licet si h̄z vsq; rōnis quantū est i se obligeť ex voto suo poterit tñ reuocari a p̄re vel tutore. si x̄o annos pubertatis excedat obligatur nec poterit reuocari h̄z tho. ij. q. i. q. xl. Idēz dico si p̄uber sp̄ōte intrat monasteriū q̄ nō poterit exire. xx. q. i. sicut etiā. q. ij. puella. Si x̄o impubes intrat p̄se & auctoritate p̄pria pōt exfrabi a parētib⁹ vel tutore. deō capitulo. puella. & si pater & mater discrepāret in voluntate & vn⁹ vellet reuocare alter nō q̄d agendū sit vide dñm An. d. bu. plene in. ca. si q̄s de regula. Si vero ab alio ponit in monasterio & ip̄e nō p̄sentit pōt egredi qñ voluerit. xx. q. i. puelle. & q. iij. c. p̄ns. Si vero p̄sentit nec ip̄se pōt exire nec p̄entes reuocare. ante etatē legitimā q̄ quod se mel placuit āpius displicere nō pōt. S̄z q̄s cito p̄uenerit ad legitimā etatē pōt ingredi. d. c. p̄ns et extra de regula. cū sim⁹ nisi faciat p̄fessionē tacitā vel

exp̄sam de regula. c. i. l. vi. hec oia notat glo. xx. q. i. in p̄ncipio & dñs An. de bu. vbi. s̄. Si aliaf quoquomō sit religioni obligatus p̄fessionē tacitā vel exp̄sam in genere vel in specie. vid̄ hic infra. e. ti. c. ij. Si parentes honorauit & in eorū necessitatibus seu infirmitatibus subuenit p̄cipue cū ip̄e lucros⁹ foret & ip̄i indigerēt. nā ad hoc tenet vide sup̄ p̄cepto. iiii. Si parētibus obediuit. nā secūdū Alex. de bal. in. iiii. pte sum. sup̄ iiii. p̄cepto. filii tenet obedire patri in oibus p̄babiliter p̄tinētibus ad necessitatē vel utilitatem rei familiaris & disciplinā bonorū morū. s̄ ad salutē necessariorū. In ceteris nō tenet et sic intelligit̄ illud coll. iiii. Filij obedite parētibus v̄ris p̄ omnia. Si fuit inobediēs & p̄tumar p̄ceptori seu magistro suo vel alias fuit in scolis insolens rixosus & p̄tumeliosus erga magistrus vel socios pōt esse mortale & veniale s̄m quātitates excessus. si fuit sup̄bus & maliciosus & idē cōtēpsit correctiones magistri vel maiorū vt hodie faciūt mlti. si fuit malorū reportat & contra illud ecclē. xix. audisti x̄bus aduersus primū tuū moriat̄ a pud te. si detraxit seu d̄tracto

res libēter audiuit vide sup̄ p̄cepto. viii. si inuidus ⁊ gulosus seu in victu inordinat⁹ fuit sup̄ gula. Si iocose aliquādo ipoztune molestauit aliqūē lapides niuē ⁊ hmōi p̄ficiendo. Nā tales ludi nō sunt sine culpa ⁊ periculo eē de homiē. exhibita. si studuit sciētys p̄hibitis vel libris illicitis ⁊ inhoneſtis ⁊ qb⁹ Si lusit ad carticellas aleas et hmōi fortune ludos vide sup̄. Auaricia. Si percussit vel vulnerauit aliquē aut quoquomō a casu aut volūtarie occidit hoc vide sup̄ p̄cepto quito si semetipm mortis piculo temere expofuit puta natādo in locis periculosis cū natate sciret vel exquitādo seu currere faciēdo eos quos p̄auos ⁊ hmōi mortale videt. Si aliquādo furtū fecit seu bona parentū aut fratrū suoz occulte distrahit seu alias dilapidauit ⁊ male cōsumpsit. nā si est qd notabile qd abſtulit mortāl̄ peccauit ⁊ eis ad restitutionē tenet. Nāsi pater ei frmitter. Si aliquādo abſtulit fruct⁹ p̄cipue in magna quantitate ī agris vineis seu pom. ruyf aliorū p̄tra eoz volūtatē. aut alias propter hmōi auferēdos damnus intulit notabile puta spem frangēdo ⁊ hmōi. Nā fur

tum cōmisit ⁊ mortaliter peccauit ⁊ ad restitutionē tenetur Secus si qd modici valoris abſtulit. nec aio dānificandi scdm Tho. Si venator extitit et expofuit se piculo mortis vel magno tps felii in hoc expēdit seu lata aliorū deuastauit pōt esse mortale ⁊ tenet ad restitutionem. si est qd notabile nisi p̄habilitate crederet illos p̄missuros. Si quoquomō carnaliter peccauit p̄ seipm aut cum alijs marib⁹ vel feminis ⁊ quō. Nāz in hoc etas anticipat eē. de pō. impu. c. de illis. In hmōi tñ ⁊ in se. p̄fessor prudenter se habeat ne innocēs qd ignorat adiscat. nec tñ oculis clausis p̄transeat cū in his hec etas soleat multipliciter inuolui. Si cū meretrice peccauit publica vel nō publica mortaliter semp peccauit xxxiii. q. iiii. meretrices. Si concubinā tenuit vel tenet. ⁊ si publice vel occulte sp̄ est in peccato mortali ideo nō est absolue⁹ nisi p̄us eā licētiet penitus ab eo. Si fuit aliqū philocapt⁹ de aliqua muliere nubile puagte aut vidua vel de plurib⁹ aut quāto tpe ⁊ si p̄secut⁹ est eam p̄ plateas sepi⁹ habitationē ei⁹ circūiēdo. Nā sine ei⁹ scandalo ⁊ aliorū mortaliter peccauit
g iii

toties quoties hoc fecit. Si in ecclesijs q̄si p plateas post eam deambulando impudice respexit seu alias actitavit publice. et p̄cipue tpe missarū et divinorum officiorū qd̄ cedit ad maxum dei p̄emptū mortāl̄ peccavit vt. s̄. Si eā v̄bis litteris aut nūc̄is seu pollicitationib⁹ ad eius p̄sensuz induxit mortāl̄ peccavit. vt. s̄. Si noct̄nis siue diurnis t̄pibus solū vel comitat⁹ sine armis vel cū armis p̄phibitionē d̄noruz iuit et hac intētionē fecit senatas cū sono vel cōtutu et cū scādalo et⁹ vel aliorum mortāl̄ter peccavit vt. s̄. Si aliqui p̄pter hoc p̄cepit odiū erga aliquē q̄ eandē diligeret et sollicitaret quā et ip̄e et si q̄sinit ip̄m offendere et q̄liter mortāl̄ter peccavit vt. s̄. Si hac de causa piculo mortis se vel aliū aliqui exposuit eundo p̄ loca piculosa aut si repert⁹ fuisset de facili occisus fuisset. Et forte etiā occasio mortis mulieris extitiss⁹ mort. pec. vt. s̄. Si aliqui cū ea de impudicis colloquiū habuit castas honestas et religiosas p̄sonas detestādo. aut etiā eius virū sibi exosuz reddere studendo mort. pecca. vt. s̄. Si vt eā ad p̄ctm̄ carnis inclinaret se falso iactavit vel etiā vere se aliquā

carnaliter cognouisse vel aliqd̄ h̄mōi in honestū egisse mortāl̄ter peccavit. et ad restitutionē fame tenet. si p̄sonā nomiavit falsas calūnias et imponēdo vt sup̄ p̄cepto. viii. Si vt eā ad tactus oscula et amplex⁹ facili⁹ induceret vel se ab eo carnaliter cognosci p̄mitteret sp̄salia cū ea p̄traxit vel p̄trahere pollicitus est vltra mortale p̄ctm̄ tenetur vt. s̄. p̄cepto. vi. et infra. c. se et duran. dicit. Dis p̄cupiscētia act⁹ affat⁹ vel aspect⁹ et huiusmodi hac d̄ causa intētionē deliberata fact⁹ mortale est vt patet sup̄ in p̄cto luxurie in fine vbi h̄ntur plura de q̄bus se videbit poterit hic interrogari et sup̄ p̄cepto. vi. et nono. Si donaria hac intētiōe corrupta dedit vel accepit vltra mortale d̄ sic accepta de p̄silio dare pauperib⁹ q̄ est turpe lucrum. Si p̄pter hoc fecit exp̄sas in cōuiujs festis et h̄mōi mort. peccavit. Si vt abili⁹ cū mulierib⁹ pesset loqui se aliquando veste frāssimavit mortāl̄ter peccavit et p̄cipue veste muliebri q̄ phibitū est. xxx. disti. si qua mulier. Si v̄o veste monachali vel religiosa phibet simil̄ et q̄nter puniri d̄z et. de. vi. et ho. de. curz decorē et si habuit in sociū reliz

grosus sub seculari habitu trās
formatū excoīcat? est ipse cū eo
ēne de. vel mo. vt piculosa. li.
vi. Si psueuit girouagari solus
vel comitat? p plateas aliq? las
ciua intētiōe, puta 'oblectādi
se ex aspectu mulierū vel incitā
di vel attrahēdi ad sui cōcupi
scētiāz quouomō eas nutibus
aut? bis q? in his oibus z hui?
modi sp est mortale vt. s. scdm
duran. Si psueuit inter vanos
z lasciuos iuuenes pccaciter se
habere z faciliter de alijs oble
ctare z alias insolēter se habe
re socijs cōtumelias inferre, et
ad malū incitare vel aiare quia
mortale pccm est. si hac intēti
one deliberata vel ex psuetudī
ne fiāt si puella 'nubilis fuerit
vltra multa de pdictis q? etiam
ad et? statū z pditiōnē ptinent
pōt interrogari si aliqui iuit ad
spectacula / vel ad choreas aut
ad maīma. l. cātīlenas q? solēt
fieri in lōbardia in plateis? in
vijs publicis cū magna insolē
tia z lasciuia z qua intētiōne
ad hmōi iuit. z si cantilenis no
men dei vel scōdūz intermiscu
it vl' aliud turpe seu inhonestū
egit. nam si sit voli capax z hoc
corrupta intētiōne fecerit mor
taliter peccauit. si vsu sit fucis
aut alijs vanis ornātib? z illiciti

tis de hoc infra. c. se. Si hz pal
mā tōsuraz vel. iiii. oz. mi. interz
roget qñ ordinat? fuit. nā ante
septenniū nō licet ex. de pben.
sup inordinata. z no. 3o. an. in. c
si eo. de rap. sup? xbo etatē. hoc
tñ. nō tenetur ad horas canoni
cas. vt no. glo. in de. graui. d. ce
le. mis. Sed si vult clericali pui
legio gaudere optet deferre ra
surā in modū corone tonsurā z
habitū honestū. vt ibi z in de.
qm. de. vi. z ho. cleri. z Semi. e.
ti. clerici. li. vi. dicit nec suffi
cere videt portare vnū sine al
tero. Si est bñficiatus. nā si est
septēnis aut maior ydoneus re
putat? pmoueri z in bñficio si
plici intitulari. vt no. in. d. c. sup
inordinata. z in. d. c. si eo. z ibi p
3o. an. z p archi. qd veruz est si
rite bñficiū habuit z modo de
bito nec sumoniace z cū itentia
ne clericādi alias nō. ante vero
septennium nō debet pmoueri
q? tūc inabilis est ad ordines
mi. puer. Ad bñficiū vero cus
ratum puer inabilis reputatur
l. q. v. pueri z ad canoniam z pre
bendā. extra de preben. ca. si. z
multo magis ad psonatus vel
dignitatē. ad pensionē xō q? da
tur ppter patrociniū defensor
nē puer nō est ydoneus z notat
dñs An. de. bu. in. d. c. sup inor
s iij

dimata. taliter tñ bñficiatus e/
tiā si bñficiū sit simplex iurate
z nō cōpetens tenet dicere ho/
ras canonicas. eñ. de cele. mis. c.
i. z ibi p glo. z hoc idēz no. Joh.
de legna. z Jo. de imo. in de. i. e.
si vbi etiā dicūt q in minorib⁹
bñficiat⁹ absens occasione stu
dij vñ alias ex causa rōnabili ex
cusat ab hoīs dicēdis si tñ i ec
clesia faciat dici p aliuz ab. sy.
sentit p trariū in. d. c. i. z si nō vi
cit p se horas nec p aliū dici fa
ciat vltra pctm tenetur ad fru
ctū pceptorū restitutionē fm
archi. l. iiii. di. c. i. z no. ge. ca. fi.
de rescript. li. vi.

Et iugatis z curā rei fami
liaris. hñtib⁹. Capitulū scōm.

Pro declaratione i
fra dicēdoz circa
iugatos scienduz
q duodeciz sunt q

nō solū ipediūt s; etiā dirimūt
matrimonū iam ptractū vt in
his x sibus ptenet. Error. pdis
tio. votū. cognatio. crimē. cult⁹
disparitas. vis. ordo. ligamē. ho
nestas. Si sis affinis si forte coi
re neq; bis. Hec sociāda vetant
pnubia iūcta retractant. Duo
xō sunt q impediūt s; non diri
mūt. de qbus extant x sus. Ec
clesie vetitū. nec nō tpus feri a
tum. Impediūt fieri pmittunt

facta teneri. Vbi nota q ex pō
dictis impedimētis quorūdam
trāsgressio obligat ad mortale
vt sunt ea qbus mñimonū con
trahi pbihef. Quedā sunt quo
rū trāsgressio non solū obligat
ad mortale s; etiā ipō facto ma
ioris excoicationis vinculo ple
ctit. vt in de. eos de p san. z affi
ni. vbi notat q sciēter p traben
tes mñimonū in gradib⁹. pbi
bitis. s. p sanguinitatis vel affi
nitatis cū moniali cū p fessis ta
cite vel expse religionē appba
tā vel cū clerico in sacris pstitu
to ipō facto excoicationē incur
rūt nec pnt absolui nisi pus ab
inuicē separenf. Et omēs p tici
pes pfulētes sciēter p sentiētes
auxiliātes vel fauentes in hoc
eandē sniam incurrūt vt ibi. po
terūt igit circa hoc fieri inter
rogationes plus z min⁹ z a qui
bus videbit. Primo si p trarit
sciēter mñimonū in aliquo cao
su. phibitio q; mortale pctm ē
vt. s. nisi ignorātia facti. pbabi
lis nō affectata excusaret puta
q; p trabētes ignorabāt se p s
guineos vel affines sec⁹ d igno
rātia iur. puta q; inter eos sci
ebat gradū. s; nō putabāt gra
dū esse. phibitū. Et si alter eo
rū fm hoc sciebat ille sol⁹ crit li
gat⁹. vt no. glo. in. d. ca. eos. Et

vt breuiter habeat aliquis notitia de dictis impedimentis alio quid dicetur de singulis.

Error.

Non omnis tamen error impedit matrimonium sed error persone et conditionis nec illi de sua natura dirimunt matrimonium sed ex constitutione ecclesiastica secundum Richardum in.iiii di. xxx. exemplum persone. c.3. f. q. s. prabit cum maria credens esse katharinam. error vero fortune vel qualitatis non impedit. conditio et intelligitur de conditione seruili exemplum gratia cum quis prabit cum ancilla credens se prabere cum libera vel e converso. secus si seruus prabit cum serua quam credit liberam. quia matrimonium tenet et multo fortius tenet si prabit seruus cum libera credens esse seruam secundum Richardum aim. th. et Innocentium. Totum si solenniter votum emisit castitatis aut religionis per professionem expressam vel tacitam factam alicui de religiosis approbatis. tale votum solenne impedit matrimonium prabendum et dirimit post tractum. vt in. c. q. votum. de vo. et vo. red. li. vi. Idem si votum solenniter emisit per suspensionem sacri ordinis. Quia et hoc votum impedit matrimonium prabendum et dirimit post tractum. vt in. c. rursus. ex. qd. de. vel vo. et ultra hoc in vtroque casu iuratur

rit inia excoicationis vt. s. Si praxit matrimonium post votum simplex castitatis vel in fraudem religionis tenet matrimonium vt in ca. qd. votum de regula. li. vi. et ibi glo. Idem Gemi. ibidem et dñs andreas de bu. in. c. meminim. et qd. de. vel vo. fm tñ Richard. i. iiii di. xxxviii. ar. vii. q. i. Primo talis peccat mortaliter prabendo seculo post tractum matrimonium presumendo quod adhuc licitum est sibi non presumere si vult religionem intrare. Cō. sco. ibidem addens quod peccat etiam mortaliter per conditionem summationem toties quoties debitum requirit licet reddere teneatur exacte siue exigat expresse siue interpretatiue. Quia aliter nimis onerosus esset vxori si oporteret se expresse petere. Cō. th. ibidem et hec vera intelligitur nisi fuerit dispensatum ante tractum matrimonium per papam de prabendo et exigendo debitum vel post iam communitum per copulam de exigendo quam dispensationem potest episcopus facere. vt no. Joh. an. et dñs An. d. bu. in. c. rursus. ex. qd. de. vel vo. Adde etiam quod praxit matrimonium post votum simplex de intranda religione si vxor promoueat teneat iterum religionem ingredi secundum Jo. mo. et notat Jo. an. in. ca. qd. votum. de vo. et vo. red. li. vi. et in

Solum

none. in mercu. z Bem. ibidē.
z notat glo. fi. xxvij. q. i. Dupli-
aruz. z Archi. ibidē. Si habēs
votū simplex intrādi religionē
p̄traxit m̄rimoniū cū alia q̄ eti-
am h̄z simile votū simplex. Nā
licz mortaliter peccauerit vter
q̄ cū m̄rimoniū tenz nō obstat
q̄ neuter possit debitū exigere
q̄ p̄t̄ vt̄ r̄q̄ reddere. Imo si q̄f
etiā vouisset aū p̄tractū matri-
monii nunq̄s reddere si vxorē
p̄tingeret ducere tenet m̄rimo-
niū nec tenet seruare votuz. vt
notat glo. xxvij. q. i. de viduis. ij
z Archi. in. c. qd̄ votū. Lō. dñs
En. de. bu. in. c. dudū. de pueri.
piugi. Cognatio triplex est. scilicet
spūalis. carnalis. z legalis.
q̄libet horū impedit m̄rimoni-
um. p̄trahendū. z dirimit iā cō-
tractū vt seq̄tur. Cognatio spi-
ritualis. q̄ est propinq̄tas. p̄uei-
ens ex sacramēto regeneratio-
nis spūalis z h̄z cōpaternitas z
p̄trabit p̄ cathecismū baptis-
mus z cōfirmationē q̄ impedi-
unt ac dirimūt m̄rimoniū vt iō
mediate sequit̄. Cathecismus
q̄ est instructio quedā suscipien-
de p̄stende obseruādeq̄ fidei
catholice veritatis ad quam si
dem oēs tenent impedit tantū
matrimonii p̄trahendū sz non
dirimit iā cōtractū. vt in. c. per

Quinque gesimum tertium

cathecismū. de cogna. spi. li. vi.
z ibi p̄ arch. z Jo. an. baptism⁹
per baptismū p̄trabit cogna-
tio spūalis triplici actu. s. bapti-
sando tenendo z leuādo. primo
actu. s. baptisando. impedit ins-
ter baptizātē p̄sbiteruz vel a-
lum virū z baptisatā puellam
Inter baptisatē mulierē z ba-
ptisatū puerū. Inter baptisan-
tem virū z matrem baptisatū
baptisate. Inter baptisantem
mulierē z patrē baptisati vel
baptisate. Inter baptisatū z vx-
orem viri baptisantis prius cog-
nitā. Inter baptisatā z viruz
mulieris baptisanti prius cogni-
tum. Inter baptisatū z cōcubis-
naz viri baptisantis prius cogni-
tam. Inter baptisatā z cōcubi-
nariū mulieris baptisantis pri-
us cognitā. Inter matrē baptis-
ati z virū vel p̄cubinariū muli-
eris baptisantis prius cognitum
q̄ aut̄ dixi p̄trabi cōpaternita-
tem p̄ actū fornicariū tenz t̄ho
in. iiii. dis. xlij. ar. iiii. q. ij. Ad hoc
xxxij. q. iiii. in. e. vbi dicit̄. Qui
adheret meretrici vnū corpus
efficit̄ cū ea. z. xxx. q. iiii. si quis
vnus glo. hugo. hoc idem tenet
z Inno. in. c. marti. e. de cogna.
spi. z licet alij p̄trariū sentiant.
p. t̄h̄ opi. adherendū est tanquā
tutiori vel consulēdus papa. In

ter baptisatū z filias baptizā-
tis. Inter baptisatā z filios bap-
ptisantis indistincte vt sup.
Secūdo ex baptismo cōtrahitur
cōpaternitas tenēdo. s. inter te-
nētem virū z tentā puellā. In-
ter tenentē mulierē z tentū m-
puerū. Inter tenentē virū z ma-
trem tēti vel tente. Inter tenē-
tem mulierē z patrē tēti vel tē-
te. Inter tentū puerū z vxorem
z concubinā tenētis p̄sus cogni-
tā. Inter tentā puellā z virum
vel cōcubinariū mulieris tenē-
tis p̄sus cognitū. Inter patrem
tenti z vxorē vel concubinā te-
nētis p̄sus cognitā. Inter m̄res
tenti z virū vel p̄cubinariū mu-
lieris tenētis p̄sus cognitū siue
musculus siue femīa teneatur
Inter tentā z filias tenētis. In-
ter tentā z filios tenentis indī-
stincte vt. s. Tertio p̄trahitur
pariformiter leuādo sicut z te-
nēdo z inter easdē p̄sonas z li-
cet aliī doctores cōprehendant
hos ḡdus breui? ponendo. aliq̄
plures aliq̄ pauciores. Nā dñs
And. de hu. in. c. marti. enume-
rat. xij. z Job. an. ij. vt ibi recitat
dñs. An. Ego aut̄ hoc posui ma-
gis specificē ad clariorē intelli-
gentiā z nota q̄ licet leuās aut
tenens ad baptisum nō tāgerz
puerū de industria s̄z solū pan-

nos q̄bus inuolut? est nolēs cō-
trahere cōpaternitatē contra-
bit tamē vt notat archi. Jo. an.
z Semi. in. c. si. de cognā. spi. li.
b. o. vi. Idēz de eo q̄ accedit ad
tenendū. s̄z nō r̄idet ne contras-
bat. q̄z tamen contrahit vt nos
tat collec. eo. titulo.

Confirmatio.

Per sacramentū enim cōs-
firmatiois duplici actu cognas-
tio spūalis nō solum impediēs
sed etiā dirimens contrahitur
s̄z. Confirmādo z tenēdo. quo
ad primum actū contrahitur i-
ter confirmantem confirmatū
vel confirmatam. Inter confir-
mantem z parentes confirma-
ti vel confirmate. Inter confir-
matam z filios similit̄er vel fi-
lias confirmantis. Inter cōfir-
matum z vxorem vel concubi-
nam confirmantis prius cogni-
tam. Inter parentes confirma-
ti vel confirmate z vxorem vel
p̄cubinā p̄firmatis p̄sus cogni-
tam. Et in his p̄cludit̄ quo ad
cōfirmantē de quo habet̄ in. c.
De dum. de cognā. spi. li. sexta
Quo ad sc̄d̄m actū p̄trahit̄ in-
ter tenentē virū vel mulierem
et tentum puerū vel puellā. In-
ter tenentes z parētes tentivl
tente. Inter tentuz z filiam te-
nentis. Inter tētam z filios te-

nentis. Inter tentū z vxorē vel
 ꝑcubinā tenētis ꝑus cognitā
 Inter tentū z virū vel cōcubia
 riū mulieris tenētis ꝑus cogni
 tum. Inter parētes tēti vel ten
 te z vxorē vel cōcubinā tenentē
 ꝑus cognitā dato qꝫ tenens sit
 vir. Inter parētes tēti vel tente
 z virū vel ꝑcubinariū mulieris
 tenētis ꝑus cognitū. Cognatō
 naturalis siue carnalis hꝫ tres
 spēs. s. ꝑsanguinitatē. affinita
 tem. z publicā honestatē. Con
 sanguinitas qꝫ est vinculū dua
 rū ꝑsonarū ab eodē stipite vel
 stirpe carnali cōpagine descen
 dentū hꝫ triplicē lineā. Prima
 est ascendētis qꝫ sunt ꝑr mater
 auus auia ꝑauus ꝑauia. z suc
 cessiue vsqꝫ ad adā. Secūda ē des
 cendentū qꝫ sunt filiꝫ filia. ne
 pos neptis. ꝑnepos ꝑneptis. z
 sic successiue vsqꝫ ad vltimū ho
 minē. Et inter illos ascendētē
 z descēdētē ꝑhibitio de ꝑtra
 hēdo matrimonio fm saniores
 intellectū est ꝑpetua vt tenet.
 Job. an. in apparatu arboris d
 ꝑsan. z affi. Tertia est collatera
 lium qꝫ sunt frater soror filiꝫ vel
 filia fr̄is vel sororis. z inter hos
 durat ꝑhibitio vsqꝫ ad quartū
 gradū a stipite inclusiue remo
 tum. vt in. c. nō dꝫ de ꝑsangu. z
 affi. z sicut qꝫ vna. ex ꝑtribus

trāscenderit quartū gradū licz
 alia nōdū applicuerit ad illū sꝫ
 fuerit in ꝑmo scdo vel tertio g
 du. nā quotto gradu remotio ꝑ
 sona diuat a stipite. i. a cōmuni
 parente toto distat a quolibet
 alio ꝑ aliā lineā descendēti ab
 eodem vt in. c. qꝫ dilectio. z. ca
 ꝑi. fi. e. ti. z ibi plene ꝑ glo. z do
 cto. de affinitate z publica ho
 nestate diceē 'infra suis locis.
 Cognatio legalis qꝫ est quedā
 civilis ꝑꝑiuitas legaliter i
 terducta ꝑtrahitur ꝑ adoptio
 nem z arrogationē. z impedit
 matrimoniū ꝑtrahendū z diri
 mit iam cōtractum scdm veri
 orem sniam doct. extra eo. ca. i.
 Tripliciter. Primo inter ꝑfēz
 adoptantem seu arrogantem z
 arrogatum seu adoptatum fili
 um vel filiam nepotem vel nep
 tem. z hoc semper impedit zoi
 rimit quoniā pater adoptatoꝝ
 nō ꝑt contrahere cum filia ad
 optiuā vel nepte etiā post emā
 cipationē. xxx. q. iii. Ita dilige
 re. Secūdo inter collaterales.
 scilicet inter filios naturales le
 gitimos z adoptiuos z hoc i
 pedit durante adoptione z nō
 vltra extra. eo. ca. vnico. z. xxx.
 q. iii. post susceptum. Et quam
 uis quidā dicāt inter ꝑdictos
 hodie nullum esse impedimēz

tum tutior: tñ snia est qđ supra
dixi. Qđ etiā tenēt hostien .et
Buil. in spe. e. ti. Filij vero ad
optini bñ pñt licite mñimoniū
p̄trahere inter se. vt notat glo.
in. d. c. vnico. Concoz. dñs An-
tho. de bu. cū glo. 7 docto. cōi-
ter ibidē. s. q. adoptati inter se
pñt p̄trahere. Tertio inter, ad
optantē 7 vxorē adoptiuū 7 vx-
orem patris adoptantis 7 hoc
omi tpe impedit mñimoniū iu-
sti. de nup. .i. 2. ij. 7 notant
doctores Moderni in. d. c. vnico
Primen. Tria sunt crimina q̄
nedum impediūt mñimoniū cō-
trahendū. s. etiā dirimūt iā cō-
tractū vt int. Trāsmisse extra
eo d̄ q̄ cog p̄san. vx. sue Primū
est machinatio in mortē alteri-
us cū effectu aīo p̄trahēdi ma-
trimoniū cū piuge eius si vir fu-
erit siue milier occiderit vxorē
alicui⁹ vt illū accipiat in viruz
Et intelligit occidere nedū p̄-
prio actu s. etiā p̄silio consensu
auxilio fauore mādato ordina-
tione seu participatione quo-
modocunq; dūmodo secuta sit
mors. 7 talis machinatio impe-
dit 7 dirimit matrimonius per
se licet nō interuenerit adulte-
riū scđm Innoc. 7 hosti. Alij di-
cūt hoc verū quādo ambo ma-
chinati sunt in mortē occisi. se-

cus aut quādo alter tñ machi-
natus est in mortē q; tūc nō im-
pedit sine adulterio. 7 hoc tenet
Hein. Goye. in. ca. si. e. de eo q̄
duxit in matrimoniū quā pol-
luit. p̄ adulteriu. 7 Jo an. in. c. i.
d̄ cōuer. in fine in nonella 7 col-
lec. ibidē. Ric. 7 Sco. in. ii. di.
xxxv. 7 hec videt opinio verior
7 cōmunior. Scđm est fides p̄-
sita adultere qñ. s. ligati matri-
monio siue vterq; siue alter sit
ligatus stāte legitimo mñimo-
nio promittūt si bi mutuo iurā-
do vel fidē p̄stando q; mñimo-
nius p̄trahent post mortē piugis
siue piugū. Nā siue ante p̄-
dictā promissionē siue post iter-
ueniat pollutio adulterina im-
pedit 7 dirimit. vt s. xxxi. q. i. si
qs viuētē. 7 in. c. sup. eo. 7 c. cuz
haberet. e. de eo q̄ dux. in. ma.
Tertium est si de facto sciēter
cōtraxerit ma. 7 viuente altero
piuge secuta sit adulterina cō-
mixtio inter illos siue ante con-
tractū siue post. vt in. d. c. cū ha-
beret. 7 in. c. significasti 7 c. ve-
ens. 7 c. si. e. ti. De nuda autē p̄-
missione cū adulterina pollutio-
ne an impediatur dirimat va-
rie sunt opiniones. vide Rich.
in. iiii. dist. xxxv. ar. iiii. q. iiii. Et
scotū ibi. cult⁹ disparitas. s. qñ
fidelis p̄trahit cū infideli. vt iu

deovel pagano nō tenet matri
 moniū. nā hoc est p̄hibitū d̄ iu
 re diuino *Exo. xxxiii. 7 deuto.*
vij. xxviii. q. i. ex his. 7. c. ca
 ue. *Seco* si fidelis p̄trahit cū he
 retico. q. licet peccet si sciēter
 p̄trahat nō tñ p̄pter hoc ē m̄fi
 mo. dirimēdū ē. de diuor. quā
 to. 7 p̄ Ric. 7 theologos in. iiii.
 di. xxix. tenet tñ fidelis reced
 re ex p̄cepto ab heretico v̄l ecō
 uerso si in notorio crimine he
 retis p̄seuerat vt in. c. quemad
 modū. de iur̄iur. vis siue violen
 tia vel met⁹ impedit m̄fimo cō
 trahendū 7 dirimit iā p̄tractū
 vt in. c. cū locū. 7 in. c. p̄sultatio
 ni. ex de spō. s. nō ois vis 7 me
 tus impedit 7 dirimit vbi nota
 q. duplex est coactio. s. Absolu
 ta q. fit p̄ vim 7 ista excludit to
 taliter p̄sensum animi in que
 nō cadit coactio. Alia ē coactō
 p̄ditionata 7 ista fit p̄ metū cū
 scz timore alicui⁹ mali ab extra
 p̄sentit etiā ab intra 7 sic nō cō
 sentit nec vult simpliciter. s. p̄
 cedēte causa impellēte. 7 iuxta
 hoc sciendū quedā sunt in q̄bus
 nō exigit nuda volūtas alicui⁹
 nec cū qualitate libertatis 7 in
 hmōi met⁹ ipso iure nō inficit.
 q. coacta volūtas est. xv. q. i. me
 rito. quedā sunt in q̄bus exigit
 libera volūtas cū qualitate lib

tatis 7 tūc coacta volūtas cui
 nō sit libera inficit. xv. q. vi. *Bu*
ctoitatē. xxij. q. iiii. Inter cetero
 ra. 7. xxvii. q. v. significasti. alias
 notificasti. 7 ibi p̄ glo. Casus au
 tez in q̄bus libera 7 directa vo
 lūtas exigit ponit glo. in. c. abo
 bas. extra de his q. vi met⁹ ve
 causa fūt. in. d. ca. significasti.
 quorū p̄mus est m̄fimo. vt in. c.
 cū locū. 7. c. cōsultationi. 7. cap.
 Bēma. 7. c. si. s. de spō. *Ma*z in
 causa m̄fimoniali qualiscūq. iu
 stus met⁹ qui pōt cadere in cō
 stantem virūz interueniat siue
 culpa p̄trahētis siue nō matri
 mo. p̄tractū non tenet nec obli
 gatus est q. hoc facit etiā si ius
 rat reliquos casus vide ibi. s. i.
 d. c. Abbas. *Que* aut̄ habeant
 inducere iustū metū creantem
 excusationē 7 p̄sensum excludē
 tem notat. glo. in. c. cū dilectus
 extra de his que vi met⁹ ve cā
 si. sup. verbo nec metū mortis.
Ordo s. sacer. *Ma* existens i sa
 cris vt subdyaconus 7 sup̄ simo
 pedis m̄fimo. p̄trahere. 7 si cō
 traxit dirimi debet. xxxij. dist. s.
 quis eorū. 7. c. de illo. 7 extra q.
 de. vel vo. c. i. 7. ij. 7. c. rursus. 7 p̄
 totū q. si de facto cōtrahat ex
 cōicatus est vt in de. eos. de cō
 san. 7 assi. 7 fit irregularis vt in
 ca. ij. extra qui de. v̄l vo. *Gre*

tū in sacris constitutis pnt vt i ma
 trimonio iā ptracto sz nō pnt
 amplius ptrahere. Ligamē. nā
 qñ quis alteri pungi est alligat⁹
 etiā si solū p matrimoniū ptra
 ctum p verba de pñti ea viuēte
 te alia accipere nō pōt vt in. c.
 licet de spōsa. duorū. Quāuis li
 gatus solū mīrimonio p verba
 de pñti ptracto ante carnalem
 copulā possit religionē ap. pba
 tam ingredi vt in. c. vetū. r. c. ex
 publico. de puerfa. cōiuga. etiā
 in vita remanēte in seculo que
 post professionē tacitā vel exp̄s
 sam ingressi r nō ante poterit
 cū altero viro cōtrahere. Si ve
 ro post ptractū matrimoniū
 vt sup̄. Alter pinguem se absen
 tauit in regione lōginquam re
 manens nō pōt cū alio ptrahe
 re nisi p̄us certificatus fuerit d̄
 morte alterius vt extra de spō.
 ca. in pñtia. secus aut̄ est i spon
 salibus de futuro vt in ca. de il
 lis. eo. titu. Quando aut̄ dica
 tur certificatus notat glo. in. c.
 quoniam frequenter. Si au
 tem extra vt lit. nō contest. sup
 verbo presumatur. Hone
 stas scilicet publica est propin
 quitas ex sponsalibus proneni
 ens trahens robur ab instituti
 one ecclesie. propter eius hone
 statem scdm. Richardū in. iiii.

di. xli. cum enī aliquis ptrahit
 sponsalia cū aliqua muliere ori
 tur ex illis sponsalibus publice
 honestatis iusticia impediens.
 r. dirimens matrimoniū in pri
 mo genere vsq; ad quartū gra
 dum vt. f. nullus cōanguineus
 sponsi possit habere illam spon
 sam in uxorem nec aliqua de cō
 sanguinitate sponse possit ha
 bere sponsum illum in virū vs
 q; ad quartum gradum de des
 sponsa. impu. continebatur. r. c.
 iuuenis. r. capitulo ad audien
 tiam. extra de sponsa. Et hec ve
 ra sunt sūspōsalia sunt pura id
 est sine conditione r certa licet
 alias fuerint nulla ratione con
 sanguinitatis. affinitat; aut al
 terius cuiuscunq; impedimen
 tis dummodo nō sunt nulla ras
 tione consensus. n̄m tunc nullo
 lum oritur impedimentum vt
 in capitulo vnico. eo. tit. li. vi. in
 glo. xxvij. q. ij. Si quis de spōsa
 uerit uxores. r. ibi glo. r. Archi.
 Si vero sit dubiū de consensu
 scilicet an cōtrahentes vere cō
 senserit bene oritur publica ho
 nestas extra de sponsa. iuuenis
 sup verbo dubia. et notat. R. is
 chard⁹ vbi supra. r. Inno. extra.
 eo. ad audientia. vbi etiaz dicit
 idem si frigidus cōtrahat cum
 aliqua monachus vt sacerdos

Nā ex eorū spōsalibus orit̄ pu
 blica honestas vt. s. xxvij. q. ij. si
 q̄s hāc materiā h̄ tractat do
 minus. An. de bu. in. d. c. iuueif
 z Jo. an. in. c. i. de spō. impu. lib.
 vi. in nonella. Si sis affinis. Et
 finitas q̄ est p̄mitas p̄sona
 rū ex carnali copula p̄ueniens
 omī carēs parētela fm Hof. cō
 trahit̄ ex m̄rimoniali coitu z e
 tiā fornicatio. xxxiii. q. iiii. ca. si
 q̄s vn̄. xxxij. q. iiii. c. in eo. xxxv.
 q. iii. c. nec eā. z. c. de incestuof.
 z. c. extra ordinaria. z durat vsq̄
 q̄s ad quartuz gradū inclusiue
 solūmodo in p̄mo genere affi
 nitatis exēpliḡra. Joh. p̄trahit̄
 matrimoniū cū maria om̄is cō
 sanguinei Jo. sunt affines ma
 rie in eodē gradu in quo sūt cō
 sanguinei ip̄i Johāni. z oēs cō
 sanguinei marie sūt affines Jo
 han. in eodē gradu in quo sunt
 p̄sanguinei ip̄i marie. p̄sanguis
 nei aut̄ vtriusq̄ ptis inter seip
 sos nullā affinitatē h̄nt vt ifra
 c. q̄d sup̄ bis. sup̄ de p̄sang. z af
 fi. si forte coire. ne q̄bis. impotē
 tia enī coeūdi est viciū aīme v̄l
 corpis vel vtriusq̄ quo q̄s im
 pedit̄ alij carnaliter comisceri.
 z spēs hui⁹ impotētie p̄ncipali
 ter sunt due. p̄rima est natura
 lis vt impotētia pueri vel frigi
 ditas senis seu etiā frigiditas

p̄plexionis vel artatio mulier.
 Et hec si est p̄petua vt in frigi
 di. nō solū impedit matrimoni
 um p̄trahendū sed etiā dirimit̄
 tā p̄tractū. xxxiii. q. i. c. i. z. ij. z. c.
 laudabilē eēt de frigid. z malefī
 si vero est t̄paliē vt in puero tā
 diu impedit q̄s diu iest. De na
 turali t̄m impotētia q̄ est in ses
 ne dicit glo. in. c. q̄d secunde. q̄
 h̄ pōt p̄trahere vt in l. sanctis
 m̄. E. de nup. z. xxvij. q. i. nuptia
 rus. Secda est accidētalis vt ca
 stratio i viro vel destructio ma
 tricis aut alia ineptitudo i mu
 liere. vel cōmune impedimētuz
 p̄ maleficiū de q̄bus in iuribus
 supra allegatis habet̄. ecclie. ve
 titū. hoc x̄bo. p̄hibenē matri
 clādestina de quib⁹ habet̄ eēt
 clande. despo. c. ij. z. c. cū inhibi
 tio. z. xxx. q. v. aliter. z oīa alia
 m̄rimonia p̄tra ecclies interdi
 ctū p̄tracta. Et licet p̄tra faciē
 tes huic p̄cepto peccēt mortali
 ter tenet t̄m m̄rimoniū nec diri
 mitur. Nec nō t̄p̄us feriatum.
 Abi nota q̄ m̄rimonia p̄hibē
 tur a p̄ma d̄nica aduentus vsq̄
 post Ep̄iphaniā scdm Ric. in
 iiii. di. xxxij. ar. v. q. i. Et a d̄nica
 q̄dragesime vsq̄ ad octauā pa
 sce inclusiue. z a trib⁹ dieb⁹ aī
 ascensionē vsq̄ ad octauā pen
 the. exclusiue. xxxiii. q. iiii. non

optet. ⁊ tribus capitulis sequen-
tibus. ⁊ extra de ferijs. capella-
nus. his tñ tñibus non p̄hibet
cōsensu m̄imonialis quo ad
p̄trahendū m̄imoniū seu sp̄s
salia. nā quocūq; tpe contrahi
p̄nt vt in. d. c. capellan⁹. s; p̄bi-
betur ois nuptialis solēnitas ⁊
actus copule carnalis in p̄nctis
pio ⁊ sic traductio sp̄se in do-
mū sponsi. ⁊ transgrediēs q̄d cū
q; horū triū mortaliter peccat.
deinde interrogat si post nuda
sp̄salia de futuro p̄tracta con-
traxit. sc̄do cū alia sp̄salia eti-
am da futuro. nā peccauit mor-
taliter nō tñ propter hoc solu-
ta sunt p̄ma etiā si sc̄da fuerit
iuramēto firmata. nisi secuta fu-
erit carnalis copula. ex. e. is q;
capi tulo si inter fm̄ Richa. vbi
sup. ⁊ hosti. Idēz dñs An. d̄ bu-
trio in capitulo. si vt ex litteris
e. ti. Si p̄mo p̄traxit sp̄salia d̄
futuro cū aliqua. deinde cum a-
lia p̄traxit p̄ verba de p̄nti. nā
licet p̄ sc̄das de p̄nti soluta sint
p̄ma de futuro etiā si fuerint
iuramēto firmata peccauit ta-
men mortaliter. ex. e. si inter ⁊
capitulo sicut. ⁊ ibi p̄ dñm An.
de bu. si post matrimoniu p̄tra-
ctum p̄ vba de p̄nti p̄traxit euz
alia etiā de p̄nti mortaliter pec-
cauit. nec tenet sc̄dm̄ m̄imoniū

um etiā si fuerit cōsummatum
s; redire oportet ad p̄mū nisi il-
la cū qua p̄us p̄traxerat ingres-
sa fuerit religionē approbatā ⁊
ibi p̄fessa vel nisi papa dispens-
saret ex causa rōnabili q̄d face-
re p̄t. ex d̄ p̄uersa. piuga. expu-
blico. ⁊ ibi glo. dñs An. de bu.
⁊ doctores cōiter ⁊ in. c. ex par-
te. ij. ⁊ de diuor. quāto. Rich. in
liii. di. vicesima septima. ar. liii.
q̄stione tertia ⁊ cōiter om̄es. si
m̄imoniū p̄traxit cū debita in-
tentione. s. p̄creandi prole suā
di fidē ⁊ p̄trahendi inseparabi-
lem aiorum p̄iunctionē. nā sine
his bonis m̄imoniū p̄trahi nō
p̄t vicesima septima. q. ij. om̄e.
glo. ibi. ⁊ tñ dicit q; si aliquis
p̄trabit m̄imoniū intentione
adulterandi nihilomin⁹ tenet
m̄imoniū nisi ho; p̄ducat in
pactū. arch. vero in dicto. capi.
om̄e dicit q; licet m̄imoniū si-
ne intētionē fidei seruāde non
tñ cū intētionē euitādi prolem
nec frangēdi fidē m̄imo. est. s;
si directe p̄trahat cū intētionē
euitādi prole vel frangēdi fidē
tūc non est m̄imo. xxxij. q. ij. so-
let. ⁊ ex. de cō. ap. ca. si. in bono
quōt sacramēti sp̄ animus est ne-
cessari⁹ q; sine mutuo consensu
m̄imoniū esse nō p̄t. cū p̄sen-
sus sit de substātia m̄imoniū d̄

spon. tua nos. z. c. cū ap. Ric.
 vbi supra di. xxi. ar. ij. q. i. opti-
 me distinguit. si sciens se excōi-
 catum maiori vel etiaz minori
 excōicatione p̄traxit videt mor-
 tale. qz excōicatione separat a sa-
 cramentis. Idē videt si exns in
 mortali cōtraxit matrimoniu
 in vtroqz tū casu matrimoniu
 tenet et̄. de eo q̄ duxit in matri-
 monio. c. significasti. z. ab. sy. ibi
 si post p̄tractū m̄rimo. p. verba
 de p̄nti ante vel post p̄summa-
 tionem cognouit aliquā cōsan-
 guineā vxoris sue in q̄rto gra-
 du vel citiori nō pōt absqz mor-
 tali pctō debitū exigere et̄ de
 eo qui cog. san. vr. sue. c. i. z. fina-
 nisi cū eo dispēset vt notat. Jo-
 hā. an. in. c. ij. c. trāsmisse. z. ca.
 tue. e. ti. z. dicit Andr. de bu. ibi
 reddere tñ sp̄ tenet. Si spons⁹
 exns se nimū relaxauit cū spō-
 sa verbis lasciuis z. tactib⁹ im-
 pudicisse innicē puocādo qz in
 hmōi de facili p̄nt occurrē ml-
 ta mortalia p̄cipue si fuerit vo-
 lūtas inordinata vel si propter
 hoc interuenerit pollutio in al-
 tero iporum. si cognouit vxorē
 an b̄ndictionē nuptialē de qua
 habet. xxxiii. di. c. si mortale est
 fm̄ vuer. vbi est p̄suetū b̄ndicti-
 onē adhiberi nisi fierz cū dispē-
 satione ep̄i ex iusta causa. idem

dicit se omittant alie solēntas
 tes circa m̄rimo. p̄sue. con. alla-
 gos. z. vin. z. notat collec. et̄. de
 spō. c. i. vbi subdit. Alber. tamē
 dicit qz hoc dictū est nimis du-
 rū z. hoc idē videt sentire. In-
 no. z. dñs An. de bu. ibidē. nam
 p̄suetudo vtz leg⁹ vl̄ canoīs ob-
 tinz. z. canō vl̄ lex nō obligat ad
 mortale nisi p̄tineat p̄ceptū vl̄
 p̄hibitionē de elec. generali li.
 vi. si vir spōsaz adornaui vesti-
 bus z. iocalib⁹ p̄ctosis seu alijs
 vanis z. supfluis ornāmētis z. q̄
 bus z. si traduxit ad domū cum
 magnis expēsis z. apparatibus
 ac pōpis vl̄tra p̄decētia status
 sui nā peccauit fm̄ quātitates
 excessus. si debita intētionē sp̄
 cognouit p̄ingē. nā si cā suscipiē
 te prolis z. ad dei gloriā educan-
 de aut cā reddēdi debitū nullū
 est pctm̄ imo meritorū fm̄ oēs
 doctores d̄ p̄mo. i. tbi. v. volo su-
 niores nubē filios p̄creare zc.
 De scdo. i. Loz. vij. d̄. vxori vir
 debitū reddat zc. Si dō causa
 remedij seu vitāde fornicatiois
 nō solū in se s̄ etiaz in p̄uge vei-
 ale est si sistat infra lūmites m̄rimo-
 niū. factu vl̄ habitu vdeliciz
 qz cū alia non faceret sec⁹ si ita
 erit fines m̄rimoniū q̄ etiā si nō
 esset vxor faceret idē tūc enī ē
 mortale fm̄ Ric. in. iiii. di. xxxij

ar. iii. q. iii. **Th.** ibidē. s; si cognouit eā causa delectatiois seu saturade libidis. tūc si libido pueniat volūtate ex fragilitate seu infirmitate carnis pueniēs. Et ex hoc q̄rit p̄iugalīs delectatio sub deo tñ vt. scz dei amor: preponat illi delectationi hoc est etiā ueiale q̄uis nō fatat p̄dictis tribus de causis si xō puenit libido a voluptate vt cū qs de industria vti calidis r̄ cētius vel cū excitat in se ipso motus libidinīs ppter facietatē delectatiois hoc est p̄hibitū r̄ illicitū s̄m **Alex.** de bal. iii. pte. su. vi. xxxvi. r̄ sic videntē sentire q̄ hoc sit mortale. **Con.** **Rai.** it hug. si cognouit p̄iugē applicādo animū r̄ appetitū deliberatū ad aliā mulierē mortale est si cognouit vxorē ppter corpales sanitatē p̄ncipaliter nō excusatur a pctō s̄m **Th.** in. iiii. dist. xxxi. si cognouit vxorem ex vas naturale sp̄ est mortale s; **Alex.** vbi. s. r̄ oēs doc. q; sic ples generari nō pōt. xxxij. q. vii. c. adulteri. si p̄gnouit p̄iugē in vase p̄prio naturali s; mō p̄ naturāz puta lateraliter aut stās erectus vel cū mulier sup̄greditur virum aut vir ad eā accedit retrosum more iuniorū. nā hoc s; **Alex.** de bal. vbi. s. videntē esse mortale

le r̄ tātō ḡni? quāto plus discendit a modo naturali. **Alb.** xō r̄ **tho.** in. iiii. di. xxi. dicūt q; nō sp̄ est mortale s̄m se q̄ntū pōt esse signū mortal' p̄cupiscētie q̄ntū s; nō sufficit eis modus a natura ordinat'. pōt dici p̄ p̄cordia operari. q; si p̄iuges se carnalr cognoscāt s; mō nō naturali fuato tñ debito vase r̄ hoc faciāt nulla causa substituēte s; causa soli voluptatis apli? sic q̄rendū mortale peccāt p̄cipue in duobus vltimis modis. Si xō substituit causa aliq̄ r̄ si nō oino sufficiēs vt q; aliter comisceri piculū est aborsus licet hoc casu melius foret abstinere. attamen excusari videntē a mortali r̄ forte etiā a ueiali in p̄mis duobus modis nisi sciēter ex semen effunderent tūc enī esset mortale. **Cō.** **Rai.** r̄ glo. ei. Si tpe mēstruorū debitū erexit vlt redibit. **Quā** vtrūq; videt mortale r̄ p̄hibitum. **Leui.** ij. Tūc enī s̄m **Hiero.** sollet generari fet' lepsi r̄ mortale si r̄ notat archi. di. iiii. ad eius. tudie q; licet sup hoc varie sit opi. tñ satis equa videt opinari. **tho.** in. iiii. di. xxxij. vbi dic' q; se fluxus mēstrualis ē immaturalis ē ordiat' r̄ q̄ntū p̄tinuus nō est p̄hibitū exigere s; si est natural' p̄hibitū ē mulieri petere. si ve

ro vir petat sc̄cter d̄s eū preci-
bus auertere. s̄ si ignorāter de-
bet aliquā occasione īptendere
vel infirmitatē allegare si tam̄
nullomō vult acquiescere d̄s red-
dere. Alex. t̄ij de bal. dicit hoc
verū q̄n̄ timef̄ pbabiliter d̄ for-
nicatione viri alias nō. Idē d̄s
cendū videt̄ si aī purificationē
post partū exigit̄ vel reddidit. si
debitū exigit̄ vel reddidit tem-
pore pegrinationis. Nā si p̄s
mīf̄ vehemēter de piculo pare-
nō licet exigi nec reddi s̄ alex.
Con. x̄ij. si in solēnitatib⁹ ⁊ ier-
iunij⁹ debitū exigit̄ vel reddidit.
nā hoc videt̄ p̄hibitū p̄rio
Cor. viij. dic̄ q̄ his t̄pib⁹ exact⁹
nō peccat si reddat inuit⁹. Qui
vero exigit̄ aliqua infirmitate
vel cōcupiscentia duct⁹ sine con-
temptu t̄n̄ t̄pib⁹ seu ecclesiasti-
ce exhortationis excusat̄ s̄ tho.
⁊ alios cōiter glo. t̄ij sup. c. i. xxx
iii. q. iiii. dicit q̄ his dieb⁹ cau-
sa saturāde libidinis p̄iugē cog-
noscere est mortale licet alijs
t̄pib⁹ sic cognoscere sit solum
veniale s̄m eā. videribi plene. si
alter alteri exigit̄ debitū red-
didit. Nā vterq̄ ad hoc tenef̄
i. Cor. viij. s̄ vir nō solū tenetur
reddere vroni ex̄p̄se petēti sed
etiā s̄ tacite vel p̄ signa hoc ap-
pareat alias q̄ alteri absq̄ legi

tima causa d̄negauerit mortale
liter pec. s̄m doc. Negare tam̄
pōt̄ licite alter alteri debitū red-
dere. Primo si aī duos mēses
post tractū m̄imonij vir exi-
gat debitū. xxxij. q. ij. institutus
Idem tho. ⁊ alex. ij. nō tenetur
reddere alteri publice i adulterio
erūti vel occulte q̄ in vtroq̄
q̄ casu talis pdidit ius debitū
exigēdi. nec tenef̄ reddere i lo-
co sacro. p̄pter reuerentiā dei
nec in publico p̄pter sc̄dalum
p̄rimi s̄ Alex. vii. s̄. Nec si p̄-
babiliter timeret notabile no-
cumentū. p̄pe p̄sone vel p̄iugis
vel prolis i vtero erūtis. Nega-
re aut̄ debitū ex ira vel indigni-
tate vt q̄n̄q̄ p̄tingit nō videtur
posse excusari a mortali. si quo-
quomō de industria cognoscen-
do p̄iugē prolē euitauit vel hac
causa alter alteri debitū nega-
uit mortale est. si alter p̄iugum
ab altero in adulterio publice
cōmorate debitū exigit̄ vel red-
dit mortale est s̄m cōmunes
opinionē doctorū. xxxij. q. i. c. et
se. Si vero adulteriū est occultū
tū circa hoc varie sunt opi. doc.
vide Ric. i. iiii. di. xxxv. ar. i. q. ij.
Ab h̄ntib⁹ curā familiarem
I scit se quoquomō
do excōicatus a iure
vel a iudice vel alias

participavit cum excoicatis potest esse mortale et veniale ut in c. precedenti. Si vir vivit de licito exercitio et de substantia pro se vel pro predecessores suos licite acquisita familia suas pascit iure de usur. uxoris dote habuit unde de hoc supra precepto. viii. Si vir uxorem dilexit et debite cum ea se habuit ut precipit. Aplos ad ephe. v. an e contrario desperit eam vel de ea nimis zelotibus et suspiciosus fuit et sic pro minimo et sine rationabili causa uxorem suam seu contumeliam intulit si se ab ea pro multum tempus absque eius libero consensu et sine uxoris necessitate absentavit. Si filios procreatos et filias baptizare et confirmare fecit tempore debitis et si ex dilacione nimia aliquis mortuus est sine baptismo mortale est si vir non providit magnis necessitatibus uxoris filiorum ac aliorum servorum ex avaricia precipue in infirmitate mortaliter peccavit. l. tbi. v. Qui suorum mar. Si vir bonam diligentiam circa curam et regimen uxoris filiorum ac familie adhibuit ut christuose vivant et ut dei mandata et ecclesie sic sciatis obsequerent precipue de professione communionem misse auditione vite honestate et honestate. et si filios diligenter educavit ac bonis moribus

et doctrina quantum potuit informavit. quod si circa hoc notabiliter defecit mortale est. si ad choreas et ad alia vana spectacula uxorem vel filias ire permisit seu vanitates et ornatus superfluos habere vel facere presentis quod est princeps peccatorum earum. Rom. i. si dote et ei bona propria absque ei libera voluntate distribuit quod non potest extra de dona. inter. vi. et v. pro uxorem et de emp. et ven. puenit. si decimas prediales et prosonales soluit. Nam ad hoc teneatur in duobus casibus. scilicet ubi est consuetudo vel indigentia ministrorum dei quibus secundum leges divinam debet sustentationem secundum Alex. iii. parte su. di. lv. ar. i. si mulier dilexit virum suum et si fuit ei subiecta et obediens illicitis ut teneatur ephe. v. Mulieres viris suis subdite sint sicut domino. quoniam am vir est caput mulieris. xxxiiij. q. v. est ordo et quantum capitulis sequentibus. si uxori viro irreuerens et male ridentis fuit vel contumeliosus tendendo eum provocavit ad iracundiam vel ad dei et sanctorum blasphemiam hoc mortale videtur precipue cum sit viri punitatem ad hoc si irreuerens fuit et discolora erga soceros et cognatos et male tractavit eos seu viro reddere studuit et exosos mortale videtur precipue

in hoc ultimo casu. si virū domi-
ciliū transferentē sequi nolū-
it grauit̄ peccauit. nā ad hoc
tenet nisi pbabiliter dubitatz
de morte sua vel q̄ vellet eā ex-
ponere ad scortū. aut ire vaga-
būdus de hoc plene ex de sp̄o.
de illis. 7 de pu. lepro. c. i. 7 ibi.
dñs An. de hu. 7 alij doctores.
Si dotē ex vsuris habuit vel d̄
bonis viri male acquisitis con-
sumpsit tenet vt supra p̄cepto
vñ. Si exis sterilis illicite ope-
ram dedit vt p̄cipere filios pu-
ta p̄ medicinas 7 remedia sup-
ficiofa maleficorū 7 hmōi mor-
taliter peccauit vt sup̄ p̄cepto.
p̄mo. Si ex adulterio filius ge-
nuit vt alienū partū sibi suppo-
suit. nā in p̄mo casu vltra mor-
tale pctm̄ tenet ip̄i vtro fatūfa-
cere de oib̄s expensis factis il-
li filio putatiuo vel eius here-
dibus si vir sit defunctus. In
secūdo vero casu si de viri p̄fen-
su alienū supposuit absoluta ē
mulier. sed si eo ignoante fec-
cit tenet vt in p̄mo casu. nō tñ
tenet mulier quoquomodo cri-
men suū reuelare viro nec etiā
filio fm̄ sco. in. iiii. di. xv. q. ij. et
ibi allegat optimas rōnes. si vo-
lūtarie vel culpa sua se dispdi-
dit aut abortus procurauit. seu
etiā infantes in lecto tenuit

qđ nō licet vl̄ ibi culpa sua at̄
negligentia oppressit de hoc vi-
de supra p̄cepto. v. Si cū potius
it noluit lactare filios proprios
7 nutrire. peccauit. 7 ecōtraria
p̄suetudo praua p̄suetudo voca-
tur di. v. ad eius. Si se depila-
uit seu vsa est fucis 7 alijs figū-
tis crinibus tortis crispis aut
mortuis bombice nimio circa
dorsum odoriferis planulis al-
tis 7 hmōi. q̄ i his pōt eē mor-
tale aut veniale fm̄ intentionē
7 excessum si vti velleb̄ ex for-
ma sua illicitis vel inhonestis
puta rehamitis apte incisis a-
pertis scolatis multū caudatis
7 hmōi. si nimia diligentia r̄su-
dium adhibuit ad se ornandū
7 multo tpe se 7 alios propter
hoc occupauit 7 p̄cipue in festis
illicitū est circa p̄dicta vt meli⁹
possit discerni ornatus illicitus
a licito distinguendū est inter
ornatū fucationis 7 ornatū ve-
stiu 7 hmōi. Nā fucatio cuz spe-
cies fictionis seu adulterina fi-
ctio nō pōt esse sine pctō secun-
dū Aug⁹. in. c. fucare. de con.
di. v. nō tñ sp̄ est pctm̄ mortale
scdm̄ tbo. ij. q. ca. lxix. qđ 7 no-
tat Inno. in. c. ex. ne de. vel mo.
s̄ solū qñ sit p̄ lasciniā vel i d̄i
p̄temptū. Nā aliud fucis facti
ei pulchritudinē nō habitus se

gere qđ nō licet. Aliud est aliq̄
causa extrinseca pueniente tur
pitudinem occultare puta ex i
firmitate et hmoi qđ licituz est
q: fm aplm. i. Cor. xij. Que pu
tamus ignobiliora esse mēbra
his honorē abūdantiorē circū
damus ornatus vero vestium et
huiusmodi de se non est illicitus
scđm Alex. de al sup. ij. sen. vbi
dicit qđ licet scđm nobilitatem
pōne et p̄suetudinem terre et di
gnitatem officij se ornare vesti
bus p̄ctosis ita tamē qđ absit li
bido in voluntate et scandaluz in
exteriori opere his p̄suppositis
pro vero fundamēto pōt dici qđ
huiusmodi ornatus etiā nō nu
ptis mulieribus est imortale si
sit ad cōplacenduz virozū aspe
ctibus et ad cōcupiscendū. An
de Tris. inquit. Si se mulier dō
corauerit et ad se visus hoim p
curauerit extremā vindictā su
sinebit. Si vero sit ex quadaz
leui vanitate vel iactātia vt qđ
si bene indute fuerint nobilio
res forte reputentur saltem est
veniale pctm. In p̄iugatis autē
idem dico si ex predictis causis
se ornent qđ similiter peccant.
sed si se ornent hac intentione
vt placeant viris suis ne per ea
rum p̄temptuz labant in adul
teriz nō est peccatū. i. Cor. vi.

q: tñ circa hanc materiā varie
sunt docto. opi. proinde. Aug.
ad possido. scribens sic inquit.
Volo vt de ornamentis auri vl
vestis properā habeas in p̄bis
bendo suam nisi in eos qui nec
cōiugati sunt nec coniugari cu
pientes cogitare debent quali
ter placeāt deo illi aut qui sunt
mundi cogitāt que sunt mundi
scilicet quomodo placeant vel
viri. vxoribus vel mulieres ma
ritis et hec omnia notat. Jobā.
an. in mercu. in regula. et que fi
unt de regu. iur. li. vi. si vxor ni
mis inclita et negligens. fuit in
his que ad eius regimen perti
nent circa filioz et familie ac
rerum dom^o gubernationem et
cōseruationē. et si puidit eis ius
ta merita quozlibet tā in sa
nitate qđ in infirmitate vl ecō
tra. si ex p̄suetudine hz maledi
cere filios vel eos qui media so
res fuerūt vt copularet tali vi
ro peccatū est vt supra p̄cepto.
vi. Si vir seu mulier filios ac
familiā euz oportuit corrigere
neglexit. Nā ad hoc tenent a
lias imputabūtur eis peccata
eozū. lxxvi. di. inferiorū. et c. fa
cientis. Si aliquo aliter aliqđ eo
rum dedit notabile scandaluz.
vl malum exemplū filijs aut fa
milie puta inhoneste eius p̄sen
b iiii

tibus quoquomō se habēdo v^l
 filiabus iā adultis secū dormi-
 entibus carnaliter se cōmiscen-
 do. aut in his q̄ sunt pcti morta-
 lis eis p̄sentiendo mortale est.
 Si vxor occulte de pecunijs seu
 rebus viri in notabili quātita-
 te dedit p̄ sanguineis suis vel a-
 lijs p̄sonis aut ludis fucis ⁊ va-
 nitatib⁹ expendidit p̄tra eius
 volūtātē furtū cōmisit ac mor-
 taliter peccauit ⁊ restituere te-
 nef. Si tñ occulte abstuliss⁹ vi-
 ro exñti furi raptori v^l usurario
 vt dño restituat. ⁊ hoc cuz effe-
 ctu faciat excusat a furto ⁊ si-
 mul a pctō. ff. de positi. l. Bona
 fid. s. vt notat hosti. in sum. ti.
 de pe. ⁊ re. s. Que pena. x. qd
 ergo. ⁊ collec. ex de vsur. si quis
 ⁊ multo magis excusat si ipsa
 vxor p̄cipauit vel p̄sensit quo-
 quomō in taliter acquisitis. scz
 p̄ furtū rapinā vsurā ⁊ hmōi se-
 cundū. xx. idem dico de oibus
 qui p̄ alijs aliqd male acquisie-
 runt qz p̄nt illis inuitis vel por-
 tius ignorātibus accipere vsqz ad
 quātitatē pecunie male acqui-
 site ⁊ restituere his q̄bus debe-
 tur qd verū credo in p̄scie foro
 nisi immineret p̄culū scandali
 fraterni vt qz p̄mo innocēti.
 pro furto imponi posset. vel pi-
 culū proprie infamie prope p̄

sone vel vite aut piculū pprie
 aie qz si forte exigere⁹ ab eo iu-
 ramentū an rem ablatā vel pe-
 cuniā habuisset aut d̄ ea aliqd
 sciret de facili p̄iurū incurrer⁹
 si qñ recessit a domo p̄ris. furti
 ue secū asportauit de bonis ei⁹
 ad iurū. qz tene⁹ oia ei restituere
 si p̄ dote habuit suā legitimi-
 mā vel vltra nisi obtineret ab
 eo liberā remissionē. si xō post
 mortē patris intestati nupsit ⁊
 aliqd a domo fratru asportauit
 de iure cōmuni nō tene⁹ resti-
 tuere nisi cōputata dote aspor-
 tauerit vltra p̄tinentē sibi por-
 tionē toti⁹ paterne hereditatis
 vel nisi statutū aliqd municipa-
 le obstaret vel nisi renūciasset
 cū iuramēto paterne heredita-
 ti certificata de p̄iudicio. nam
 tūc eis restituere tenere⁹ scd⁹
 iura. Viduis. si caste in viduis
 tate vixit ⁊ honeste p̄uersatio-
 nis fuit vt vidualis stat⁹ requi-
 rit. si post mortē viri tutrix vel
 curatrix filioz remāsit. nā si eo-
 rum bona male curauit aut dis-
 straxit tene⁹ ad omne damnum
 qd processit ei⁹ dolo negligē-
 tia seu culpa. vt in. l. quicqd. C.
 arbitriū tutele. Idem si notabi-
 les elemosinas de eozū boīs se-
 cit. si fecit v^l exegit pro filijs cōi-
 tract⁹ vsurarios seu alias illiciti

tos tenet ad restitutionē vt. s. pcepto. vii. si ab heredibus viri sui p dote nō soluta alimētavt aliud emolimētū recepit restitue teneſ vt dicitur pcepto. vii. si deposuit dotē penes cāpſorē mercatorē vel artificē intēdēs pcipe aliqd vtilitatis ad discretionē ei⁹ saluo tñ capitali vsura est. vide. s. pcepto. vii. si trāsſēs ad scōas nuptias aut alias recedēs a domo. viri asportauit secū furtiue de bonis ei⁹ vt be reddū vltra ea q̄ ad ipam de iure ptinet tenet ad restitutionē vltra pctm. Si p sepultura ex equis vel officijs viri vel filiorū dedit aliqd tpale symonia ē p̄cipue si inferueiat pactū seu puentio. i. q. ij. quarū pio. Si tñ psona secularis q̄ dat pecunias p hmōi spūalib⁹ celebrādīs sit simplex z innitēs mori seu psuetudini patrie exsimplicitate taliter loquat ac si vell et ea emere videt pie interpretandū ei⁹ factū. s. q. dederit p modū elemosine erit tñ admouēda ne apli⁹ sic loquatur.

A p̄ncipib⁹ z rectorib⁹ secularibus.

Ca. iij.
Ircā p̄ncipes z retores seculares d̄ infra scriptis fieri p̄nt interrogatio

nes magis z min⁹ put statui z pditioni eorū expedire videbitur
Primo si regimē dignitatē seu dominiū ciuitatis vel caſtri sibi vsurpauit vl obtinuit absqz villo tñ tā talis tanqz tirānus z raptor tenet oēm cēsuz puentū z lucrū. i. pceptū restituere z salariū qd idē recipiant officiales z rectores ei⁹ ab eo rapina ē Ideo z ipi ad restitutionē tenentur nisi forte illi officiales i omne euentū erāt necessarij z vtilis p pservatiōe reipublice illius ciuitatis vel caſtri vt ptātes z alij iusticie admīstratores. et talis tyrann⁹ carēs tñ. dominijs sp est in mortali. z gesta p eū ipso iure sunt nulla vt no. Innoc. z dñs An. de hu. ex. de elect. nihil. z de resti. spol. in lris. et ibi plene p eos de hoc materia. si p se vl p alios man⁹ violētas in lecit psonas ecclesiasticas seu religioſas nā pcutiēs si absqz superioris obediētia vl etiā de eius mādato z est layc⁹ excoicatus xvij. q. iiii. Si q̄s suadēte Cape re tñ vel tenere etiā layco licet de mandato p̄latorū suorū. si vt hmōi psonas ecclesiasticas ab aliorū iniuria inferēda cōpescat in p̄latorū absentia z q̄s citi⁹ p̄t resignet de sen. ex. ca. vt fame. z c. yniuersitatis. z. e. ti. c. si clerici

cos. li. vi. si coegit psonas eccle
 siasticas bonā imobilia seu iu
 ra ecclesiarū laycis quoquomō
 submittere seu alienare excōis
 catus est si admonitus nō desit
 berit vere. eccle. nō alie. hoc con
 sultissimo. li. vi. si aggrauavit ec
 clesias seu viros ecclesiasticos
 tallijs seu collectis et alijs exacti
 onibus qz si monit' nō desiste
 rit excōicatus est donec satisfes
 cerit ex de immu. eccle. non mi
 nus. z. c. aduersus. et hoc verum
 est sic de bonis proprijs clerico
 rū qz etiā ipsius eccle. vt no. glo
 sa. ex. de vita. et ho. de. c. si. opti
 me. Circa hoc distinguit domi
 nus An. de hu. ibidē. si extorsit
 p vim vlt metū absolutionē seu
 reuocationē excōis suspētionis
 vel interdicti nec valuit absolu
 tio et nonā excōicationez incur
 rit. ex de his q vi met' ve cau
 sa fuit. c. absolutionis. li. vi. si fe
 cit seruauit seu seruari fecit le
 ges aut statuta ptra immunita
 tem ecclesiasticā excōicatus est
 ex. de sen. ex. grauē. z. c. nonerit
 si fecit statuta q soluant vsure
 aut solute nō restituant seu ea
 nō deleuerit excōicatus est vt i
 cle. gran. de vsuf. Si publicos
 vsurarios alienigenas et nō in d
 oriūdos ad exercendū fenus in
 terris sui admisit vel admissos

nō expulit infra tres mēses ex
 cōicatus est vt in. c. vsurar. d. d
 vsuris. li. vi. Si emunitatem ec
 clesie nō seruauit extrahēdo p
 vim pfugentē ad eā ad aliū lo
 cum sacrum grauer peccauit
 xliii. q. iiii. Adiroz. et debet pun
 niri sicut pro crimine lese maie
 statis fm Inno. Et nota p Jo.
 de legna. et Joh. de imo. in cle. p
 ma. de peni. et re. Si ecclesias et
 loca sacra seu filigiosa violauit
 vlt pphanauit p incendiū vlt ef
 fractionē eorū sacrilegiū cōmī
 sit ppter qd excōicatus est ipō
 iure. ex. de sen. ex. tua nos. et ca
 pi. p. questi. Cō. Inno. et dñs An.
 de hu. ibidē et dicūt hoc verum
 solū in his duob' casib'. In ces
 teris vero sacrilegi nō sunt ipō
 iure excōicati s; excōicādi. Cō.
 Ric. in. iiii. di. xviii. Hof. durā.
 et Jo. de legna. Si bona vel pre
 dia ecclesiastica inuasit vsurpa
 nit seu tenuit absq; pnsu epō
 rum seu rectorū earundē eccles
 iarū excōicatus est. nisi ea ec
 clesijs restituerint. xij. q. ij. q. un
 qz. z. c. se. si abstulit aliqd de bo
 nis ecclesie seu de pntinentibus
 ad ius sacerdotū vt calices pa
 ramēta et hmoi dño semel cōse
 crata mortaliter peccauit. et vt
 sacrilegus debet excōicari. xij.
 q. ij. Nulli liceat. Si dedit licen

tiaz grauādi vel molestādi quo
 quomō in psona vel rebus iudi
 ces ecclesiasticos propter hoc.
 q̄ ab eis fuerit sn̄a excōicatio
 nis suspensionis vel interdicti.
 in aliquos dños rectores seu of
 ficiales pmulgata excōicatus
 est vt in. c. q̄cunq̄ de sent. ex. li.
 vi. Si fuit hereticus fautor aut
 defensor eorū excōicatus est ip
 so iure. xxiii. q. i. c. i. z. ij. ex. e. ad
 abolendā. z. c. excōicam. i. z. ij.
 z alias multiplici pena puniē i
 iure. si misit prohibita sarace
 nis seu de suis portubus vt eis
 deferātur extrahi pmisit. aut
 eis auxiliū vel fauorē p̄stare p̄
 sumpsit ipso facto excōicatus est
 ex. de iudeis. ita quorundā. z. c.
 ad liberandā. si xpianos naufra
 gium patietes rebus suis spoli
 auit nisi reddiderit excōicatus
 est. ex. de rap. excōicationi. vide
 de hoc etiā sup̄ p̄cepto. vij. Si
 fecit vel p̄cessit re p̄sualias p̄tra
 psonas ecclesiasticas generaliter
 seu specialiter nisi infra mē
 sem reuocauerit excōicatus est
 vt in. c. z. si pignorationes. d. in
 iur. z. clā. da. lib. vi. z. in regula
 nō debet. e. li. in mercu. p̄ Jobā
 an. Sed si ad ecclesias in q̄bus
 patronus fuit ydoneos nō p̄re
 sentauit s̄z ineptos ydeotas vt
 p̄cubenarios z alias malos p̄re

sentauit vt subditos suos eccle
 siarū patronos tales eligere ac
 p̄ntare p̄suasit mortaliter pecc
 auit. Si recepit pecuniā vt p̄
 sentaret aliquē cū esset patro
 nus vel vt supplicaret pap̄ seu
 ep̄o p̄ b̄fficio alicui p̄ferēdo ex
 cōicatus est excōicatione papa
 li vide infra. c. x. Vinona peda
 gia. guidagia z hmōi posuit seu
 instituit. vel etiā antiqua aug
 mētauit. q̄ nō licet nisi de imp
 atoris vel regis vel latera. con.
 licētia z autoritate vel ex anti
 qua p̄suetudine cui⁹ institū non
 extat memoria introducta sint
 ex. de. x. sig. sup̄ q̄busdā z p̄tra
 formā predictā faciens excom
 municatus est excōicatione pa
 pali. vt habet in excōicationia
 b. p̄cessus curie. z. tōnef ad res
 s̄tutionem omnium que cre
 git illis a quibus accepit si scitū
 tur alioquin erogentur in pias
 causas si vero autoritate predicta
 ex causa irrationabili noua
 instituit vel antiqua z consue
 ta augmentauit z de hac auto
 ritate appareat vt ibi. Tunc si
 ip̄e fecit illud propter quod im
 posita sunt et in futurum intē
 dit facere puta reficere pontes
 tenere. firatam publicam secu
 ram manu tere. iusticiam z hu
 iusmodi licite potest erige

re ab adueniētibus vel trāseun-
tibus noua et antiq̄ adaucta a-
lias si ppter defectū iusticie v̄l
q̄ ex negligētia seu cupiditate
nō tenet secura itinera nolens
expēdere viatores in psona of-
fendunt v̄l reb⁹ expoliātur aut
aliq̄d dāniuz patiātur teneē eis
ad plenariā satisfactiōē scdm
hosti. xliij. q. ij. do. Et qd sup̄ di-
xi q̄ licite pōt exigere vectigal
intelligit solū pro rebus q̄ ne-
gociationis gr̄a deferūtur. nō
aut̄ pro reb⁹ q̄ ad vsuz p̄prium
vel ad vtilitatē fisci aut gr̄a ru-
ris exercēdi portātur. L. d. vec.
et con. l. vniuersi. et glo. in. d. c. su-
per q̄busdā. q̄ verū est de iure
sed nō de p̄suetudine hoc nō ser-
uatur. s̄ hosti. in sum. e. ti. dicat
q̄ hec p̄suetudo est irrationabi-
lis nec pōt facere q̄ debeatur
vecti. p̄ p̄dictis reb⁹ qd̄ videt̄
verū quo ad forēses s̄ quo ad i-
colas forte pōt tolleri tal̄ cō-
suetudo. s̄ q̄ soluat̄ vecti. etiam
pro reb⁹ ad vsuz propriū p̄tinē-
tib⁹ saltē de fructib⁹ nouis ter-
rarū que supponūtur ad suppo-
tandā onera loci de q̄bus nul-
lū ad hoc foret solutū vectigal
ab eis. secus aut̄ de his quas e-
merent p̄ q̄bus semel solutum
fuisset. et sic videtur sentire Jo.
de imo. in cle. fi. de cen. Si fuit

rebellis p̄tumat et in obediens
superioribus suis in his q̄ de iu-
re tenent. p̄cipue pape vel ep̄o
nō curādo snias excoicationis
aut interdicti cum excoicatus
seu interdictus esset diuinis se-
ingerendo vel alias seruare nō
pmittendo est excoicatus. vt i-
cle. grauis de sen. ex. si bellū sci-
enter assumpsit iniustus seu de
quo p̄babiliter dubitauit mor-
taliter peccauit. Nam s̄m hosti.
ex eo q̄ bellum nō apparet cla-
re iustū p̄sumit̄ iniustum ex p-
te mouentis. extra. de iur̄iur. si
cut est et tenetur ad restitutio-
nem omnium damnorum inde se-
quentius. licet subditus in bello
dubio excusetur vt supra pre-
cepto septimo. vbi de hoc ple-
ne. Si bellum iustum cuz auto-
ritate superioris mouit et ea q̄ i-
iusto bello d̄ iure seruari debēt
seruauit et pro posse seruari fe-
cit. Nam alias peccauit et tene-
tur ad restitutionem omnium
ablatozum extra de restitū. spo-
lia. olim et ibi Innocen. Si fidē
promissam etiam inimicis vio-
lauit vel treugas non seruauit
mortale est. nisi ipsi fidem p̄us
violass̄ et vicesimatertia quess.
i. noli. si obfides suos nō libera-
uit mortale est. si a subditis ex-
egit vel extorsit vi v̄l metu col-

lectas seu seruitia indebita in
 psonis vel rebus suis aut alias
 quoquomō grauauit indebite.
 ⁊ ꝓtra ꝓctā ac ꝓuēta cū eis ra-
 pinā cōmisit. vide plene in pisa
 c. talia. si bona imobilia aut iu-
 ra cōitatis vel subditorū quo-
 quomō sibi usurpauit vl' aliquē
 iniuste ꝓscripsit ⁊ ei' bona con-
 fiscauit mortale est ⁊ tenet' de
 omni dāno. si decedentib' sine
 filijs nō ꝓmisit testari vel lega-
 re ad placitū. aut decedētib' in
 testat' noluit succedere eos ad
 quos de iure ꝓtinebat heredis-
 tas. s; sibi eā vendicauit tenet'
 oia eis restituere nisi ibi ess; cō-
 suetudo ꝓscripta s; hōstiensis
 Si leges statuta vel decreta g-
 uia ⁊ iniusta fecit vel q' fierent
 causa efficac' extitit naz si sint
 ꝓtra ius naturale ipō iure non
 tenēt. di. viii. q' ꝓtra mores. xxx
 iii. q. iiii. flagicia. ⁊ hōdī ꝓditor
 statutorū vel legū ⁊ ei' heredes
 tenēt' restituere dānicat' omne
 damnū qd' ex eis ꝓtingit scdm
 duran. Si officia regiminis vē-
 didit q' uiter peccauit. nam hoc
 strictissime prohibet. C. ad. l. iu-
 lia. ⁊ pe. l. si. Si nō mutuū acce-
 pit ab officialib' hoc pacto seu
 ꝓuentione q' sibi satisfaciāt de
 officio usura est. q. ꝓ. ꝓ. mutuo ip-
 si officiales accipiūt officij ꝓtā

tem Un' r'ipi tenent' resignas-
 re officio ⁊ restituere qd' qd' ha-
 buerint vltra sortē. ⁊ ipe dñs q'
 dedit eis peccādi occasionē ꝓ-
 ticeps est criminis s; m' thō. r'ur
 pisa. vbi. s. Si officiales tyran-
 nos ⁊ cupidos iterris suis sciē-
 ter ꝓposuit vel ex quo eos se ma-
 le habere in officijs suis intel-
 lexit nō remouit seu ꝓuidit cū
 potuerit sine dāno reipublice
 ⁊ sine periculo ꝓꝓrie ꝓone te-
 net' in solidū restituere omne dā-
 nū qd' ipi officiales intulerunt
 iniuste subditis suis s; m' Sco. i
 iii. di. xv. Si in officijs publicis
 ꝓposuit indeos. nā hoc ꝓhibetur
 liiii. di. Nulla. xvi. q. iiii. Consti-
 tuit. nec licet eos grauare colle-
 ctis vltra cōsuetū scdm. Tho.
 nec repellere vt in. C. de sup-
 his. extra de vo. notat' Inno. et
 Jo. an. Si nimis dur' ⁊ vindica-
 tiuus fuit seu homicida mutila-
 tiones ⁊ hōdī scena iniuste. vl'e
 tiā iuste. nō tñ iusticie zelo. s; ꝓ-
 tius vindicta ⁊ odio ꝓcurauit.
 vel ꝓmisit. Nā vtroq; casu est
 mortale ⁊ in primo tenet' de ol-
 dāno. si penas vel emēdas i pe-
 cuniā ꝓꝓter cupiditatē vel odi-
 um ⁊ nō ꝓꝓter correctiones de-
 linquentiū extorsit vel vltra de-
 bitū accepit vel penas corpora-
 les aut mortis in pecuniariam

ppter cupiditatē ⁊ auariciā cō
 tra iusticiā cōmutauit. qz mor
 tale est teneſ de iusto dāno. si
 iusticiā vēdidit vel munera yn
 qz accepit vel impediu it seu vt
 debuit ministrare noluit aut ia
 trones fures ⁊ hmōi malefacto
 res in terris suis inualescere ex
 eius dfectu pmisit aut sustinu
 it seu nō obuiant. teneſ de oī
 dāno. si exns ipse vasallus alte
 rius nō seruauit ei fidelitatē in
 his q̄ de iure debuit iuxta for
 mā iuramēti qz mortale est. Si
 interris dominij sui sustinuit i
 iustas mēsuras ⁊ pōdera aut in
 iusta p̄cia rerū uenaliū scienter
 qz mortale ⁊ teneri uideſ si cō
 mode pōt obuiare. Si pupillos
 yduas ⁊ paupes non defendit
 ptra oppōsitos suos vt tenetur
 lxxiii. di. error. ⁊ lxxvij. d. p̄ to
 tum. Si abicioſus fuit inordia
 te aspirās ad dignitates ⁊ diuī
 na vel sic ad ea afficiat q̄ ne sta
 tum pderet seu vt āplaret pec
 care mortāl̄ pat̄ foret vel hāc
 vitā nunq̄s finire uellet morta
 liter peccauit. Si p̄ialis est āt
 partiales suos fouit ⁊ sustinuit
 mortale est. Si nimis sumptuo
 osus ⁊ curiosus fuit in edificij
 uellitur ⁊ apparatu ciborū equo
 rū ⁊ familie in canib⁹ auib⁹ cō
 uiuijs pōpis ⁊ hmōi. si nimis se

occupauit ⁊ familiā in uenatio
 nib⁹ ⁊ aucupijs p̄cipue diebus
 festiuis obmissis missa ⁊ diuina.
 Et ppter hoc subditos graua
 uit vel corū sata vel memora ya
 stauit vltra mortale teneſ de il
 lato dāno. si duella basilludat
 to meamēta aut alia spectacula
 aie vel corpi piculosa fierificat
 vel pmisit mortaliter pecc. Si
 histrionib⁹ supflue tribuit rba
 iusmodi turpes psonas i curia
 tenuit. qz nō licet. uide infra. c.
 ti. c. xij. Si de honestate morū
 ⁊ castitate familie sue nō cura
 uit s̄ impudice se hōites cū ma
 sculis ⁊ femis retinuit nec cuz
 posset correxit mox. pec. Si est
 piugat⁹ i terroga vt i p̄cedēti. c.

Si iudicib⁹ ordinarijs seu de
 legatis laicis vel ecclesiasticis
 ⁊ alijs psonis q̄ in iudicijs rcur
 runt assessoribus actorib⁹ reis
 ⁊ testibus La iiii.

Circa iudicē secula
 rē ordinariū seu d
 legatū pnt sic fieri
 interrogaciones.

Primo si iurisdictionē seu p̄s
 tem iudicādi sibi vsurpauit. nā
 sic iudicando mortāl̄ peccauit
 cū talis p̄tās nullā tribuit auto
 ritatē ⁊ s̄l̄ mortāl̄ peccauit si
 fines mādati sue p̄tātis sciens
 ter vt ignorātia crassa excessit

Si timore cupiditatis odio vel amore vel alia causa iniuste iudicauit. nā si hoc scienter fecit mortalr pec. z tenet in foro iudiciali z etiā penitētonali leso ad omne interesse si ille pro quo suam tulit iniustā nolit vel non possit satisfacere. ex. de iniur. si culpa. ij. q. vi. hoc etiā placuit i glosa. Ld. Rai. hosli. z vuer. si iniuste z male iudicauit p igno- rantia. Nā siue sit ordinari⁹ siue delegat⁹ siue arbiter si ex igno- rantia crassa hoc fecit vt qā p se nesciebat qd cōiter scire d beat nec a peritis inuestigare curauit aut si sciebat studē tū z videre materiā nēglerit vl' assessorē assignere noluit seu minus ydoneū assumpsit i foro penitētonali tenet ad omne interesse parti lesi. vt in pmo casu secundū Rai. z vuer. Si xō igno- rantia pbabili z phabita omi d bilita diligētia studēdo. f. z pitos psulēdo z nil de ptingentib⁹ ad rei veritatē vestigandā omittēdo male iudicauit excusat⁹ est ab obligatiōe restitutiois z eo casu si h⁹ d'psilio assessor fec ipse assessor in solidū tenet pti le se siue male psuluerit sciēter siue ignorātia vel negligētia sua ff. q. d' sp iur. l. ij. Ld. Rai. hos. z vuer. si accepit pecuniā vt ma-

le iudicaret nō solū tenet vt supra ad omne interesse s; etiā pecuniā sic acceptā tenet restituere nō ei q dedit cū turpiter dedit s; ei in cuius iniuriā recepit. i. q. i. Jubilem⁹. z. c. se. Si accepit pecuniā vt iudicaret vel vt nō male iudicaret tenet restituere ei q dedit nisi dedisset vt animū iudicis corūperet. ij. q. iij. Qui recte. z ibi glo. z arch cū hosli. z Rai. Si cū tenet iudicare noluit z propter hoc aliquis amisit ius suū tenet restituere totā litis extimationē ei q propter hoc lesus est. xliij. q. ij. dñs. z. q. v. admilitatores. cō. vl. Si exis iudex inferior a pncipe penā a iure taxatā reo totaliter relaxauit seu dimiuit cum de iure nō possit peccauit. z tenetur satisfacere communitati vel accusatori cuius quādo q interest vt reus puniatur ppter aliquam iniuriā sibi illatā scdm Tho. ij. q. lxxij. Lon. hosli. Si iniuste reo auxit penam a iure taxatam tenetur ei restituere si soluit scdm tho. z Rai. Si iudicauit scdm allegata z pbata contra tamen veritatem quam ipse nouit licet thom. vbi supra. z. ij. q. qstio. lxxij. dicat in hoc casu iudicē excusari si non potest alteri innocuz liberare

attamen p[ro]trariū tenet. Alex. d[icitur] bal. in tertia p[ar]te sum. di. xli. ar. iii. q. i. z Nico. de ly. exo. d. xxii. Con. hosti. Al. z vuer. Semi. i. c. cū eterni. de sen. z re. in li. vi. dicit q[ui]d opi. tho. p[otes]t p[re]cedere v[er]bi agi[er] de pena retractabili et in snia q[ui] p[otes]t retractari p[er] viam appellationis. secus vbi agi[er] d[icitur] pena corpali q[ui] est ir retractabil. Et hec opin. vide[re] satis inniti rōni. Si iudex sine indig[er]tia in fraudē accepit assessorē nā tūc de suo ei p[otes]t tenere. vt in c. statutu de rescrip. li. vi. vbi de claratur p[er] archi. z Jo. an. q[ui] d[icitur] catur in fraudē assumere asses sozem. Si ex[em]p[ar]i iudex ordinari[us] accepit aliqd a partib[us]. peccauit mortalitet z restituere tene tur vt sup[er]. q[ui] nō licet iudici ius sum iudicib[us] v[er]edere nec aliquid p[er] sallario accipere. xi. q. iii. non licet nec etiā sumpt[us]. Delega tus vero nihil p[ro]ter exp[er]sa pete re p[otes]t z modica ensenia. i. oscu lenta z poculēta vt ibi et ex de vi. z ho. cleri. cū ab oī. z p[er] spe. ti de sar. i. con. pisa. in. i. iiii. Si ex[em]p[ar]i minister iudic[is] execu tus est ei[us] sniam iniustā. nāz si hoc scit certitudinaliter nō ex cusat a mortali nec debet obe dire. Si vero dubitat tūc enim excusat obediendo. lxi. q. iii. qd

ergo. z. xlii. q. i. qd culpaf. z no tat Tho. q. ij. q. lxxiii. Con. Rai mū. a iudice ecclesiastico ordia rio seu delegato. Si officiu[us] as sumpsit iudicādi nesciēs iura q[ui] uiter peccauit. Nā z si laico illi terato dūmodo habeat p[ro]fuetu dinē z peritiam iudicādi possit causa cōmitti nō tñ ecclesiast[us] co iudici hoc p[otes]t committi nisi sit perit[us] mediocri saltē iur[is] s[er]u tētia. C. de iudi. Ceteri iuris. di. xx. c. i. Si p[er] iurisdictione aut po testate ecclesiastica obtinenda dedit aliqd tpale. nā cū tale ius sit spūale nō est dubiūq[ue] morta l ter peccauit z symoniā cōmi sit. extra ne plati. vi. su. c. i. xx. z. xxx. Et idem est v[er]m hosti. si cō uenit. de certa quotta puentus seu lucri licitū tñ est epō z cui li bet alteri plato pure z simplici ter cōmittere vices suas z veis de tali ei[us] vicario p[ro]stituere cer tum salariū. vt. no. glo. in. d. c. i. z Ab. sy. ibi. si ex[em]p[ar]i ordinari[us] v[er] delegat[us] p[ro]tra p[ro]sciam z iusticiā in grauamē alteri[us] ptis in iudi cio quicq[ue] fecit p[ro] gra vel p[ro] pe cunia suspēsus est p[er] annū ab ex ecutione officij extra d[icitur] en. z re. iudici. cū eterni. li. vi. isentētia[us] excōicationis suspēhonis v[er] in terdicti nimis de facili fulmina uit. Nā hoc nō licet nisi p[er] con

in macia et peccato mortali. xi. q. iij. nemo. et c. si autem nobis. et si sine monitione legitima premissa vel sine scriptis seu alias contra ordinem iuris graviter peccavit et est super peccatum ab ingressu ecclesie premissum semper vniuersum est de sen. ex. sacro. **¶** Iudice tamen seculari quod ecclesiastico. Si ordinem iudicario non seruato iudicauit graviter peccavit. nam nullus est dampnandus nisi iudicio ordinabiliter habito aut conuinctus aut reum ipse se profiteatur nisi alias crimine foret manifestum ij. q. i. his omnibus si partem contra iustitiam iniuste quoquomodo grauiter dilationes contra iustitiam aut questiones seu inquisitiones ad quas respondeere non tenebat fecit. si dolose locum appellandi dedit. aut post appellationem legitimam in causam proceffit. seu allegationes friuolas fecit vel admisit. Si diebus festiuis exercuit iudicialia prohibita est et de ser. c. i. si pauperibus viduis et orphanis non subuenit ut tenetur. nam si sciens deliquit in quolibet predictorum videtur esse mortale ab accusatore seu actore.

Quonia accusator seu actor requiritur in iudicio. Nam iudicis est neminem sine accusatore damnare. ij. q. i. multi. Ideo ab eo potest sic interrogari. Si aliquid

accusauit de crimine nam si calumniose egit imponendo ei falsum crimine ex malicia vel petendo ei aliqua bona tanquam sibi debita quod tamen nouit sibi non deberi in vtroque casu peccauit mortaliter. Et de omni damno inde secuto tenetur lesus sibi modo sibi possibili siue lesus fuerit in temporalibus siue in fame vel in persona. xiiii. q. v. Non sane in fine et eadem causa questione sexta si res tamen se manifestare potest factum ubi vite immineret periculum nunquam tenetur si per ingressum cause criminalis pecunia corrupta aut rei accusati vel amicorum. et precibus induitur inordinate destitit a persecutione cause inchoate. scilicet colludendo cum reo et non inducendo legitimas probationes quas habet contra est mortaliter peccauit quod impedit bonum reipublice quod procurat per punitionem criminum secundum Thoma. ij. q. lxxviii. secus si est in causa civili ubi agit de temporalibus et de indennitate siue acquisitione iure ipsius actoris nam quilibet potest renunciare iuri suo. vii. q. i. quod periculosus habens. si iustam causam siue criminalis siue civile perinde bita media eam persecutus est utendo mendacijs in iudicio falsis instrumentis et testibus ac probationibus alijs ne perderet eas quod licet mortaliter peccauerit secundum Thoma.

ubi. s. q. lxx. z. xx. q. ij. faciat non tñ tenet propter hoc ad aliqd alteri pti cū cert^o foret vel fals^o tem psumeret habere cām iustā z sic in veritate tādē reperit. Et hoc verū in causa civili. sec^o aut in criminali qz nisi certus sit de crimine z possit legitime pbare si accusaret nō accusaret a mortali. Si qñqz aliqd obtinuit ex iniusta snia data p eo a iudice. Nā fm omīs doctores. si habuit malā psciam dum pēdebat litigiū restituere obligatur nec snia eū defendit v^l si p falsos testes v^l falsa instra vel falsas allegatiōes sciēter obtinuit tenet vt. s. vt in. l. i. l. si ppter falsas. Si xō tpe late snie fuit bone fidei s; postea habuit certā noticiam qz snia pro se data fuit iniusta qzuis snia ex quo iā trāsivit in rē iudicatā z pdenat nō se appellavit videatur excusare eū pro quo data ē fm boit. in sum. de sen. s. ij. tam qz hoc est ptra ius naturale. et qz nemo dōz locupletari cū alteri iactura v^l dāno de re. iur. locupletari. li. vi. Ideo fm theologos tal tenet restituere sic habita z sic notat Inno. z dñs an. de bu. e. de immu. ec. qz pleriqz a reo. si aliqui accusat^o seu ipe dicit^o sup aliqua re iuridice a suo

iudice dixit falsitatē vel tacite xitātē nā sine hoc fuerit in causa civili cū ageret de re tpali siue in causa criminali cuz iaccusa ref s aliquo crimine z adderāt semi probatiōes v^l cū inqrebat^{ur} sup crimine de quo erat ista mat^o peccauit mortal^{it} fm tho. ij. ij. q. lxx. sec^o aut si de hoc reqreret a nō legitimo iudice vel etiā a legitimo s; nō iuridice. si accusat^o v^l impedit^o calūniose se defendit. s. falsitatē dicendo vel veritatē tacēdo quā dicere tenet. vt. s. aut alias fraudē et dolū adhibēdo mortaliter peccauit etiā si cām iustā habuiss; z si iuramētū calūnie pstiterat vt in causa criminali fieri debz eē de iuramēto calū. inherētes piur^o est. vt notat Tho. ij. ij. q. lxxii. si post sniam ptra eū latā se appellavit causa afferēdo more ve ptra eū iusta snia exequatur peccauit mortaliter. qz ptra iusticiā egit ideo puniēdus est z leso tenet de dānis z expēsis. scda. q. vi. patet. cō. tho. sec^o autē si appellavit credēs habere iustā cām. A teste. Si iudicio reqsitus sciēter dixit falsitatē mortal^{it} peccauit fm tho. ij. ij. q. lxx. z est piur^o. nā testis sp iurat dicere verū alias nō credetur ei quātecunqz religionis

foret. ex. eo. nup. iii. q. i. h. ortas
 mur. pōt tñ in criminali causa re
 mitti iuramentū de p̄sensu par
 tium. nisi in cā m̄imoniali. ex.
 eo. tuis. tenet insup sciēter fal
 sum testificās in foro p̄tētiōso.
 de omi dāno leso inde secuto. ij
 q. i. notū. z. xiiii. q. vi. si res. si rē
 sibi dubiā testificādo certā as
 seruit mortali peccavit z est p
 iurus si iuravit se scire qd̄ nesci
 cit z tenet ad restitutionē si ex
 inde q̄s dānificat⁹ est iuste t̄bz
 igit̄ certū pro certo asserere et
 dubiū pro dubio p̄ferre. cōcor.
 tho. si tñ ex labili memoria cō
 tingeret q̄ q̄s crederet se certi
 tudinaliter scire qd̄ nescit vide
 tur excusari a mortali z a resti
 tutione fm̄ tho. vbi. s. ar. xlii.
 q. v. de occidēdis. secus si ex im
 p̄meditatione z negligētia. si
 pro testimonio ferēdo pecuniā
 accepit mortali peccavit xliii.
 q. v. nō sane. z si hoc fuit in cau
 sa spūali sicut est m̄imonialis
 de decimis z hmōi symoniā cō
 misit. pōt. s̄n̄ testis accipe expē
 sas ab eo solū q̄ euz producit si
 forte p̄tingat ex testimonio se
 rēdo dietā vel opam suā vl̄ lu
 crū z hmōi dimittere vl̄ pdere.
 Accipiēdo aut̄ illicite pecuniā
 p̄ testimonio s̄stituet ei a quo ac
 cepit nisi ille t̄derit. ad corrupē

dū testē nā tūc debet ei in cui⁹
 iniuriā accepit vel paupibus.

Ab advocatis iuriscōsultis
 z procuratoribus. La. v

Primo interroget cō
 fessor ab advoco si
 advocavit. phibit⁹ a
 iure. nā si sciēter hoc fecit vide
 tur peccasse mortali. Si sciēter
 d̄fendit cām iniustā vl̄ despera
 tā mortali pec. z tenet ad resti
 tutionē alteri p̄ti fm̄ tho. ij. q.
 lxi. s̄ si ex ignorātia sua nō co
 gnovit iniustā esse cām z ideo
 eā defendit excusat̄ eo modo
 quo ignorātia excusare pōt Si
 x̄o ignorāter ab initio iniustāz
 suscepit z postmodū i. p̄cessu
 iudiciū cognoverit eā talē omni
 no relinq̄re d̄z z cliētulo p̄sulare
 q̄ desistat z cedat vel cōponat
 cū aduersario de cōi p̄cordia si
 ne fraude vt̄ in. l. rē nō nouā. L
 de iudic. hec tho. z Ray. in cau
 sa x̄o dubia licite pōt p̄ocina
 ri fm̄. x̄d. Si fideliter z legali
 ter iquātū iusticia p̄mittit cāz
 sui cliētuli fovit z defendit ni
 hil de p̄tingētib⁹ omittēto. Nā
 ad hoc tenet. z si p̄pter suā im
 pudētiā vl̄ negligētā notabilē
 q̄ noluit diligēter studē et la
 borare prout causa ei poscebat
 amisit eaz mortaliter peccavit
 z tenet ad restitutionē dāni

inde secuti cliētulo suo. ff. d. of. p̄si. l. vtilitas. Idez Rai. z hosti. Si pdidit aduersario secreta cliētuli sui vel alias dol o malo fecit ei pdere cām iustā mortāliter peccauit z tenet vt. d. ff. d. iudic. l. filiusfamilias. Si in aduocādo debito modo vltus est. Nā nō licet pponere vel aduocare pcciter quiciādo seu vociferādo z tales pcces aduocati q nō rōne s; pbris putāt esse decertandū reddūtur infames iii. q. vj. si q̄s a deo. Si falsa iura leges v; glosas allegauit seu falsa instrumēta aut falsos testes vel corruptos ac falsas rōnes seu pbationes iuris vel facti induxit v; produxit mortāliter peccauit. Si quoquomō aduersario sui cliētuli bonā cāzabstulit. vel in aliquo eū quauit petēdo dilationem supflūā faciēdo positionē duplicē vel cauillosaz vel p instructionē falsi testis v; q; induxit cliētulū suū vt negaret veritates z hmōi. In oibus his fm hosti. tenet in solidū aduersario quo ad verū interesse. Idez dicendū de iuriscōsulto z pcuratore si sciēter opē vel cōsiliū dederint in cām iniustā. et eorū opē v; p̄silio obtēta eū v; ctozia cause alias nō. ex. de reg. iur. null. li. vi. Si iuit vllū ptra

ctū v; vllā pactionē fecit cū col litigatore quē in ppiā recepit fidem nā hoc p̄hibitū est. iii. q. vj. si q̄s a deo. Si salariū imoderatū recepit peccauit z restitueret tenet fm tbo. Nā q̄zuis licite possit petere moderatū et de eo pacisci siue ab initio siue finita causa. xiiii. q. v. c. nō sane. nō tñ imoderatū petere p̄t ratendū moderamē salariū scdm Alex. de bal. in. iii. pte. di. xiiii. fm quātitatē cause laborez aduocatis sciam z faciēdiā assessoris v; aduocati z p̄suetudinē regionis. iii. q. vj. apud vrbē. Ld. tbo. si pactū inūt cū cliētulo de quotta pte litis p̄sta de iudicia v; cētesima. nā hoc nō licet z p̄hibet. iii. q. vj. S. arcēter. si die b° festinis se occupauit i studio z alijs ad officiū aduocatiois p̄tinētib°. nō p̄ elemosina v; ituitu pietat; s; lucri causa v; p̄ modo di sp̄alis pctmē. Si aduocauit p̄suluit vel pcurauit scienter in causa vsuraria mortāl̄r peccauit. z si ei? opē vel p̄silio aliquis sentētiat̄ ad solnēdū vsuras vel p̄solute nō restituant̄ videt ipse teneri. Si in causa pauperū z miserabiliū psonarū iustia p̄strociniū p̄stitit. Nā ad hoc tenet eo mō quo ad alia opa mie de qb? lxxv. di. nō sat. Nec fe

re oīa interrogari p̄nt a iur. cō-
sultis et procuratoribus.

Notariis. Ca. vi

Officiū tabelliona-
rii exercuit impitius et
inert⁹ ex̄is. nā si ex
notabili ignorantia.

male dictavit instrumēta vel te-
stamenta seu debitas solēnita-
tes et clausulas omisit quibus va-
lidant^r tract^r et instrumēta. p-
pter quōd exort a sunt litigia et bo-
na p̄dita mortāl^r peccavit et te-
net de omni dāno inde secuto.
Idē est si hoc accidit ex eius no-
tabili negligētia. Si falsificat
aliq̄ instrumēta aut scripturas
suas vel alienas addēdo vel mi-
nuēdo mortāl^r peccavit et tene-
tur de omni dāno in d̄ secuto. Si
rogat^r in testinīs eorū q̄ non e-
rāt mētis sue cōpotes s; a sen-
su alienati sciēt^r notavit testa-
mentū eorū tanq̄zysus rōis ha-
bentiū. nā pecca. mortā. et tene-
tur vt. s. si quoquomō fecit con-
tra statuta q̄ q̄n creat^r fuit no-
tari⁹ obfuarē turavit. nā si con-
tra fecit piur⁹ est. Si aliq̄ statu-
ta dictavit vel in scriptis rede-
git aut redegi fecit sup̄ appba-
tione vsurarū vel p̄tra ecclesiasti-
cā libertatē. Nā in vtroq; casu
mortāl^r pec. et ex̄dicationē in-
currit vt in cle. ex̄ graui de vsur

et ex̄ de sen. ex. nouerit. et c. guez
si sciēt^r fecit instrumentū d̄ vs-
suris vel in fraudē vsurarū s̄m
hosti. piur⁹ est. q; cū creant^r no-
tariū iuravit nō facere et p̄leqn-
ter infamis effect⁹ est nec de ce-
tero poterit testificari nec iuru-
mēta p̄ficere. ex̄ de testi. licet ex
quadā. s. si. nō tñ tene^r rem tu-
ere pecuniā habitam p̄ labore
suo quous illicito. Sed si p̄tra-
ctui teneaticio d̄dit cāz effica-
cē iducēs p̄tes ad talē tractū
tene^r vt. s. dictū est d̄ p̄soneta
p̄cepto. vii. Si maliciose occul-
tauit vel nō exhibuit instrumēta
seu scripturas publicas aut tes-
tamentā. seu cōes rōnū libros d̄-
struxit et h̄mōi vel alteri d̄dit. nā
vltra p̄ctm̄ tene^r d̄ oi dāno les-
sis ex hoc cū p̄itet cām effica-
cē. l. d̄ edēdo. l. is. p̄ud quē. Si
dieb⁹ festinīs absq; necessitate
s; luci cupiditate p̄fecit instru-
mēta copiauit vel extēdit scri-
pturas cū differre posset mor-
tale videt^r et p̄hibitū. ex̄. d̄ fer.
c. i. si imoderatū p̄ciū extorsit et
vltra p̄suetū p̄ scripturū vel mer-
cede sua nō licet. de hoc in spe.
plena. ti. d̄ sala. s. ij. si ex̄is nota-
ri⁹ ep̄i p̄ scribēdis nomib⁹ ordi-
nādorū vel alias ab eis p̄cepit et
ē salariat⁹ symoniā p̄misit ex̄. e.
c. i. si aut nō est salariat⁹ tunc si

id qđ ei solniē puenit ei pside^a
to labore ⁊ qualitate negocij li-
citu est alias nō vt ibidē no. do
En. de bu. ⁊ darius.

Si doctorib⁹ magistris seu
scolaribus. Ca. vii.

Officiū docēdi seu
doctoratum illicite
obtinuit pecuniā p
mittēdi vel tributa
dādo mortali peccauit ⁊ phi-
ber eē de magistris. phibemus
⁊ erigēs crimē pussionis com-
mittit eē. e. c. i. ⁊ c. v. idē hostiē.
⁊ Hof. si gradū vel magisteriū
nō ad vtilitatē aiari ⁊ honore
dei s; ad sui ostentationē ⁊ glo-
rias q̄sui pncipaliter mortale
est si doctor publice docens les-
ges vel phiscā sciēter admisit
ad lectionē suā religiosos aut
sacerdotes seculares v; etiā cle-
ricos s; i dignitate p̄stitutos ex-
cōicatus est eē ne de. v; mo. su-
per specula. Si legēs in quacū
q; facultate publice sciēter ad-
misit ad lectionē religiosuz suū
pro po religionis habitu incur-
rit excōicationē vt in. c. piculos-
sa. ne de. vel mo. li. vi. Si scolā-
res retraxit vel subtraxit alijs
doc. vel magistris sub q̄bus au-
diebāt. nā scōm Johem de leg
si hoc fecit in odū doctorum ⁊
scolares iā intrabant illorū sco-

las tenet eis ad restitutionē sal-
larij ⁊ honoris sibi subtracti. si
aut nondū intrauerāt dic vt. a.
p̄cepto. vii. habet d̄ eo q̄ retrax-
it volentē religionē ingredi. si
mutuauit pecuniā scolariū ad
hoc pncipaliter vt intraret sco-
las suas vsurā cōmisit ⁊ si ex h⁹
p̄secut⁹ est aliquā vtilitatē que
possit pecunia extimari vt quia
accruuit scolis suis maiore cō-
cursuz p̄sonerū ⁊ effect⁹ est dos-
ctor maioris fame tenet eroga-
re omē illud lucrū paupibus vt
no. Jo. an. in regula pctm. de re-
gu. iur. li. vi. in mercu. Jo. de les-
gna. ⁊ Jac. cal. in. c. nauigati eē
de vsur. si magister exiis scolari-
bus collectam imp̄posuit vel ab
eis aliqđ exegit. nā si h; salaris
am publicā sufficiēs vel bñficiū
um magisterio annexū ⁊ p̄ dos-
cēdo a scolariū exigit p̄miū sy-
monia cōmittit s; m̄ hosti. q; vē-
dit obsequiū spūale ad qđ tene-
tur ex officio eē de simonia. ca.
nemo. i. q. iii. vendētes. ⁊ c. non
solū. spōte tñ oblata recipe po-
tēt. Si nō habeat salarium
sufficiēs nec bñficiū pōt acci-
pere collectā p̄ laboribus suis
xxxvi. di. de q̄busdā in glo. art.
xij. q. ij. Caritatē. ⁊ c. quicūq; et
c. se. ⁊ videt hosti. inuere q; es-
tiā possit exigere non tñ a pau-

perere nec ut scolares expellat d
 scolis aut accipiat libros aut res
 eorū s; potius inopiā suā eis ex
 ponēdo. **Ed.** Inno. ab. sy. de ma
 gistris. c. penl. aliter ⁊ meli⁹ dis
 tinguūt. si didicit vel docuit sci
 entias prohibitas ut est scia ni
 gromantie artis notorie. vel lib
 ros p̄tinētes turpia vel inhone
 sta seu poetarū figmēta. morta
 le videt ⁊ prohibētū. **xxviij.** dif.
 Ideo si sciētē vel ignorātia doc
 uit errores notabiles est mor
 tale. ⁊ tenet satisfacere modo
 possibili retractādo q̄ docuit. si
 se tactauit de doctrina vel alijs
 detraxit ⁊ inuidit se eis p̄feren
 do aut sectas inter scolares nu
 triuūt seu aliqd ad emulationē
 aliorū magistrorū fecit ⁊ eis sco
 lares subtraxit grauit̄ peccauit
 ⁊ tenet ut. **s.** dictū est de do
 ctore. Si nō adhibuit debitas
 diligentia circa profectū scola
 riū in scia ⁊ morū disciplina nō
 curās q̄ virtuose ⁊ honeste vi
 uant vel nō cōpescens eos a vi
 cijs inquantū potuit vel docens
 eos nō vtilia s; curiosa ⁊ faciēs
 nimis vacationes. In hmōi no
 tabilis negligētia mortale vid
 rur. Si fuit nimis rigidus ⁊ cru
 delis in corrigēdo pctm̄ est. q̄a
 leuis tm̄ castigatio est ei p̄mis
 sa de sen. ex. cū voluntate ⁊ extra

de homiē. ad audientia. Si ver
 berauit clericū in minoribus q̄
 uiter seu nō causa discipline eo
 tiā leuiter aut exntem in sacris
 excōicatus est. **d. ca.** cū volunta
 te. Si studio vacat ⁊ scientie a
 liquo fine illicito p̄ncipaliter ut
 propter ambitionē honozes lu
 cri cupiditatē ⁊ hmōi pctm̄ est.
 Si scientijs ⁊ disputationibus
 supfluis vel etiā piculosis se oc
 cupauit vel etiaz negligēs fuit
 studere lectionibus necessarijs
 Si actus suos in ecclesijs fecit
 naz prohibētū est de immu. **cc.**
 decet. Si iuramenta vel status
 ta vniuersitatis seruauit naz a
 lias mortale est. Si pompis ois
 solutionibus p̄uiuis ⁊ huiusmo
 di se inordinate ⁊ vltra sui sta
 tus p̄decētiā dedit vel alios ad
 bec quoquomō induxit. si ex ses
 cta vel partialitate practicauit
 voces rectoris eligendi vel sub
 traxit scolares alterius doctorū
 ut audiant sub suo. Nam mor
 taliter peccauit ⁊ tenetur ut. **s.**
 Si obediēs fuit preceptorū suo
 vel doctori in his que tenetur.
 nam alias peccauit. Si diebus
 festiuis in studendo vel scriben
 do se occupauit p̄ncipaliter cā
 lucri vel temporalis vtilitatis.
 Naz nō licet nisi ut habet sup̄
 p̄cepto. **liij.** Si ut interesset acti
 l iij

bus aliquorū obmisit missas a u
dure in festis v̄l obmisit ieiunia
ecclē p̄fessōes ⁊ hmōi mortale
est.

De medicis p̄biscis ⁊ cirogi
cis. Ca. viii.

Se ad practicandū
posuit in medicā si
ne sufficiēti peritia.

Quā si p̄pter hoc de
dit medicā vel remediū noci
uum infirmo mortaliter pecca
uit. q̄ nō licuit ei v̄sarp̄are q̄d a
lienū est s̄m hosti. in sum. ti. de
homic. ⁊ ex. e. tua nos. h̄. hoc es
tiā tenet. Inno. ⁊ dñs An. d̄ bu.
facit ex de inu. si culpa. si exi
stens perit⁹ ⁊ sufficiēs negligēs
ter se habuit ad infirmū. Quā si
ex notabili ei⁹ negligētia omi
sit aliqd̄ necessariū infirmo ⁊ ex
hoc ei⁹ infirmitas inualuit pec
cauit vt. s̄. q̄ negligētia p̄ter ⁊
impitia sunt in culpa. lxxiii. di.
c. i. Si curādo infirmū nō est se
cut⁹ artis traditiones s̄ capis
sui opinionē. Quā si ex hoc p̄tin
git in infirmo aliqd̄ mali nota
bilis ⁊ tenet ⁊ peccauit vt sup̄
s̄m hosti. vbi. s̄. Si nō adhibuit
debitā diligentīū circa curā in
firmi p̄sonaliter eū visitādo si
gna interiora vidēdo. medicas
dietas ⁊ regimē vite ordinādo
in culpa est ⁊ peccauit vt notat

hosti. ⁊ dñs An. de bu. in. d. ca.
tua nos. Si dedit medicā in
firmo dubitās an deberet noce
re v̄l p̄ficere mortāl̄ peccauit
q̄ nullomō d̄z dare nisi s̄m ar
tem p̄let sibi ex scia q̄ debeat
p̄ficere. Quā i dubijs tutior via
est eligēda. vt notat Inno. ⁊ dñs
An. de bu. in. d. c. Tua nos. Si
sciēter obmisit dare infirmo me
dicā oportūā Quā peccauit
vt. s̄. ⁊ si studiose quouomō ag
grauauit infirmitatē gr̄a maio
ris lucti p̄cipiēdi v̄l fecit infir
mū recidiuare v̄ltra mortale ḡ
uiter est puniēdus sc̄dm Inno.
hosti. ⁊ do. An. de but. vbi. sup̄.
Si adhibuit debitā diligentīā
in ordinādo medicā infirmo.
Quā si p̄pter defectū corruptio
nē vel vetustatē specierū v̄l re
rū in medicā positarū infirm⁹ i
currit piculū ⁊ ip̄e diligentiam
oēm quā debuit nō adhibuit i
reb⁹ medicinalib⁹ eligēdis nō
excusat sc̄dm Inno. hosti. ⁊ do.
An. de bu. vbi. s̄. sec⁹ si adhibu
it. Si h̄ns apothecā aromatiz
coegit directe vel indirecte in
firmos quos habuit in cura sua
emere ab eo medicinalia v̄l ab
alio cū quo puenit p̄cipare p̄
tez lucti. Quā si p̄pter hoc secu
tū est infirmis aliqd̄ damnum
corpale vt q̄ alibi emissent res

meliores et utiliores vel tpale vt
 qz dabuissent miori p̄cio teneſ
 de omi dāno. Si ſeruauit p̄ce/
 ptū ecclēſie qd̄ p̄cipiē medicis
 ſ. vt cū eos ad infirmos vocari
 p̄tgerit ip̄os ante oīa moneāt
 ⁊ ad p̄feſſionē inducāt. ſ. cū effe
 ctu ante qz ad curā manū appo
 nāt nec ſufficit ſuadere niſi cuſ
 e effectu infirmus obediāt. ut no
 tat hoſti. Jo. an. ⁊. do. An. d̄ bu.
 in. c. cū infirmitas. eſt. de pe. ⁊ re
 vbi dicit hoſti qz medic⁹ hmōi
 p̄ſtitutionis trāſgreſſor peccat
 mortalr. Si dedit p̄ſiliū v̄l me
 dicinā v̄l alias ſuaſit aliqd̄ pro
 ſalute corporū qd̄ vertat in p̄/
 culū aīarū. puta qd̄ q̄s fornicet
 vt euadat cōteras infirmitates
 vel medicinā dedit pegrinanti
 ad occidendū puerperū p̄ cōſ
 uatione matrīs ve potū inebri
 antē ⁊ hmōi mortale eſt ⁊ p̄bi/
 bitū. vt in. d. c. Cū infirmitas. i
 ſi. Si extorſit ſalariū immoder
 ratū a diuitib⁹ vel etiā curare
 renuit infirmos paupes. Nam
 ad hoc teneſ alias mortalr pec
 cat. lxxxiii. di. c. i. vbi dicit glo.
 qz medic⁹ teneſ curare ḡtis nō
 ſolū pauperē ſz etiā diuitē qui
 nollet aliqd̄ dare ⁊ ſue p̄ualue
 rit diues ſiue moriatur poterit
 medic⁹ expēſas repetere vt ibi
 ⁊ plene p̄ ſpe. ti. de ſal. ſ. poſtre

mo. Si paupib⁹ vel religioſis.
 vel q̄buſcūqz alijs aliqd̄ dolose.
 vel ad exp̄ientiā cū piculo d̄dit
 nā mortalr peccauit ſi nimis d̄
 facili p̄ſuaſit infirmis vel debi
 lib⁹ frāgere ieiuniū vel comede
 re carnes in dieb⁹ p̄hibitis abſ
 qz rōnabili cauſa pctm̄ eſt. ſi ve
 ro hoc p̄ſuaſit ſanis p̄ p̄ſeruan
 da ſanitate vel alia cauſa rōna
 bili mortale videt. Si emulati
 one detraxit alijs medicis v̄l a
 lias dānū itulit teneſ. Si ſta
 tuta ſue vniuerſitatis ſeruare
 iurauit ⁊ poſtea trāſgreſſor cor
 rū fuit. Nā toties p̄iurus fuit ⁊
 mortaliter peccauit. ſi viſitādo
 mulieres infirmas ⁊ cauſa infir
 mitat⁹ t̄gendo eas d̄ industria
 ⁊ int̄tione libidinosa proceſſit
 ad aliqd̄ inhonestū eſt mortale.
 Si exiſtēs cirogicu⁹ incidit ali
 quē. Nā ſi ſcōm artē clare cog
 noſcit vtile eſſe illū incidi in a
 liqua pte corpis nō peccauit in
 cindēdo. lv. di. ſi q̄s abſciderit ⁊
 capitulis ſe. Sec⁹ ſi dubitat de
 incifione vel etiā de inchoſe qz
 neſciat b̄ſſfacere. qz tūc abſtine
 re d̄ ⁊ potū dimittere infirmū
 ſine incifione in manu dei quā
 cū dubio incidere v̄m Innoc. ⁊
 dñs An. de bu. vbi. ſ.

Ab officialib⁹ p̄ſiliarijs ⁊ au
 litis principum. Ca. ix.

Existēs officialis
 p̄ncipis seu cōitaz
 iuste ⁊ fideliter in
 officio suo se habu
 it neminē ꝓcutiendo. nā si erat
 sufficiēter salariat⁹ quicqd ex
 torisit ꝓ imꝓbilitatē ꝓtextu of
 ficij sui tenet restituere seu pau
 peribz erogare. si x̄o nō erat sa
 lariat⁹ ⁊ s̄m morē vel ꝓsuetudi
 nē officij sui aliqd accepit vide
 tur excusari. x̄iij. q. v. ¶ D̄. sane.
 Et ibi glo. ⁊ archi. si de imposi
 tione p̄ncipis ab ei⁹ subditis a
 liquid plus debito scienter exe
 git vel extorsit ad restitutionē
 tenet etiā si ad eū nil ꝓuenerit
 x̄xii. q. i. ¶ Militare. Con. Inno.
 in. c. q. pleriq; de immu. ec. Si
 quantū potuit obuiavit malis
 ⁊ ꝓximozū dānis. nā quando
 alicui ꝓst̄ de iniuria seu dam
 no alteri illato ⁊ obuiare ꝓt si
 ne ꝓiculo ꝓꝓe ꝓsone ⁊ sibi hoc
 ex officio incūbit si non obuiat
 mortaliter peccat nisi obuiare
 uergeret ad rei publice maius
 malū. ⁊ tenet in solidū de omni
 dāno. lxxvi. di. faciētis. Cōcor.
 sco. in. iiii. dist. xv. Si castriū ter
 rā vel villā fidei etus cōmissam
 abstulit dño suo legitimo ꝓs
 sessori ⁊ ꝓditorie tradidit al
 teri nullū ibi ius h̄nti. ¶ D̄. tene
 tur ei de oibz dānis de secuti

extra de iniur. si culpa. Si etiā
 officialis seu vicari⁹ ꝓtatis ca
 pitanei vel alterius rectoris in
 iustū aliqd cōmittētis in officio
 suo. nō restit vel cōtradixit ei ꝓ
 posse videt̄ ultra ꝓctū teneri d̄
 omni dāno lesis. C. de appel. l.
 qm̄ sedā. ⁊ hoc ibi tenet. Bald.
 si etiā ꝓsiliari⁹ ꝓsiliū d̄dit, frau
 dulentū p̄ncipi cōitati seu alteri
 ꝓsone ꝓuate. naz si fuit circa
 maleficiū vel quasi ⁊ ex tali cō
 silio secutū est damnū etiā ali
 as secuturū tenet lesis ꝓ quos
 datū est cōsiliū plene satisface
 re. ff. de re. iur. l. ꝓsiliū. ⁊ c. null⁹.
 de reg. iur. li. vi. Et ibi ꝓ d̄nuz.
 ⁊ Job. an. i. nouella. Si x̄o frau
 dulēter ꝓsuluit circa ꝓtractum
 vel quasi tenet ei cui ꝓsiliū des
 dit vt in lege qd̄ si cū scires. Et
 notat̄ etiā in dicta regula nul
 lus. secus aut̄ si nō fraudulēter
 ꝓsertim si alias nō erat secutus
 vt ibi si cū ꝓponeret aliquan
 do a ꝓncipe vel cōmunitate in
 eozū ꝓsilijs quib⁹ ipse habuit in
 teresse aliqd statucndū seu deli
 berandū qd̄ cederet in damnū
 reipublice vel etiam alterius
 ꝓsone ꝓiuate vt imponendo
 collectas aut alia onera indebi
 ta clericis vel laycis. ¶ D̄. si exꝓs
 se ꝓsensit tenet de omi dāno in
 de secuto lesis. Si vero nō plen

sit s; tñ nō tradidit ex p̄sse apu
 blice ex pusillanimitate vel ne
 ceteri reputēt eū infidelem p̄n
 cipi vel illi statui hoc casu licet
 mortaliter peccet nō tñ secūdū
 quosdā satisfacere tenet nisi cō
 tradicēdo obuiare potuisset illi
 malo seu grauamini vel nisi ad
 eum puenerit cōmodū particu
 lare seu bursale q; tūc videt̄ ef
 ficaciter p̄sentire. immo etiam
 tacens sic ex quo vocat̄ ad hoc
 vt cōsulat̄ inuoluit̄ pena r pecc
 rato cū his qui ex p̄sse p̄sentit̄
 vt notat̄ Inno. c. i. de his q; fi. a
 ma. pte. c. Si quoquomō in lit
 teris v̄l fauorib; p̄ncipis alieni
 bona sua vel iura vsurpauit at
 alias impedir̄. puta ne creditō
 res potuerit suos debitorēs
 puenire vel cām suā p̄sequi r
 h̄mōi. Nā vltra p̄ctm̄ tenet̄ de
 omi dāno lesis inde secuto. Si
 adulat̄ est p̄ncipi laudādo euz
 d̄ bono qd̄ in eo nō est aut si est
 malo sine laudauit. vel laudauit
 de malo nā grauiter pecca
 uit r si laudādo euz de malo vt
 de rapina de vindicatione r hu
 iusmodi ille mot̄ est ad aliquid
 malū faciendū propter illā lau
 dem qd̄ alias p̄babiliter nō fe
 cisset tenet̄ de omi nocumento
 cū ip̄e dederit ad hoc cām effi
 cacē que v̄s h; p̄sensus ad hoc

xlii. di. si inimic;. Si possessio
 nes locorū priorū vel ecclesiarū
 malicij; seu astucij; circūuentis
 endo p̄duxit paruo p̄cio in gra
 uamen ecclesie vel pauperū v̄l
 tra p̄ctm̄ tenet̄ de omni dāno
 no satisfacere. si possessiones vi
 cinas vel suis contiguas vsurp
 pauit ampliando terminos su
 aruz vel alias quoquomodo oc
 casionem adinuenit vt dñi eas
 rum cogent̄ sibi eas vendere
 vel locare puta molestādo eos
 directe vel idirecte. Vel eis cō
 minando seu apud p̄ncipē cas
 lumniando. vltra mortale tene
 tur lesis de dāno. Si petijt a
 p̄ncipe bona dānatorum. Nam
 prohibet̄ vide in capitulo fina
 li. de rescrip. li. vi. Si p̄ pecunia
 data intercessit apud p̄ncipē
 p̄ accusatis vel carceratis vt li
 berentur nam si tales sunt cul
 pabiles r merito puniendi gra
 uiter peccauit iusticiā impediē
 do r tenet̄ pecuniā pauperib;
 erogare. ar. xliii. q. v. Qui habe
 tis. Si nō sunt innocētes r ip̄o
 se intercessor nō est salariatus
 pōt eā retinere. s; si salariatus
 est d; eis a q̄bus pecuniam ha
 buit restituere. nisi foret ei li
 beraliter data r donata p̄cipue
 post liberationez r absq; pacto
 precedente.

Sciibus. Ca. 7.

Cive pmo querendū est utrū ociose uiuat ⁊ si solū de pprijs puentib⁹ an esse alicui exercitio intēdat licitō. Nā ociosus fuis pūciē in tenebras exterioriores. Matt̄. xxv. Si locādo possessionē pecunias rustico mutuauit vt eā colat. Nā si ppter mutuū aliqd emolimenti plus iusto ab eo recipiat usura est. sec⁹ aut si propter mutuū in nullo quē rustico licet talis p̄statio fiat ei in adiutorū vsqz quo possessionez laborauerit. si mutuauit frumentū vel aliud granū rustico quādo erat vile receptur⁹ tantūdez alio tpe et cū reddit⁹ est cari⁹. Nā si mutuauit intētionē vt lucref⁹ usura ē secus si vt rustici necessitati sbueniat. idem si dedit ei certam pecuniā tpe quo frumētū erat carissimū hoc pacto qz certo tēpore reddat ei tm̄ frumēti quā tum poterit tūc haberi pro illa pecunia qz licet tūc maiores quātitatē frumēti haberet pro illa qz habuisset tpe date pecunie nō est tm̄ ibi usura nec pctm̄ nisi intētio praua fuerit. xiiii. q. iiii. si q̄s cleric⁹. ⁊ ibi archi. si colonos suos ḡuauit indebite de cepit vt carcerauit vide. s. ti. iij

si decimas soluit integre vt tenet vide. s. ti. iiii. c. ij. si depositus it pecunias apud cāpsorē vt artificē vide. s. p̄cepto. vij. Si dedit aialia infocidā vide infra. c. se. Si absqz necessitate rōnabili mutuo accepit sub vsur⁹ etiā si ab eo q̄ patus nō licet. L. bo. si infideliter se habuit in fidei cōmissis tutela seu admistratiōne pauperū vt pupillorū tene tur etiā de leui culpa. Si exis patron⁹. p pecunia aliqūē presentauit symonia est vt in. c. de iure. ex. de iur. pa. ⁊ in. c. Quere relā. de symonia.

A mercatoribus cāpsoribus ⁊ profonētis. Ca. xi.

Irea hoc capitulū est sciendū qz negociator d̄z qui rem integram immutatāqz vendendo lucretur ⁊ hoc prohibet clericis ⁊ religiosis. extra ne cler. vel mo. p totū. Laycis x̄o mer cari licet cum debitis circūstātijs. vnde possunt sic interrogari. Si ferrum lignamina arma ⁊ alia quecūqz mercimonia detulit in alexandriā vt ad alia loca saracenorū terre egypti. vel ad aliā terrā soldano subiectā sine licētia pape quā licentiam veneti solū quo ad victualia dicunt generaliter habere vt fer

tur q̄d̄as, privilegio. Martini
 quiti incurrit excoicationē pa-
 palē ex. de iudeis. c. ita quorum
 dā. z. c. liberandā. Negociat si-
 ne debito z honesto. Nā scōm
 Alex. de al. tertia pte sum. Et i-
 am layco mercari nō licet nisi p-
 pter duo. Primo, ppter neces-
 sitatē vt. s. possit satisfacere sibi
 z sue familie fm̄ p̄decenciā pro-
 prij stat. Secōdo, ppter pietates
 vt lucref. s. ad subueiendū pau-
 perib⁹ vel distribuendū in alias
 pias causas puta ad puidēduz
 reipublice. s. res necessarie ad v-
 sum z vitā ciuū vel patrie de-
 sint z lucrū inde expedit nō q̄si
 finē. s. quāsi stipendiuz laboris
 ad aliū x̄o finē mercari morta-
 le est. p̄cipue vbi mercādī finis
 p̄ncipaliter in lucro ponit. Cō-
 tho. ij. ij. q. lxxvij. Si cōueit seu
 pactū fecit cuz alijs mercatori-
 bus q̄ om̄s vendāt certo p̄cio
 tales merces vel q̄ ip̄e sol⁹ ven-
 dat z nō alij certā reruz speciē
 seu mercātīā illicitū est pactuz
 fm̄ hosti. z a inre. p̄hibitū. C. d̄
 monopol. l. vnica vbi d̄ q̄ talis
 exercēs monopol. bonis p̄p̄ijs
 spoliat⁹ exilio p̄petuo damnet⁹.
 z tenef ad interesse si q̄s ex hoc
 dānificat⁹ est si q̄n q̄ cuz p̄sciue-
 rit. naues pducentes aromata.
 aut alias mercantias fore sub-

mersas inarravit seu emit oēs
 mercantiā ciuitatis illi⁹ specis
 ei submersē nō licet. Nā hoc d̄
 monopolū. z ideo talis incidit
 in penā p̄dicte leg. i. Si exercuit
 it mercantiā q̄ de sui natura il-
 licita est z mala sicut est vsuras
 facere z hm̄di vt q̄ vt plurimū
 hoies vtant⁹ ad mortale vt est
 mercātia alearū taxillorū z car-
 tarū seu naibozū vel raptorum
 pannorū. nō videt posse excusa-
 ri a mortali faciēdo vendēdo te-
 nēdo vel quoquomō ea alienan-
 do. z oīa p̄cta q̄ eorū occasione
 p̄petrāt ei tā q̄s cooperatorū ipu-
 tant⁹. ij. q. i. notū z ideo talis nō
 est absoluedus nisi illā dimittat
 mercantiā. de pe. di. v. falsas. z
 duob⁹ capitulis sequētib⁹. Cō-
 tho. ij. ij. q. clxx. ar. q̄m̄ si. si mer-
 cantīā exercuit dieb⁹ festiuis nt
 si p reb⁹ necessarij mortale est.
 Quia. Exod. xxi. p̄hibet omne
 opus vtile sicut est negociari vt
 de de hoc. s. p̄cepto. iiii. Si exer-
 cuit mercantiā in ecclesia vl' lo-
 co sacro p̄hibitū est z p̄ctū. xlij
 di. nō oportet. z. xvi. q. vij. cap. z
 hoc. Hinc est q̄ dñs eiecit d̄ tē-
 plo om̄s vēdentes z ementes.
 Matth. xxi. Si negociādo vs⁹
 est piurys mēdacys vel iuramē-
 tis z hm̄di. nā hoc est p̄ctū q̄n̄
 q̄ ventale q̄n̄ mortale. vide. ū

cepto. ij. z. viii. Si mercantiā suā sciēter plus iusto p̄cio vēdit vel alteri? minori emit. Nā si p̄ciū illi? mercatīe est p̄ rectores civitatis statutū z taratuz nō licet augere vendēdo nec minuere emēdo. Si vero nō est sic taratū licet cuiq; vēdere vel emere rem sicut cōmuniter vēditur in loco vbi vendit tpe p̄tractus z illud est iustū p̄ciū vt notat glo. in. c. In civitate. e. de v. suris z ibi dñs An. de bu. si igitur sciēter vt p̄dixi plus iusto p̄cio vēdidit vel minori emit mortaliter peccavit z tenet ille qui plus habuit restituere ei q̄ dā significat? est si sit qd̄ notabile secundū tho. ij. q. lxxvij. z Seco. i. liii. di. xv. Idēz est si ignoranter z ex errore extimās rē tm̄ valeat. q; licet non peccet tenet tm̄ satisfaccere lesō cū aduerterit de errore alias tūc peccaret mortaliter z hoc verū intellige nisi emptor vel vēditor lesus sit p̄sona sagacissima nec ad hoc necessitate vel paup̄tate coacta. q; tūc verisimile nō est q; sit decept? ex quo aduertit de p̄cij excessu z tm̄ volūtarie cōsensit et sciētī z p̄sentīēti nō fit iniuria. neq; dolus de reg. iur. sciētī. lib. vi. Si aut̄ excessus sit qd̄ minus z p̄trahēs bona fide credit

illud esse iustū p̄ciū licet rigidū nec peccat nec tenet ad restitutionē. Sz si p̄tra p̄sciam licet in modico sciēter excesserit non pōt excusari a p̄ctō saltē veniali cū ois deceptio z fraus sit peccatū z debet illud paup̄ib? erogare. xiiii. q. v. q̄ habetis. z sic d̄ clarat Jo. de ripol. z Berol. odo nō ob. p̄dictis. c. cū dilectis. e. de emp. z ven. vbi d̄ q; licet cōtra bentib? iniuces decipe vsq; ad dimidiā iusti p̄ciū q; illa decre. bz locū iure fori tm̄ ad vitanda litigia. non aut̄ iure poli. s. dei z lex diuina nil iniustū relinquit impunitū z reputat illicitū si i p̄tractib? iusticie nō seniet. Cōcor. p̄dictis Inno. e. de vsuris. In civitate. dñs An. de bu. in. c. q; pleriq; de immu. ec. glo. z archi. r. q. ij. hoc ius. Si solū ratione termini rē vēdidit plus quā valeat vel minori emit rōne p̄mature solutionis. nā in vtroq; casu vsura est. vide. s. p̄cepto. vij. Si vēdidit rem plus quā valeat q; emptor ex re quā emit multū iuuat. Nā hoc est iniustū et illicitū nisi cū res q̄ vendit in p̄trimentū cederet vēditoris qui multuz illajre indiget z sibi est utilis tūc enī poterit vendere licite plus q; valeat s̄m se quā tū est damnū qd̄ incurrit ex ei?

vēditiōe s̄m tho. ij. q. lxxvij.
 z sco. in. iiii. di. xv. q. ij. vbi ad-
 dit q̄ idem est in p̄tractu p̄mu-
 tationis accōmodati p̄ductio-
 nis z locati. Si t̄m hoc casu em-
 pto: libere voluerit aliqd̄ plus
 quā valeat res dare q̄ inde ml̄-
 tum inuat̄ seu lucrat̄ p̄t̄ reci-
 pi. si aliq̄m rem emit vt integrā
 immutatāq̄ vēdendo lucretur
 nā s̄m Criso. nō licet sic lucrari
 carius eā vendēdo q̄z emerit ni-
 si eā cū labore de vna regiōe ad
 altā trāstulerit vel cū piculo s̄z
 uauerit aut industria sua meli-
 orata fuerit. s̄z modo emere vt
 statim lucret̄ cū proposito sine
 oibus p̄dictis p̄ditionib⁹ n̄ cer-
 tificādo emptorē de valore ip-
 sus rei vendēde omnino illicitū
 est z tales negociatores a
 republica eijciēdi z exulādi s̄nt
 s̄m sco. z Alex. vbi sup̄ Lōcor
 dat hosti. in sum. si in suis merc-
 catijs dolū cōmisit vel fraudes
 rem viciōsam exponēdo venac-
 le. nā cū ex hoc det emptori dā-
 ni z piculi occasiōē. Damni q̄
 dem si propter ei⁹ viciū seu de-
 fectū res sit minoris precij z ip-
 se nil de p̄cio minuit. piculi nō
 si propter ei⁹ viciū vsus rei red-
 dat̄ impedit̄ v̄l noxiūsp̄ta cū
 q̄s vendit equū claudicantē p̄
 veloci domū ruinosam pro fir-

ma cibuz corruptū aut veneno-
 sum pro bono si vēditor non de-
 tigit in sp̄e z clare hmōi d̄fect⁹
 z vicia occulta venditio est illi-
 cita; z dolosa z cōtractus nullus
 xij. q. ij. c. q̄sque. in fi. z tenet ad
 restitutionem precij emptori e-
 quum sibi restituenti. vt notat
 tho. ij. q. lxxvij. z spe. ti. de em-
 pti. z ven. §. antepenl. Si ven-
 didit aurū vel argentū alchimī-
 cuz pro vero vide infra. c. se. Si
 cōmisit fraudem in ipsa re seu
 spem rei vt vendēdo auricalcū
 pro auro. lapidē nō p̄ciosum. p̄
 precio vinū limphatū pro puro
 carnes hircinas pro castratis.
 vnum aroma mixtū cuz alio p̄
 puro. cerā mixtā cum rapina v̄l
 alio pro pura vnum medicina-
 le pro alio hmōi. nā qui hoc sci-
 enter facit si decipit vel decipe-
 re. intēdit proximū peccat mor-
 taliter z tenetur ad restitutiō-
 nem si est notabile qd̄ s̄m Tho
 vbi supra. Si vero ignoranter
 venderet vnam rem pro alia nō
 peccat quidem. sed cum d̄ erro-
 re suo perpenderet s̄z satisfacere
 tenetur z qd̄ dictum est de ven-
 ditore idem est z de emptore q̄
 scienter emit rem p̄ciosam
 quam venditor credit esse vis-
 lem vel modici valoris. Quia
 et ipse iniuste agit et ad resti-

tutionē tenet. Et aduerte pro
 clarioꝝ intelligētia p̄dictoꝝ q̄
 vbi nullū p̄iculus imminet ipsi
 emptoꝝ. nec in vendēdo. iustus
 p̄ciū multū excedit ⁊ ēptoꝝ cen
 tenē in emēdo satis industrioꝝ
 sus ⁊ res venalis p̄ libito sibi ex
 amināda exponit tūc venditor
 nō tenet defect⁹ rei venalis si
 bi manifestare p̄cipue cū eos n̄
 zelat nisi solū vt de re sua habe
 at iustū p̄ciū. Si fraudē adhibu
 it vendēdo v̄l emēdo circa quā
 titatē rei. s. in pondere numero
 vel mēsurā. Tres p̄derib⁹ vel
 mēsuris p̄ supioꝝ vel antiquaz
 p̄suetudinē nō app̄batis vel al
 teri exēpli gr̄a de p̄dere si ve
 dit. xi. vncias p̄ vna libera car
 niū aromatu pisciū lane lini et
 hmōi. exemplū de numero vt si
 res quas d̄re d̄z incerto nūe
 ro tribuit diminutas. Exēplū
 de mēsurā vt si dedit decē bra
 chtopanni linei vel lanei p̄ vn
 decim vel sextariū grani dimi
 nutū seu materiā vini olei v̄l al
 terius liquoꝝ nō plenā In om
 nib⁹ his si emētes a iusto p̄cio
 fraudātur oēs q̄ sciēter sic de ci
 piūt mortaliter peccāt ⁊ tenen
 tur ad satisfactiōē dānificat⁹
 vel si parū est damnū paupib⁹
 Si tñ hmōi corruptio p̄deruz
 vel mēsurarū est cōmunis rēo

sequēter oibus nota nō videt̄
 ibi. pp̄ie esse fraus nec mortas
 le. Tenere aut̄ vnā mēsuram
 ad emendū ⁊ alterā ad venden
 dū sp̄ est mortale nisi illis cū q̄
 bus mercator hoc innotescat.
 de vtro. xv. Si negociādo fecit
 p̄mutatiōē rei ad rē q̄d vulga
 riter d̄z brato. puta existēs lani
 fer vel trapecida dedit pennū
 vnū laneū extimetū ab eo flore
 c. alteri mercatoꝝ q̄ dat p̄ illo
 ballā vnā lane aglie extimatay
 eb eo floꝝ. c. Vñ in hoc p̄tractu
 p̄mutatiōes p̄t̄ interuenire
 fraus duob⁹ modis. aut i q̄lita
 te rerū cōmutatarū ⁊ tūc si ē
 fraus ex pte vni⁹ tñ q̄. s. scien
 ter dat alteri rem defectuosam
 ipo ignorāte cū tñ recipiat ab
 eo rem bonā mortali peccat ⁊
 tenet ei satisfacere si notabili
 ter lesit. ex de iniur. si culpa. si
 aut̄ vterq̄ intēdit alterū deci
 pere ⁊ ab vtroq̄ dat̄ alteri res
 defectuosa p̄ bonā vtroq̄ igno
 rāte fraudā alteri⁹ vterq̄ mor
 taliter peccat. p̄pter malā intē
 tionē. xxij. q. v. qui p̄ iura. Quo
 vero ad satisfactiōē p̄t̄ fieri
 recompensatio vt vnus alteri
 nō teneat. si deceptio fuerit eo
 qualis. si tñ vtriq̄ vt practici
 scirēt sic p̄suetū fieri non videt̄
 ibi fraus nec alter alteri teneri

de reg. iur. sciēt. li. vi. Aut dece-
ptio iteruenit in p̄cio. q. s. vn̄
q̄sq̄ eorū excedit in estimatio-
ne rei sue ⁊ tūc videt̄ simili mo-
do distingui posse vt. s. Si p̄ se
fraudaui vel p̄ aliū defrauda-
ri fecit pedagia v̄l gabellas iu-
ste ⁊ licite impositas puta occl-
te mercimonia introducēdo in
ciuitatē vel afferēdo vnū aliud
esse aut minoris quātitatis vt
sic vel nihil vel min⁹ solueret.
Vñ sic rapinā cōmīst seu fur-
tus v̄m Ray. ⁊ tenet̄ restituere
illis q̄bus talia debent̄. Rom.
xiii. reddite oibus debita cuius
ctigal verū ad penas q̄ iniuste
sunt a iure cōmuni vel nuptias
li p̄tra h̄m̄i deceptores nō te-
net̄ infozo p̄scie nisi p̄us p̄dem
nat⁹ fuerit. rj. q. ij. fraternitas.
in si. Cō. tho. ij. ij. Si soluit cre-
ditorib⁹ p̄ mercimonia empti
in termino p̄stituto. nā si secus
fecit tenet̄ eis ad om̄ie interes-
se. extra de pigno. significante.
Si distulit mercedē reddere o-
perarijs seu laboratorib⁹ in op⁹
suū p̄ductis v̄lra t̄pus p̄uentū
cū eis v̄l aliqd̄ de p̄cio p̄uento
subtrahit seu falsas monetas p̄
bonis dedit grauit̄ peccauit
⁊ tenet̄ eis satisfacere de omni
dāno ⁊ incōmodo qd̄ p̄pessi fu-
erint. si p̄ductis pro certo p̄cio

nō soluit iuxta p̄missa. s. dedit
pannū vinū ⁊ h̄m̄i loco p̄cū
nā illicite egit nisi hoc fecerit
cū eorū libera volūtate. s. hoc
casu si illi nō indiget̄ vsu rei ill-
date ⁊ necesse habuerint eā v̄-
dere minori p̄cio tunc p̄ductor
tenet̄ eis resarciri qd̄ min⁹ has
buerūt. sec⁹ aut̄ si a p̄ncipio ope-
ris hoc pacto p̄duxit eos vt de
laboze suo p̄tim daret pecuniā
p̄tim pannum ⁊ alia victualia.
nā tūc si pannū vel alia sibi det
p̄ pte solutionis v̄m p̄uentione
⁊ v̄dat iusto p̄cio. s. v̄m q̄ alijs
cōmuniter v̄dit licet p̄derent
reuendēdo nō tenetur p̄ductor
Idem esset si v̄deret sibi plus
iusto p̄cio q̄ sic cōmuniter so-
let fieri ⁊ conducti a p̄ncipio
hoc sciebat ⁊ alias expti erant
nā sciēt̄ ⁊ cōsentiet̄ nulla fit i-
uria de re. iudic. sciēt. li. vi. Si
fideiussor fuit pro aliquo solue-
di ei⁹ creditori. nā si ex hac fide-
iussōe aliqd̄ accepit nisi interes-
se suū si ptulit vsura est. e. f. e.
p̄uenit. Insecurare t̄n p̄ mare
vel terrā merces suscipiēdo in
se piculū earū ⁊ rōne piculi cō-
uenire q̄ mercatoz sibi tradat
certuz qd̄ p̄ quolibz cētenario
valoris ip̄arū mercū licitū est
v̄m Lauren. de ridol.

De societate.

h

Traxit societates
 cuz aliquo ad cōmu
 ne lucrū z dānū z in
 fideliter se habuit i
 ea subtrahēdo vel retinēdo ali
 qd occulte de cōmuni pecunia
 seu lucro societatis pecca. mor
 taliter z restituere tenet. si con
 traxit societate hoc modo. scz
 dando pecuniam mercatori ad
 mercandū vel artifici ad exer
 cendū. nā si hoc p̄traxit cuz pa
 cto vl etiā sine pacto. s; tñ hac
 intētiōne p̄ncipali q̄z capitale
 sit saluum z p̄tem lucrī habeat
 cōtractus est vsurari? vt notat
 glo. in. c. pleriq; .xliii. q. iii. Lon.
 930. z accur. ff. p. sol. l. si non fue
 rint. Si p̄tracta societate fuit
 diligēs in reb? societatis. Mas
 i societate imputat etiā culpa
 leuis q. i. f. siderat qñ q̄s nō est
 sic diligēs in reb? societatis sic
 erat in reb? p̄p̄iis tpe inite so
 cietatis. ff. p. sol. l. socius socio. z
 sic restituere tenet vide de hac
 materia plene in summa p̄sa. c.
 societas. i. z. ij.

De sociis.

Traxit aīalia in soci
 dam z quomodo vel
 quo pacto. Nā hōi
 aīalia vel pecora multipliciter
 tradi solent. Si ergo hoc modo
 tradit ad custodiā. s. alicui dan

do viginti capita pasceda sub
 certa mercede vel etiam certa
 portioe puent? eorū tūc si dñs
 sibi retinet piculū aīaliū s; .x. s;
 est p̄tract? locatiois z de se lici
 tus. scē? si nō retinet piculū sibi
 excepto tñ eo q̄ p̄tuleret ex me
 ra negligētia custodie q̄d p̄ pri
 net ad custodientē si tradidit p
 modū mutui dādo alicui z ruffi
 co. r. capita cū pacto q̄ sint fir
 ma in numero vl in p̄cio eorum
 in oēm euentū tūc si accipit ali
 qd de lucro vsura est. qz cederz
 ei solū rōne mutui qd p̄hibet.
 xliii. q. iii. vsura. si tradidit per
 modū societatis z hic p̄tract?
 pōt etiā fieri mltipliciter iuste
 z iniuste. Iuste qd sit qñ in soci
 etate vtriusq; cōmuniis est z eq̄
 p̄ditio ad iudiciū boni z practi
 ci viri. vt. s. equaliter p̄cipent
 lucrū z damnū. p̄portionabilif
 exēpli grā. vn? hz viginti capi
 ta. Ali? totidē vel etiā soluz de
 cem z cōcant ea ad inuicē z pi
 culū z emolimentū z etiā expē
 sas equaliter cōcant ea ad in
 uicē si equaliter ponūt in socie
 tate vl p̄ rata sim q̄ qlibet po
 nit alias p̄tract? est illicit? z cō
 tra iusticiā qñ. s. melior est p̄dis
 tio vni? q̄z alterius vide de hac
 materia plene in summa p̄sa.
 vsura. ij.

De cambijs licitis & illicitis.
 Circa cābia notādū
 q̄ ad hoc vt q̄s ex
 eis lucrū reportet li
 cite optet q̄ tale lu

crū pueniat aut rōne custodie,
 aut rōne patrie, aut rōne mone
 te, pōt circa hoc sic interroga
 ri. Primo si cāpsor cambiēdo
 flore, in monetā vel econuerso
 qd̄ d̄r cambiū minutū recepit
 vnū denariū pro flor. nā vt dicit
 Joh. de leg. in. ca. si. de vsu. hic
 casus nō videt̄ hñ excusabilis.
 ab vsura nisi attēto interesse et
 f. naliter pcludit̄ q̄ vbi q̄s plus
 accipiat nō est bene tut^o in con
 sciētia nisi etiā illud plus rōne
 interesse vt supra recipiat. f. la
 boris itineris oparuz pensionū
 salariorū & factorū que pro hu
 iusmodi arte exercēda subijt. si
 in hñōi cābijs minutis sciēter
 miscuit monetas falsas incisas
 vel diminutas peccauit morta
 liter & lesis restituere tenetur.
 si est qd̄ notabile alias est pau
 perib^o erogādum, si fecit cābi
 um hoc modo mediolani exñs
 aliquis indiget pecunia veneti
 is & dat mediolano flo. c. cāpsor
 ri q̄ h̄z etiā cambiū venetijs vt
 cōsignet seu reddat ei venetijs
 p̄fatos. c. ducatos indemnes p
 pter hoc cāpsor accipit ducatū

vnū fm quosdā videt̄ turpe lus
 crū. p̄tio q̄: cāpsor absq̄ picu
 lo labore & expēsis facit rīderi
 venetijs. scdo q̄: ante q̄s reddat
 eos pōt ex sibi traditis ducatis
 in mediolano mercari & lucrari
 S; saluo meliori iudicio qñ ta
 li cābienti q̄ de hoc facit arte
 imminēt expēse vt in casu p̄ce
 dēti p̄t accipe moderatū lucrū
 p̄cipue rōne intet esse sui. Sec^o
 aut de eo q̄ hāc nō exercet artē
 Si cābiū fecit hoc modo puta
 in ciuitate mediolani exñs cuz
 mille ducatos venetos venetijs
 as vellet ferre tibi cābire seu
 eos expēdere inuenit in medio
 lano cāpsorez hñtem tabulam
 cābiū in ciuitate venetiary cui
 tradidit eos tanq̄z cābiens iue
 netijs & p̄sequēs ad forū cam
 biū venetiary. nam licet p̄dicti
 ducati veneti plus valēt vene
 tijs q̄z mediolani vbi tradidit
 eos nō est tñ ibi vsura, nisi tra
 dēs aliqd̄ intendat q̄: in cābijs
 pōt iteruenire lucrū rōne p̄tie.
 Si fecit cābiū alio p̄uerso mo
 do & d̄r cābiuz p̄ lras. In florē
 tia exñs indiget pecunia in ves
 netijs & dat florētie cāpsori. cvi
 vel. cvi. flor. vt p̄ litteras suas
 faciat p̄signare ei vel alteri pro
 eo. c. ducatos venetos. nā licet
 cāpsor inde lucret̄ tamē tal

tract^o illicit^o est. tñ qz rōne patrie supuenit lucrū. tñ qz credit ad vtilitatē vtriusqz. tñ rōne interesse. s. expēsarū. 7 dī cābium p litteras. Si fecit cābiuz p venetas siue cābiū sicū vel cābiū a libere di grossoni. i. ducatorū qd fit hoc modo. ego egēs hic mediolant. x. libris grossorū id est. c. ducatorū fcpio a te cāpfore mediolanū. ibides. c. vi. vel plus vel min^o sicut tūc mediolani cābia currūt 7 valent. x. libris grossorū. Et inde 7 vnū mēsem teneor tibi ad restitutiones tñ qz tuz infra x. dies pputādos a die celebrati tract^o valebunt x. libris grossorū in ciuitate venetiā qz aliqui valent plus alio qñ min^o 7 sic aliqui pdit aliquādo lucraf cābiēs licet vt iplurib^o lucraf. Nā hic cōtract^o est vsurari^o qz campfor in hoc casu pncipaliter intēdit lucrū 7 sperat illas x. libras grossorū recipere in maiori valore qz dederit. qz vt plurimū sic ptingit alias nō mutualet licet qñqz etiam ptingat illas in minori recipere 7 sic ibi est vsura cū interueniat mutuū cū intentione lucrī. xliiii. q. iiii. c. i. ar. e. ti. In ciuitate con. laurē. de ridol. si exis thesaurari^o seu depositari^o alio cuius dñi vel cōmunitatis aut

officiū vl' gabelle habuit recipere eorū pecunias seu intratas. vt pro loco 7 tpe distribuit alijs officialib^o 7 stipēdarijs seu alijs salariatis iuxta eorū dispositio nem. nā si talis recipiēdo hmoī pecunias vel numerādo a quo qz erexit aliqd puta vnū denariū p floreno. 7 est sufficienter. pro labore salariat^o tenet sic acquisita vel extorta paupib^o erogare. xliiii. q. v. Non sane. nec in hoc casu excusaret pfectuto cū foret irrationabilis 7 ex nimia cupiditate introducta. Secus aut si nō esset sufficienter salariat^o de labore suo. Si exis de positari^o vt. s. neggciatus ē cuz pdictis pecunijs 7 cū eis lucratus. Nā si talis pecunia stet piculo cōitatis vel dñi lucrū inde pceptū ptinet ad eos deducta tñ mercede laboris ipius. Aut si ex hoc exercitio dānicauit creditores ipius dñi vel cōitatis nō soluēdo eis salaria sua tēpore statuto vel nō integre tenetur eis de omī dāno 7 grauitate peccauit. Si vero pecunia fiat in ei^o piculo vt cōiter ptingit qz tales solēt dare fideiussores. Nec dñs seu cōmunitas nec eorū creditores ledātur. Alud lucrū erit suū rōe industrie. Si qñqz ptingit eū habere pe

tūniā specialē quā timens mi-
 norari volūtate pncipis futuro
 tēpore mutuauit eā alicui hoc
 pacto vt restituat sibi inequa-
 li p̄cio in quo erat cū ab eo mu-
 tuo daref. Nā si facto mutuo
 minorata est pōt recipere in illo
 equiualeūti in quo erat quando
 mutuauit nec cōtractus est illi
 citus sc̄dm alex. de alexan. 2 no-
 tat in p̄tractib⁹ sancti Bernar-
 dini sermone. xl. ar. iiii. ca. i. si fe-
 cit cōtractus vsurarios v̄ als
 fraudulētos 2 illicitos 2 iiquos
 nā si sciēter fecit mortali pecc-
 cauit 2 tenet satisfacere lesis.
 Si sensalis p̄soneta vel media-
 tor fuit sciēter p̄tractū fraudu-
 lentozū m̄q̄taliter peccauit et
 restituere tenet idēz si fuit me-
 diator: p̄tract⁹ vsurarij cū disti-
 ctione tñ que habet sup̄ p̄ce-
 pto. vij. si mediator: extitit in a-
 lijs p̄tractib⁹ licitis puta vēdi-
 tionis equozū domozū 2 hmōi.
 2 sciēter male p̄suluīt emptori
 in ei⁹ damnū 2 sui ac vēditoris
 vtilitatē mortaliter peccauit 2
 tenet ei satisfacere de re. iudi.
 nullus. li. vi. in nouella. 2 idēz est
 si male p̄suluīt vendenti. si fuit
 mediator: in m̄firmōijs p̄trahē-
 dis 2 mēdacijs vsus est in pretiū
 dicium notabile alterius p̄tra-
 hentū mortale videt. xxij. q. ij.

capl. i. si emit res raptas v̄ fur-
 tas 2 hmōi. vide sup̄ p̄cepto se-
 ptimo. Si propter lucrū expo-
 suit se sciēter piculo mortale ē.
 Si se trāstulit ad ptes longin-
 quas vel p̄ multū tēpus absēs
 fuit a cōiuge sua absq̄ v̄genti
 necessitate 2 absq̄ eius licētia
 non videt absq̄ piculo peccati
 mortalis cū probabiliter p̄stet
 ei occasionem mali.

Ab artificibus mechanicis
 operarijs 2 huiusmodi. Ca. xij.

3 facit artē cui⁹ arti-
 ficū est indifferens
 ad bonum 2 malus
 v̄sum vt facere gla-

dios laceas balistas sagittas 2
 quedā venena q̄bus v̄timur ad
 sanitatē 2 hmōi. nā sc̄dm Ray.
 si talis hoc facit vel vendit pro-
 pter hoc vt hoies tallibus abu-
 tātur vel si sciēter vēdat v̄ dō-
 nat eis quos scit abusus mort-
 taliter peccat 2 grauissime. ij. q.
 i. notū. Et oīa p̄ctā que occasio-
 ne illarū rerū ab alijs p̄petrant
 sibi imputant 2 re⁹ est apud de-
 um oim aiaruz q̄ p̄pter hoc pe-
 reunt. Si autē habuit bonā intē-
 tionē nec credit illos talib⁹ abu-
 sos vel h̄is animū indifferētes
 nihil super hoc cogitabat aut
 ignorabat q̄ esset illicitū talia

k iiii

facere vel videri nō videt peccare nisi forte ex qualitate persone vel tēpore cognosceret vlt p̄babiliter sibi p̄scia dicitaret q̄ emēs nō querit illā rē nisi ad malum p̄petrandū qd̄ tñ defacili credere nō d̄z. Lon. Tho. 2 ho. iii. ij. q. cxix. ar. ij. Si vero facit artē omnino p̄niciosā 2 ad nullum vsus humanū vtilē. sua qd̄ dixi in p̄ncipio capituli p̄cedentis vbi multa h̄ntur q̄ etiā tanquā artifices. si in arte sua mēsdacis sciēter vsus est 2 cū intēntione fallēdi proximū mortale est. xxij. q. ij. c. i. 2 tenētur restituere lesis. Si aut̄ nō intendit nocere s̄ se indemnē seruare veniale est s̄m thom. 2 Rich. in. iiii. Nisi assidue 2 ex mala cōsuetudine mētial. q̄ tūc s̄m hostie. mortale est. Si vsus est iuramentis vlt p̄iuris vide. s. ti. iiii. p̄cepto sc̄do. Si vsus est iniuriis seu falsis mēsuris vel p̄derib⁹ vide supra capitulo p̄cedenti. Si humectauit mercātiā sic quādoq̄ sit in pipere s̄nzibero crocho lana 2 similib⁹ q̄ pondere vendūtur vt magis ponderent grauit̄ peccauit 2 dānificat̄ restituere tenet. Si iniuste d̄ifamauit alio:ū merces opa vel artificia vt sua melius v̄dat et eius apotheca maiorē p̄cursum

habeat tenet. si nouitatus fuit curiosus inuentor. nā 2 ipse peccauit 2 ceteris occasione peccandi p̄buit sc̄dm̄ tho. vbi supra proinde. Crisost. inquit. ab arte caleco:ū sutorū 2 t̄ctorū m̄ta abscondere oportet si in arte sua fidei sue se fiducialiter committētes decepti in qualitate. seu quāitate rei aut in p̄cio videtur mortale. 2 eis restituere tenetur.

Ab aromataris.

Rimo querendū est si in cōponendis medicinis min⁹ diligēter se habuit aut nō posuit ea que medicus ordinauit vlt nō posuit ita bona 2 f̄cōtia sicut oportuit vel tanquā in expert⁹ male cōposuit. Nam si medicina fuit nocua vel nō p̄ficua infirmo p̄dictis de causis cum ex hoc habeat sequi necessario grauior̄ egr̄i infirm̄ta vlt mors atq̄ medici infamia non videt excusari a mortali 2 tenetur de om̄i dāno. si sciēter vendidit vnā rem pro alia vt corruptam pro bona antiquam p̄ recentem vilem pro preciosa mortale peccauit 2 lesis tenetur de omni damno. Si sophisticauit aromata commiscendo res viles p̄ciosis minus bonas opa

timis et vendidit pro puris ut so-
let fieri in siropis confectioni-
bus electuarijs speciebus cereis
et huiusmodi. nam ultra pecca-
tus legis satisfacere tenetur eo
modo quo dictum est supra. ca.
xij. si tamē huiusmodi mixtura
nō sit nociva sed sit ut res red-
datur magis delectabilis et de-
trahatur de precio quantum cō-
uenit nō videtur illicita si scien-
ter excessit in precio vendendo
res viles pro preciosis vel cari-
us quā communiter fit ab alijs
aromatarijs. Nam ultra pecca-
tum tenetur legis satisfacere si
est quid notabile alias est pau-
peribus erogandum. Si docu-
it vel scienter vendidit ea qui-
bus procreat abusus et ad hoc

effectum vel vendidit venena-
eis quos credidit abusus mor-
tale est. Si vendidit scienter re-
defectuosam alicui vel expen-
dit monetam falsam credēs sic
alium posse decipere. quia in e-
mendo eam vel in recipiendo
monetam ipse est deceptus. nā
hoc nullomodo licet ex quo des-
fectum rei vel monete nouit si
alicui mutauit pecunias p̄ci-
paliter propter hoc ut iret ad
apothecam suam usura est. vi.
de. eo. ti. capi. vij. Si in diebus
festiuis vendidit vel alios ven-
dere fecit seu permisit indif-
fenter vel tenendo apothecas
apertam. Nam hoc nō licet nisi
p̄ imminenti necessitate.

k iiii

Rubrica vide. s. p̄cepto. iii.
 Et lanifice vel trapecida.
 Et dolum nō in arte
 sua vel fraudē quo
 quomō cōmīst faci
 endo pannos lane
 minus p̄ciose et bonitatis et vē
 dendo pro pannis lane maior
 p̄cū et bonitatis vel vnius tins
 cturē pro alia nil minūdo de p̄
 cio vltra p̄ctū teneē restituere
 lesis. Si cōmīst fraudem faci
 endo trahere pannos ad tira
 torium vltra modū debitū ar
 tis. Nā cū hoc cedat ad dānus
 ementis q̄ pānus deficit a mē
 sura si postea madidat et rōndi
 tur vt moris est teneē vendēs
 vltra p̄ctū emptori satisfacere
 idem dico de his qui vendunt
 caligas factas ex panno minus
 debito balneato que postea cū
 eis emptor vtitur restringunt
 et decurtantur et cito lacerantur
 Si tradēdo lanā ad filandū de
 dit vncias. xiii. pro libra fraudu
 lenter nolens tñ solvere nisi p
 filatu vni⁹ libe peccat. et tene
 tur satisfacere. nisi ita esset de
 more patrie. Si vendidit pan
 nos laceratos ad tiratoriū licet
 reemēdatos aut male textos.
 vel tinctos vel cartatos pro bo
 nis. Nā hoc nō licet nisi demat
 de p̄cio quantū importat ille d

sectus alias fraudē et dolū com
 mittit. et teneē satisfacere vt. s.
 e. ti. cap. xij. ad idem tenent me
 diatores qui sciētes tales defe
 ctus faciūt vēdere pro bonis.
 Si distulit soluere creditorib⁹
 suis vel mercedē reddere ope
 rarijs vide supra.

Et aurifice.

Et fecit vel vendidit
 aurum vel argentū
 alchimiticū pro ve
 ro vltra p̄ctū teneē
 emptori satisfacere de damno
 Concor. tho. ij. q. lxxvij. si tam
 expenderet tñ pro tāto et tale
 pro tali sine aliqua falsitate for
 me vel materie nō videt illicitū
 tum scōm. d. ol. in con. suo. Si e
 mit pro se calices sacros nō cōs
 flatos prohibitū est. r. q. ij. hoc
 ius. Si cudit monetā vel num
 mismata sine cōsensu p̄ncipis.
 Nam sine autoritate ei⁹ nō licet
 scōm Barto. l. de fal. mo. l. ij.
 et. iii. Vel autoritate regis dñi
 seu vniuersitatis superiorē non
 recognoscētis vel qui in hoc tā
 to tpe p̄scripsit q̄nitiū nō extat
 memoria. extra de verb. signifi
 sup quibusdā. Et qui cōtra fec
 grauiter peccat et mltipliciter
 punif. Si cudēdo vel fabrican
 do monetā fraudē quoquomō
 cōmīst in materia forma pōde

re vel valore. Nam si in vnoquoque
 horū quattuor defectus reperitur
 iusta pecunia defraudat unde
 notat glo. et Inno. in. c. iiii. de iu
 re iur. si moesta fabricata falsifi
 cavit totendo vel tingedo. s. mo
 neta enea inargentado seu de
 aurado. aut monetas graues e
 ligedo et psado et alias transire
 pmittedo sicut faciunt capsores
 Nam hi omnes sunt infames eti
 am falsarij et multipliciter puni
 unt. C. de fal. mone. l. i. et d. c. v.
 Con. ibi hosti. Si alicubi emit
 monetas diminuti ponderis. p
 ut ibi currunt vel aliu locu porta
 ret cu lucro vediturus. Nam si
 vbi eas vedidit indiffereter s. c
 expeditur sicut integre mone
 te non videt in hoc peccare cum
 nulli inferat damnū et sibi ex i
 ndustria sua et labore qrat lucrus
 sicut ptingit etiā de alijs mer
 cimonijs que plus minusue va
 leant in vno loco qz in alio.

De tabernarijs

Si vedidit vnā speciem
 em vini pro alia vel
 post qz exposuit vel
 num venale et attra
 hit hoies miscuit illud aqua vel
 min⁹ bono vino grauiter pecca
 uit nisi subtraxerit de pcto qz
 tum debuit. Si ad clarificadū
 vinū aliqd corporib⁹ noxiuum

miscuit. Si vedidit vinū mēsu
 ris iniustis vel min⁹ plenas de
 dit vel tra pctm tenet restituere
 vel paupibus erogare. vt. s. co.
 ti. ca. xij. Si postqz vendidit vi
 num aut alia comestibilia occul
 te subtraxit ea comedit vel bis
 bit ad hoc vt etiā alia emat vel
 tra pctm restituere tenetur. Si
 dieb⁹ festiuis vedidit pncipaliter
 propter lucrū summo mane eti
 am in qualibet maiori solēnita
 te aperies tabernā mortaliter
 peccauit. Si sciēter vendidit vi
 num se inebriare volētibus nō
 curas de pcto dūmodo lucret
 mortale est. Et idem si propter
 lucrū pncipue dieb⁹ festiuis pro
 curat qz ibi videatur quedā ad
 potū pccitātia vt magis bibat.
 Si i domo sua tenuit meretris
 ces latrones ribaldos et alearū
 lafores pntando eis naybos car
 ticellas et taxillos et exigedo p
 eis pecunias mortale est. Et ef
 ficitur pnceps oim pctōuz ta
 lium. ij. q. i. Notū. Si car⁹ et pl⁹
 debito vedidit simplicibus vel
 ignotis aut trāseuntib⁹ qz ali
 is qz pbitū est ex. de empti. et
 vendi. c. i. Si fidelis fuit in ser
 uado res suas hospitib⁹. Nam
 ad hoc tenet et si amisse fuerint
 satisfacere obligat fm Bart. l.
 l. i. ff. de fur. aduer. nau. cau. et no

tat collec. ex. de loca. c. l.

Et futuro.

Et retinuit seu occulte subtrahit de panno vel serico tella bōbice et hōi. nā furtū cōmisit. Et si sit qd notabile restituere tenet nisi pbabiliter psona cuius est mercedez laboris eius vel omnino nō de dissest vel diminute. Si aliquando pmissit aliqd facere cū sciz nō posse attēdere pctm est. Si diebus festiuis et noctib' pcedētib' laborauit vel laborare fecit aut permisit seu toto mane maiorū solennitatē se occupauit inuestiēdo nouas vestes tā viros q̄s mulieres nō videt excusari a pctō. et si ppter hoc obmittit missa est mortale. Si sic vestiēdo mulieres vel aliqd circa eas faciēdo se habuit in honeste vel alicui scādalum dedit mortaliter peccauit. Si in arte sua aliqd illicitū p se fecit. vel p alios puta vestes nimīū caudatas scolatas impudicas et hui' modi nō excusat a pctō. Si famulos seu operarios quos mercede pduxit bene et fideliter tractauit et eis pacta seruauit. nā alias tenet illis satisfacere. Si puerū quē pduxit grauitē percussit vel vulnerauit. tenetur d

dāno q̄ leuis tm castigatio talibus pmissa est. ff. e. Item que ritur si p errore vestē alicui' dedit alteri tenetur ei ibidem

Et locatore et cōductore

Et sciēter locauit all quā rez viciosa et pu ta domū ruinosam e quum claudicātem

vel alias defectuosuz hoc ignorante pductore peccauit mortaliter si inde secutū est verisimiliter sequi poterat notabile damnū pductori et tenet ei de omni dāno inde secuto. et similiter tenet si locauit re viciosa ignorāter licet non peccauerit. ff. loca. et cōduc. l. si addes. §. i. et notat hosti. et durā. in sum. suis e. ti. et Jo. an. ex. e. ca. i. Si notabiliter carius quā debuit re suam locauit pseratis pditionibus occurrētibus peccauit plus et min' scdm quā pductore grauauit. Si locauit operas suas i faciēdo aliquā rem et damnū intulit dño rei rem ipam destruedo in totū vel in partē. Nam si hoc ptingit culpa sua etiā leni aut illorū quorū opere vel opera vtitur tenet de dāno dato scdm hosti. secus si diligentiaz adhibuit quā diligēs paterfamilias adhibuisset. ff. eo. si merces. §. qui columnā de casu. Jo

fortuito nō tenet nisi p pactuz
 exp̄sum fuerit vel aliquib' cast
 bus exp̄sis cū clausula genera
 li vt no. Jo. an. vbi supra. Si loz
 cauit opas suas tm̄ vel locauit
 rem z operā simul vel accepit
 spectē ex innoiato ptractu vt a
 liquid faciat in ea licet postea
 casu fortuito impeditus fuerit
 totā tm̄ mercedem accipiet nisi
 mora vel culpa sibi possit impu
 tari vel nisi tēpore quo nō potu
 it in ea operari alteri opatus ē
 a quo mercedē habuit vt notat
 Inno. z Jo. an. vbi supra z host.
 in sum. eo. ti. Si pductor male
 tractauit rem sibi locatam vt e
 quum vel boues nō pascēdo et
 nimis fatigādo z hmōi tenet
 ad arbitriū boni viri scōz Ray
 mū. in sum. Si pductus ad op̄
 alicuius ex festinātia vel negli
 gentia nō fideliter z diligenter
 opat' est sepe paufando vl' mor
 ram trahēdo tenet satisfacere
 de dāno. Si seruiens seu labor
 rator exis alicuius magistri si
 deliter se habuit in omi sibi cō
 misso. Nam si aliquid occulte e
 i subtrahit vel in aliquo deceptit
 peccauit mortaliter si est quid
 notabile z restituere ei tenetur
 vel etiā si sit qd minimum z fe
 cit animo dānificandi fm̄ tho
 ū. ū. q. xvi. z. xiiii. q. vi. c. vltimo.

A pistore

I fecit panem nis
 mis ponderosam.
 ita q' emētes sint
 decepti vel minorz
 ponderis qz debuit vel alteri
 farinā bonā accepit illis quib'
 faciebat panē z posuit min' bo
 nam vel cū nimio furfure quia
 peccauit z tenet ad restitutionē

A macellario

A macellari' vēdidit
 carnes corruptas p
 sanis est mortale. Si
 vēdidit vnā speciē p alia vt ca
 prā pro castrato z hmōi. aut di
 minutū pōdus vt vndeci vnci
 as p libra peccauit z tenetur dō
 damno.

A cerdone.

I vēdidit speciē eoruz
 p alia nimis bona i so
 tularibus peccauit et
 tenet de eo qd plus accepit ra
 tione hui' deceptionis. Si vē
 didit sotulares maiori p̄cio p̄
 pter solutionis dilationem.

A bilitrone

I fecit representatio
 nis seu iocos cum ver
 bis turpibus vel acti
 bus turpia representantibus
 vel cum incantationibus.
 Nam hoc illicitum est z morta

le. Et talia exercentes nō sunt
absoluēdi nec cōmunicādi nisi
omnino de stiterint. Et de his
loquit. c. p. dilectione. de cō. di
ij. z di. lxxvi. q̄ donāt. Ubi di
cit q̄ q̄ talib⁹ donāt pro opere
suo gūter peccāt. Facere autē
ad recreationē z solatiū ho mi
nibus exhibendū dūmodo fiat
in locis t̄pibus z modis oportu
nis z a psonis laycis nō videtur
prohibitū fm tho. ij. ij.

A musico.

Si vsus est instrumētis mu
sicis. Nā q̄uis de se vsus tali
um sit licit⁹ z psequēter fabri
catio z veditio. Pōt tñ multi
pliciter esse pctm̄ in vsu eorum
vt si ad lasciuā prouocandā er
nimā p̄placētā sensualē pre
cipue cū in diuinis officijs pul
sanē ballate z cātionēs layca
les cū hoc cedat ad magnā dei
irreuerentiā. Que enī p̄uētio
xpi ad belial. s̄ an hoc sit mor
tale v̄ veniale relinquo dei iu
dicio. Si pulsat organa in festi
ad officia p̄ncipaliter propter
lucrū turpe est illicitū.

A rusticis z agricolis.

Primo si quoquo
modo excōicat⁹ fu
it vt pro dānis illa
tis vel furtis z bu
iūsmodi seu cū excōmunicatis

participauit vide. s̄. e. ti. ca. i. si
scit z credit oīa sacramenta ec
clesie z si est p̄firmatus de hoc
supra pte. iii. ti. iii. c. ij. Si scit o
rationē d̄ficam z symbolū apo
stolorum z credit que in eo p̄ti
nentur implicite vel explicite.
vt habet̄ ibidem. c. i. Si obser
uauit festa ipse cū familia sua z
in eis missam integrā audiuit.
vt tenet̄ vide sup̄ p̄cepto. iii. Si
obseruauit ieiunia quantū pos
tuit nō tñ ad ea tenetur nisi vt
habet̄ sup̄ p̄cepto. ij. Si sacro
doti suo inobediēs fuit in his
ad q̄ tenet̄ aut p̄tra eū se. p̄ter
ue habuit ei detraxit in re no
tabili mortale est. Si decimas
nō soluit integras fm bonā con
suetudinē loci seu qd̄ vili⁹ erat
de industria ddit mortale vide
Si furat⁹ est aliqd̄ vicino suo
puta asportādo fruct⁹ vvas nu
ces castaneas pullos z h̄mōi pee
cauit fm intentionē q̄z habuit
z tenet̄ restituere oīa fm tho.
Vvas autē comedere i vinea al
teri⁹ z spicas p̄terere nō videt̄
pctm̄. de cō. di. v. discipulos. Si
p̄ aialia sua dānicauit agrum
vel vineā alicui⁹ pascēdo ea v̄
als ledēdo. Nā vltra pctm̄ te
net̄ v̄ aialia dare v̄ extimatio
nē dāni restituere ē de iniurijs
ca. si leserit. z. ca. fina. Si alias

quoquomō nocuit primo suo. vel dānificauit p se vel familiā suā. Vel dirūpendo sepēs aut incidēdo arbores ⁊ nemora ras portādo ligna ⁊ hmōi. Et p̄cis pue si mutauit terminos agroꝝ rū vel possessionum addēdo ali qd de terra vicini sui agro suo arādo vel alias. In his omnibus peccauit ⁊ restituere tenet. ex tra de iniurijs. ca. si. Si regula uit facta seu negocia cōitatis ⁊ infideliter se habuit vel iniuste ⁊ ex culpa sua dānificauit cōita tem in generali seu aliquē d cō munitate in speciali. q; tenet. vt. s. Si tenēs possessionē aduictum male tractauit seu nō diligēter curauit vel cēsūm integre rōbito tpe dño nō tradidit seu alia cū eo puenta nō serua uit cū tñspotuerit peccauit et satisfacere tenet. Si partiarī fuit ⁊ aliqd subtraxit de fructibus fingens se min⁹ recollectis se vel alias fraudē vel notabilē negligentia in dānum dñi commisit vt nō scindēdo culcinādo aut nō seminādo terrā. vel fructus debito tpe nō colligendo aut boues nimis fatigādo a dō vt perierint vel notabiliter deteriorati fuerint p̄cipue ppter propriū commodū peccauit et tenet ei deē āno. Si aialia te

nens in sonidū nō respōdit ex i tegro de lana fetib⁹ ⁊ hmōi ei qui sibi dedit animalia q; tenetur ⁊ est mortale. Si familiā suam gubernauit scdm̄ p̄cepta dei ⁊ ecclesie vt habet sup. eo. ti. c. ij. Si de flagellis dei ⁊ ino fortunjs impatiēs fuit vel ali qd p̄tra deū inordinate locut⁹ est. Nā si deliberate fecit mortale est. Si testimoniū falsū dicit p̄cio vel odio ⁊ si vicino suo inuidit ⁊ accusauit eū ap̄ dñm seu officiales iniuste ppter qd dānificat⁹ est peccauit mortali ter ⁊ tenet ad restitutionē d dāno dato. vide. s. e. ti. ca. iiii. De varijs ac falsis opinionib⁹ quas hnt rustici ⁊ vetule multipliciter ⁊ de incātationib⁹ ⁊ diuinationib⁹ ⁊ similib⁹. De hoc dicitur pleni⁹ sup in p̄mo p̄cepto. Si impleuit vota sua vl nō viu de. s. p̄cepto. ij. Si impatiēs fuit in laborib⁹ aut ex ibercia maluit medicare q̄s. laborare. Si volūtarie occasione laborādi i die festi sibi p̄parauit vt secādo fenū tali die q cogat laborare in die festo in curādo p̄gregando vel recōdendo mortale videtur. De maledictionib⁹ iniuriis ricis p̄tentionib⁹ choreis ⁊ vanitatib⁹ potationibus supfluis ludis iuramentis piurijs ac men

daſis. Vide de ſingulis ſupra
in locis ſuis.

De publicanis ſeu datarijs.
Capitulum. ciiii.

Exercuiſſeu ere-
git p ſeiſꝝ vel p ali-
os datia ſeu gabel-
las illicitas. nā hu-

luſmodi exactiones iure cano-
nico civili ⁊ diuino ſunt reſſe-
re niſi ab impatore vel rege vl-
lateraſi ꝑſilio ſunt ꝑceſſe vel a-
lias ex lōga ꝑſuetudine cuiꝝ ini-
tū nō extat memoria debeant
vt ſupra. e. ti. c. iiii. plene habet
⁊ aliter exiens ſcienter mortali-
ter peccat ⁊ reſtituere tenetur.

Si erexit vel extorſit vectigal
pro eis rebus pro quibus ſolui nō
debet. vel ſi de eis pro quibus de-
bet ſolui erexit plus quā debuit

Nā ſi ultra data ſtatuta ſeu cō-
ſuetudines rōnabiles eiꝝde ꝑe-
dagū aliqd ſciēter erexit mor-
taliter peccauit ⁊ reſtituere le-
gis tenet. Si falſo ⁊ mēdāciter
adinuētiōnes fecit imponēdo.
alicui quōd ꝑedagiū defraudauerit.
Nā ultra ꝑctm tenet eis ſa-
tisfacere de omni dāno inde ſe-
cutō ⁊ de culōnia ſibi impoſita

Si vero erexit penā ⁊ emēdā
in quā quis iuſte incurrit pro eo
quod decepit ſeu decipere voluit
pedagiū occulte deferendo reſ-

obnoxias ꝑedagio nō eſt illicitū
dūmodo non erigat vel extorſit
at ultra quā de iure ꝑmittitur
ſcōm datū rōnabile tñ eiꝝdeꝝ
Si erexit ꝑ ſe vel ꝑ alios ꝑe-
dagia clericis etiā ꝑime tono-
ſure tñ vel a religioſis ſeu ꝑſo-
nis eccleſiaſticis pro ꝑſonis vl-
rebus ꝑroprijs ſeu eccleſiarum
ſuarū quibuſcūꝑ quas nō cau-
ſa negociationis deferūt vl-
de ferre faciūt excoꝑicationem in-
currit. vt in. c. quāquā de cen. lib.
vi. a qua excoꝑicatione ab-
ſolui nō poterit. ſ. ab ego niſi ꝑ
uſ facta reſtitutione ſcōm glo.
ibidem in ſi. nec ſufficeret cau-
ſio ſed requirit actualis reſſi-
tutio vt notat glo. in de. ꝑſen.
e. ti. con. ſte. Joh. de legna. ⁊ Jo.
de imo. Si vero pro rebus quibus
hōi ꝑſone eccleſiaſtiche cauſa
negociationis deferūt nomine
ſuo vel etiā alieno vel ꝑferri fa-
ciunt erigat vectigal ſeu ꝑe-
dagium libitū. eſt tñ ſtabit iuramē-
to eorū vel etiā nunciōꝝ ſuoꝝ
rum. niſi ꝑſonarū qualitas di-
ſuadeat. ſi queſtio ſit de clerica-
tu. ſ. an deferēs ſit clericus vel
nō vel quod res ꝑortet cauſa nego-
ciationis vl- nō. Con. ꝑdicti dos-
cto. Si erexit ꝑ ſe vel ꝑ alios ꝑe-
dagium pro rebus quas ꝑor-
tat layci pro vſu ꝑroprio ꝑ hoc

vide supra. e. ti. c. iij. Si ex his d
positarius seu caneparius pecu
niam exactarū pro pedagio i
fideliter se habuit. Nā si occul
te aliquid ecegit a focijs vel sō
traxit aut fstinuit seu alias quo
quomō defraudauit vltra peco
catum tencē omnia restituere.

¶ A rectorib⁹ seu administra
toribus hospitalium ⁊ aliorum
locoꝝ pioꝝum ⁊ ac domoꝝum
religiosoꝝum. Ca. xv.

¶ Nouit se nō ydo
neus regimini hu
iusmodi locoꝝum
pioꝝū. nā eozū gu

bernatio nō pōt sine det offen
sa cōmitti nisi viris prouidis y
doneis ⁊ boni testimoniū q̄ sci
ant velint ⁊ valeāt loca ipsa ac
bona eozū ⁊ iura vtiliter rege
re ⁊ eozū prouent⁹ ⁊ redditus
in psonarū miserabiliū vsum
fideliter dispensare. vt habet i
de. q. contingit. de relig. domi.
Si existens rector seu admini
strator alicuius hospitalis seu
loci p̄ij p̄fecit inuentariū bono
rum omniū eiusdem loci et iur
amentū p̄stitit. Nā ad hoc tenetur
vt ibi. ⁊ iurabit iuxta for
mam quā ponit spe. in ti. de tu
toꝝe. in principio. Si bona ⁊ p̄
uent⁹ hospitalis seu loci p̄ij quo
quomodo in vsum proprios con

vertit. nam hoc nullatenus licet
vt in dicto. c. q. cōtingit scilicet
vltra victum ⁊ vestituz nec fru
ctus etiam a solo separatos fa
cit suos talis rector vt notat.
glo. ibidem ⁊ sic. in hoc habet
minorem potestatem q̄s prela
tus qui huiusmodi fructus fac
cit suos vt plene dicitur infra.
ca. xvij. Et si scienter eos cōuer
terit in vsū propriū aliter q̄s
predixi mortaliter peccat et ad
restitutionem tenetur. vt no. in
dicto. ca. quia contingit. et ibi
per Job. de imo. ⁊ alios docto.
Si fuit negligens recuperare
bona res ⁊ iura ipsoꝝum locoꝝ
rum a manibus occupantium
seu vsurpantium. Nam ad hoc
tenetur ⁊ si nō facit peccat cuz
⁊ negligens acquirere quando
potest teneatur. xij. questio. iiii.
quicunq; Concordat Johānes
de immo. vbi supra. Si ex negli
gentia sua permisit collabi et
disperdi domos aut edificia
ruinis deformari tenetur ad e
mendam. Nam hoc est signum
euidens male administrationis
et debent huiusmodi reparari
de redditibus locoꝝum qui
supersunt vt notat glosa. vbi
supra. Si ea que ad certum
vsum sunt oblata seu relicta
in vita vel in morte ad alium

vsu puerterit etiã piũ. Nã hoc non licet autoritate sedis apo-
stolice p̄cipue qñ p̄nt p̄ueri ad
vsuz deputatũ fm Lapũ. Si ve-
ro nõ p̄nt ad illũ vsuz p̄ueri po-
terũt ad aliũ p̄ueri etiã p̄ infe-
riorẽ a papa fm quosdã vid̄ nos-
tata p̄ Joh. de imo. vbi. ã. z vo.
An. ð bu. i. c. significatũ. ð p̄bẽ.

Si clericis z in sacris ordini-
bus p̄stitutis. La. xvi.

Trca clericos z i sa-
cris ordinib⁹ p̄stitus
tos p̄nt sic formari
interrogatões plus z min⁹ put
p̄ditioni eorũ videbit̄ expedire
Primo si rite ordinat⁹ est. Nã
si exñs irregularis puta biga-
mus homicida mutulato: illes-
gittim⁹ z hmõl z absq̄ dispesa-
tione ordinẽ recepit mortalit̄
peccauit. Nec hz executionem
ordinis nisi dispenset̄ cũ eo ali-
qs si exqueret̄ peccaret adhuc
mortalr. Si fuit ordinat⁹ ante
etatẽ legitimã mortalr pecca-
uit z dz suspẽdi ab executione
hui⁹ ordinis vsq̄ ad etatẽ legit-
timã. eñ de tẽpo. ordi. vel nõ est
con. glo. in de. generalẽ. ð eta.
z quali. vide vbi. Si fuit ordia-
tus eñ tpa p̄grua dz deponi. eñ
e. c. sane. Si fuit ordinat⁹ p̄ salo-
tuz. i. vno ordine p̄termissõ aliũ
superiorẽ recepit. vltra pctm̄ ð

bet deponi sz ex dispensatione
ep̄i si nõ ex malicia hoc fecerit
põt ad ordinẽ omiffuz p̄moue-
ri. di. lii. sol. citudo. z eñ. de cler.
p̄sal. pro. c. vnico. Glo. Rai. dic̄
q̄ hoc casu etiã ad superiores or-
dines põt p̄moueri p̄ ep̄m. Se-
cus videt̄ si ex malicia. Si p̄ sy-
monia ordinẽ recepit aliqd̄ tẽs-
porale dãdo vel p̄mittẽdo pro
ip̄a ordinatione ordinatoz vel
alteri cuiuscũque sit min⁹ a ma-
nu sine ab obseq̄o vel a lingua
Nã si excõicationẽ z suspensio-
nẽ incurrit a qua nõ põt absol-
ui vel dispesari nisi a Ro. pon-
t̄terq̄z in mortis articulo vtpa-
tet in extrauaganti. Martini
quiti. q̄ incipit ð inabile. z alia
eugenij pape. iiii. q̄ incipit cã ð
teftabile. Si sciẽter ordinat⁹ fu-
it ab ep̄o symoniacõ licet nõ sy-
moniacõ. Nã mortalr peccauit
z nõ recepit executionẽ ordinis
sz est ip̄o iure suspẽsus z irregu-
laris fm Ray. nec põt p̄ ep̄s di-
spesari. i. q. i. si q̄s a symoniaco
Nec si ignorãter qz tun ep̄o te-
rit ab ep̄o sz nõ ab eodẽ. Cõ. ho-
sti. Si exñs excõicatus maiori
excõicatione ordinẽ sacrũ vl̄ e-
tiã nõ sacrum scienter suscepit
mortalr peccauit. nec ordinis
executionẽ recepit. Si vero ig-
norãter. ignorãtia probabili

tūc si est clericus seclariis solus papa dispensat. Si vero religiosus abbas vel prior eius. ex. de sent. excō. cū illorū et ibi glo. et doc. et Rich. in. l. iii. di. xviii. ar. iii. q. i. Si exis in mortali peccato etiam occulto ordinē recepit. Quia mortali peccavit secundum Ray. sic recipiendo ordines sicut et alia sacramenta. xl. di. multa. xcy. di. Illud. Lō. tho. et pe. in. l. iii. sen. di. xliii. Si sciēs se excōicatum vel in peccato mortali exhibuit se in aliquo actu seu officio ordinis ut faciendo acolitū. subdiaconatū. diaconatū. aut solēnter aliquod sacramentum ministrando puta baptisimū. sacra. eucaristia seu penitentia et hmoi mort. pec. et totiens quotiens hmoi actū fecit secundum tho. et Alex. Si excōicat⁹ malo ri excōicatione solenniter celebravit Quia ex hoc efficit irregularis. xl. q. iii. Si quis episcopus primo et secundo. Nec potest dispensari nisi per papam de sen. excō. is. q. li. vi. Lō. hntur tñ in minoribus solū si ministrat seu exercet officium suū et tñ cū solēntate secundum quosdā nō efficit irregulari. q. illa duo capitula nō loquunt de eis. Sed hostiēs sentit q. si talis se ingerat diuinis tanq̄s in suo ordine vel officio. Quia tanq̄s acolit⁹ vel exorcista irregularis efficit. ut

capitulo cū medicinalis. de sen. excō. li. vi. ar. xliii. di. acolitus. et trib⁹. c. sequētibus. idē colle. ex. de cle. ex. mi. illud et arch. xi. q. iii. si quis a suo. Et hec opinio verior ut habet in spe. ti. deleg. Si versus est ordine a quo erat suspensus. Quia siue suspensus erat a iudice siue a iure. Et misit in ordine a quo erat suspensus irregularitatem incurrit. xi. q. iii. si quis episcopus. et per solū papam dispensari potest ut in. d. c. cū medicinalis. Si ex istis interdict⁹ versus est ordine Quia irregularitatem contraxit siue ei sint interdicta diuina siue ecclesie ingressus. ut in. ca. is. cul. de sen. exc. li. vi. Si celebravit scilicet in loco interdicto nō exis super hoc privilegiat⁹ nec in casu a iure processu irregularitatem incurrit a qua nisi per Roman. pontificem dispensari poterit. ex. de sen. exc. is. q. li. vi. Si versus est ordine quē nō habeat. Quia secundum Ray. q. nullū hñs ordinē vel aliquē hñs exercuit officium alteri quē nō habuit. In primo casu si non velit cessare de excōicari et nunq̄s ordinari. ex. de nō or. m. c. i. In secundo casu deponi ab ecclesia alicuius ordine quē habeat. c. i. et ii. et irregularis ut no. sco. in. l. iii. di. xliii. q. ii. Si versus est ordine in irregularitate. Quia totiens incurrit

rit nouū irregularitatis vincu-
lū vel saltē trāsgredīē toties dī
et ecclesie pceptū. ex de tempo
ord. sepe. li. vi. de sen. ex. is. q. 2. c.
3s. cui. eo. li. Si extitit notorius
fornicator altero de tribus mōis
vt qz pessus est in iudicio p se
ipz vlt pūct? vlt crimē adeo ma-
nifestū est q nō pōt vlla tergi-
uersione celari. Quā talis ipō
iure suspēsus ē quo ad se et quo
ad alios. xxij. di. c. pter hec. lxxx
di. i. si q sunt. et hoc verū siue ta-
lis fuerit in sacris siue in maioribus
ordinib? pstitut? vt no. ar?
chi. xxij. di. c. ad hec. Et est sus-
pēsus ab oib? actib? ordinū qz
diu in vicio pserauerit si inte-
rim officia sua exeq̄tur efficiē
irregularis et hys op? p Ro. pon-
tificē dispēdari etiam si a vicio
cessasset fm Inno. et hosti. vt no-
tāt archi. et dñs An. de bu. Quā
licet a vicio cessauerit si añ dīo
spēsationē vti? officio suo mor-
talr peccat. Si aut sic suspēsus
nō est execut? officia sua idiget
tñ absolutōe qz poterit tūc ep̄s
facere fm Inno. d3 etiā tal ab
alijs evitari in missa et diuinis
officijs. di. xxij. null? et c. pter hec
etiā ante qz sit admonit? fm cō-
munē opinionē doc. quā tenēt
tho. Rai. d. Inno. hosti. Job.
ca. et dñs An. d. bu. et hoc verū

fm ea q continent in corpore iuris
scz q a tali nō dñt audiri diuis
nec recipit sacramta nisi baptis-
mus et eucharistia in extrema
necessitate. xxij. di. S. verū. Cir-
ca tñ aliq̄ innouata sunt p p̄cili-
um basilien. vide in pisa. cleric?
ij. S. i. in additōe. Si tōsuram
nō portauit vlt nimis breuē pec-
cauit. Si intēdit vti priuilegio
clericali fm Rich. in. iiii. di. xxij
ar. ij. q. i. Si exercuit officia vel
cōm. ercia secularia maxie cleri-
cali honestati indecētia vt mis-
nistrare in taberna vel publice
stare ad macellū. aut se tirannū
dī imiscuit seu arma portauit.
ad aleas lusit comē nutriuit ve-
stes nimis breuē vlt de pāno rus-
beo vlt viridi detulit. Quā hec
oia clericis p̄hibita sunt ex de
vi. et ho. cleri. p totū. Si nimis
familiaris vlt domestic? fuit cū
mulierib? p̄cipue extraneis vel
habitauit simul cū eis. Quā hoc
est. p̄hibitū ex de cohabita cle-
ri. et nobis. Si exercuit officii
alicui? ordinis sacri sine debitis
ornamētis vt faciēdo subdiacon-
natū sine maipulo dyaconatū.
sine stola vel celebrādo missam
sine vestib? ab ep̄o bñdictis. s.
sine amictu alba cingulo stola
manipulo et planeta. Quā cele-
bras sine his q̄nter peccat fm

Rich. in. iiii. di. iiii. Ubi tñ p̄sue
tū est cingulū nō bñdici nō cre
dit Richard⁹ q̄ celebrās cū cī
gulo nō bñdicto peccet. Cō cor.
archid. de con. di. c. Cōcedim⁹.
z Bem. de pe. c. de cōdatio. lib.
vi. Si celebrauit sc̄iēs sine lapi
de sac̄to. Aut sine licētia. Aut
sine adiutore vel sine missali v̄l
hmōi. Nā in quolibet horū vis
deī mortale. q̄ p̄hibitū est de
con. di. i. c. i. z. c. Cōcedim⁹. z de
con. di. iiii. hoc quoq̄. nec excu
sat ignorātia iuris. Si ex̄is i sa
cr̄is omisit horas canonicas di
cere. Nā toties pec. mor. quoti
ens sc̄iēter z ex industria seu ma
liciosa negligētia omisit vnam
horam vel plures nō q̄ sunt tot
mortalia quot sunt hore omisi
se in die. s̄ synā omisit est vñū
mortale. si duas vel plēs eodez
die est etiā vñū tñ p̄ctm̄ mor
tale s̄ tāto cūius quāto plures
omisit. q̄ totū officiū vñū diei
cadit sub vno p̄cepto z sic omit
tēs officiū vñū diei siue in toto
siue in pte trāsgredit̄ solū vñū
p̄ceptū fm̄ Al. Sec⁹ si omisit
ex obliuione vel infirmitate. i.
mo. fm̄ Inno. Infirmi excusan
tur a dicēdo officiū vel etiā ab
audiēdo si directe vel occasio
naliter eis possit obesse. Si di
cēdo officiū diuinū alijs exercis

tijs extrisecis seu manualibus
se occupavit aut mentē euaga
re nō curavit trāsgressor est p̄ce
pti ecclesiastici ex̄ de celeb. miss.
dolēt. et. vbi districte p̄cipit̄ cle
ricis in Xtute obediētie vt di
urnū officiū pariter z nocturnū
q̄stuz eis de⁹ dederit studiose
celebrēt z deuote. Si fec̄ omi
ciū fm̄ ordinē ecclesie roma
ne v̄l metropolitane. nā ad hoc
tenent̄ clerici seculares secūdū
Buil. Et no. Joh. de imo. in cle.
Graui. de cele. missa.

z sacerdotib⁹ simplicib⁹.

z celebrauit missaz in
locis ab ep̄o nō conse
cratis. Nā hoc nō li
cet nisi p̄ sūma necessitate pu
ta vbi ecclesie cōbuste sunt v̄l
itinere cū defuerit ecclesia. q̄a
tūc licet celebrare sub aere seu
intētorijs cū tabula tñ cōse
crata de con. di. i. c. sicut. z. c. p̄cedi
mus. alias x̄o in domib⁹ orato
rijs puatis nō licet nisi ex puile
gio pape vel ex rōnabili causa
de licētia ep̄i. Con. Rich. in. iiii
di. xiii. ar. iii. q. i. si celebrauit in
mortali ex̄is nisi pus de eo con
fessus lites p̄trit⁹ peccauit me
talr nisi in casu de quo sup̄ pte
tertia. ti. iiii. ca. ii. Si celebrauit
nondū dictis matutis peccauit
mortalr fm̄ Buil. z hostie. An.

No primā celebrare nō est mor-
 tale nisi sit p̄tra p̄ceptū v̄l inli-
 tutū vel p̄suetudinē loci s̄m. e.
 Guil. Si celebravit ad faciēdū
 b̄nficia vel maleficia mortale ē
 ⁊ p̄hibitū. xvi. q. v. q̄cunq̄. Si
 celebrādo nō p̄secrauit. Aut si
 p̄secrauit sacramētum nō sum-
 psit vel solū sumpsit hostiā abs-
 q̄ sanguine. Nā hoc p̄hibituz
 est de con. di. ii. relatū. ⁊ cap. se.
 Si nō exis̄ ieiunus celebravit
 mortali peccavit. vii. q. i. nihil.
 de con. di. ij. l. q̄do. Si nō in azi-
 mo p̄secrauit s̄z in fermentato
 ḡuiter peccavit agēs p̄tra sta-
 tutū ⁊ p̄suetudinē ecclesie s̄m
 t̄ho. Si cū hostia corrupta vel
 vino acetoso sciēter celebravit
 ḡuiter peccavit s̄m t̄ho. in. iiii.
 di. ij. Si obmisit aquā cū vino
 in calice ponere et ignorātiav̄l
 certa sc̄ia graviter peccavit de
 con. di. ij. ca. i. ⁊ se. Si enomuit
 sacramētū ex foracitate vel e-
 brietate mortale est. de con. di.
 ij. si q̄s ebrietatē. Si stilla san-
 guinis cecidit sup̄ terrā v̄l alibi
 ex calicē p̄t de facili esse mor-
 tale. de con. di. ij. Si p̄ negligē-
 tiā. Si post pollutionē noctur-
 nā p̄cedentē ex causa mortali
 imēdiate celebravit sine neces-
 sitate videt̄ mortale etiā si cō-
 fessus fuit de ea s̄m t̄ho. Si

nimis raro celebravit p̄cpue in
 solēnitatib⁹ magnis sine causa
 rōnabili celebrare noluit vide-
 tur mortale s̄m t̄ho. Si p̄les
 missas in die dixit in casu nō cō-
 cesso mortale est. casus p̄cessos
 ponit Hosti. in sum. e. ti. ⁊ dicit
 An. d̄ bu. in. c. p̄suluisti. Si mis-
 sas celebravit tardi⁹ q̄z debuit
 mortale videt̄ p̄cpue si notabi-
 liter excessit t̄ps̄ statutū de cō.
 di. i. nocte. ⁊ ca. solēt. Si corpa-
 lia vestes sacras ⁊ vasa misterij
 ⁊ hm̄ d̄i mūda tenuit ⁊ nitida-
 nā ad hoc ex p̄cepto tenet̄ ex d̄
 cu. eucha. c. reliq̄. Si semel d̄di-
 cata cultui diuino aliq̄ cōuer-
 tit ad alios vsus. Nā hoc p̄bi-
 bitū ē. xiii. q. iii. q̄ semel. Si con-
 suevit mēsam b̄ndicere ⁊ post
 refectionē ḡaruz actiones red-
 dere vt oz. xliiii. vi. nō liceat.

A beneficiatis canonicis ⁊
 curatis Ca. xvij.

J̄ca canonicos ⁊ b̄n-
 ficiatos v̄ltra m̄lta
 in p̄cedēti capitulo
 dicta q̄ etiā eos tā-
 gūt p̄nt de infra scriptis p̄ ordi-
 nē interrogari. Primo si p̄ b̄n-
 ficio simplici vel curato officio
 vel dignitate ecclesiastica obti-
 nēda symoniā cōmisit. Nā q̄ p̄
 talib⁹ quomodolibet pecuniaz
 vel aliud q̄ p̄cio extimari pos-

sit dederit vel receperit aut in
 hoc mediato: extiterit suspēsi
 onē ipō facto ⁊ excoicationē in
 currit. siue symonia fuerit ocl
 ta siue manifesta nec ab eis p
 ter q̄s in mortis articulo ab alio
 quē p summū pōtificez absolui
 poterit. Et sic p̄mot⁹ elect⁹ v̄l
 p̄firmat⁹ p symoniā nihil iuris
 acq̄rit in eis. s̄ ipō iure talis es
 lectio se u collatio nulla est nec
 facit fruct⁹ suos s̄ ad illorū ho
 minus q̄ p̄cepit restitutionem
 sub aie sue piculo est astrict⁹ vt
 patz in extrauagati Martini
 quiti q̄ incipit Multe ⁊ in alia
 eiusdē q̄ incipit. Dānabile. ⁊ in
 alia Eugenij. xli. q̄ incipit. Lnz
 detestabile. Si bñficiū officiu
 vel dignitate ecclesiasticā obti
 nuit oblata ab alio pecunia p
 eo. nā si ipō sciēte vel etiā igno
 rāte symonia cōmissa est cū epō
 seu collatore beneficij cū ex hoc
 collator excoicationē incurrat
 vt supra collatio nulla est. Si
 vero pecunia data est vel p̄mis
 sa alteri q̄s collatori ⁊ p̄motus
 exp̄sse p̄tradit nō obest ei eē. e
 sicut tuis. Qd̄ verū videt quā
 do pecunia data est p̄firmati
 one post electionē ab. sy. tenet
 q̄ nō sit symonia. secus si p̄ ele
 ctione licet p̄radicat nisi hoc
 fieret ab initio volēte promoti

onem impedire vt ibi Con. ho
 si. Si dō pecunia data fuerit
 ab amico vel p̄missa eo ignora
 te ⁊ h̄mōi promissione interue
 niēte postmodū elect⁹ fuerit v̄l
 promot⁹ licet ip̄e promot⁹ non
 sit symoniac⁹ ex quo hoc ignora
 uit tñ renūciare tenet bñficio.
 e. e. de symo. ⁊. c. nobis. Cōcor.
 Rich. in. iiii. di. xxv. ar. ij. q. iiii. et
 qñ symonia est cōmissa p̄ ipsuz
 vel p̄ aliū eo sciēte ⁊ nō p̄tradi
 cēte tenet restituere oēs fr̄cūs
 p̄ceptos. xiiii. q. vi. si res ⁊ eē de
 restit. spol. grauis. Generaliter
 eni possidēs sine titulo tenetur
 ad oia dāna ⁊ lucra p̄cepta vel
 p̄cipiēda. ff. de rei ven. si ma'us
 deductis tñ exp̄sis q̄ sūt gr̄a
 fructuū querendorū ⁊ p̄seruan
 dorū q̄ deducūtur tā a bone fi
 deli q̄s a male fidei possessore ⁊
 deductis etiā exp̄sis in seruiti
 um vel vtilitate ecclesie factis.
 Cō. Ray. ⁊ Tho. ⁊ idēz iuris est
 d̄ illo q̄ ⁊ si p̄us nesciuit tñ post
 quā sciuit nō statim renūciat
 eē. e. de symoniacē. Si quoquo
 modo emit vel v̄didit aliq̄d of
 ficiū ecclesiasticū vt vicariā p̄e
 positurā siue yconomatū procu
 rationē. s. rerū ecclesiasticarum
 administratōne aduocatiā cas
 staldionatū ⁊ h̄mōi. Nā in his
 oibus dicūt Hugo. ⁊ Bar. bñr.

semp cōmitti symoniā si eman-
tur ⁊ hoc q̄ prohibitū est. ex. e.
Ad nostrā. i. q. i. Si q̄s eps. Et
dicit dñs An. de bu. in. cap. tua
nos. ex. e. q̄ dare pecuniā vel a-
liud tpale adcausandū dationē
iuris spūalis. siue cū pacto siue
siue pacto siue ante siue post sy-
moniā inducit. i. q. i. Emēdari
dicit tñ in. c. venies. e. ti. q̄ dati
one pecunie siue p̄uentione nō
cōmittitur nisi symonia mēta-
lis sc̄m hosti. q̄ p̄ p̄niam abo-
letur ⁊ sufficit sola p̄uentione ad
inducendū symoniā dato q̄ nō
seruetur promissus hec ille. Si
obtinuit beneficiū p̄ p̄ces car-
nales. Nā fm̄ doct. si q̄s porri-
git p̄ces pro se pro obtinēda di-
gnitate bñficio seu ecclesia ha-
bente curā aiaram tales p̄ces
inducūt symoniā etiā si alius
erat dign⁹ q̄s eo ipso q̄ se i hoc
ingerit ambiciosus ⁊ p̄sequen-
ter indign⁹ reputat. ⁊ hec opi-
nio est cōmunior ⁊ securior quā
tenet hugo hosti. Hof. tho. ij. ij.
q. ⁊ indirectorio inf. l. iij. eo. tit.
Si autē porriget p̄ces pro bñ-
ficio simplici ⁊ indigeat nec di-
gnus est eo propter aliq̄d crimē
vel impedimentū nō est symo-
niacus nec peccat fm̄ eos ex. e.
tua nos. Si dō nō indigeat v̄l
si indignus peccat fm̄ Ray. et

Tho. i. q. ij. clericos. xij. q. i. Mi-
aut satis cōcor. ab sy. d̄ iur. pa.
p̄ v̄sas. Si alteri⁹ p̄cibus bñfi-
cium obtinuit ⁊ p̄ces sunt car-
nales vt q̄ ille q̄ p̄catur attēdit
p̄ncipaliter ad parentelā tunc
om̄s doc. Si p̄ces porrigātur p̄
indigno symonia est. i. q. i. sunt
nōnulli. ⁊ c. de ordinationibus
Si vero porrigat p̄ digno ⁊ e-
lector seu collator h̄z p̄ncipaliter
respectū non ad p̄ces carnales
sed ad merita ⁊ dignitatē p̄mo-
uendi nō est symonia. ex. de eta
⁊ quali. tuā. i. q. i. latozē. Necus
si p̄ncipaliter facit fauore p̄cus
vel timore rogātis expectat ex
hoc p̄sequi laudē vel fauore ab
eo cui⁹ p̄cibus satis facit. quia
tūc symonia cōmittit fm̄ tho.
ij. ij. q. c. nō tñ ex hoc beneficio
renūciare tenet. ex. e. ca. si. ij. di-
rectorio etiā iur. vel. iij. e. ti. dis-
citur q̄ siue q̄s pro se siue pro a-
lio etiā indigno roget siue ele-
ctores siue quoscūq̄ alios siue
pro dignitate siue pro bñficio
nō d̄ beneficiū symoniace ha-
bere licet iniustas funderet p̄-
ces nisi intēderet ex p̄cibus se
obligare collatori beneficij vel
per auditionē p̄cum ip̄m quem
rogat exonerare ab obligatiōe
alicui⁹ seruicij ei p̄us exhibiti. ⁊
sic videt̄ p̄clusiue dicere q̄ sy-

monia p̄ces inducta nō puni-
tur ab ecclesia vel cēsurā eccle-
siastica iure nisi propter hoc si
at aliqua pactio vel p̄uentio e-
stias si pecunia daret fm̄ Inno.
Si obtinuit beneficiū propter
obsequiū alicui puta plato p̄sti-
tum. Nā fm̄ doc. si obsequium
fuit illicitū et inhonestū. vt q̄ b̄
uinit plato in mercātis seu ad
utilitatē p̄tmonij sui seu p̄san-
guineorū suorū ac intētionē p̄n-
cipali vt beneficiū obtineat et
p̄atus propter hoc p̄ncipaliter
p̄fert vterq̄ symoniā cōmittit
i. q. i. ordinationes. et i. q. iii. sal-
uator. Con. tho. et Rich. in. iiii.
nō tñ tenet beneficiū renūcia-
re nisi vt supra dictū est de pre-
cibus interuenit pactio vel
p̄uentio vel nisi eo alias indign⁹
fuerit puta q̄ illitterat⁹ vel no-
torius fornicator et h̄mōi. Si
vero obsequiū sit licitū ex̄ns di-
gnusseruiuit sine pacto. nō est
simonia nisi haberet respectus
p̄ncipaliter ad obsequiū. vt no.
glo. in. c. cū essent. e. ti. z̄aba. ibi
clarius et ab. sy. si electus a p̄o-
nis vel a collegio nō petijt p̄fir-
mationē ab eo ad quē spectat.
Nā si ante p̄firmationē ad-
ministravit vel infra tres men-
ses post p̄sensuz electioni de se
celebrate p̄sensitum ip̄sus elec-

tionis p̄firmationem nō peti-
t eo ip̄so cadit ab omni iure ex
t̄pa electione sibi quesito de es-
lec. auaricie. et c. quam sit. li. vi.
Nec post tempus trimestre po-
terit amplius p̄firmari. Suffi-
cit tñ petere p̄firmationem lis-
cet nō obtineat ex quo p̄ euz nō
stat. vt ibi not. glo. et Semi. de
hoc plenius ibidem. Si de ma-
nu dñi tēporalis vel per poten-
tiam ecclesiasticā beneficiū ob-
tinuit. Nā talis dicit̄ intrus-
sus et cū nō intrauerit per hosti-
um furē et latro. nec p̄t aliqd
de t̄p̄alib⁹ vel sp̄ualib⁹ dispone-
re nec absoluerē aut sacramen-
ta prochianis illi⁹ ecclesie mini-
strare et necesse h̄z resignare vel
dispensationē ab eo q̄ p̄t obs-
tinere. extra de elec. nihil et de
restit. spol. In litteris. Et ibi ple-
ne p̄ Inno. et do. An. de bu. Si
ex̄ns illegitimus absq̄ dispens-
atione beneficiū recipit. Nāz
hoc est p̄tra iura. et de elec. In
notuit. Idco illud tenere nō po-
test. in b̄nficio tñ simplicis ep̄us
cū tali p̄t dispensare. s̄ de cus-
rato vel dignitate solus papa.
vt in. ca. is qui. de fil. p̄f. bi. li.
vi. Con. Rich. in. iiii. vi. xv. ar.
iii. q. iii. Si beneficiū vel eccle-
siam permutauit cū beneficio
vel ecclesia alterius. nāz si hoc

fit solo tractatu ⁊ puentōe par
tium sine autoritate superioris
ad quē spectat collatio illorū be
neficiorū symonia reputat. ex
tra de rerū pmu. cū vnuerforū
⁊.c. quesitū. p̄cipue quādo eēt
diuerse dignitates vel p̄bende
vni⁹ ecclesie s̄ vnā h̄z onus an
nerū vt in decre. significatū. de
p̄ben. Sec⁹ si essent p̄bende vni
us ecclesie parilis v̄ vniformis
p̄ditiois ⁊ solū esset diuersitas
tpaliū. q̄ tūc s̄m pau. poss̄ h̄z
de⁹ ecclesie p̄mutare sine auto
ritate superioris sicut tpale cum
tpali. Nā aliud est canonica. Nā
liud est p̄benda. de p̄bendis. ca.
Relatū. idēz Inno. in. c. q̄stūm
Luti⁹ tū videt̄ s̄m hosti. in sū.
eo. ti. Et dñs An. de bu. in. d. c.
quesitū. q̄ nō fiat talis p̄muta
tio sine autoritate superioris. ⁊ a
te factū hoc esset tenendū post
factū dō satis forte posse. p̄ces
dere opinio. Inno. vt no. Jo. de
imo. in demē. nep̄cesso. e. ti. vbi
plene de hoc. si aliq̄d officiū v̄
beneficiū ecclesiasticū h̄ns re
nūciat illi eo pacto vt def̄ al
teri. puta nepoti suo aliquo sit i
dato vel p̄misso symonia est se
cundū Host. ⁊ hostiē. viii. q. iii.
talia. etiā si nō processerit ad a

ctum renūciādi. s̄ solū ad actū
paciscēdi ⁊ vterq̄ pec. mortalr
nec ille cui sic collatū est b̄fici
um illud retinere p̄t tale. Nā
renūciatio b̄ficiū vel officij ecc
lesiastici d̄z fieri in manib⁹ ei⁹
q̄ h̄z illud p̄ferre vel p̄firmare.
et. e. admonet. ⁊ d̄z fieri pure ⁊
absolute. i. sine pacto ⁊ cōuētio
ne. et. de off. del. ex p̄te primo.
Si h̄ns litteras a sede apostoli
ca sup̄ prouisione sibi fida de
aliquo b̄ificio renūciat litte
ris pro aliquo tpali pecunia vel
p̄sione interueniēte pacto sy
monia cōmisit s̄m Inno. ⁊ host
⁊ talis priuaf litteris ⁊ p̄sione
si quā recipit. Sed si ex officio
iudicis vel bonis iuris median
tib⁹ pure renūciat ⁊ ex altera
p̄te aliq̄d tpale dat̄ ei nō est sy
moniacū. et. de renū. sane. ⁊. ca.
veniēs. ⁊ et. de pac. cū pridē. Si
plac⁹ ex̄ns cōmisit alicui vices
suas seu iurisdictionē suā sub an
nuo cēsu. nā cū tale ius sp̄uale
sit pro eo aliq̄d dare vel recipere
symonia est. et. ne p̄la. vi. su. c. i.
⁊ se. Et vt dicit hosti sicut pro
tali cōmissione iurisdictionis nō
licet recipere certā quātitatē pe
cunie multo min⁹ licet recipere
certā quotā id est certā p̄tez. p
uent⁹. Et dñs An. de bu. ibidē
c. ij. Si ex̄ns cleric⁹ vel canonic⁹

p̄bendarū locavit p̄bendaz seu
 fructū bñficiū sui ultra t̄ps vite
 sue. Nā hoc nō licet ei nisi fue
 rit rector vel p̄latus ecclesie vt
 no. Inno. in. c. q̄relaz. e. ne. p̄la.
 vi. su. zibi p̄ doc. Si beneficiū
 seu ecclesiā male tractauit p̄
 mittēs eā ruere aut edificia col
 labi. Vel possessiones culpa vl'
 negligētia sua deteriorari. Nā
 ultra p̄ctm̄ tenet satisfaccere. si
 lesio grauis fuerit vt notat i di
 rectorio. li. i. ti. xvij. Idēz hosti. i
 sum. ti. de pe. z re. §. q̄ pena. Si
 male p̄sumpsit vel distraxit fru
 ctus sui bñficiū. Nā fm̄ doc. fru
 ctus tales aut erāt ad mēsam
 seu prop̄riū suū deputat z tūc
 licet peccet male vtēdo vel cō
 sumēdo eos tñ ad restitutionez
 nō tenet nec ip̄i nec illi q̄ ab eo
 receperūt vt in cle. illa. de excef
 si. p̄la. sup̄ x̄bo ad mēsaz. P̄uini
 tes tñ z potētes q̄ p̄ extorsionē
 fraudē seu violentiā z hm̄i de
 eis recipēt bene tenent sc̄d̄z
 Alr. z tbo. ij. q̄. clxxx. Aut e
 rant fructū siue prouentū bene
 ficij z de his oibus p̄lat' z q̄libz
 cleric' bñs beneficiū euz admi
 nistracione q̄z diu uiuit z sanus
 est donare p̄t̄ intellige de iaz
 p̄ceptis z recōditis moderate
 tñ e. de donac. ceterū. Hostiē.
 vero in sum. e. ti. §. z q̄d. z d̄ pes

ni. z re. dicit q̄ cōsuetudo gene
 ralis tenet q̄ p̄lati si sani sunt.
 z sui cōpotes p̄t̄ donare pecu
 niā fructū z hm̄i pro sue libitu
 volūtatis. Cū aut̄ incipit infir
 mari nihil iuris h̄z in. eis nec d̄
 iure cōmuni de ip̄is testari p̄t̄
 licet possit elemosinā facere e. de
 de testa. ad bec. si tñ cōsuetudo
 specialis vel statutus ecclesie q̄
 nō nimis ḡuaret ecclesiā dispo
 neret q̄d̄ posset testari secus es
 set q̄ tūc posset testari. e. de te
 sta. Relatū sc̄d̄o. z de p̄ces. p̄bē.
 expte. Et notat Gemina in. c.
 p̄senti de offi. ordi. li. vi. z Jo. an
 ibidē in mercu. Cleric' vero nō
 h̄ns administracionē s̄z simpli
 citer z p̄sonaliter beneficiatus
 p̄t̄ de fructib' vel stipēdio q̄d̄
 ei ex tali bñficio aduenit in vis
 ta donare z in morte testari ad
 libitū z generalis p̄suetudo q̄st̄
 ybiq̄ hoc op̄pbat vt notat glo
 sa in. d. cap. p̄senti. ecclesia tñ ei
 succedit in eisdē fructib' si des
 cedat ab in testato. e. de testa.
 relatū sc̄d̄o. z ibi plene p̄ do. an.
 de bu. de hac materia. aut erāt
 reddit' capitulo seu clericis vl'
 ministris distribuēdi z hos si p̄
 latus sibi retinet vel alicui do
 nat mortāl'r peccat z restituere
 tenet. q̄ nec dāda est elemosi
 na de alieno. xiii. q̄. v. neq̄. Aut

erant redditus ad diuinū cultum
 specialiter deputatū seu paupe-
 ribus erogandi aut etiā fidei sue
 vt fideliter distribueret simpli-
 citer pmissi et de his si dat cau-
 sa necessitatis seu elemosine vt
 etiā psonis honestis pro recom-
 pensatione patrociniū et laboris
 quē impendūt ecclesijs sūm quā-
 titatē laboris et industrie sue be-
 ne et laudabiliter facit. rj. q. ij. q.
 cumq. ij. Si vero dat p sanguineis
 suis nō indigentibus vel causa
 turpitudinis aut fauoris hūa-
 ni et hōi vltra pctū tenet res-
 tituere de bonis p̄monialib⁹
 vel p̄ industria acq̄sitis si h̄z ni-
 si in vltimo casu daret vt redi-
 meret verationē suā. et nisi ip̄e
 sic satisfecerit tenent illi q̄ talia
 ab eo male acceperūt. Lō. tbo.
 vbi supra. Si canonic⁹ seu b̄n̄
 ficiat⁹ ex̄is in cathedrali vel a-
 lia collegiata ecclesia recepit
 quotidianas distributiones q̄
 loco p̄bende danē inter senti-
 bus horis canonicis cū ipse ab-
 sens fuerit vel etiā p̄s. s̄ horū
 nō interfuerit. Nā talis illicite
 recipit eas nec facit suas imo
 ad oim r̄stitutionē tenet. Nec
 valet p̄suetudo in cōtrariū nisi
 infirmitas et rōnabilis corp̄alis
 necessitas aut iusta et euidentis
 ecclesie vtilitas excusaret. ex̄ d̄

cleri. nō rest. c. p̄suetudinē. li. vi.
 et ibi plene. p̄ Semi. Si p̄cipa-
 liter vadit ad horas pro lucro.
 q̄ t̄m̄ habebit grauit̄ peccat
 et videt symonia mētalis vt no-
 tat. glo. ibidem in fi. Si deseruit
 ecclesie sue celebrādo et offi-
 cium suum dicēdo sicut debuit
 Nam si nō fecit fruct⁹ benefi-
 cii illicite p̄cepit et ad eorū res-
 titutionē tenet vt notat. Ia. cal.
 extra de cele. mis. c. i. et Semi. in
 c. fi. de rescrip. li. vi. Archi. rliiij.
 di. c. i. et scdm̄ eū talis pec. mor-
 taliter. Conc. Ricb. Si deseruit
 ecclesie s̄ nō debito modo
 cū. s̄ in mortali culpa foret. Nā
 talis s̄m̄ archi. vbi s̄. tenet res-
 tituere fruct⁹ quos p̄cepit qua-
 druplici rōne vide ibi et idēz di-
 cit cal. de cele. mis. c. i. do. An. et
 car. ibi tenet p̄trariū. ab. sy. dic̄
 q̄ licet prima opinio sit rigida
 tū tutior est in foro aie. Si i be-
 neficio fecit residentiam p̄sona-
 lem. Nā vt dicit. Imo. ex̄ de de-
 ri. nō rest. c. clerice. om̄ne benefici-
 um residentiam requirit nisi cōstet
 p̄trariū videt t̄m̄ Tho. et hosti.
 et Joh. an. post eū q̄ sufficiat de
 seruire p̄ substitutū ydoneus si
 sic se habeat p̄suetudo q̄ verū
 intelligit archi. rxi. dif. Sacer-
 dotibus in p̄ben. nō in dignita-
 ribus vel curatis. Et no. Semi

nia. in. ca. si. de. rescrip. li. vi. Et
 causa tñ rōnabili pōt ep̄s ad tē
 pus dispensare. vt in. c. licet cas
 non. de elec. li. vi. Si plura bñfi
 cia cum cūra habet nā de iure
 cōmuni hñs dignitatem seu p
 sonatum que idem sunt vel bñ
 ficium curatum si scdm̄ talem
 recipiat absq̄ dispensatione pa
 pe ipso iure vacat p̄mum eī de
 preben. de multa. z de psue. c.
 i. li. vi. Sed si primū retinere cō
 tenderit. secūdo expoliari pote
 rit vt in dicto. ca. de multa. vbi
 dicit dñs An. de bu. hoc verū
 esse postq̄ p̄secutus est benefi
 cius z eius pacificā possessionē
 cum fructibus z habetur in. c.
 si. si tibi p̄cessu cum glosa sua.
 li. vi. licet tamen habere perso
 natum cum cura seu beneficiū
 curatum z p̄bendam cui annexa
 est parochialis ecclesia v̄l a
 liud beneficium curatum. Nec
 est p̄tra predicta etiam si sint ī
 eadem ecclesia dummodo des
 uire faciat ecclesie annexe per
 ydoncum vicarium perpetuū.
 vt in. c. super. e. de preben. li. vi.
 z ibi glo. z Seml. Si habēs bñ
 ficium curatum vi occupat sec
 cundum etiam curatum seu se
 scienter iniuste intrudit eo p̄ua
 tus est primo. Secus si habens
 ecclesiam curatā z postea v̄io

lenter occupet prebendam vel
 simplex beneficium etiam si ei
 est annexa alia ecclesia curata
 vt in. c. eum qui. de preben. li. vi
 z ibi. Si duas vel plures eccles
 sias seu prebendas habet. Mas
 de iure cōmuni absq̄ dispensa
 tione nō licet nisi in quinq̄ cas
 sibus. Primus est quādo eccle
 sie sunt ita tenues q̄ neutra suf
 ficat ad sustentationē. Secūdus
 est si vna dependet ab altera.
 Tertius est propter raritates
 clericorum. Quartus est si ecc
 lesia annexa est dignitati vel
 prebende. Quintus est si habz
 vnam intitulatam z aliam cō
 mendatam vide plenius in p̄s
 sa. beneficiuz. i. §. iii. ep̄s tamē
 super pluralitate prebendarū
 seu beneficiorum simpliciu z
 etiam q̄ quis habeat benefici
 um curatum z simplex dispens
 sere potest vt notat glo. in cap.
 litteris extra de preben. quod
 videtur etiam sentire ibidem.
 dñs Andreas de butrio. quan
 do beneficia sunt ī diuersis ecc
 lesijs. secus si in eadem eccles
 sia glo. in dicto capit. primo de
 consue. super verbo nisi vnicū.
 dicit q̄ episcopus potest dispē
 sare q̄ quis habeat vnum per
 sonatum vel officium cuz cano
 nicatu z prebenda etiaz in ea

dem ecclesia. q̄ aut̄ habeat du
as canonicas eiusdem ecclesie di
sp̄sare nō pōt quāquā indiuer
sis possit. 7 sic videt̄ debere in
telligi opi. Innoc. ē de deri. nō
res. c. fi. Si plura bñficia etiaz
simplicia h̄z cuz nō indigeat et
vnū vel pauciora sibi sufficerēt
sc̄m statū suū nō licet nec tal
videt̄ in bono statu fm̄ Ray. 7
tho. etiā si habeat cū disp̄sati
one ep̄i vel pape q̄ disp̄satio
etiā p̄ papā facta sine iusta cā
nō excusat quo ad deū. ē de vo
to nō ē. 7 ibi glo. 7 do. An d̄ bu.
Si bñficiū curatū aut prochia
lis ecclesie regimē recepit an
te t̄ps a canone p̄fixū. nā q̄ hu
iusmodi curā suscepit antequā
xxv. annū attigerit ip̄o iure pri
uat̄ est nec pōt ep̄s disp̄sare
q̄ an̄ p̄dictā etatē curā talē ha
beat s̄ solus papa. vt in. c. licet
canō de elec. li. vi. sup̄ x̄bo care
re. Si ad prochialis ecclesie re
gimen assumpt̄ est nō exis sa
cerdos. Nā si se infra annuz cō
putādo a die assignati sibi regi
minis ad sacerdotiū se promo
ueri nō fecerit lapsō āno puat̄
est nisi fuerit ecclesia collegia
ta. vt in. c. statutū 7. c. cuz ex eo.
de elec. li. vi. Ip̄o sunt t̄n ep̄i dis
sp̄sare cū talib̄ causa studij q̄
nō promouent̄ vsq̄ ad septen

nuz nisi ad ordinē subdyacona
tus. 7 illo inter medio tpe debz
de sufficienti vicario ecclesie p
uideri q̄ curā exerceat diligens
ter. vt in dicto. cap. cū ex eo. Si
scientia 7 morib̄ se sentit ydos
neum ad hmōi curā 7 regimen
nam si nō est p̄petenter littera
tus 7 vita 7 morib̄ cōmendan
dus vt d̄ in. c. cuz in cūctis de
elec. 7. c. licet canon. eo. ti. li. vi.
nō videt̄ in statu salutis nisi re
nunciet. vt in. c. nisi cū p̄ides. S
pro defectu. extra de renun. Si
pro baptismo vel crismate pe
cuniā exegit. nā symonia est et
prohibitū. i. q. i. c. dictū est. 7. c.
baptisandis. 7 ibi glo. 7 archi. d̄
hoc plene. Rich. g. Seco. an. iiii.
di. v. Si pro eucharistie collati
one aliqd̄ exegit symonia est et
prohibitū. i. q. i. nullus. 7. c. dictū
est. Si pro celebratione missē a
liquid ex pacto accepit. Nā se
cundū Ray. si h̄ns beneficiū v̄
ecclesiā in titulū quā tenet ofo
ficiare 7 aliqd̄ exigat etiā p̄tes
rtu laboris vel sumptū symo
iam cōmittit. i. q. i. Judices 7 ibi
glo. 7 archi. d̄. i. q. iii. vendētes. si
t̄n talis sacerdos paup̄ est cogi
possunt prochiani ei offerre vel
assignare vnde sustentari possit
xvi. questi. i. statumus. xxxij. di.
preter bec. Si vero ad hoc non

tenet et deficit ei sumptus potest accipere. i. q. i. iudices. et de preben. significatur. vbi hoc idem notat Jo. an. et dominus An. de bu. et hoc casu possit aliquid recipere presuppone si tamen spiritus presbiteri debeat grauis celebrare. i. q. ij. sicut episcopus. quod si sumptus habet nec ad hoc tenetur aut de celebrare gratia aut cessare quod licet forte quoniam non tenetur ad ista aliquid recipere non esset symonia. eo quod non tenetur quod sius is stipendium militare est tamen turpe lucrū. Cō. tho. ij. q. c. r. Ric. char. l. iiii. Si per annuarius celebrando ex pacto puenit de aliquid dādo symonia est et illicitus Si tamen ex deuotione aliquid ecclesie deest ecclesia tenetur pillis celebrare per quibus dātū fuerit secundum Ric. in. iiii. di. xv. ar. v. vide de hoc plene est de preben. c. significatur. per Jo. an. et do. An. de bu. Excusari tamen videntur a symonia seculares qui iuxta morem patrie pro annuariis seu missis celebrandis dāt certam pecunie quantitatem quous dādo ex simplicitate pferant verba ac si homo emerere vellēt. Idem videtur in hoc potius eorum intentio pie posse interpretari quod dēt per modum elemosine quod velint emere sicut verba per lata sonāt. Si erexit aliquid pro professione audiēda alias non au-

ditur. Idem talis symonia committitur etiā ab ecclesia puniēda. i. q. iiii. quā pio. Si non petierit aliquid sed tamen principaliter propter lucrum audiuit symonia mentales commisit. Si licentiā alteri presbiteri suo prochiāno dare noluit nisi si per pecunia symoniaz commisit per Ric. Si tamen pecunia erigatur in absolute ab excoicatione suspensione vel interdictione quod si per pena culpe precedētis pro qua fuit excoicatus suspensus vel interdictus non est symonia nisi intentio fuerit corruptam tho. ij. q. pe. et hosti. Si per sepultura quequas erexit symonia commisit. sed nota quod quous accipit nomine sepulture officium ecclesiasticum quod impedit sepeliēdis et hoc quod est quid spirituale vēdi non potest. i. q. i. dictus xiiii. q. ij. Precipiendū. quous sepultura accipit per loco et terra ab episcopo consecrata seu cimiteria ta et talis locus non potest vēdi siue ibi sit sepultus aliqis siue non. quod sacer est. xiiii. q. ij. q. sta. quous sepultura dicitur tumba marmorea vel lapidea et hec vēdi non potest si ibi sit sepultus aliqis quod ex hoc factus est locus religiosus. xiii. q. ij. quous sta. r. c. postquam. secus si ibi nullus sit sepultus. et sic habes quod per excoicatus quous mortuorum nihil potest exigi nec per eis de aliquid dādo pacisci

Si tñ sit psuetudo qaliqd def
pro sepultura pñt layci post ses
pulturā a clericis libere exhibi
tā cōpelli p ep̄s ad fruandā lau
dabile cōsuetudinē. ex. de sy. ad
apostolicā. Idē notat Jo. an. et
do. In. de bu. ex. de sepul. Abos
lēde q si clerici aliqd corp⁹ sepe
lire nollēt nisi fieret eis cautio
ab heredib⁹ defuncti de redim̄
do ea q veniūt cū funere symo
niā cōmittit ⁊ multomag⁹ quā
do pecunias exigūt nolētes ali
as sepelire. d. c. q̄sta. Facere au
tē pactū de redimēdo lectū p̄s
nos equū ⁊ hmōi etiā aū porta
tionē defuncti ad ecclesiaz lici
tū est fm hostien. qz hec tpalia
sunt dūmodo nō neget sepultu
ra vel immisceat ius sepulture
Si hñs diuersa cimiteria ap̄
ecclesiā suā taxauit. pquāta pe
cunia q̄s ponat in tali. cimites
rio. Nā fm hosti. simonia est ex
eodē. Audiuim⁹. ⁊. ca. sicut. Et
eodē modo si pro pecunia crux
specialis portet ad fun⁹. d. cap.
Audiuim⁹. Si solerter ⁊ dilige
ter curā sibi cōmissaz exercuit
⁊ quō se habuit i sacramētorū
admiratione infirmorū visita
tione ⁊ hmōi. Et p̄mo si eucha
ristia ⁊ crisma sub fideli custo
dia clauib⁹ adhibitis psecranit
vt p̄cipit de custo. eucha. ca. i.

Si sepe eucharistiā renouant
vt debuit. Nā si ex hoc q mul
tū distulerit renouare aliqd est
corruptū vel pditū mortaliter
peccauit. Si cū debita reueren
tia eucharistiā mistrauit ac ifir
mis detulit cū innotuit apte ⁊
cū lumie vt debuit. Nā si secus
fecit aut ex eius defectu absq̄
cōione ⁊ ceteris sacramētis q̄
liqs obijt cūiter peccauit. Si
sciēter exñti in mortali aut sen
su deficiēti vel infirmo vomitū
pacienti cū pbabili piculo eno
mēdi eucharistiā dedit morta
peccauit. Si audiuit p̄fessionē
alicuius nullā sup eo iurisdictio
nē hñs seu autoritatē a iure v̄l
ab eius superiorē ⁊ eū absoluit
mor. pec. Idem etiā est si absol
uit subditū suū a casib⁹ superio
ri reseruat⁹ siue hoc faciat scia
enter siue ignorāter fm Rich. i
q̄rto. Nec valet absolutio. ⁊ tes
net inq̄stus p̄t sine scādalo er
rozē suū taliter absolutio signi
ficare. Si sciēter absoluit a pec
catis eū quē sciebat excōicatū
maiori excōicatōne mortaliter
peccauit nec absolutio valuit
sc̄dm doctores cōiter. Si scien
ter absoluit nolentē a mortali
discedere nec qd̄ alijs v̄z satisfi
cere morta. pec. Si audiēdo cō
fessiones nimis festinauit. Nec

put oportuit seu de qb' nō de-
buit interrogauit. Aut in pple-
ris casib' peritiores nō p̄sultit
Nā in his defacili mortaliter
peccare potuit. Si in iugendis
penitētis indiscrete se habuit
vt qz nimis parua seu magnas
vel scādulasas dedit. Si pctm̄ i
p̄fessione auditū sine licētia cō-
fītētis quoquomodo reuelauit
morta. pec. Si oēs subditos suos
os post ānos discretionis p̄fite-
ri z cōficare fecit z nolētes quā-
tū potuit suasit iduxit z coegit
vel saltē ep̄o denūciavit. Nam
ad hoc ex officio tenet alias q̄-
uiter peccat. Si sine autorita-
te ep̄i vota dispēsauit vel com-
mutauit morta. pec. nec ualuit
talis dispēsatio. ex. de voto. c. i.
Si nimis facilis fuit ad dispēs-
sandū in teinūis ecclesie pecca-
uit Si m̄fimonis clādestinis i-
terfuit. Nā hoc est. phibituz z
ex hoc talis sacerdos triēnio sus-
pēdit ab officio sacerdotij. vt in
c. cū inhibitiō. e. ti. Si sciēter se
cūdas nuptias vel clādestinas
bñdixit. Nā hoc est. phibitū vt
in. c. i. z. i. c. vir aut. ex. de secūdo
nup. Et sacerdos bñdicēs secū-
das nuptias dz suspēdi ab ep̄o
z sic suspēsus nō pōt absolui cir-
ca sedē apostolicā. vt no. hosti.
in. d. c. i. cui. Lon. Archi. xxxv. q.

iii. In copulatione. Si rite bapti-
satū etiā a muliere scienter ite-
rū rebaptisauit morta. pecca. d̄
con. di. iiii. rebaptisare. z hoc q̄
gēs si est cleric' dz deponi. e. di.
c. eos. z. c. q̄ his. z si est publicuz
efficit irregularis. ex. de apo. c.
ex litterarū. Lon. Rich. in. iiii.
di. v. art. iiii. q. ij. Si baptisauit
cū crismate nō nouo. i. nō eius-
dē āni. Nā hoc fieri. phibet p̄-
ter qz in mort' articulo. Et cō-
tra faciēs dz puniri e. di. si ouis
Si cognouit carnaliter filiam
spūales quā baptisauit. Vel in
p̄fessione audiuit aut ei' cōma-
trē. quissimuz scel' cōmilit. Si
honestē z modeste in p̄uersatis
one sua se habuit x̄bo p̄iter et
exēplo infide z mort' subditos
suos instruēdo admonēdo z cō-
pellēdo iuxta posse ad bñ uiuen-
dū z vt p̄ viā salut' ambulēt sic
tenet z habet ex. de reg. iur.
Quāuis. Si ptumaces cōcubi-
narios vsurarios z hmōi notos
rios pctōres nō correxit z argu-
it publice z p̄uate quantū eorū
saluti expedire cognouit grauf-
ter peccauit. Nā ad hoc ex pre-
cepto tenet fm̄ doctores. Si
quantū bono mō potuit ludos
illicitos z malas corruptelas in
prochia sua nō extirpauit quā-
ter peccauit. Si fortiligas diu.

nas ⁊ hōi in proclia sua susti-
nuit ⁊ nō correxit ꝑter pecca-
uit. xxvi. q. v. puenit. ⁊. c. cōtra.
Si mulieres xpianos in domo
iudeorū hūire v̄l eorū filios las-
cte nutrire pmisit. Nā hoc ps
bibet. ex de iude. c. iudei. Si in
dulgētias dedit cū nō posset v̄l
ob questū ecclesiā suā maiores
indulgētias q̄s h̄ret sciēter pro-
nūciavit morta. pec. Si q̄storē
falsas indulgētias in ecclia sua
pnūciare aut reliq̄as nō veras
seu ab ecclesia nō ap. pbatas ve-
nerādas p̄lo exhibere sciēter
pmisit ⁊ hōi. Et si cuz eis de
quota elemosinarū ꝑicipauit
⁊ de ꝑicipādopactuz fecit. In
oibus his mortalit̄ peccauit ⁊ re-
stituire teneat. xxiii. q. vi. ca. ꝑte
rea. Si b̄ndictionē mēse ⁊ ḡtia-
rū actionē dicere ꝑsuevit vt dy
Si vsurarijs alienigenis ⁊ alijs
de ipsius terre nō oriūdis publi-
ce vsurā exercentib⁹ ad hoc do-
mū suā locauit v̄l alio titulo cō-
cessit. Nam ex hoc ip̄o facto ex-
cōicat⁹ fuit vt in. c. vsurā. de v̄-
suris. li. vi. Si induxit aliquem
cū effectu ad vouēdū iuranduz
seu pmittendū vt sepulturā a
pud ei⁹ ecclesiā eligat vel iā ele-
ctā v̄lter⁹ iā nō immutet ip̄o
facto sniam excōicationis incur-
rit a qua ab alio q̄s a papa ꝑre-

terq̄s in mort̄ articulo absolut
nō poterit vt in cle. Lupiētes
de penis. Si sciēter ⁊ spōte ꝑri-
cipauit cū excōicatis a papa et
ip̄os ad officia diuina recepit et
cōicat⁹ est ⁊ absolutio pape re-
seruat. ex de sen. excō. significa-
uit. Si falsificauit litteras pap̄
vel falsis vsus est sciēter vel res
mouit etiā vnā solā litterā ab
eis excōicatus est ex de crimine
falsi. ad falsariorū. Si sciēter in
cimiterijs sepelinit tpe interdi-
cti in casib⁹ nō ꝑcessis a iure v̄l
excōicatos publice aut nosatis
interdictos vel vsurarios mai-
festos excōicatos est vt in cle. i
de sepul. sepeliētes. aut occidē-
tes se vel in mortalit̄ decedētes
mortaliter peccant.

Ab ep̄is ⁊ ceteris prelat⁹ su-
perioribus. Ca. xviii

De ep̄is ⁊ alijs ꝑre-
lat⁹ secularib⁹ pos-
sunt q̄ri fere oia q̄
dicta sunt supra vt

clericis b̄nficiatis ⁊ curatis de
inde q̄ri pōt si se cognoscit ido-
neū scia morib⁹ ⁊ vita. nā ep̄m
optet sacrarū litterarū habere
ꝑitiā ⁊ scire erudimēta fidei cū
ex officio teneat docere popu-
lū sibi cōmissuz ⁊ rōnem redde-
re omī poscēti cū de fide ⁊ alijs
ad salutē ꝑtinētib⁹ nec sufficit

plati bona puerfatio ⁊ motum
 honestas nisi addat doctrine
 scia. xxvi. dist. S. ecce. ⁊. xxxviii.
 di. c. oēs. Et si nō est saltē ppe-
 tēter litterat⁹ ep⁹s pōt ab offi-
 cio remoueri. ex de eta. ⁊ quali.
Quānis. Si legitime assecut⁹
 est dignitatē seu plationē an
 ipō exiit irregulari bigamo il-
 legitimo excoicatu suspēso ho-
 micida aut notorioz cubinario
Quā in his oibus sciēter existēs
Si ad plationē est assumpt⁹ nō
 p⁹s dispēsat⁹ vel absolut⁹ assi-
 due in mortali manz. Si electi-
 onē pfirmationē dignitatē seu
 psecrationē symoniace obtinu-
 it vel alias iniusto titulo. Nam
 talis nō est pastor s; aiaruz des-
 ceptor ⁊ excoicat⁹ excoicatione
 papali ⁊ tenet resignare ⁊ oia
 q̄ pcepit restituere vt. s. c. xvij.
Si ante pfirmationē episcopa-
 tus vel alteri⁹ dignitatis admi-
 nistrationē se ingessit p se vel p
 aliū. Quā talis si qd ei p electio-
 nē inserat q̄stuz coipio puatus
 est vt in. c. auaricie de elec. h. vi
Si de religione ad episcopatū
 assumpt⁹ est. nā talis adhuc te-
 net voto p̄tinētie ⁊ paup̄tatis
 licet fact⁹ sit dispensato: bono-
 ruz ecclesie nec a voto obedien-
 tie absolut⁹ est s; p accidēs non
 tenet obedire cū superiorē nō

habeat sicut ⁊ abbas monaste-
 rij vt dicit tho. ij. q. lxxxviii. te-
 net etiā portare habitū scēte re-
 ligionis ⁊ ad alias obseruātiaf
 regulares q̄ nō impediūt ponti-
 ficale officiuꝝ s; eundē Tho.
 ibidē. q. clxxxv. ⁊ hostiē. Si mo-
 nachū vel aliū religiosuz dmo-
 nasterio ad officiu ecclesiasticū
 trahit ptra voluntatē abbatis
 vel alteri⁹ plati sui. Quā hoc est
 phibitū ⁊ graue pctm̄. lviii. di.
 c. i. ⁊. ij. ⁊. xviii. q. ij. q̄s sit. ⁊. c. se.
 si ptulit ordinē vel bñficiū sy-
 moniace excoicationē papalez
 incurrit ⁊ tenet ad restitutionē
 oim pctōuz vt. s. c. xvij. in p̄ci-
 pio. ⁊ ex de in iur. c. fi. Si ptulit
 bñficiuz retētis sibi fructib⁹ us
 vel aliqua pte eorū. Quā hoc est
 phibitū ⁊ symonia. si fiat expa-
 cto vel psuetudine ex vt ecclesi-
 astica bñficia. Si dimi. Con. c.
 vt n̄m. ⁊ extra de cen. i. ubem⁹
 l. q. iii. si q̄s p̄endas. Si vni cō-
 tulit plura bñficia. Quā hoc est
 ptra iura. lxxxv. di. c. singula. ni-
 si in aliq̄bus casib⁹ de q̄bus. s.
 in. c. p̄cedenti. Si allquē sciens
 ter ordinauit infra etatē legiti-
 mā mortale est ⁊ vꝝ suspendi a
 collatione ordinuz. ex de tēpo.
 ordi. c. vel nō est. Nec i etate p̄t
 ep⁹s dispēfare vt notat glo. in
 cle. generalē. d̄ eta ⁊ qualitate.

Si p̄tulit sciēter ordines p̄ sal-
tum aut duos seu q̄tuor: mino-
res simul cū subdiaconatu mor-
tale est ⁊ prohibitu⁹ ⁊ debet de-
poni. lxxvij. di. c. i. ⁊ extra de eo-
q̄ fur. or. sus. c. cuz hoc. Si p̄tulit
ordines sacros extra t̄pa cōsti-
tuta mortale est ⁊ debet p̄uari
autoritate ordinādi. ex de tem-
po. or. sane. Si ordinauit alteri
us proclianū sciēter sine licen-
tia sui superioris suspēsus est p̄
annum a collatione ordinū. vt i
ca. eos de tempo. or. li. vi. Si in
ordinatione aliqd̄ omisit d̄ sub-
stantialib⁹ p̄cipue in quib⁹ imp̄-
mitur character mortāl̄ pecca-
uit ⁊ tenet̄ iterū totū iterare i
alia ordinatione. Si vero qd̄ o-
misit nō est substantialē nō opor-
tet rite factū iterari. s; si quod
omissum fuit suppleri in alia or-
dinatione nec priusquā sit sup-
pletum debet ordinat⁹ exercere
officiū. Vide theologos in. iiii.
di. xliii. ⁊ in. c. p̄sbyter de sacra-
mentis nō iteran. ⁊ ibi p̄ docto-
res. Si fecit ordinādos diligē-
ter examinari de etate scia et
moribus. Nā ad hoc tenet̄ ali-
as peccat mortāl̄. xliiii. distin.
quādo ep̄us. Si sciēter vel per
ignorātiā inexcusabilem indi-
gnū admisit ad ordinē vel b̄n-
ficiū mortāl̄ peccauit scdm̄

tho. ⁊ Alber. Si promouit alia
quem sine titulo ad ordines sac-
rum. Nam hoc prohibitū est
extra de p̄ben. ep̄us. ⁊ c. cū fm̄
Si singulis annis renouauit in
die cene dñi sacrum crisma qd̄
p̄ficatur ex oleo ⁊ balsamo. Nā
ad hoc tenet̄ de con. dist. iiii. se-
quis de alio. nec debet cōferre
hoc sacramentū nisi ieiunus de
con. di. v. vt ep̄i. Nec debet ite-
rari. ibidē. c. dictum. ⁊ ca. se. Si
nō uisitauit vt debuit dyocesi-
suam singulis annis s; sustinuit
it clericos in delictis suis absq̄
correctione pecunia corruptus
vel obtentu obsequiū sibi p̄stitit
seu fauore carnali grauit̄ pec-
cauit. lxxxi. di. si quis ep̄us. et
c. error. ⁊ c. p̄sentire. ⁊ ex. de offi-
or. irrefragibili. ⁊ c. nihil. ⁊ lxxx
iiii. di. puenit. ⁊ c. se. Si aliquid
accepit vt correctionē faceret
vel vt ab ea cessaret aut minus
pctm̄ puniret vel vt vices suas
cōmitteret seu sup aliquo disp̄-
sationē faceret. Nā in his ⁊ hu-
iusmodi symoniā cōmittit seu
pro pecunia p̄cibus vel obsequi-
is fecerit fm̄ tho. ij. ij. ⁊ ex. de sy-
mo. nemo. Et idem si accepit a
liquid vt seruet iusticiā. Si ergo
pauperes fuit auarus. Nā ergo
erga eos tenet̄ esse liberalis et
ip̄is qd̄ sibi sup̄est erogare. lxxx

vi. dist. fratrem nostrum et capitulum non satis. Si fuit pater refugium et defensor viduarum et orphanorum et pauperum et aliarum personarum miserabilium. Nam si non fecit sic graviter peccavit. lxxvij. dist. hinc. p. totum. Si visitationem suae dioecesis fecit vel fieri fecit per alium et aliquid cregit propter procuratorem quem exigi debet solum in vitalibus prohibitu est. ut in. c. exigit. de cen. lib. vi. Si delicta clericorum et aliorum subditorum laycorum puniuit ex auaricia pena pecuniaria et non potest ad reprimendum et compelescendum eorum delicta mor. pec. Si in visitatione sua non diligenter quesivit de quibus debuit precipue de vita. et honestate sacerdotum et officiantium. scilicet quomodo se habent in officijs suis in confessione et administratione sacramentorum. Et si ritum et formam ab ecclesia traditam seruent. et quomodo se habent in audientia confessionum et cura animarum suarum sibi commissarum. Et si tenent ecclesiarum mundiciam et vestimenta sacerdotalia et altaris ornamenta sicut tenentur ut supra. c. xvi. Nam si homo inuenit eos notabiliter deliquisse et non puniuit vel prouidit quod aut ille se emendent aut de alio loco eorum si illi sunt inco-

gibiles graviter peccavit et omnia mala et damna animarum que inde sequuntur ei imputantur. extra de iniur. cap. si. Si sustinuit in officijs et beneficijs notorios concubenarios vel alijs sceleribus manifestis infectos ut usuris ludis tabernis negocijs secularibus venationibus et huiusmodi vacantes. Nam in his omnibus non potest excusari a mortali. si eos non puniat cum potest sine periculo scissure vel maioris scandali. xliiii. di. Conuersationes in glosa. xliiii. quest. iiii. Cum quisque. Si laycos sibi subditos notorios peccatores quos per se vel ex aliorum denunciatione nouit adulteros usurarios inimicicias seruantes non corrigit per censuras et per alios modos quibus melius potest graviter peccat nisi omittat quia non sperat emendationem sed potius deterioratio et timere tur de scandalo ut in. d. capitulo cum quisque. et. lxxxiij. distinctione nemo et capitulo. se. Si malas consuetudines quas nouit in sua dioecesi nititur quantum potest auferre. ut vendere et laborare diebus festiuis non confiteri nec communicare seu mel in anno tripudare seu alia secularia in ecclesijs et locis sacris fieri violare ecclesias liber

tate vel emunitate vt qz clerici
 pueniant in iudicio seculari vl
 qd debitorum r malefactores d
 locis sacris violēter extrahant
 in casib⁹ nō pcessis r hmōi. Nā
 ptra hec oia tenet inuigilare.
 r obuiare ne fiat r post admo
 nitionē nolētes desistere excōi
 care r punire als q̄nter peccat
 si timore vl negligētia omittit
 pliii. dist. sit rector si inuigilauit
 ptra hereticos sortilegos r di
 uinos eos ad fidē verā reducē
 do. aut si emēdare noluerint ac
 crius puniēdo. Nā ad hoc tene
 tur ex officio. xxvi. q. v. c. ptra. r
 c. se. r ex. de hereti. abolendam
 r in cle. ex graui de vsur. Si ali
 quē pprijs manib⁹ verberauit
 nā hoc ei nō licet. xlv. dist. ep̄m.
 Si bona ecclesie male guber
 nauit vel illa nō indigētib⁹ tra
 didit seu alias inutiliter expen
 dit. nā q̄nter peccauit. r. q. ij. ex
 piscop⁹ r tenet restituere vt. s.
 ca. de curatis. Si res vel bona
 ecclesie vel episcopatuf aliena
 uit sine necessitate r debita in
 ris solēnitare q̄nter peccauit.
 l. q. ij. c. i. r fi. Si iura aliarū ec
 clesiarū nō suauit sibi oia vēdi
 cādo r paulatim ius prochieale
 subtrahēdo. Nā hoc est omni
 no illicitū r p̄hibitum. xvi. q. i.
 Constitutū. Si bona aliarū ec

clesiarū vacantium sibi vsurpa
 uit. Nā q̄nter peccauit cū des
 buerint in vtilitate ecclesie ex
 pēdi vel futuris successorib⁹ suo
 deliter reseruari r est suspēsus
 donec plene restituerit. ex d. es
 lec. qz sepe. li. vi. Si vltra morē
 antiquū a prochieanis p̄s biterij
 sue dyocesis aliqd exegit vl eos
 grauaui grauiter peccauit. r.
 q. iii. q. r. c. sequenti. r ex de ex
 cel. pla. c. i. vbi idē notat ab. sy.
 r plene de testi. req̄siti. Si bas
 buit yconomū clericū q̄ p̄sit re
 bus ecclesie sub cui⁹ testimonio
 res ecclesie gubernent. Nā ad
 hoc tenet fm iura. lxxxix. di. vo
 lum⁹. r. c. qz in quibusdā. r. c. in
 dicatū. alias suspēdi v3 vt in. c.
 indecēter. e. dist. Si aduocatos
 vel sibi seruiētes nō debite re
 munerauit. ptra iura fecit. xij. q.
 ij. q̄cunqz. r capitulo sequenti.
 Si debita sua vel a p̄decessore
 suo relicta occasione ecclie sue
 nō soluit. Nā ad hoc tenet fm
 Inno. ex ne pla. vi. sua. ca. quire
 lā. r ibidē ab sy. ibi. Si exēptos
 vt q̄tuoꝝ ordines mendicātes
 r alios hñtes p̄uilegiū exēptio
 nis iniuste molestauit vel eorū
 p̄uilegia nō seruauit ad suū ius
 diciū traxit vel als eos quoquo
 modo impugnavit q̄uauit vel
 male tractauit q̄nter peccauit

nam p̄tra iura fecit. districte et
 p̄lati p̄cipit vt p̄dictorū exem
 ptoꝝ p̄uilegia seruet̄ et eos as
 sectu beniuolo habeat̄ cōmen
 datos nec seip̄s difficiles gra
 ues duos aut asperos. sed poti
 us fauorabiles propitios beni
 gnos et liberales studeat̄ exhi
 bere ex de excels. p̄la. c. nimis. p̄
 mo. z. ij. et ex de p̄uul. dilecti. et
 c. quāto. z. c. in his. z. e. ti. ca. vo
 lētes. li. vi. z in. ca. Dudū de ses
 pul. z. c. religiosi. de p̄uul. §. sa
 ne. in. de. Si monasteria moni
 alium diligēter uisitauit. nam
 ad ei^{us} officii p̄tinet ea singulis
 annis uisitare etiā si sint exem
 pta. vt in. de. attendētes de sta
 tu mona. S̄c̄toꝝ vel alios p̄
 misit mēdaciter p̄dicare seu fal
 sas indulgētias p̄nunciare. vel
 ip̄emet̄ p̄cessit vel p̄nūciauit i
 indulgētias quas nō potuit ḡu
 ter peccauit. ex de pe. z re. cum
 ex eo. Si nō tenuit vicariū pes
 ritum et bonū ad tractandū riu
 dicandū causas in foro p̄tentis
 oso. Nam ad hoc tenet̄ p̄cipue
 quādo nō est sufficiēter doctus
 in iure. Si fuit p̄sonarū acce
 ptoꝝ et propter hoc iusticiā po
 scenti nō exhibuit distulit̄ ne
 gauit aut q̄d magis est sniaz ū
 quā protulit. Naz in oibus his
 mortaliter peccauit et ad satis

factionē tenet̄ vt. s. e. ti. ca. iiii.
 Si sine iusta causa vel cause co
 gnitione aut ordine iuris iudi
 cario p̄termisso aliquē excōica
 uit vel alias iniuste ḡauit mor
 taliter peccauit et ḡuiter punis
 ri oꝝ et ad interesse tenet̄ graug
 to. xliiii. q. iii. de illicita. et ex de
 sen. excō. c. sacro. Sed si pro mi
 nimis culpis et dānis et paratos
 corrigi excōicauit. Nā hoc pro
 hibitū est. xi. q. iii. epi. z. capi. ne
 mo. Si causas deficles minus
 diligēter p̄ seip̄m examinauit
 p̄oderauit et iudicauit vt est mg
 trimouij diuortij vel alijs deleo
 gauit p̄cipue ydeotis et leuibus
 Nā h̄mōi nō debuit cōmittere
 nisi iusta causa et necessaria im
 pedit̄ et tūc p̄sonis in iure peri
 tis et exptis. extra de p̄san. et af
 si. ex litteris. Si proprias iniu
 rias dure vindicauit. Nā hoc ē
 detestabile. xli. di. solidarios.
 Si testamēta et vltimas volun
 tates p̄cipue in legatis ad plā
 causas non fecit exequi. nā ad
 hoc tenet̄. extra de testa. si hez
 redes. Si dispēsauit in votis vl
 iuramētis in quib^{us} non potuit.
 vel si potuit indiscrete tū et sui
 rōnabili causa grauiter peccas
 uit. vide. s. p̄cepto. ij. Si incerta
 male dispēsauit vl sine rationa
 bili causa pro minorū quātitate
 m ij

cū usurarijs raptoribus et hmoi
 cōposuit gūter peccauit vt su-
 pra pte p̄ma. ca. i. in fi. Si pape
 et alijs suis superiorib⁹ ac sacris
 canonib⁹ obediuit. Nā ad hoc
 tenet. xcij. di. obedientiā. et. xxv
 q. i. p. totū. Et p̄tra facientes q̄
 uiter puniri debet eē de exces.
 pla. nimis. et duob⁹ capitulis se
 quētib⁹. Si habitu vita et mori-
 bus exēplaris fuit in vita sobri-
 us. Si supplectilibus p̄ciosis v-
 titur. Si in apparatu et ornatu
 domus et equorū aut familie ni-
 mis sumptuosus fuit et nimis
 curiosus. Si ecclesiā suā visita-
 uit et in solēnitatib⁹ missam cā-
 tauit diuinis officijs interfuit.
 et deuote exoluit. et ab alijs vbi-
 te celebrari et cātari fecit vt te-
 netur. Si orationi p̄uate et lectō-
 ni sacre scripture vacauit vt de-
 bet. xxxvi. di. p. totū. Si eris-
 erudit⁹ p̄dicauit populo vel sal-
 tem ei de vtilib⁹ p̄dicatoribus
 et cōfessoribus prouidit. Nā ad
 hoc tenet eē de offi. ordi. inter
 cetera. Si eris in mortali vsus
 est ordie suo. Quia totiēs mor-
 taliter peccauit quotiēs hmoi
 actum facit vt t̄gendo res sa-
 cras quasi officio suo fungens
 et hmoi scdm Tho. et Alber.
 Si mulierū familiaritatē quas
 si pestē vitauit et raro de domo

exiuit. Si adultores ab horu-
 it et hmoi. Si in cōuinjs multū
 se occupauit. Nā hoc est ep̄o d̄
 testabile et prohibitū. et ex hoc ē
 acriter corripiedus. xliiij. di. ml-
 tis et capitulis sequētibus. Si
 detractores susurronef et hmoi
 male loquētes libēter audiuit
 vel tacuit. nec correxit vt debu-
 it et potuit. Nā hoc mortale vis-
 detur. fm tho. ij. q. lxxiiij.
 Si ad mēsam suā sacras lectio-
 nes legi fecit. Nā hoc ep̄is et sa-
 cerdotib⁹ p̄cipitur. xliiij. di. c. p.
 reuerentia. Si familiā bone-
 stam habuit et eā xbo et exēplo
 salubriter gubernauit et erudis-
 uit. Nā de his rationē reddere
 oportebit deo in die iudicij. he-
 bre. vlti. et. xlvij. di. S. necesse. Si
 exercuit officij inq̄sitionis cō-
 tra hereticos vt tenet. Nā si
 carnali amore odio vel timore.
 aut cuiuslibz comodi t̄p̄alis af-
 fectione. Vel obtentu malicio-
 se et fraudulēter. labē heretice
 prauitatis seu q̄ ipm in execu-
 tione officij inq̄sitionis impedi-
 at falso alicui p̄sumperit im-
 ponere vel quoquomō verare.
 vel p̄tra iusticiā et p̄sciam suā
 omiserit p̄tra quenqz p̄cedere
 vbi fuerit procedendū suspen-
 sus est ab officio p̄ triennij vt
 in de. multorū. de here. et circa

Finē. Alij vero inq̄sitores ep̄o i
feriores in hoc vt supra delin
quētes eo ipso excoicationis sē
tentiā incurrūt, a qua nisi per
Romanū pontificē p̄terquā in
mortis articulo absolui potēnt.
Si locauit aliquā domū vsura
rijs alienigenis ad fenus exer
cendū. Nā ip̄o iure suspēsus est
extra d̄ vsuris quāq̄z. li. vi. Idē
si pmisit q̄ hmōi vsurarij in ter
ris suis et eius iurisdictioni sub
iectis fenus exerceāt nisi infra
tres mēses eos expulerit vt ibi
Si p̄secrationes altariū vel ec
clesiarum calicū et patenarum
aut b̄ndictiones corporalium et
vestium sacrarū seu cōsecratio
nes. Abbatū vel abbatissarum
nō secundū formā et ecclesie ri
tum vel pro pecunia fecit. Nāz
mortaliter peccauit et symoniā
cōmisit p̄ma questione tertia si
quis p̄bēdas.

Si pro aliqua iusticia vel gra
tia sp̄uali aliquid accepit mor
tale est et symoniacum.

A p̄lati religiosorū. Ca. xix

Relati religiosorū
possunt de multis i
te rogari que dicta
sunt supra capitulo.
xviii. vt eorum p̄dictioni et statui

melius videbit̄ expedire. Deī
de si symoniace religionis ordi
nem ingressus est vel ad ea ali
um symoniace recepit. Nā pro
religionis ingressu siue virorū
siue mulierum nō licet aliquid
dare vel recipere quasi p̄ciū es
tiā paupertatis p̄textu eī de sy
mo. Quoniam symoniaca. Si
tamen monasterium sit tenue
dicūt. Vincentius. Tan. Ray
mundus. Joh. et Poitienensis gre
cipientes volenti intrare poss
sunt dicere. Nos libēter et gra
tis te recipimus ad consortiū
nostrum spirituale. sed cum bo
na nostra non sufficiant nobis
et tibi porta tecum vnde possis
viuere. vt sic prouideas tibi vi
de viuas. tunc enim si ingredis
ens monasteriū aliqua bona
conferat non committitur sy
monia dūmodo pure fiat hoc
et in fraudem non dicatur et sū
aliquo pacto. ar. i. questione ses
cunda capitulo primo si quis
propter Bed Bernardus. Inno
centius. Bartholomeus b̄rē.
et Archi. dicūt q̄ nec ante nec
post potest aliquid peti prima
questione eos qui. et questione
secunda si quis p̄bēdas. et
sic dicēdo symoniā committūt
tam recipientes q̄z recepti eti
am si ignorēt. i. questione. ij. q̄.
m iij

ij. z extra. eo. quoniā. z hec opio
tutior est. Et quantū ad mulle
res approbata. eē de statu regu
la. piculoso. li. vi. ibi. Districtius
inhibemus vide ibi glosam su
per xbo absq̄ penuria pōt dici
vt notat in direc. li. iii. ti. xvi. §.
qd si monasteriū vbi hec omnia
referunt. Qd si monasteriū est
ita tenue q̄ absq̄ penuria non
possint ibi plures viuere pnt re
cipientes dicere vt supra. Et
hoc casu vera est opinio prima.
nec est symonia dūmodo nihil
ultra addant. Si aut pnt absq̄
penuria sustentari licet nō cōmo
de. nō possent p̄dicta xba dice
re. extra. e. quoniā. z. c. nō satis.
hec ibi do. An. de bu. in. d. cap.
quoniā recitat opi. vide ibi. spō
te aut oblata sp̄ licet recipere. z
p̄mo gratis sit recepta puella z
monasteriū tenue sit. Dicit ho
lli. q̄ pnt moniales agere p̄tra
patrem proalimētis filie. vel si
pater decessit agere pnt ad par
tem sue hereditatis vt in autē.
de san. epi. §. nullaz. collatione
nona. Si illegitime nat⁹ est. nā
talis si dignitatē vel prioratus
qui creat in religione p̄ electio
nem obtinet nō pōt sine pape
dispensatione retinere de filijs
psbiteroz. c. fi. Si trāsmit d
ordine mendicantiū ad nō mē

dicantium. Nā talis nō pōt in
eo prioratum nec ali quā admi
nistratiōē aut regimē animarū
habere eē de regula. vt po
fessores. in de. Si recepit al
quem ad religione nō p̄ncipali
ter propter d. ū. s̄ propter tpa
lem vtilitatē aut alia sinistra
tentione vel sine debita exami
natione vel si recepit nō recipi
endum vel repulit sine causa ex
sua ydoneitate recipiendū gra
uiter peccauit. Si in ordine
mendicantium aliquē infra an
num probationis ad professio
nem recepit. Nā talis mortali
peccauit z ip̄o facto suspensus
est a receptione cuiuslibet ad
professionē in eodē ordine. eē d
regula. nō solū. li. vi. si tñ tali sus
pensione durāte aliquē recipi
at nō irregularis sit vt no. Jo.
an. ibidem. Si exis de ordine
mendicantiū locū seu domum
ad habitādūz recepit seu dimi
sit sine licētia pape nā talis ex
cōdicationem incurrit. vt in. ca.
cum ex eo. de excess. pla. li. vi. et
in de. cupiētes. de penis. Si
abbas exis p̄fuit diuersis mo
nasterijs. nā hoc est prohibitūz
extra de reli. do. c. fi. Si solcite
z fideliter quo ad spiritalia z
temporalia admisit propter de
um soluz sine ambitione z alia

sinistra intētionē alias cū periculo aie sue administravit. Si sciēter criminosos indignos et nō idoneos scia cōscientia ad p̄fessiones audiēdas vel ad officia regiminis vel p̄dicationis promovit vel sustinuit cū possit illos iuridice remouere nō videtur posse excusari a mortali. lxxiii. di. error. 2. c. se. Si in visitatione subditorū iuris ordinem seruavit. *Ma* ad hoc tenetur extra de ac. qualiter et quādo l. 2. ij. et ex de symo. licet. vbi dicit q̄ si p̄atos erravit et excessit tenet errorē suū corrigere. ideo cauendū est diligenter platonē in corrigēdo sit nimis remissus vel nimis rigidus. xlv. d. *Disciplina*. Et nō faciāt precepta indiscreta et nisi pro re ardua. *Ma* si cogeret p̄ceptum vel sniam subditus ad aliqd in quo subditus nō tenet ei obedire mortali peccaret. nec sit nimis credulus in processu accusationis inq̄sitionis vel denunciationis criminū. nec p̄ceps i probatione sentētie excoicationis vel alteri^o cēsure alias quiter peccat. Si cura hīs monialium diligēter et honeste eas visitavit et ad earū regulā seruandam efficaciter induxit prouidendo eis de cōfessore idoneo

scientia et p̄scia quantū potuit et q̄ penitus absteineat a familiaritate suspecta quozūcūq̄ vitorum laycorū clericorū et etiā religiosorum ne exeāt claustrū vel etiā admittāt aliquos intra monasterium nisi ex rōnabili cā vt p̄cipit in ca. piculoso de sta. regula. li. vi. Si in dispensando in ieiunijs in esu carnū in habēdo sup̄flua ad vsum in penitentis taxatis p̄ regulā et p̄stitutos ones h̄mōi indiscrete se habuerit. *Ma* si sine rōnabili causa disp̄sauerit sic inducēdo regularis discipline relaxationē et religiosus enervādo rigore quiter peccavit. et ipse de hoc reddet deorationem. Si nimis se secularibus negotijs et t̄p̄alibus implicauit p̄ curias p̄ncipum discurrendo vel pro minimis eū aliorum scādalo litigādo et propter hoc a cura subditorū desistēdo et ipse sp̄ualibus ofoni et lectione nimis vacādo. *Ma* in his oibus quius et leuius peccavit secundū quātitatē excessus. Si nimis curiosus et sumptuosus fuit in edificijs monasterij ecclesie ornāmentis et h̄mōi. *Ma* est detestabile et prohibitū. xij. q. ij. aurum. 2. c. gloria ep̄i et h̄mōi autē exhaurit sepius in platonē omnis spūs et deuotio.

Si moribus et vita fuit exemplaris in cesso habitu et gestu modestus in locutione humilis et fructuosus canes discordias pacem nutriendis omnes paciēter audiens et tollerans singularitates civitas communes vitam sequens cum potest ne mini blandiens punctis affabilis susurrationses detractiones irrisiones confabulationes male dictiones et contumelias in se et in subditis eliminat. Si malas consuetudines seu corruptelas contra regulam et religionis decetiam induxit aut prius inductos non extirpavit quantum potuit ut proprietatis vicium. Fratrum discursum ad placitum familiaritates mulierum esum carnis ubi est prohibitum et alia homini precipue tria essentialia vota religionis contra peccavit. Nam nihil apud deum est damnabilius officio prelationis si punctione exerceatur xl. di. an. oia. Debet igitur prelatum omni circumspectione diligentia sollicitudine et timore sic de sibi commissis curam querere quod sit irreprehensibilis apud deum et homines quod si non potest homini corruptelas et relaxationes extirpare nec posse sperat in futurum propter pertinaciam et contumaciam seu rebellionem subditorum eorum curam dimittat. ij. q. l. s. quando vero.

Et religiosa.

Religiosis prelati que ri ea que habentur super c. xv. de clericis. et c. se. si habent beneficium curatum Si sunt predicatores potest ab eis queri si predicavit ex istens in mortali. nam mortaliter peccavit toties sic predicavit secundum Tho. idem videtur quotiens ensuque scandalosa predicavit aut scandalum vel seditionem in plebe excitavit. Si sine licentia superiorum officium predicationis exercere presumpsit mortale videtur. Si predicavit principaliter hac intentione ut reciperet pecuniam vel laudem vel favorem popularem mortaliter peccavit et symoniam mentalem commisit. i. q. iii. ca. non solus. Con. Thom. et Rich. in iii. di. xv. art. iii. q. ij. et si super hoc pacifice symoniam incurrit. etiam quo ad ecclesiam. Si predicavit nimis curiosa principaliter ad sui ostentationem et inanem gloriam ibi presertim finem suum mortale est. Si hinc gratiam predicandi a predicatione se subtraxit precipue cum a superioribus sibi iniungitur retur peccavit. Si predicando alio qua ad retrahendum personas a solutione decimarum dixit ipso facto excommunicatus est. ut in de. curiales. de penis. et idem de om.

ni religioso etiā nō p̄dicatore. vt ibi. s̄ vt habeat locū hec ex cōdicatio requiritur q̄ talia v̄ba proferātur intētiōne retrahendi a solutione vt supra z obligatis ad decimas ecclesijs p̄soluēdas. Secus si nō hac intētiōne retrahēdi v̄l nō obligatis ad decimas v̄l etiā obligatis s̄ non ecclesijs. vt ibi no. 30. d. leg. 30. de imo. z p̄bau. Si requisit⁹ fuerit a rectorib⁹ ecclesiarū vel vicarijs aut loco tenētibus vt in p̄dicatione vel p̄fessione p̄ficiat faceret p̄dicationem audientibus z p̄fidentibus q̄ decimas soluant. Nā si nō fecit mortaliter peccauit. si cōmode facere potuit z alijs p̄nis grauib⁹ punitur vel puniri debet vt in. d. c. cupiētes.

Si religionem ingressus est symoniace sciēter vel ignoranter nā talis nō p̄t in illo monasterio remanere extra de symoni. quoniā symoniaca. z. ca. ex insinuatione. vide ibi z plenius de hoc in p̄sa. symonia sexto i p̄cipio. Et hoc intelligitur de symonia cōmissa ex pacto vel cōuentione z h̄mōi etiā si ceteris p̄terq̄z cōmittentib⁹ sit ocella sc̄m Ray. ar. dicti. c. quoniā. Si religionē ingressus est nō intētiōne pura deo seruēdi

sed q̄ paup̄ erat v̄l laborare te debet vel si puella erat q̄ nubere nō poterat vel coacta a parētib⁹ inuita ingressa est. nam si voluntatē nō mutauerit videt̄ in mortali z nō in bono statu.

Si ingressu religionis mendacia dixit vel aliqd̄ dolose tacuit p̄fertis notabilē infirmitatē vel debita seu infamia vel alia scandalosa peccauit grauit̄. Si fecit professionē cum intētiōne nō seruēdi eā mor. peccauit. Si professus est in monasterio dissoluto vbi r̄gulariter nō viuunt.

Si p̄t mutet locū z si op⁹ fuerit cum dispensatione. q̄d si nō potest z alios ad regule obseruantiam z ordinis reformatiōnem reducere nequit ipse solus seruare studeat. z si ibi nō viuunt in cōmuni z necesse habeat sibi de necessarijs prouidere caueat ne pecuniā vel aliquid recipiat teneat expendat v̄l alijs tribuat sine bona licentia p̄lati sui generali vel speciali v̄l eius b̄n̄placito. z sit ip̄e semp̄ paratus omnia ponere in cōmuni z in manibus prelati ordinis. Nec thesauriset aut superflua vel d̄liciosa habere querat seu sollicitet. Nec ad h̄mōi affectū habeat inordinatus. z sic forte

poterit cū salute ptransire si in ceteris bñ se habeat. Tuti^o tñ esset vt pdipi locus mutare. Si habēs votū religionis artionis ad aliā laxiorem ingressus est. **Q**uā si adhuc professus nō ē nō pōt ibi licite remanere sine dispensatione. si vero iā profess^o est in laxiori. licz peccauerit zp voto nō cōpleto sit ei pnia imponenda pōt tñ in eadez licite remanere fm archi. in. cap. qui post votū de reg. iur. li. vi. Si p fessus in aliqua religione app^o bata vult trāsire ad aliā equalē vel laxiōrē nō pōt sine dispensatione. vt no. Jo. an. Semi. in c. cum singula. de pben. li. vi. et dñs An. de bu. extra de reg. si. gnificatum. **D**e ordine xō mē dicātium ad nō mendicantiuz Vel monachalē nō pōt sine dispensatione pape nisi ad ordinem cartusiēsem alias taz in grediens qz recipiēs incurrūt excoicationem papalē vt in extrauagāti. Martini quinti. si ad religionem aliquē induxit symoniace vel dolose puta asserendo qz ibi regula seruat^r et est falsum vt dicēdo qz regula sua nō obligat ad mortale vel reticendo austeritates religionis. quas ille si sciret nullo pacto ad eas se obligaret peccauit mozo

taliter. Si volentē ingredi religionem seu monasteriuz obseruantie regularis auertit vt tra heret ad suā alterā infamādo suam vero vsqz ad tertiū celuz extollendo. **Q**uā talis damnationem eternā nō euadet cū ptra caritatem iusticiā et sacram scripturam fecerit. Si sufficiēter nouit et intelligit substantia sua e regule et ad eam ptinentia. **E**t si ptra illam aliquid egit p cipue ptra obedientiā castitatem et paupertatem. **Q**uā hōrum transgressio semper ē mortale in alijs aut nō omnis regule transgressio. scdm tho. secunda secūde q. clxxxvi. est mortale ideo etiaz circa hōc possunt sic interrogationes formari. **Q**uā mo si fecit ptra aliqđ pceptum a prelato oretenus factum pta cum dicit pceptio vel mandato in virtute obedientie vel spiritus sancti vel sub pena excoimus nicationis vel p alia verba huiusmodi vt fiat istud vel illud intendens subdituz sub peccato mortali obligare ad illud faciendum. **Q**uā huiusmodi trāgressio semper est mortale fm tho. ij. ij. q. lxxxvi. **Q**uā si qđ precipitur esse tale qđ in quo subdit^o non teneatur ei obedire vt est pceptum. xi. q. iii. non semper. **S**i

dolose seu p̄ importunitatē pla
 ti voluntatē traxit ad suā idem
 videt̄. Si p̄tra aliq̄d p̄ceptū re
 gule vt cū aliq̄d in ea p̄ceptorie
 mandaf̄ sub pena excoicatiois
 aut carceris vel pene grauior̄
 z hmōi. Nā talia vera cōiter cē
 sent obligare ad mortale. Et
 idēz de p̄ceptis in p̄stitutioni
 bus ordinis p̄tētis. Si trāsgref
 sus est alia in regula p̄tēta que
 nō sunt p̄cepti vt crimonialia
 ordinis vel silentiū z hmōi hoc
 est tñ veniale nisi fieret ex cō
 tēptu fm̄ tho. vbi. s. Nā q̄ p̄fi
 tet̄ nō vouet seruare oia q̄ sūt
 in regula sub obligatione pcti
 si aliq̄d h̄z vel habuit dedit vel
 accepit p̄tra voluntatē prelato
 rū tacitā vel expressam. p̄travo
 tū paupertatis fecit z mort. pec.
 Idem videt̄ si litteras scripsit
 vel recepit occulte sine licētia
 plati. xij. q. i. nō dicatis. Si vo
 tū castitatis violauit quoquo
 modo ope vel tactu venereo lo
 cutione turpi z amatoria vel e
 tiā cogitatione carnali z imun
 da deliberata seu delectatione
 morosa. Nā in horū quolibet ē
 mortale vt dictū est sup̄ p̄ces
 pto. vi. z nono. Si p̄uersatioē z
 scādaloſas seu nimā familiari
 tatē habuit cū mulierib̄. Nāz
 si sic reperit̄ esse eē casum ne

cessitatis p̄hibēdus est etiaz si
 sint affines. p̄pter pbabile pi
 culū. xxij. di. hospitioū. z disti.
 lxxi. p̄ totū. Illas nō absoluē
 dus. Si sine manifesta causa z
 rōnabili monasteria monialius
 frequētavit. Nā cū hoc sit om
 nino clericis p̄hibitū eē de vi.
 z ho. cleri. monasteria. multo
 magis religiosis z si ingressus
 est monasteria monialiū sacre
 clare sine licētia z in casu nō cō
 cesso excoicat̄ est z absolutio
 pape reseruat̄. Idēz est si igref
 sus est monasteria monialiū or
 dinis p̄dicatorū. q. nō pōt abo
 solui nisi a papa vel a magistro
 eiusdē ordinis. Ingrediēs vero
 alia monasteria de iure cōmū
 ni nō incurrit excoicationē sed
 in multis locis est excoicatio sy
 nodalis hoc tñ nō ligat ignorā
 tes. eē de p̄ll. vt aimaruz. li. vi.
 Si dixit horas canonicas. Nāz
 qlibet regularis p̄cipue p̄feso
 sus tenet̄ ex p̄cepto ad eas etiā
 si nō h̄z ordinē sacrū alias pecc
 cat mortali. vt. s. e. ti. c. xvi. z se
 cundū. Snil. tenet̄ dicere illas
 fm̄ ordinē sue regule vl̄ puato
 rū statutorū vt no. Jo. de imo. i
 de. graui. de cele. mis. Si absq̄
 rōnabili causa officium dixit ex
 tra ecclesiā p̄cipue in dieb̄ sos
 lenibus vel stetit somnolentus

aut dormiuit. nā si ex hoc nō dicitur
 ite integre illud idē redicat vel
 aliqd loco ei⁹ suppleat. 7 si pro
 maiori pte omisit illud iteret.
 Si in choro incōposit⁹ corpore
 fuit oculis vagus 7 mēte distra-
 ctus p̄cipue aduertēter. Si ris-
 sit v̄l alios ridere fecit propter
 ei⁹ leuitatē aut x̄bus dissolutū.
 Si ceremonias officij ex negligē-
 tiā nō seruauit. male legit v̄l
 cātāuit in oibus his veniale est
 nisi fiat ex p̄ceptu tūc enī mor-
 tale est. Si penas v̄l penitētiās
 taxatas a regula v̄l a p̄stitutio-
 nibus aut platis nō fecit. Nāz
 si ex negligētiā v̄l obliuione om-
 misit veniale videt. Si x̄o ex
 p̄ceptu mortale est. Si v̄ltra of-
 ficiū diuinū p̄uatim pro se 7 p̄
 alijs sibi p̄iunctis b̄n̄factoribus
 7 tribulat⁹ p̄cipue recōmenda-
 tis vinis seu d̄fuctis aut medi-
 cationi deuotioni 7 sacre lectis-
 oni q̄stus debuit nō vacauit s̄
 poti⁹ legit curiosa 7 inutilia v̄t
 doctores gētius 7 fictiōes poe-
 tarū qd̄ est. p̄hibitū. xxxvij. d̄ff.
 ideo. Si q̄nq̄ scienter elegit in-
 dignū in platu v̄l nō elegit illū
 quē iudicauit meliorē ad illud
 officū s̄aliū rōne amicitie aut
 alia nō recta intētiōe mortali
 peccauit. Si accusauit calūnio-
 se platu v̄l p̄fratrē d̄ aliquo cri-

mine v̄l testificat⁹ est aut inius-
 ste ab accusatione destitit vel a-
 lias platu subditū v̄l p̄ficiū fal-
 so infamauit vel etiā vera dicē-
 do intentione infamādi fecit in
 his oibus mortali peccauit. Si
 fecit vel coopatus est ad aliq̄z
 p̄spirationē p̄tra platos vel ad
 inuenit tenuit vel nutriuit in
 monasterio vel cōuentu sectas
 partialitates 7 diuisiones mor-
 tale est 7 detestabile crimē. Si
 fratrē deliquentē iuxta formāz
 euangelicā nō admonuit vel in
 visitatione iuxta p̄ceptū plati.
 in cōmuni vel in particulari fa-
 ctum dicēda 7 correctione dig-
 nā nō reuelauit. Nā si sciēter dicē-
 da tacuit mortali peccauit. Et
 idem dico si in dicēdo ordines
 fraterne correctionis nō serua-
 uit. debet enī accusationē legi-
 timā p̄cedere inscriptio 7 inq̄-
 sitionem clamosa insinuatio de-
 nūciationes aut caritativa cor-
 rectio. extra de symo. licet. 2. i.
 q. ij. c. si peccauerit. pōt tam cri-
 men fr̄is etiā occultū denūcia-
 ri ecclesie vel plato absq̄ secre-
 ta admonitione p̄uia in plerisq̄
 casibus vt notat Rich. i. iiii.
 dist. xix. ar. iii. q. i. Si inutiliter
 tēpus expēdidit 7 ocio vacauit
 quod est omnium sentina victo-
 rium. Si fuit obstinatus curia

lis vel caudicis. si usus est panis preciosis et cibis exquisitis. si in habitu curiosus. si in claustro vel capitulo fuit litigiosus irreuerens ad maiores vel circa altare iurans in comuni sermone. Nam in his omnibus est mortale vel veniale secundum intentionem et qualitatem facti. Si comedit carnes quando est prohibitum extra infirmitatem. Si usus est lineis ad carnem vel lectis plumis. Si omisit ieiunia ecclesie regule vel institutionum ordinis peccauit ut supra. Si egre et cum indignatione reprehensiones maiorum sustinuit vel eorum obedientiam non affectuose. sed tarde querulose dissolute fecit peccauit ut supra. Si aliorum mores conditiones et infirmitates in caritate non supportauit. vel alijs se grauem reddidit aut eos irritat peccauit ut supra. Si nimis leuis vel dissolutus fuit verbis gestibus vel iocis alios ad risum induxit. Nam licet recreationis causa quandoque fiat et raro ad subleuandum tedium sit tollerabile laudabilius tamen est ab hominibus cessare. Si singularitates in cibo potu vestitu et hominibus quibus fuit vel propter hec murmurauit peccauit. Nam ex his sepius oritur scandalum murmura

tio et indignatio inter fratres. Si nimis tenax fuit in retinendo vel prodigus in dando aut personarum acceptor dando vel distribuendo de rebus communibus vni magis quam alteri iuxta affectiones suas peccauit magis et minus secundum quantitates excessus. Si confessionem communem secundum regulam morem vel consuetudinem religionis non frequentauit. Nam hoc aliquibus preceptum est semel in mense ut clemens in agro. de ista monasteria. Aliquibus sepius. aliquibus rarius. Si fuit tepidus in dilectione dei et proximi non dolens de eorum offensa et non ardentem affectans honorem dei et animarum salutem ut decet. Si nimis carnaliter dilexit consanguineos suos et affines. nimis dolens de eorum aduersitate et gaudens prosperitate vel eam sibi affectans. Si nimis eos visitat et querit vel gaudet ab eis visitari. Si cum eis vel alijs secularibus loquitur vel interrogat que non expediunt ut de guerris et huiusmodi vel pro eis procuret beneficia ecclesiastica vel temporalia officia. Nam hoc est valde periculosum precipue si tales sint inepti vel indigni.

Si artificium aliquid vel exercitium fecit illicitum aut honestati religionis indecens ut bursas vel vestes rechamites vel linea reticulata et hmoi quod sepe reperitur in monialibus modernis prohibenda sunt. Si proficere non curat sed inuit factum quod seruat et semaleptentum esse in religione reperit nec recognoscit se pro hoc beneficio et ceteris ad recompensandum deo obligatum. talis hypocrita est et in statu damnationis secundum thomam. Si quicquid dimisit habitum. Nam religiosus seu religiosa spiritus debet tenere habitum sue religionis siue in lecto descendens. Siue alibi presens nisi sit adeo virgines necessitas vel quibus infirmitas quod habitum non pateret. xx. q. i. vidua. Alias videtur peccare mortaliter. Et si temere sine habitu appareat in conspectu secularium ipso facto excommunicationem incurrit. ut in c. ut piculosa. ne cle. vel mo. lib. vi. Et idem est si apparuerit contra eis in habitu suo. Sed cooperato habitu clericali sine causa rationabili. ut no. 30. an. in cle. quonia. de vi. et ho. cle. de regu. iur. certum. in nouella. Si ad studia litterarum inuit non licentiatum a prelo suo et cum consilio maioris partis sui puenit. Nam talis ipso facto excommunicationem incurrit.

ut habet in. d. c. ut piculosa. Si ad audiendum leges vel philosophiam inuit. nam si infra duorum mensium spacium non redierit ad claustrum ipso facto excommunicationem incurrit et ne cle. vel mo. c. sup. specula. Si religionem et habitum sue religionis animo non reuertendi aliquid quando deseruit. nam talis apostata iudicatur. ff. de re. mi. l. desertos re. et est excommunicatus ut. s. propter temerariam habitum dimissionem quod est speciale in religiosa apostata. nam alias apostata non est excommunicatus sed excommunicandus ut notat glo. in. d. ca. ut piculosa. sup. verbo ipso facto. Si induxit aliquid que ad vouendum iure. dum vel sine de interposita seua alias promittendo ut sepulturam apud eius ecclesiam eligat vel iam electam ulterius non mutet. Talis suam excommunicationis incurrit ipso facto de sepulchro. c. i. li. vi. et in cle. cupientes de penis. Si clericis vel secularibus sacramentum eucharistie vel extreme unctionis ministravit aut matrimonium solenniter id est publice et solenniter sponsos benedixit non habita supra bis prochialis presbiteri licentia speciali. Nam excommunicationem incurrit papalem ut in cle. religiosi. de priuilegiis. Si excommunicatus a canone sine speciali processione absolueret presum

psit preterq̄ in casibus a iure
p̄missis vel propter p̄uilegia se
dis apostolice ei p̄cessa eandē
excōicationem incurrit vt ibi.
Et hoc intelligit̄ indistincte
de excōicatis a quocumq̄ cas
none a papa promulgato etiaz
si talis religiosus absoluerit ex
cōicatos a canone minori excō
municatione propter p̄cipati
onem ⁊ sic sentit̄ glosa ibidē su
per verbo a canone. Con. Buil
Vau. Joh. de leg. ⁊ Jo. de imo.
In dicta cle. religiosi. Si a sentē
t̄ijs p̄ statuta prouintialia vel
synodalia pmulgatis seu a pe
na ⁊ a culpa absoluere quenq̄s
p̄sumpsit eandē sniam excōica
tionis incurrit ip̄o facto etiaz
si religiosus ⁊ p̄scium ab hmōi
absoluere p̄sumpsit vt ibides
no. glo. sup. verbo quamq̄s.
Si et̄is monachus vel canōni
cus regularis nō h̄ns admistra
tionem absq̄ licētia p̄latorum
suorū ad curias p̄ncipuz se trā
ferre p̄sumpsit vt p̄latis vl̄ mo
nasterio aliq̄d damni inferret
talis ip̄o facto excōicationis se
ntentiā incurrit vt in cle. ne in a
gro de sta. mo. Si monach⁹ ex
istens sine licētie sui abbatis i
tra septa sui monasterij arma
tenūt excōicationem incurrit
vt ibi si de facto p̄traxit matri

monij excōicatus est. ex de cō
san. ⁊ aff. eos in cle. Si nō ser
uauit interdictū q̄d seruat cas
thedralis seu mater ecclesia lo
ci illius excōicationis sniam in
currit nō obs̄tibus p̄uil. se u
dultis statutis vl̄ p̄suetudinib⁹
quibuscūq̄ ei p̄cessis vt in cle.
ex frequētibus de sen. excō.
Si et̄is in ordine minorū tem
pore interdicti recepit ad diu
na fratres vel sorores tertij or
dinis excōicationem incurrit.
extra de sen. exc. cū ex eo. in cle

Incipit quarta ps huius or
pusculi de p̄nie iniunctione et
peccatorum absoluteione.

Expeditis trib⁹ huius
opusculi p̄ncipalibus res
stat nūc videre vlti

mam que in duob⁹ p̄sistit. s. in
penitentie iniunctie. ⁊ p̄ctōriuz
absoluteione. sed qm̄ nō pōt des
bita forma p̄ ministruz apponi
nisi p̄mo materia debita sit in
tegre p̄parata. ⁊ cū materia pe
nitentie sit p̄tritio. p̄fessio. ⁊ sa
tisfactio. sine quib⁹ nō p̄ficitur
hoc sacramentū merito in hoc
sacramento sacerdos hoc ordi
ne procedit vt p̄mo diligenter
p̄ctōriuz p̄fessionem audiat. et
de hoc supra. Sc̄do p̄niam ino

lungat. Tertio absolutionē im-
pendat vt notat. Guil. 7 Jo. an-
dreas in de. Rudū de sepul. In-
tendēs igit̄ ego hūc ordinem
seruare declarabim⁹ p̄mo quos
modo se cōfessor habere debet
at in penitētie impositione. de
inde in pctōmz absolutione
Capitulum primum.

Trca primū. s. peni-
tentie impositionē
pro maiori declara-
tione sciendū est q̄
triplex est penitētia. s. solennis
publica. 7 puata. Solennis est il-
la que fit in capite quadagesi-
me cū solēnitare que habet. d.
l. In capite. 7 imponit̄ soluz ab
ep̄o vl' de ei⁹ mādato fm hosti.
In sum. de offi. Archi. Publica
dō p̄na proprie dicit̄ illa q̄ fit
in publico nō tñ cum p̄dicta so-
lennitate vt cū iniungit̄ perez-
grino ire p̄ modū cum baculoz
pera bñdictis 7 hmōi hāc pōt
imponere quilibz sacerdos par-
rochiano suo nisi adsit in p̄tra-
rium p̄suetudo in aliqua eccles-
sia. Puata aut̄ p̄na dicit̄ il-
la que quotidie fit saltē semel
in anno cū q̄s secreta 7 soli sac-
doti pctā sua p̄sitent̄ de pe. di-
iii. iustus. 7. ca. reperiūtur. 7. ca.
omnis. de pe. 7. re. 7 hāc pōt im-
ponere etiā quilibet sacerdos.

sed quoniā regulariter pro quo
libet mortali pctō debet septē-
nis imponi p̄na. xxxii. q. ii. hoc
ipsum. 7. s. se. 7. xxij. q. i. p̄dicans
dum nisi maior vel minor inue-
niat̄ p̄ canones exp̄ssa ideo eol
vt maturius procedat. 7 ne aliz
cui ignorātia sit occasio delin-
quendi hic inserere volui.

Incipiūt canones puales

Primus canon dicit̄
q̄ si p̄biter fornicationem
fecerit. x. an-
norum p̄nam agat
sc̄m formā traditā. lxxij. di. p̄-
biter si fornicationem. Secundus
canon q̄ sacerdos cognoscēs fi-
liam suā spūalem. s. quā bap-
tiscuit vel ad p̄firmationez tenu-
it vel in p̄fessione audiuit. xij. ā-
norum debet p̄nam agere. 7 si
publicuz sit deponēdus est. ep̄s
aut̄ qui talia cōmiserit. xv. annis
peniteat 7 p̄biter 7 mulier re-
ligioni tradant̄ rebus suis pau-
peribus erogatis. xxx. q. i. si q̄s
sacerdos. 7. c. nō debet.
Si quis peccauerit p̄tra natu-
ram 7 est clericus deponat̄ re-
ligioni tradat̄.
Si laycus excomunicet̄ 7 a ce-
tu fiat vsq̄ ad satisfactionē cō-
dignam fidelium alienus sup̄ d

exces. p.ela. c. clerici.

Si quis cum brutis coierit plus
quā p̄ septem annos peniteat.

xxiii. q. ij. hoc i. p̄m. 2. §. se.

Si quis comiserit incellum ea
dem pena puniat. vt in iuribus
supra proxime allegatis adde.

¶ vicium p̄tra naturā grauius
est q̄z cum matre propria pecca
re. xxij. q. vij. c. Adulteri maluz

Si sacerdos clādestinis nuptijs
interfuerit triennio suspendas
tur 2 si culpa hoc exegerit gra
uius puniatur. supra de clādes.

despon. c. cum inhibitiō. q. penl
si quis votum simplex violauit

rit tribus annis penitere debz.

xxvij. dist. si vir.

Si quis excommunicat^o celebra
uit triennio penitere debet 2 a
vino 2 carnibus abstinere q̄rta
2 sexta feria. ij. q. iij. de illis qui
alium iniuste accusat ad mortē
cl. dies in pane 2 aqua cū septē
annis peniteat si mors secuta
fuerit.

Si vero debilitatus mēbro fu
erit accusatus p̄ tres quadrage
simas peniteat accusato sup̄ d̄
accu. accusasti. quicunqz filiam
suam spiritualem vel cōmatres
cognouit p̄ septem annos pei
teat. 2 similiter p̄sentientes. scz
mulieres. xxx. q. iij. nō oportet.

si quis desponsatam alij duxerit
eam dimittat 2 p̄ xl. dies in pa
ne 2 aqua. 2 p̄ septem annos pe
niteat supra de spō. duc. c. acce
piti. 2 intellige desponsatā. scz

p̄verba de p̄iti qui cognouerit
duas cōmatres vel sorores siue

sit vxoratus siue nō ad min^o. vij
annis peniteat licet plus debe
ret. xxx. q. iij. si pater homicida

volūtarius sine spe resitutiois
deponit 2 septē annis penite
re debet. l. d. amiror. vel si causa

subsit vt magis casuale homici
dium q̄z voluntariū p̄sumatur

quinqz annis peniteat. l. de. eos
vero. 2. c. si qua femina. 2. ca. si

quis voluntatem. Adatricida
per decem annos peniteat s̄m

formā satis asperam traditam
xxiii. q. ij. latores. Uxorica to

to tpe vite siue peniteat 2 satis
duro: sibi p̄niā p̄ponit q̄z mas

tricide. xxiii. q. ij. admonere. 2
c. quicunqz.

Si quis propriū filiū interfece
rit ex proposito induci d̄ ebz vt

tēpore vite siue peniteat in mo
nasterio. vt. c. i. de his qui filios

occiderūt 2 si nō possz ad hoc in
duci annorū triū p̄niā iudicā

quorū vnū in pane 2 aq̄ pagat.
etiā si opp̄sserit i lecto dormiēs

vt in. c. si. e. de his qui si. occi.

n. ij

n. ij

n. ij

n. ij

Si quis piurauerit. xl. dies in pane et aqua. et septē annos peniteat et nunq̄s sit sine p̄nia. s. interiori. hoc est vt semp̄ doleat de pctō. vi. q. i. quicūq̄ facit. l. dist. Clerico. Pro falsa mensura. xxx. dierū in pane et aqua imponat p̄nia. s. de emp. et v̄. c. ij. vt ibi. Si quis solēniter peccauit et postmodū ad vomitū rediit decē annis peniteat. de peni. vi. v. si qui vero. Qui deuotā vel monialem cognouerit decē annis peniteat. xxvij. q. i. deuotam. et c. p̄cedenti.

Qui cātat missas et non cōmunicat anno penitere debet et interim a celebratione et cōmunionē cessare. de con. dist. ij. Relatum nec alia ibi exprimit̄ peccetia. Si sacerdos clericū mortuum in palla altaris inuoluerit. x. annis et quinq̄ mensib⁹ peniteat. dyacon⁹ vero triennio et dimidio. de con. di. i. nemo clericus p̄ ignorantia. Qui cōmittit sacrilegiū violādo ecclesiam vel crisma seu calicē sacrum pollutis manib⁹ accipit vel similia cōmittit. vij. annis peniteat et in duob⁹ nō intret ecclesiam et vsq̄ ad quartū nō offerat et trib⁹ diebus in hebdoma a vino et carnibus abstineat ieiunādo. s. alia p̄siderāda sunt q̄ habent̄.

xi. q. ij. de viro nephādo. Si q̄ parētes frangūt spōsalia filiorum trienio separent̄ a cōmunionē et filij similiter si in culpa sint. xxxi. q. iii. si parētes. art. de pe. di. i. sicut. q̄ ducit in uxorem quā pulluit p̄ adulteriū quinq̄ annis peniteat. xxxi. q. i. si qua vidua. Maldicus p̄tra deum vel aliquē sanctorū p̄ vij. hebdomadas penitere d̄z eo mō quo tradit̄ sup̄ de cle. male. ca. ij. Si sacerdos reuelat p̄fessionē de iure antiquo deponi debeat. et toto tpe vite sue ignominiosos peregrinari p̄ mundū. de pe. di. lii. vi. caueat sacerdos. postmodum determinatū fuit q̄ depositus ad agendā p̄niam p̄petuam in artū monasteriū detrudatur. infra. eo. ti. c. ois. in fine. Qui cōpulsus p̄ditionaliter p̄iurat si liber est. xl. dieb⁹ in pane et aqua peniteat cū septē annis sequētibus in cōmuni penitentia. si nō seruus eiusdē est p̄ tres quadragesimas et legitimas ferias. s. scōdam quartas et sextas peniteat. xxij. q. v. Qui cōpulsus. Qui piurat in manibus epi aut in cruce p̄secrata tres annos peniteat. si nō in cruce nō p̄secrata vnū annū peniteat. Qui aut̄ coact⁹ et ignotans piurauerit si postea cogno-

uerit tres quadragesimas pei-
teat. xxiij. q. v. qui piurat. Qui
scienter falsus iurat vel alium
iurare cōpellit vel inducit. xl. vi
ebus in pane ⁊ aqua cū septem
sequētibus annis peiteat ⁊ nū
q̄z sit sine pnia ⁊ alij si cōscij fu-
erint similiter peniteāt. xxiij. q.
v. si quis se piurauerit. ⁊. c. si q̄s
conuictus.

Si quis coact⁹ pro vita redim̄
davel alia necessitate periurat
tres quadraginta vel scdm̄ ali-
quos tres annos peniteat. xxiij.
q. v. Si quis coactus.

Qui in dicēdis horis canonicis
⁊ alijs diuinis officijs a psuetu-
dine metropolitane proprie ec-
clesie discrepat sex mensib⁹ cō-
munione puatur si hoc ex ptēo
ptu fecerit. xij. vi. de his.

Ep̄us qui correctionem subdl-
torum pro venditione ministe-
riorum dissimulat duob⁹ men-
sibus excoicationi subiaceat.

Ceteri vero clerici eadez pena
vel alia ppetenti plectat. i. q. i.
quidquid. sortilegys diuinis et
maleficys secularib⁹ quadragi-
ta dieb⁹ peniteat.

Si pctm̄ est occultum extra d̄
sortil. c. i. Si vero est notorium
cōmunionē fidelius puatur. de
conf. di. ij. pro electione. Sacer-
dos qui videt i astralabio duo

bus ānis peniteat. extra de sor-
til. capitulo ex tuarum.

Clericus qui scienter ⁊ malicio-
se magicis artibus in cātatio-
nibus ⁊ hmōi vsus fuerit vl ta-
les alij psuluerint honore digni-
tatis sue puatus in artum mo-
nasterium detrudat ad ppetuo-
am pnia an agendā. xxiij. q. v. nō
oportet ⁊. c. si quis ep̄us. ⁊. cap.
aliquant i.

Si quis stillauerit in terras si-
ue tabulā defanguine psecrato
xl. diebus peniteat. si sup̄ altare
tribus dieb⁹. si sup̄ lintheū al-
taris ⁊ ad aliud stillauerit
q̄ttuoꝝ diebus. si vsq̄ ad tertiā
nouem dieb⁹. Si vsq̄ ad quar-
tum. xxx. dieb⁹ peniteat de cō-
di. ij. si p negligentiam.

Si quis laycus p ebrietate ⁊ vl
voracitatez eucharistiā enomu-
erit quadraginta annis penite-
at. Clericus vero vel monach⁹
lxx. diebus. Ep̄us aut̄ nouē die-
bus peniteat. Sed si propter i-
firmitatez hoc acciderit septē
diebus peniteat de con. di. ij.
si quis p ebrietatem. Qui ps-
biterum interfecerit duodeci
annis peniteat. extra. eo. ca. ij.
Si quis domū seu areaz cuius-
cunq̄ volūtarie incenderit sub-
lata vel incensa oia restituat ⁊
tres annos peiteat ex de iniur.

Si quis domus. Qui cōmuni-
cat cum heretico scienter quis
q̄ annis peniteat. xxiii. q. i. Si
quis dederit. z. c. se.

Qui ignorāter cognoscit duas
sorores vel matrem z filias vel
amicam vel neptem septes an-
nis peniteat. Si scienter perpe-
tuo careat p̄iugio. xxiii. q. vlti
si quis cū duobus capitulis se-
quentibus.

Patronus res ecclesie dilapi-
dans anno peniteat. xvi. q. vlt.
filijs. qui lustrat domū suāz cuz
magicis incantationib⁹ quinqz
annis peniteat. xvi. q. v. si quis
ariolos. z duabus causis sequē-
tibus qui iurat nō facere paces
cum proximo suo viuo peniteat
atqz ad pacem redeat. xii. q. iiii
qui sacramento.

Uberius adulter homicida
regulariter septem annis peni-
teant. z idem pro fornicatione
licet non ita aspera p̄nia impo-
natur. xii. q. i. p̄dicandū cū glo.
z. xii. q. ij. hoc ip̄m. z s. sequēti

Vanquā hos cano-
nes penitētiales h
inferuerim nō tamē
hoc ideo feci qz con-

fessor debeat aut teneatur sem-
per penitētiales prout in eis cō-
finetur imponere cū hodie om-

nes penitentie arbitrarie sunt
z p̄fessoris arbitrio cōmittantē
xxvi. q. vij. tēpora. z de pe. dis. i.
mensuram. z extra. e. c. quesitū
z. ca. de his qui. sed vt ex hoc sci-
at melius differentias peccato-
rum cognoscere z scdm eorum
grauitatem cuilibet penitenti
prout p̄gruit p̄niam iniungere
p̄sideratis tamen p̄ditione z p̄-
sone dignitate sexu officio pau-
pertate p̄plexione societate ac
dispositione vt dicit Hostie. in
sum. e. ti. s. que penitētia. De-
bet eni p̄nia peccato corespon-
dere vt. s. superbo humilis iniū-
gatur oratio. auaro z cupido es-
lemosinarum elargitio. luxuria
so z guloso abstinētia z carnis
maceratio. qd̄ verum est nō de
necessario vel etiā de p̄gruo in
speciali. sed de cōgruo tm̄ inge-
nerali vt dicit Sco. in. iiii. dist.
xv. q. i. Nam sepe p̄tingere pōt
qz aliquis peccet pctō superbie
auaricie luxurie z gule cui d̄ cō-
gruo deberet corespondere ali-
quod p̄dictorum operum pena-
lium z tm̄ talis p̄nia vel satisfas-
ctio nō poterit ei cōpetere. Ex
empli gratia. elemosinas facio
atqz nō habet unde faceret.
Nec pauperi qui furat⁹ est non
competit ei dare pro p̄niā vt o-
ret vel tetinet aut corpus ma-

erret licet peccaverit pctō sup
bie vel luxurie qz cum oporteat
eum ptinere laborare pro victu
necessario nō posset postea sus
tinere laborem p̄similiter pōt
ptingere qz dives qui peccavit
peccato carnis sit adeo delicat
us qz nō vult ieiunare nec cor
pus macerare vel p̄sumitur qz
si sibi talis p̄nia imponeret cis
to eam abiceret z sic nouo pec
cato peccaret. Unde in his ca
sibus z similibus discretus cō
fessor imponet aliam p̄niam q̄s
cognoscat penitentes libentius
recipere. z credit qz debeat me
lius adimplere. cauens sp̄ ne in
iungat p̄niam que alteri faciat
preiudicium vel ex qua sequat̄
aliquod scandalum seu pericu
lus. Et si peccator omnino nul
lam p̄niam velit accipere a sacer
dote sibi impositā dicit tamē
se habere displicentiā alias cō
fessionem de peccato cōmissor
firmus propositus nō recidiuā
di absoluendus est ne cadat in
desperationē scdm̄ Sco. ybi. a
idem. d̄. est tñ hoc casu z quo
tenscūqz imponit p̄nia minor
debito p̄fite nunciāda p̄nia
que sibi pro peccatis suis esset
imponenda z inducendus qz eas
in se vel in equivalēti absqz im
positione velit adimplere. alio

quin oportebit euz in purgato
rio soluere z complere. Lōcor.
Tho. in. iiii. di. xix. nullo tamen
casu p̄fessor debet exigere pro
missionem a p̄fite licet cred
dat qz non faciat p̄niam aut ali
ud qd̄ promittit sufficit ei si dī
cat se habere propositū facien
di scdm̄. d̄. Salubre etiā p̄sili
um doctorū est qz cuilibet cōfī
tenti ad vitandū ambiguitatē
de iterāda p̄nia facta in pecca
to mortali. p̄fessor vnum pater
noster vel aliquā aliā breues sa
tisfactionē quā statim in statu
gr̄e exequat̄ iniungat. z deind̄
ei declaret si p̄tingat reliquam
satisfactionē sibi p̄ eū iniunctā
agere in pctō mortali an debeat
at illā iterare vel nō. nō tñ dicit
tur in mortali qui p̄tritus est

De cōmutatione penitētiar

Verit̄ an sacerdos
possit cōmutare pe
nitentiā quā iniun
xerit. Et dico breui
ter fm̄ hosti. in sum. ti. de remis
si. s. z an sacerdos. qz sic. d̄. tñ
discrete z ex causa rōnabili et
circa subditos suos. di. lxxij. p̄
biter. aliter nō. Lon. Raymūd.
Tu dic fm̄ vuer. qz aut p̄fessor
a quo commutatio petitur ille
idem est qui iniunxit eam sue
n iij

successor eius vel superior ordina-
rius iudex penitētis ⁊ hi omnes
pnt pñiam cōmutare vel rela-
rare. Aut est alius p̄fessor a p̄-
dictis ⁊ tunc si talis pñia est se-
creta ⁊ in tali casu iniuncta in
quo ip̄e sc̄dus p̄fessor poterat
ab initio soluere ⁊ pñiam iniū-
gere poterit etiam eo casu rela-
rare ⁊ cōmutare. Secus antez
est si in casu quo ip̄e ante non
poterat absoluere. aut si talis
penitētia iniuncta fuerit a su-
perioze qui sibi talem cōmuta-
tionem vel relaxationem refer-
uauerit. Archi. ad hoc. l. di. acce-
dens. ⁊. xxxii. q. ii. latozem. ⁊ ibi i
glo. idem in direc. t. e. S. ccl. hoc
tñ etiam casu cū penitētia in-
iuncta est a superiorze vel i casu
sibi reseruato poterit inferior
fm. x. d. eam cōmutare vel re-
larare si vigeat necessitas aut
suadeat vtilitas etiā si sit publi-
ca. P̄dium est enim interpretari i
his casibus qd superior cōces-
serit inferioribus potestātē cō-
mutandi vel relaxā. h. hec ille.
nec videt̄ necesse ex hoc iteras-
re p̄fessionem. vt dicit expresse
p̄de. de palu. licet aliqui p̄trari
um dicant.

Quomodo p̄fessor circa infir-
mos se habere debeat.

Tamq̄z periculo-
sum sit pñiam vs-
q̄ ad extremū vi-
te differre de pe-
di. vi. Si quis. Et
tamē qz nemo est desperandus
vuz in hoc corpe p̄stitus? est. e.
d. nemo p̄fiter. qui morietib⁹
vel in mortis p̄culo constitutis
pñiam negauerit eorū aiarum
reus erit. xxxvi. q. vi. si p̄fiter. ⁊
c. se. debet igit̄ p̄fessor cū ad in-
firmū pro p̄fessione vocat̄ cum
omni sollicitudine eū adire ⁊ oī
diligentia ei⁹ saluti intendere
Facile est enī prudēter p̄fesso-
ri in tali casu aīam etiāz cuiuslibet
magni peccatoris ad deū
p̄uertere ⁊ ad omne bonū p̄uas-
dere ⁊ disponere ac tādē ex
aīam de inferni baratro libera-
re. Studeat igit̄ p̄mo ⁊ añ oīa
si sue mētis cōpos est infirmus
pro posse eū ad p̄tritionē cum
spe venie inducere. Deinde ab
eo querat a quāto tpe citra nō
est p̄fessus ⁊ totū illi⁹ t̄pis quo
nō est p̄fessus oīm p̄ctorūz suo-
rum ab eo exigat purā p̄fessio-
nem eū interrogādo in genera-
li vel speciali plus ⁊ min⁹ put
eius discretioni ⁊ p̄stētis p̄di-
tioni expedire videbit̄ ⁊ infir-
mitatis ḡuitas sine multo des-
trimēto patiet̄ ⁊ p̄cipue d̄ his

Interrogādus est. Si cōtentat de omi eo qd̄ deo placuerit circa ip̄m disponere siue de sanitate vel in firmitate siue de vita siue de morte. Et si dolet d̄ omi offensa dei ⁊ proximi ⁊ eī iurias remittit. Mas alias saluari nō pōt.

Si ad curā sue infirmitatis vocauit medicū iudeū vel in fideles aut ab eo recepit medicinā nā hoc est prohibitū ⁊ mortale ⁊ ex hoc d̄ exercicari si est layc⁹. Si cleric⁹ est d̄ deponi. xxxviij. q. i. c. nullus. ⁊ c. om̄s. Et notat collec. extra de inde. ad hoc. et Archi. in. d. c. nullus. Ubi tam̄ dicit qd̄ si q̄s moriat nisi iueat a medico iudeo ⁊ aliū inuenire nō possit credit Hugo qd̄ intanta necessitate licet ei vocare eū. Si veneficorū vel incātantūz remedijs aut medicamine pro sanitate sua recuperāda vsus est. prohibitū ē ⁊ mortale. xxvi. q. ij. c. illud. ⁊ c. que sine saluatore. ⁊ c. causa. q. vij. admoneat. ⁊ est de pe. ⁊ remis. c. cuz infirmitas in fine.

Si debz aliqd̄ alicui causa maleficij tract⁹ depositi vel p̄decessorū suorum legati nō soluti aut alio quouis respectu. Nam nō remittit̄ pctm̄ nisi restituatur male ablatū. Ideo si pōt si

ne mora restituat ne cuz alieno discedēs dānes in eternū. Sed si probūc nō pōt sufficiēter ordinet ⁊ disponat v̄l talē cautionē faciat qd̄ creditores sint securi. ⁊ executores sui si decesserit q̄s primū fieri poterit satisfacere cogātur. Qd̄ si alienū noluerit restituere v̄l vt p̄dixi p̄ testamētz v̄l alias sufficiēter dispone re nullaten⁹ absoluať.

Si aut̄ vere p̄ritus ⁊ ad omia bñ dispositus satisfactione vel cautione p̄missis vt p̄dicť tūc si nō est multū grauāt⁹ infirmitate imponat̄ ei p̄nia prout cōfessor videbit̄ p̄sideratis pctōrum grauitate ⁊ p̄sone p̄ditio ne vt supra quā faciat cuz sanatus fuerit. Melius est tamen errare in misericordia remittēdi quā in feneritate. vlciscēdi xxvi. q. vij. alligant.

Si vero fuerit infirmitate grauatus seu in periculo mortis cōstitutus nō est ei penitentia in iungenda sed tm̄ innotescēda quātitas ⁊ qualitas ea. causa. ⁊ c. q. ab infirmis declarare tm̄ debet ei sacerdos. si tu esses sanus talem p̄niam tibi darem ⁊ vsqz ad tale tempus q̄suis etiā multo maiores facere deberes scdm̄ canones. Et si pualueris facias hoc vel illud.

Si vero ad deum migraueris
facias pro pnia talem elemosi-
nam vel iniungas heredib⁹ tu-
is vel amicis vt pro te faciant
Et si hec acceptat secure eum
absoluat. Talis etiã erit viati-
cor reficiendus ⁊ ante mortem
oleo iniungendus ⁊ amicorũ ora-
tionibus ⁊ elemosinis adiuu-
ndus. vt in. d. c. ab infirmis.

Si vero talis infirmus infirmi-
tate oppressus loquelaz amise-
rit vel in frenesim puerfus fue-
rit distingue. qz aut talis bene
viuebat ⁊ vt fidelis xpian⁹ sin-
gulis annis ptebatur ⁊ se cõ-
municabat ⁊ hmõĩ. licet sacra-
menta nõ poterit qz talia ex in-
sperato acciderunt vel etiaz si
malus ⁊ obstinatus diu in pec-
catis pseuerauerit ⁊ a longo tẽ-
pore nõ est pfeffus petijt tamẽ
sacerdotes pro pfeffione ⁊ ostẽ-
dit se omnia velle facere q̄ des-
buit. ⁊ de hoc dent testimoniũ
qui eum audierunt ⁊ periculus
est in mora. qz p̄tinuo creditur
mortuus. in vtroq; casu talis
psupponitur p̄tritus. Ideo alio-
quo de circũstantibus faciente
pro eo pfeffionem generalez sa-
cerdos absoluat eum ab omni-
bus censuris casibus ⁊ peccat-
tis. iniungens aliquid circũsta-
ntibus vel psanguinis aut be-

redibus pro anima eius facien-
da si voluerint acceptare. Deĩ
de proprius sacerdos ministra-
bit ei sacramentuz eucharistie
licet nõ sit pfeffus eo qz nõ pos-
tuit. xxvi. questio. vi. is. qui. Al-
alius scõm Archi. e. q. cap. si p̄-
biter. Nisi timeretur de ei⁹ ex-
puitione vel vomitu. Idem vidẽ-
tur si quis a natiuitate amens
fuerit. Nam talis potest bapti-
sari. ⁊ ei in necessitate scilicet
mortis articulo p̄stituto. scilicet
corpus xpĩ dari vt notat glosa
xxvi. questione. vi. qui recedunt
Nõ aut ministrabit ei religiosus
qz etiam in hoc articulo mortis
hoc sacramentum ministrando
sine licentia propriũ sacerdotis
incurreret excommunicationez pa-
palem vt notat Idem. Joba. de
legna. ⁊ Job. de imo. in clemen-
religiosi de priuil. Extrema ve-
ro vnctio omnino talibus dan-
da est etiã si nõ potuerint com-
municare. qz licet propter fren-
nesim nõ pmitterent se iniungi
potuerunt ligari ⁊ sibi violẽter
dari. secus aut de eo qui a mul-
to tẽpore citra nõ pfeffus ẽ no-
torius peccator existens subis-
to incurrit amentia vel loquel-
lam pdidit nec prius vel postea
ostendit signa p̄tritionis. Nam tã-
lẽ sacramenta nõ debẽ dari nec

In ecclesiastica sepultura sepeliri
De absolutione quomodo
p̄fessor se habeat circa eas. Ca
pitulum secundum.

Acto superius qua
liter p̄fessor debeat
pniam iniungere re
stat p̄sequenter hic
declarare quomodo circa ab
solutionem peccatorū se debe
at habere. Ubi nota ante om̄
nia q̄ debet in tāto ministerio
se immunē ab omni crimine re
perire vt digne & salubriter fa
ciat illud exercere. Nam vltra
modum sacerdotum crimen de
testabile est qui nō prius se iuz
dicant & alios aligant de pe. di.
vi. §. sacerdos. quotiens enīz sa
cerdos existens in mortali ali
quem absoluit totiens mortu
liter peccat. vt no. glo. e. dist. vi.
§. penul. super verbo iudicā^o
& archi. ibidem & habet in di
rec. e. ti. si tñ p̄teratur & dispo
nit p̄fiteri nō dicitur in morta
li. Iustificato igitur prius seip̄
so & iā integre audita penitenti
tis p̄fessione & debita pn̄a im
posita & p̄fitens dicat se ex cor
de de omni dei & proximi offen
sa dolere & iniurias ei remitte
re & alterius samā & rem velle
fēlitiuere & pro iniurijs debite
satisfacere vt supra. c. p̄cedenti

tunc si p̄fites in articulo seu pl
culo mortis sit positus ab om̄
bus censuris casibus & peccas
tis poterit p̄fessor eum absol
uere vt supra parte sc̄da. c. i. §.
vij. Si vero sanus fuerit & liga
tus reperitur aliqua excoicatio
one iudicis remittat euz ad ex
coicatore[m] seu ad eius superio
rem ad quos de iure p̄tinet ab
solutio sc̄dm Rich. in. iiii. dist.
xviii. ar. ix. q. v.

Si aut̄ sit excoicatus excoicas
tione iuris absoluat eum ab ea
si p̄t modo infra scripto. si aut̄
nō p̄t remittat eum ad habē
tem autoritatem absoluendi &
absoluat eum a peccatis prius
q̄z fuerit absolutus ab excoica
tione. q̄z excoicatus maiori seu
minori excoicatione nō est par
ticeps sacramentorum ecclesie
sc̄dm doc. Et no. p̄ Rich. in. iiii.
dist. xviii. ar. ix. q. iiii. & duran. in
sum. li. i. disti. iiii. q. xxv. Immo
si scienter maiori excoicatione
excoicatus absoluat a peccatis
priusquā ab excoicatione eanz
dem incurrit excoicationem. si
cet quidā dicant p̄trarium. sed
prima opinio tutior est quaz te
nent Guil. Jo. de leg. & Joh. de
imo. in cle. religiosi. de p̄iuit. §.
hoc etiā in direc. li. i. c. ij. §. ciii.
Secus aut̄ si ignoranter absol

uat. Si xō nō sit excoīcat⁹ sed
h3 aliquos casus vel pctā supe
riori refernata. tunc fm tho. et
duran. in sum. d3 eū absoluere
ab his a quib⁹ pōt. Deinde re
mittere eū ad superiorē de re
siduo absoluendū informando
penitentē q⁹ illa pctā a quibus
ipē nō potuit eū absoluere p⁹
teat⁹ epō vel ei⁹ vicario z fact⁹
at se ab eis absolui nec per hoc
dicif⁹ cōfessio diuisa q⁹ integre
pātetur pmo⁹ z absoluens scōo
pfirmat z proficiat qd̄ inceptū
erat vel si p⁹fessus persona sim
plex fuerit vadat ipē p⁹fessor si
pōt ad epm pro autoritate ob
tinenda. Aut si p⁹itentem mit
tit de eius licētia illa pctā ince
dula quā ipsemet penitēs por
tet epō vel eius vicario scribat
sub hac forma vel simili videli
cet. Latorē vel latricē pñtium
pro homicidio vel incestu in ta
li gradu cōmissō absoluendum
pñtati v⁹e trāsmitto vt bñfi
ciū absolutionis impendēdo et
salutarē pñiam iniungēdo ipm
sancte ecclesie recōciliētis. Et
p⁹fessor cautū ipm reddat ne il
lā cedula alteri legēdā tradat.
z si epus remittat eū ad p⁹fesso
rē pñius autoritate absoluēdus
tūc absoluat eū integre z omif
sis pctis imponēdo illi pñiam

solū p illo pctō p quo pñs nō
imposuerat. At ille si nō h3 cas
suz reseruatū. v⁹l etiā si h3 z ip
se p⁹fessor ab oib⁹ absoluere pōt
libere absoluat eum modo in
fra scripto.

De forā absolutionis a pctis
I⁹ca absolutionem
p⁹sideranda est forā
debita v⁹l p⁹pa z cō
pletiua vbi nota q⁹
sicut qd̄libet sacramentū h3 su
am p⁹riā formā ita etiā sacra
mentuz pñie q̄ est ista. s. ego te
absoluo. z importat ego te ab
soluo. i. sacramentū v⁹l mīsteriū
absolutionis tibi impēdo v⁹l cō
fero. nō aut̄ importat vt qdam
dicūt z male. Ego te absoluo. i.
absolutus te oñdo q⁹ se q̄ret⁹ ex
hoc q⁹ in sacramētis noue legi
nō esset nisi ostēsiō vel significa
tio qd̄ est falsus eo q⁹ sacramē
ta noue legis nō solū figurant
z significāt sicut sacramēta legi
veteris s3 etiā efficiūt qd̄ figu
rāt. Unde sacerdos x̄tute cla
uū absoluit a culpa mortali nō
pñcipaliter s3 vt instrumētum
disponens ad infusionē gr̄e tm̄
per quas fit remissio culpe. Ab
soluit etiā a pena non eter
nali que cum sit infinita z inse
parabilis a culpa nō pōt remit
ti nisi a x̄tute seu potētia infini

tar ab eo a quo remittit culpa
 sed a tēporali sic. Nam cum pū-
 tione pena eterna cōmutetur i
 tēporalem hic vel in purgato-
 rio soluendā de illa pena tēpo-
 rali cuius homo debitor reman-
 net hic vel in purgatorio vt pre-
 dixi soluēda virtute clauium a
 liqua pars nō tota diminuitur
 scōm Alex. de al. liii. pre sum. q
 clxxix. et tho. in. liii. sen. di. xviii.
 ar. iii. Sed quoniam alia est abso-
 lutio a pctis et alia ab excōica-
 tione de his singulatim infra
 dicef quo ad absolutionē a pec-
 catis. Sciendū q licet vt predi-
 xi de substantia forme sint tātū
 hec verba. Ego te absoluo. ex p̄s
 sis illis sup quibus absolutio d̄
 terminatur. s. a pctis. De pctis
 tio vero que p̄mittit. et reliqua
 que subsequunt nō sunt de ne-
 cessitate sed tñ cōgrue et lauda-
 biliter apponūtur. Post q̄z igi-
 tur penitens integre oia perca-
 ta sua p̄fessus fuerit et prout re-
 quiritur pro futuro tēpore be-
 ne dispositus vt supra p̄missa
 a sacerdote orōne. Misereat
 tui omnipotēs deus et dimissis
 oibus peccatis tuis p̄ducat te
 ad vitam eternam Amen.
 Indulgentiā et absolutionē om-
 nium peccatorū tuorū tribuat
 tibi omnipotēs et misericors de-

minus Amen. Libere et sine cō-
 ditione absoluat eū. Nam cum
 p̄ditōe absolutus. nō esset sim-
 pliciter absolutus. extra de reg
 iure. Actus. li. vi. et dicat. Dñs
 noster iesus x̄ps qui te creauit
 et redemit te absoluat. Et ego
 autoritate īḡius qua fungor is
 quātum possum et debeo absol-
 uo te ab omi vinculo excōicati-
 onis minoris si teneris et resti-
 tuo te sanctis sacramētis eccle-
 sie si indiges. Iterū absoluo te
 ab oibus peccatis tuis p̄fessus.
 et oblitis mortalibus et veniali-
 bus et circōstantijs eorū. Passio
 dñi n̄ri iesu x̄pi et oia bona q̄
 fecisti et facturus es et aduersa
 que sustinuiti et sustinebis sint
 tibi in p̄niam et remissionē pec-
 catorum tuorū et in augmētus
 diuine gratie. In nomie patris
 et filij et sp̄s sancti Amen.

Quando satis factio debz
 p̄cedere absolutionem.

Int tñ aliqui cāus
 in quib⁹ ante satis-
 factionē nullatenus
 penitēs eēt absolue-
 dñs nec in vita nec in morte nī
 si p̄us satisfactat vel ydonee ca-
 ueat. p̄ iniurijs vel dānis et ma-
 le ablatis quorū p̄mus est d̄ ex-

communicatis vt infra dicitur. Secus est de usurarijs manifestis dicitur enim usurarius manifestus per euidentiā facti. puta quā mentiam paratā tenet ad usuras vel quod de hoc in iure confessus est vel percipit vel si sint de hoc argumenta cum fama. sola autē fama non sufficit vt no. glo. in. c. usurarum. de usuris. li. vi. super verbo manifestos. tales enim usurarij manifesti nec ad confessionē nec ad sepulturā recipi debent licet dicant se velle restituere vel etiam in vltima voluntate mandent de usuris satis fieri sed oportet quod de ipsis vel fuerit putantur patiunt facultates eorum plene satisfactū. vel illis quibus facienda est restitutio si p̄sente sint ipsi aut alij qui eis possunt accipere vel eis absentibus loci ordinario vel vices eius gerenti. Aut de cauo Archiepiscopi bitero vel abbatibus alias iurisdictione hinc in specialibus de consuetudine. Aut rectori prochie ipsius usurarij vel eius cui de fieri restitutio coram aliquibus fide dignis aut seruo publico. i. tabellioni de ipsis ordinarij aut predictorum mandato restitutio ydonee sit cautum dando. s. pignora vel fideiussores si p̄sente alias sufficit cautio iuratoria. Et si usurarij quanti

tas sit manifesta illa species in confessione exprimitur. Alioquin moderanda erit arbitrio recipientis. Ipe tamen si scienter minorem quam verisimilem credit modum retinetur. ad restitutionem residui tenetur. Alias nullus de interese esse eorum testamentis. aut eos ad ecclesiasticā sepulturā seu confessionem admittere vel absolueri vt in. c. quāquā. de usuris li. vi. Si igitur usurarius debite cupit satisfacere ad hoc vt eivere p̄sentem remittat quattuor observare debet. Primo si habet pecuniam unde restituere valeat priusquam moriatur per seipsum vel per fidelem amicum restitutioni illam exponat. Secundo faciat publice proponi edictum in locis a quorum incolis sunt ex torte usurare quod omnes veniant et si aliquid appareat quibus fides sit adhibenda prius alias potius illis restituat quā pauperibus. erogetur vt notat. glo. ibidem super verbo satisfieri. Tertio si aliquid de fuerit per cautionem ydoneā suppleat vt. s. Quarto si usurarius habet aliqua instrumenta vel scripta ex tunc ea casset per publicum instrumentum vel redigat ad verbitum veritatis.

De forma absolutionis ab excommunicatione.

No ad absolutionē
 ab excommunicatione. Sciendū qđ du-
 plex est excoicatio.
 scz iuris z hominis. Ab excoi-
 catione iuris maiori seu mino-
 ri z regulariter epus subditos
 suos. z plati exempti sibi subdi-
 tos absoluerē pnt. nisi papa ab-
 solutionem sibi reseruauerit ex
 de sen. excō. nupt. vel etiā sede
 vacante. capitulum aut ille ad
 quem epalis iurisditio pertinet
 ex de ma. z obe. capit. ij. li. vi. Si
 snia vero hoīs nō pōt absolue-
 re nisi qui eā tulit vel eius suc-
 cessor: si hz eandē iurisditioē
 sup excoicatum quā ipse qui tu-
 lit habuit. ij. q. iiii. si epus. ij. vel
 etiā superior: scđm Rich. in. iiii
 cum tñ alia sit excoicatio perti-
 nens ad forū pntentiosus z alia
 ptenens ad forū penitentialem
 Sciendū qđ a prima absoluerē
 pōt etiā nō sacerdos. ex de sen-
 ten. excō. cū illorū. z. c. canonica
 z de p̄sue. quanto. Nā absolue-
 re potius est iurisditiois quaz
 ordinis. ij. q. i. nemo. solēnia tamē
 absolutionis sicut dicere orati-
 ones cū stola psalmus penitēti-
 alem z in ecclesiā introducere
 est ordinis z officij de excē. pre-
 la. c. fi. z de sen. excō. nup. Ab il-
 la yero qđ procedit ex vi clauis

solus sacerdos absoluerē potest
 ipse. tñ de pu. z Jo. sup decret a-
 lem. Si nobis extra de sen. excō
 clarius dicit. s. qđ ois superior e-
 tiam nō sacerdos hñs p̄tatem
 excoicandi hz etiā z absoluēdi
 quātum ad restitutionem excō-
 municatū ad actus legitimos
 habilem z cōmunioni fidelium
 sed quātum ad tollendū culpaz
 ratione criminis vel p̄tumacie
 p̄tracte requirit absolutio sac-
 dotis. Con. Rich. in. iiii. di. xviij
 ar. x. q. iiii. vbi dicit qđ in prima
 excoicacione nō est necessarius
 qđ absoluēdus dicat p̄cise absol-
 uo te. sed sufficit dicere reuoco
 relaxo z hmōi verba. In illa ve-
 ro que fit ex vi clauis in foro
 p̄scientie debet sacerdos dice-
 re. Ego te absoluo. Joh. an. sup
 verbo reuocationem. extra de
 his que vi metus ve causa. ca. i
 libro sexto. Circa hoc tripliciter
 distinguit z soluit vide ibi. Li-
 gatus tamē pluribus sentētis
 v̄l vna ex diuersis causis si vult
 vere absolui debet expr̄mere
 omnem sententiam z causam.
 z sic vna absolutio sufficit ad
 plures excoimunicationes tol-
 lendas aliter nō teneret absol-
 utio quia p̄ surreptionem obtē-
 ta eēt extra de sen. excō. officij.
 z de hoc dicit clari. Rich. vbi

Supra. ar. liii. q. r. regulariter igitur in absolutione ab excoꝛicati one maioꝛi quattuor obseruanda sunt. Primum est vt excoꝛicatus in omni casu ante q̄s absoluat iure stare mandatis ecclesie vel ipsius absoluētis siue q̄ parebit iuri. Et licet hoc dicitur iuramentū esse de substātia absolutionis tñ p̄trariū tenet cōmunis opinio. Unde si omitatur q̄d fieri nō d̄z tenet nihilominus absolutio. cf. e. Cū de fideres. Et dñs And. de bu. ibi dem. Con. Hoff. 2. 2. de pueris an debeāt iurare relinquē arbitrio absoluētis. Sc̄dm est q̄ si quis excoꝛicatus est pro notoria offensa in proxmū nō absoluitur nisi p̄us satisfecerit et expte p̄mo. q̄d p̄sertim obtinet quādo hoc in iure exp̄sse cautū reperitur. Alias si nō pōt debz absolui recepta ab eo ydonea cautione q̄ satis faciet si ad p̄gnoꝛem fortunā puenerit. idē dico si pro p̄tumacia aut offensa dubia erat excoꝛicatus q̄ s̄l̄r sufficit cautio iuratoria vbi nulle expense petūtur vt ibi 2 in. c. Odoardus extra de solu. Absolutio enī negāda nō est. xxvi. q. vi. Si p̄s biter. Tertium est q̄d absoluas p̄ euz q̄ tulit suam v̄l superioꝛem suū v̄l alium cui cō

missa fuerit autoritas absolue di debita forma seruata. Sic absoluens enī excoꝛicatum virgis v̄l corrigijs scapulas nudas h̄ntem verberabit dicēdo psalmum. Misere mei deus vel aliū penitentialē cū Gloria patri. pcutiendo semel in quolibz versu. postea dicat. kyriel. xp̄el. Pater n̄. 2. Et ne nos iducas 2. Saluum fac seruū tuū. R̄s̄ deat. Deus me? sperantē in te 2. Nihil proficiat inimicus in eo. R̄s̄ deat. Et filius iniquitatis non opponat nocere ei. 2. Esto ei dñe turris fortitudinis R̄s̄ deat. 2. facie inimici. 2. Dñe exaudi oꝛonem meā. R̄s̄ deat. Et clamor meus ad te veniat. 2. Dñs vobiscum. R̄s̄ deat. Et cum sp̄u tuo.

Oratio

Deus cui propriū est misereri semper 2 p̄cere suscipe deprecationem nostram 2 hunc famulum tuum quem ex communicationis cathena constringit miseratio tue pietatis absoluat. Per xp̄m dñm n̄z. a. xi. q. iii. cū aliq̄s. Quartū est q̄d absoluto fiat mādāta iussa 2 rōnabilia alias appellare possēt ex de pac. capit. finali. Erit

autem ei precipue iniungendam
quod de cetero non faciat protra
canonem propter quem erat ex
coicatus. ut incendiario quod nun
quam incendat percussori clericum quod
nunquam percussit et homicidium. xxiii. q.
ultima pessimas. Aliquando eti
am requiritur cautio quod de cete
ro talia non faciat. extra de sent.
exco. Graues. Sed si appareat
sua iniusta nullum mandatum fi
at absolutio.

In absolutioe autem ab excoi
catione minori non requiritur hec
solemnitas extra eodem tit. Dup
In maiori vero licet sine causa
omitti non debeat. tamen si omitta
tur absolutio valet. Nam cum quis
possit simplici verbo excoicari.
ita et simplici verbo potest absolui
ut sententia. Tho. et Richardus.
ubi supra. et fere omnes doctores
licet. Hostiensis dicat protra
Immo etiam quo ad ecclesiam va
let videlicet absolutio siue iusta
sit siue iniusta. l. di. poteret. ex
tra de reg. iur. cum sunt. lib. vi.
nisi fuerit ex causa falsa. puta si
absoluendus dicat se satisfecisse
se vel iniuriam sibi remissam fu
isse vel aliquid tale quod sit fal
sum. quod sic iudex non intendit ab
soluere. extra de offi. ordi. ex
te. Potest etiam quis absens et
inuitus ab excoicatione absol

ui secundum thomam et Richardum. ubi supra
ar. x. q. i. et ii. Et intellige. Rich.
quod quis potest absolui inuitus a sen
tentia hominis non autem a sua iuris
vide ibi.

Forma absolutionis habent
tium indulgentiam plenariam.)
Rimo absoluendus di
cat. Confiteor. Et pre
missa a sacerdote oras
tione. Misereatur tui et omnis ihesu
christi. Subiungat. Autoritate
dei et beatorum apostolorum. Petri
et Pauli. et sancte romane ec
clesie inde commissa et tibi concessa.
Ego absoluo te ab omni sua
excoicationis maioris vel mio
ris suspensionis et interdicti si te
neris et restituo te unitati fide
lium sanctis sacramentis ecclesie
Et eadem autoritate inde com
missa. Ego absoluo te ab omnibus
peccatis tuis confessis et ritus et obli
tis. Item autoritate dei et beato
rum apostolorum Petri et Pau
li. et sancte romane ecclesie. et es
tiaz autoritate domini nostri. Iesu
summi pontificis mihi in hac p
te commissa et in quantum debeo et
possum si illa vice morieris abso
luo te ab omnibus penis tibi in
purgatorio debitis propter cul
pas et offensas quas protra deus
permisisti. et in quantum inde permit
titur restituo te illi innocenti

In qua eras quā baptisatus fuisti.
 Si hō ista vice nō morieris re
 seruo tibi plenariā indulgenti
 am tibi concessā a dño papa pro
 ultimo articulo mortis tue. In
 noie p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄s̄s̄ci Amen

Interrogatōes b̄ti Anselmi
 mi faciente infirmo morienti
 Rimo interrogare de
 bet. Si credit oīa que
 sunt fidei christiane.

Et r̄deat Credo. Secōdo si gau
 det se mori in fide christiana.

Et r̄deat Gaudeo. Tertio si
 recognoscit se deū multū offen
 disse. Et r̄deat Recognosco.

Quarto si dolet de omī dei of
 fensa. Et r̄deat Doleo. Qui

to si proponit de cetero ab omī
 offensa pcti mortalis abstinere

Et r̄deat diuino auxilio me
 diate propono. Sexto si credit

se meritis passionis xp̄i ⁊ nō p
 p̄ris ad gloriam puenire. Et r̄n
 deat Credo. Ultimo debet sibi

bi dici. Si occurrerit tibi inimi
 cus dyabolus semp ei opponas

merita passionis xp̄i.

Si quē peniteat scelerum
 culpamq̄ fateri.

Aures clauigeri presulis a
 te velit.

Non indignē docti p̄ce
 pra libelli.

Quis salutare norma sit

ampla vie.

Quis credet. vetus absco
 dit sua crimina chaym.

Culpas percussio fratre ne
 gavit Abel.

Et illo soboles Italas Chai
 ma per oras.

Creuit. ⁊ hostiter Bartho
 lomeus erat.

Adūdanas contēpsit opes
 sub paupere diues.

Francisco nec auū gaudet
 habere Chaim.

Quod fratres dixit pater
 occidisse negasti.

Ostendam culpaz dissimu
 lare nephas.

Et quo cuiq̄ modo prestet
 delicta fateri.

Si modo post ip̄m sidera
 crimen amet.

Dixit vt hec. sacrū sibi cō
 sticisse volumen.

Pergit nō parua scripta
 legenda mora.

Turba coit. plenūq̄ sue sit
 tibunda salutis.

Dignū te repetit Bartho
 lomee librum.

Nec mora X̄poserus popu
 lum coisse fidelem.

Valdafer attenda protin
 aure notat.

Exfaturemus ait dignans
 dis agmina votis.